

Statenstuk 2010-450

Begroting 2011

Nota van aanbidding

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Omgevingsbeleid op 13 oktober 2010
- Statencommissie Cultuur en wijlzijn op 20 oktober 2010
- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 3 november 2010
- Provinciale Staten op 10 november 2010
- fatale beslisdatum: 10 november 2010

Behandeld door de heer L.C.M. Evers, telefoonnummer (0592) 36 55 59, e-mail l.evers@drenthe.nl
en de heer E. Bos, telefoonnummer (0592) 36 55 16, e-mail e.bos@drenthe.nl

Portefeuillehouder: mevrouw J.G. Vlietstra

Inleiding

Bij deze Nota van aanbidding treft u de Begroting 2011 aan. De stukken maken deel uit van de begrotings- en rekeningcyclus van de provincie Drenthe. In dit statenstuk wordt nader ingegaan op een aantal aspecten van de Begroting 2011. De Begroting 2011 bevat de uitwerking van de besluiten die uw Staten hebben genomen op basis van de Voorjaarsnota 2010, inclusief de amendementen en moties die uw staten tijdens de Algemene Beschouwingen hebben aangenomen. De aldus gestelde kaders zijn verwerkt in de Begroting 2011. Door vaststelling van de Begroting 2011 wordt een definitief besluit genomen over alle besluiten die bij de Voorjaarsnota 2010 als kaderstellend wijrden aange-merkt. Het in deze Nota van aanbidding opgenomen financieel perspectief voor de jaren 2011 tot en met 2014 is ten opzichte van dat van de Voorjaarsnota 2010 op onderdelen aangepast. Dit wordt mede veroorzaakt doordat wij als uitgangspunt voor de algemene uitkering uit het Provinciefonds de Meicirculaire 2010 hebben gehanteerd.

Het financieel beeld op basis van de Meicirculaire 2010 was reeds aan uw staten gecommuniceerd door middel van onze brief d.d. 30 juni 2010. De tegenvallers die in deze brief werden aangegeven, zijn in deze Nota van aanbidding meegenomen, samen met nog enkele andere actualiseringen. Hierbij gaat het in de meeste gevallen om tegenvallers, die echter voor een groot deel worden gecompenseerd door de meevaller die optreedt door de wijziging in de toerekening van rente aan de middelen voor het regio specifiek pakket (RSP).

Het uiteindelijke financieel perspectief kan echter de komende jaren nog verslechteren, afhankelijk van kortingen die van de kant van de rijksoverheid mogelijk nog worden opgelegd. De verwachting is dat er nog een aanzienlijke aanvullende korting komt op de algemene uitkering, alsmede kortingen van op de doeluitkeringen op het gebied van verkeer en verkeer, jeugdzorg en landelijk gebied. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat deze kortingen zullen ingaan vanaf 2012. Het is echter niet uitgesloten dat ook in 2011 de provincies getroffen zullen worden door aanvullende kortingen als gevolg van een nieuw Regeerakkoord. De Rijksbegroting 2011 van het demissionaire Kabinet bevat geen nieuwe kortingen voor de provincies. Het nieuwe verdeelmodel Provinciefonds zal naar verwachting positief uitvallen voor de provincie Drenthe. Bedoeling is dat het nieuwe verdeelmodel vanaf 2012 wordt toegepast.

Aanvullende kortingen van het Rijk zullen onvermijdelijk leiden tot aanvullende bezuinigingsmaatregelen in de provinciale Begroting. Dat betekent dat er nog scherpere beleidsinhoudelijke keuzes zullen moeten worden gemaakt met het nieuwe omgevingsbeleid en PNS als richtinggevende kaders. Voor- gaande zal ook consequenties hebben voor het ambtelijk apparaat, waarbij het uitgangspunt van geen gedwongen ontslagen sterk onder druk zal komen te staan.

In de voorliggende Begroting zijn de uitkomsten van de Tweede Bestuursrapportage grotendeels verwerkt. Bij deze Nota van aanbidding wordt verder nog de eerste wijziging van de Begroting 2011 aan uw staten aangeboden, waardoor alle nog te nemen besluiten nu worden voorgelegd.

In de vergadering van de Statencommissie Cultuur en welzijn d.d. 23 juni 2010 heeft ons college de toezegging gedaan uw staten nader te informeren over welke taken wel en niet meer tot het sociale domein gaan behoren met uw besluit op PNS (inclusief amendement). Tevens hebben wij in de Voorjaarsnota 2010 aangekondigd uw staten hierover te informeren. Dat doen wij in bijlage 1 van de toelichting bij deze beleidsbrief. Dit komt in de plaats van de aangekondigde "septemberbrief".

Advies

1. Kennisnemen van het financiële beeld als geschetst in de Begroting 2011.
2. De korting op de budgetten van gesubsidieerde organisaties uitstellen tot 1 juli 2011, deze voor organisaties met een subsidie lager dan € 4.000,-- geheel achterwege laten en het effect hiervan meenemen in de eerste wijziging van de Begroting 2011.
3. De lasten en baten in de Begroting 2011 per programma autoriseren volgens het principe: "Per prioriteit de lasten en baten afzonderlijk en voor de overige budgetten de lasten en baten in totalen per programma".
4. Artikel 1 van de Verordening op de heffing van de opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting (MRB) Drenthe wijzigen in: "Op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting worden in de provincie Drenthe voor het tijdvak 1 april 2011 tot en met 31 maart 2012 **83,6** opcenten geheven".
5. Het Normenkader 2010 vaststellen en gedeputeerde staten (evenals in 2009) de bevoegdheid geven om wijzigingen in het Normenkader goed te keuren indien deze na de datum van uw goedkeuring en vóór 31 december 2010 plaatsvinden.
6. Het Controleprotocol 2010 vaststellen.
7. De Begroting 2011 en de eerste wijziging van de Begroting 2011 vaststellen.

Beoogd effect

Provinciale staten autoriseren gedeputeerde staten het beleid uit te voeren met de daaraan verbonden baten en lasten zoals opgenomen in de Begroting 2011.

Argumenten

- 1.1. *Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2010 is het financiële perspectief op onderdelen aangepast.*
De cijfers zoals deze in de Begroting 2011 aan uw staten worden voorgelegd komen niet op alle onderdelen overeen met de stand zoals deze is gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2010. Dit wordt veroorzaakt door enige ontwikkelingen die zich in de tussenliggende periode hebben voorgedaan en waarvan de financiële gevolgen als onderdeel van de Begroting 2011 aan uw staten worden voorgelegd. De grootste mutaties en meest opvallende wijzigingen worden hierna weergegeven

Autonome ontwikkelingen

Algemene uitkering uit het Provinciefonds

In de Meicirculaire 2010 Provinciefonds is als meest opvallende en ingrijpende onderdeel de uitname van € 290 miljoen voor het begrotingsjaar 2011 in haar definitieve vorm verwerkt. Het Drentse aandeel daarvan is € 5 miljoen op basis van de afspraken die in IPO-verband gemaakt zijn met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). In de circulaire wordt verder nog de komende herziening van het verdeelmodel voor 2012 aangekondigd. Het meest opvallende punt voor de provincie Drenthe is de hoogte van de algemene uitkering in de Meicirculaire 2010. De raming van de algemene uitkering uit het Provinciefonds op basis van de Meicirculaire 2010 komt uit op € 68.894.703,-- in 2011. De uitkering zoals geraamd in de actuele Begroting is € 76.694.478,--. Hiermee verslechtert het financiële beeld van de provincie voor 2011 ten opzichte van de aannames zoals geschetst in de Voorjaars-

nota 2010 met circa €7,8 miljoen. Hierover informeerden wij uw staten al door onze brief d.d. 30 juni 2010.

Inmiddels is de Septembercirculaire 2010 Provinciefonds ontvangen. Het beeld aangaande de algemene uitkering uit het Provinciefonds wijkt in deze circulaire niet significant af van het beeld uit de Meicirculaire 2010. Wijzigingen die het gevolg zijn van (nieuwe) decentralisatie-uitkeringen, zijn meegenomen in de Tweede Bestuursrapportage 2010.

Actualisering van budgetten

Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2010 is een aantal wijzigingen van functionele budgetten aan de orde. Het gaat hierbij om de volgende bijstellingen.

	2011	2012	2013
Beginstand			
Bedragen genoemd in VJN 2010	-2.654.359	9.990.593	2.554.604
Mutaties op die genoemde die verrekend woorden met de algemene reserve			
1. Nota reserves en voorzieningen (juni 2010), afboeken rente RSP	6.130.000	7.320.000	7.446.400
2. Nota reserves en voorzieningen (juni 2010), IBOI-rente over RSP-reserve	-423.485	-311.445	-234.348
3. Nota reserves en voorzieningen (juni 2010), IBOI-rente over Dynamische cofinancieringsreserve	-642.982	-646.197	-649.428
4. Nota reserves en voorzieningen (juni 2010) (Reserve achterstallig onderhoud en verbeteringswerken N34)			1.163.500
5. Resultaat aanpassing Provinciefonds	-7.799.775	-9.105.308	-1.451.640
6. Resultaat aanpassing Provinciefonds door overheveling decentralisatieuitkeringen)	3.377.047	4.587.035	4.608.435
7. Indexering subsidiebudgetten 2011-2014 cultuur en sociaal en natuurinstellingen; totaal voordelig resultaat	164.126	306.704	393.516
8. Resultaat op correctie rentes en dividenden (17-08-2010)	-1.016.356	-2.777.123	-1.204.967
9. Kapitaallasten geactiveerde activa	567.244	-1.841.713	-393.918
10. Resultaat amendementen Voorjaarsnota 2010	321.450	279.812	236.502
11. Overige verschillen samengevat	-72.677	-72.576	-544.486
Onttrekking aan de algemene reserve na verwerking bovenstaande mutaties	-2.049.767	7.729.782	11.924.170

Ter toelichting per genoemde bijstelling het volgende.

- Ad 1 In de Voorjaarsnota 2009 (bladzijde 13) is de rentetoevoeging over 2011 (3%), 2012 (3,5%) en 2013 (4%) geraamd. Echter, in de Nota reserves en voorzieningen is bepaald dat het IBOI-percentage zal worden toegepast. Hierdoor ontstaat een voordeel omdat het nieuw toe te voegen percentage veel lager is.
- Ad 2 In de Nota reserves en voorzieningen is besloten IBOI-rente toe te voegen aan de RSP-reserve. Deze rente was nog niet begroot en moet nu ten laste van de Algemene middelen worden gebracht.

- Ad 3 In de Nota reserves en voorzieningen is besloten IBOI-rente toe te voegen aan de Dynamische cofinancieringsreserve. Deze rente was nog niet begroot en moet nu ten laste van de Algemene middelen worden gebracht.
- Ad 4 Op de primaire Begroting 2013 zijn uitgaven geraamd voor het project Achterstallig onderhoud en verbeteringswerken N34 van € 1.163.500,-. Er is echter verzuimd dit bedrag ten laste van de Reserve achterstallig onderhoud en verbeteringswerken N34 te brengen. Dit wordt nu gecorrigeerd waardoor een incidenteel voordeel ontstaat.
- Ad 5 Hier staat het resultaat van de aanpassing van de algemene uitkering uit het Provinciefonds als gevolg van de Meicirculaire 2010.
- Ad 6 Hier staan de gevolgen van het decentraliseren van specifieke uitkeringen in het Provinciefonds uit de Meicirculaire 2010, waaronder de Decentralisatieuitkering externe veiligheid en vrijval van de lasten Muskus- en beverrattenbestrijding.
- Ad 7 Meerjarig was een index van 2,8% begroot voor de indexering van budgetten van instellingen die wij subsidiëren. Voor 2011 is de verwachte index uitgekomen op 2,62% volgens de CPB-gegevens van maart 2010 die zijn opgenomen in de Meicirculaire. Deze verlaging heeft voordelige gevolgen.
- Ad 8 Wegens lagere verwachte renteopbrengsten zijn deze bijgesteld. Dit resulteert in meerjarige nadelen. Voor de langere termijn wordt van licht stijgende rentepercentages uitgegaan.
- Ad 9 Op basis van geactiveerde activa in de Jaarrekening 2009 en nieuwe prognoses van geplande investeringsprojecten verschuiven de kapitaallasten. Voor een deel worden deze opgevangen binnen de Reserve investeringen verkeer en vervoer, maar voor het overige worden deze lasten verrekend met de Algemene middelen. De belangrijkste oorzaken van verschuivingen zijn:
- uitstel van vervangingsinvesteringen inzake automatisering en uitstel van de reconstructie Ericasluis;
 - een gewijzigde fasering van het investeringskrediet inzake prioriteit 3.12, Investeringsnota verkeer en vervoer en vervangingsinvesteringen inzake automatisering;
 - vrijval van kapitaallasten oude investeringen ten behoeve van Drents Museum 2000, vrijval kapitaallasten oude investeringen verkeer en vervoer (XVVI en INFRA).
- Ad 10 Het resultaat amendementen Voorjaarsnota 2010 is het saldo van aanvullende bezuinigingen en extra inzet van middelen, zoals meegenomen in de Begroting 2010 en de daarbij behorende eerste wijziging. Zie tabel hierna onder 1.2.

De actualisatie van de pMJP-begroting is in deze actualisatie nog niet meegenomen; deze wordt verwerkt in de Tweede bestuursrapportage over 2010 en wordt dan ook cijfermatig verwerkt.

Verloop Reserve voor algemene doeleinden na verwerking meerjarige resultaten Tweede bestuursrapportage 2010, inclusief eerste wijziging van de Begroting 2011.

050001	Reserve voor algemene doeleinden					
<i>Verloop</i>	<i>rek 2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
Saldo aanvang jaar	33.834.030	36.846.334	22.958.805	19.120.017	27.181.966	39.778.303
Begrote onttrekking	9.230.647	13.887.529	3.838.788	0	0	0
Begrote toevoeging	12.242.951	0	0	8.061.949	12.596.337	13.862.027
Saldo einde jaar	36.846.334	22.958.805	19.120.017	27.181.966	39.778.303	53.640.330

- 1.2. *Tijdens de Algemene Beschouwingen hebben uw staten een aantal amendementen en moties aangenomen. Deze zijn in de voorliggende Begroting 2011 en de daarbij behorende eerste wijziging financieel verwerkt.*

Gevolgen Algemene Beschouwingen	2010	2011	2012	2013	2014
Extra korting inkoop (5%)		2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Extra korting externe inhuur (10%)		700.000	700.000	700.000	700.000
Herbestemming Enexis-gelden		-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000
Impuls wegenonderhoud		-800.000	-800.000	-800.000	-800.000
Niet bezuinigen op extern budget OCWZ	-38.502	-78.550	-120.188	-163.500	-163.500
Totaal voordeel/nadeel	-38.502	321.450	279.812	236.500	236.500

In de amendementen op de Voorjaarsnota 2010 wordt uitgegaan van een generiek dekkingsplan, waarbij de dekking wordt gezocht in een brede – aanvullende – korting op de budgetten voor inkoop van goederen en diensten en inhuur van tijdelijk personeel.

Naar de mening van ons college zullen de aanvullende bezuinigingen tot grote knelpunten leiden. De combinatie van de forse bezuiniging in de komende jaren op het eigen personeel (een afslanking van 60 fte) met de forse kortingen op de inkoop van goederen en diensten (10%), alsmede externe inhuur (10%) vormde reeds een forse opgave in relatie tot de grote beleidsinhoudelijke ambities van ons college en ook uw staten. Relevant hierbij is dat de voorgestelde korting van 10% op de inkoop van diensten niet alleen externe advisering maar ook externe inhuur omvat.

Met de door uw staten besloten extra kortingen op inkoop en inhuur zullen wij waarschijnlijk een aantal beleidsambities geheel of gedeeltelijk niet meer waar kunnen maken. Voor het realiseren van die ambities, bijvoorbeeld op het terrein van klimaat en energie, onderhoud (vaar)wegen en onderwijskansenbeleid, is externe inhuur en/of de inkoop van goederen en diensten noodzakelijk.

Op welke ambities precies ingeboet zal moeten worden is op dit moment nog niet geheel duidelijk. Begin 2011 zal duidelijk zijn welke behoefte aan inhuur en inkoop er is. Op dat moment kunnen wij u informeren over de mogelijke knelpunten die de extra kortingen in 2011 opleveren. In 2012 en verder kunnen dat weer andere knelpunten zijn.

Bij de Algemene Beschouwingen hebben uw staten ons college enige marge gelaten bij de invulling van de aanvullende kortingen; deze marge wordt door ons ingezet in het kader van het realiseren van oplossingen voor verwachte knelpunten.

- 1.3. *Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2010 is toegezegd dat het voorgestelde beleid langs de "PNS-meetlat" gelegd wordt.*

De provincie Drenthe heeft in de nota Provincie Nieuwe Stijl (PNS) haar kerntaken in het ruimtelijk-economische en culturele domein en de bijbehorende rolopvatting beschreven. Kernbegrippen bij de taak- en rolinvulling zijn subsidiariteit en toegevoegde waarde. De provincie is bij uitstek de overheidslaag die op (boven)regionaal niveau actief is. Vanuit haar rol als middenbestuur is er voor de provincie zeker een taak weggelegd als het gaat om het tot stand brengen van synergie tussen Europese, rijks- en lokale ambities. Een belangrijk begrip is ook gebiedsregie. De provincie Drenthe wil een organisatie zijn die goed is in verbinden, organiseren en contracteren. De daadwerkelijke uitvoering komt in handen van onze partners. De provincie beschrijft haar nieuwe rol als: regie op afstand, professionele opdrachtgever, integraal adviserend en gesprekspartner.

Deze uitgangspunten zijn nader uitgewerkt naar het beoordelingskader, zoals dat terug te vinden is in het rapport "Amen is geen Amsterdam".

Het beleid zoals verwoord in de diverse programma in de Begroting 2011 is naar de mening van ons college PNS-proof. Hoe de PNS-meetlat per begrotingsprogramma uitvalt, wordt weergegeven in de toelichting bij dit statenstuk.

2. *De gesprekken met de VDG om te komen tot een gezamenlijke visie op het sociale en culturele domein en de onderlinge afstemming van de kortingen op de gesubsidieerde organisaties hebben ertoe geleid dat ons college voorstelt de gesubsidieerde organisaties een uitstel van de kortingen te verlenen tot 1 juli 2011.*

Voor de (kleinere) organisaties die minder dan € 4.000,- ontvangen van de provincie stellen wij voor, in navolging van onze toezegging aan uw staten om dit goed te bekijken, de korting in 2011 helemaal niet door te voeren. De korting op de verbonden partijen handhaven wij wel. Totaal heeft dit een incidenteel financieel nadelig effect voor 2011 van € 800.000,-. Dit nadeel is niet verwerkt in de financiële cijfers van de (primaire) Begroting 2011, maar het is meegenomen in de 1e wijziging van de Begroting 2011.

3. *Autorisatie van de budgetten in de Begroting 2011 per programma volgens het principe "per prioriteit de lasten en baten afzonderlijk en de overige budgetten in totalen per programma" doet het best recht aan de rol van provinciale staten en het principe "besturen op hoofdlijnen".*

Conform de bestaande praktijk wordt hier voorgesteld dat bij een autorisatie van de afzonderlijke prioriteiten uw staten inhoud geven aan de nadere kaderstelling vanuit de Voorjaarsnota 2010. Voor ons college geldt dan dat over de realisatie van de afzonderlijke prioriteiten wordt gerapporteerd en dat afwijkingen in financiële zin zullen leiden tot een wijziging van de Begroting door uw staten.

In alle programma's hebben de bezuinigingen uit de Voorjaarsnota 2010 vorm gekregen door de budgetten aan te passen zoals dat bij de Voorjaarsnota 2010 was voorgesteld, met in achtneming van de amendementen en moties die uw staten tijdens de Algemene Beschuwingen hebben aangenomen. Waar dat aan de orde is, zijn de teksten van de Beleidsbegroting aan de nieuw ontstane situatie aangepast. Verder worden de financiële gevolgen van de prioriteiten afzonderlijk gepresenteerd in het programmaplan van de Begroting 2011. Voor de resterende inhoud van de programma's geldt dat deze geacht wordt te behoren tot het zogenoemde "going concern". De informatie over deze beleidsonderdelen is in de Begroting 2011, zoals ook verzocht door uw staten, meer systematisch aangepakt dan in de vorige editie.

4. *Het besluit de opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting (MRB) vast te stellen op 83,6 komt overeen met eerder door uw staten genomen besluiten inzake de indexering van de opcenten op de MRB.*

Het tarief voor de opcenten van de MRB wordt jaarlijks geïndexeerd. Voor Drenthe vindt deze indexering plaats op basis van het vierjarig gemiddelde van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie. Dit houdt in dat op de hoofdsom van de MRB in de provincie Drenthe voor het tijdvak 1 april 2011 tot en met 31 maart 2012 83,6 opcenten geheven worden. Daartoe moet artikel 1 van de Verordening op de heffing van de opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting Drenthe gewijzigd worden. Voor het overige wordt hier verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen in de Begroting 2011.

- 5 en 6. *Voor de vaststelling van het Normenkader 2010 en het Controleprotocol 2010 kan "meegelift" worden met de begrotingsbehandeling, door het Normenkader 2010 en het Controleprotocol 2010 vast te laten stellen als bijlagen bij en daarmee onderdeel van de Begroting 2011.*

Door vaststelling van het Controleprotocol en het Normenkader wordt de reikwijdte van de accountantscontrole helder en eenduidig aangegeven. Tevens is in de Financiële verordening van de provincie Drenthe (artikel 5, vierde lid) bepaald dat gedeputeerde staten jaarlijks een

overzicht van wet- en regelgeving ter goedkeuring aan uw staten voorleggen. Om praktische redenen wordt aan uw staten voorgesteld het Normenkader 2010 nu vast te stellen en gedeputeerde staten de bevoegdheid te geven om wijzigingen in het Normenkader goed te keuren indien na de datum van uw goedkeuring en vóór 31 december 2010 wijzigingen plaatsvinden. Het Controleprotocol 2010 wordt eveneens ter vaststelling aangeboden.

7. *De Begroting 2011 is op het vlak van de systematiek ten opzichte van de Begroting 2010 op enkele onderdelen na niet substantieel gewijzigd.*

Met de nu voorliggende Begroting 2011 wordt de koers voortgezet die wij met de Begroting 2008 zijn ingeslagen op het vlak van het omgaan met de Begroting als instrument. Daarbij wordt ook zoveel mogelijk aangesloten bij de handreikingen die van de kant van de toezichthouder ontvangen zijn.

Ten opzichte van de Begroting 2010 is de systematiek betreffende de presentatie van de informatie over het lopende beleid niet gewijzigd; wel is de verstrekte informatie verbeterd. Verder is aandacht besteed aan een verdere verbetering van de mate waarin doelen en resultaten concreet zijn beschreven; in het bijzonder is in dit verband een extra inspanning gepleegd ten aanzien van de teksten van de programma's 4 en 5. De komende tijd wordt in nauw overleg met uw Statenwerkgroep Programmabegroting een aangepaste opzet voor de Begroting 2012 voorbereid als onderdeel van de aanloop naar de volgende collegeperiode. In dit verband zijn de werkzaamheden inmiddels gestart.

Een nieuw onderdeel van het Programmaplan bij de Begroting 2011 bestaat uit een afzonderlijke presentatie van twee zogenoemde majeure programma's. Het gaat hierbij om de Versnellingsagenda (ter bestrijding van de economische crisis) en het RSP Verbreed. Deze twee majeure programma's worden niet langer gepresenteerd als onderdeel van respectievelijk programma 1 en 3, maar aan het begin van het Programmaplan als afzonderlijk onderdeel gepresenteerd.

De komende tijd zal er nader aandacht worden besteed aan de gevolgen van verdergaand programmatisch werken voor de opzet van de provinciale Begroting. Daarbij speelt ook het nieuwe Omgevingsbeleid van de provincie een rol. Voor de inpassing in de jaarcyclus zal in goed overleg met uw staten een oplossing worden gevonden. Deze kan dan worden meegenomen in de Begroting 2012.

Voor een nadere toelichting op de systematiek van de Begroting 2011 wordt verwezen naar de leeswijzer bij de Begroting.

Uitvoering

Tijdsplanning

Behandeling in Statencommissie Omgevingsbeleid	13 oktober 2010
Behandeling in Statencommissie Cultuur en welzijn	20 oktober 2010
Behandeling in Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie	3 november 2010
Behandeling in PS	10 november 2010

Financiën

Niet van toepassing.

Europese context

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Niet van toepassing.

Extern betrokkenen

Niet van toepassing.

Communicatie

Zie persbericht.

NB.

Het besluit over de opcenten op de motorrijtuigenbelasting moet worden gepubliceerd in het Provinciaal blad.

Bijlagen

1. Begroting 2011
2. Begroting in één oogopslag 2011

Ter inzage in de leeskamer

Niet van toepassing.

Assen, 21 september 2010

Kenmerk: 38/5.5/2010010871

Gedeputeerde staten van Drenthe,

J. Tichelaar, voorzitter

mevrouw drs. J.M. Imhof, secretaris

ga/be.coll.

Toelichting

In deze toelichting gaan wij nader in op een aantal aspecten rondom de Begroting 2011. Voor een belangrijk deel zijn deze aspecten ook reeds in de Begroting 2011 terug te vinden. In de Begroting 2011 zijn alle zaken opgenomen die op het moment van de productie van de Begroting 2011 bekend waren.

Voor een aantal zaken geldt ook dat de actualiteit een nadere bespreking noodzakelijk maakt. Dit geldt met name voor de volgende onderwerpen:

1. de financiële positie van de provincie;
2. de knelpunten ten gevolge van de aanvullende bezuinigingen na de Voorjaarsnota 2010;
3. de beoordeling van de mate waarin de Begroting 2011 "PNS-proof" is.

1. De financiële positie van de provincie

De algemene uitkering uit het Provinciefonds

In onze brief d.d. 30 juni 2010 hebben wij u reeds ingelicht over de financiële consequenties van de Meicirculaire 2010. Er is sprake van een negatief effect van de circulaire van circa €7,8 miljoen. Op basis van de Meicirculaire 2010 ziet de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Provinciefonds er voor Drenthe voor de komende jaren als volgt uit.

	2010	2011	2012	2013
Algemene uitkering Meicirculaire 2010	76.281.426	68.894.703	68.894.703	68.894.703
Algemene uitkering in Begroting na VJN en 1e BR	76.781.276	76.694.478	78.000.011	70.346.343
Verschil	-499.850	-7.799.775	-9.105.308	-1.451.640

Voor 2012 is het een lastige aangelegenheid de algemene uitkering te ramen. Een aantal factoren speelt een grote rol. De belangrijkste is het nieuwe verdeelmodel dat volgens planning zou moeten ingaan per 1 januari 2012. Het is nog niet bekend hoe het nieuwe verdeelmodel er uit zal gaan zien. Het IPO is er uiteindelijk, ondanks vele adviezen, niet in geslaagd zelf met een nieuw verdeelmodel te komen. Wel heeft het IPO-bestuur een akkoord bereikt voor de jaren 2011 en 2012 voor de uitname van €300 miljoen door het Rijk uit het Provinciefonds. Dit voorstel is door het Ministerie van BZK overgenomen in de Meicirculaire 2010. Het voorstel behelst een uitname van €290 miljoen in 2011 en een uitname van €310 miljoen in 2012 te realiseren door elke provincie een vooraf bepaald bedrag te laten betalen in de uitname. Aan het voorstel ligt geen enkel model ten grondslag. Noch de vermogensmaatstaf, noch het rekestarief opcenten motorrijtuigbelasting is geactualiseerd. Drenthe betaalt €5 miljoen als onderdeel van de €290 miljoen in 2011.

Naast de onzekerheid die de gang van zaken rond het verdeelmodel kenmerkt, is er ook nog onzekerheid over de te verwachten "tegenvallers" met een andere herkomst. Van belang is hier onder meer de eventuele herstart van de normeringssystematiek. Daarvoor moet nog een keuze gemaakt worden of deze herstart wel of niet zal plaatsvinden en welke methodiek dan toegepast zal worden. Maar de wellicht grootste "tegenvallers" zouden het gevolg kunnen zijn van aanvullende bezuinigingen op de algemene uitkering door het Rijk als gevolg van het nieuwe Regeerakkoord. Op dit moment wordt nog uitgegaan van een korting van €300 miljoen op de algemene uitkering voor alle provincies, maar er is geen enkele zekerheid dat het daarbij blijft. Zo beveelt de brede Heroverwegingswerkgroep Kalden een aanvullende korting van €280 miljoen aan. De combinatie van al deze samenvallende ontwikkelingen en daarmee verbonden onzekerheden, maakt dat het meerjarig ramen van de hoogte van de algemene uitkering momenteel zeer veel lijkt op het voorspellen van de uitkomst van een tombola. Daarbij bestaat feitelijk maar één betrouwbare zekerheid: de uitkomst die voor het jaar 2012 uit de circulaire volgt, zal zich hoogstwaarschijnlijk in de praktijk niet voordoen. Voor de korte termijn is

dan nog de veiligste aanname dat de algemene uitkering in 2012 wel ongeveer dezelfde orde van grootte zal kennen als die van 2011.

Inmiddels is de Septembercirculaire 2010 Provinciefonds ontvangen. Het beeld aangaande de algemene uitkering uit het Provinciefonds wijkt in deze circulaire niet significant af van het beeld uit de Meicirculaire 2010. Wijzigingen die het gevolg zijn van (nieuwe) decentralisatie-uitkeringen, zijn meegenomen in de Tweede Bestuursrapportage 2010.

Uitgangspunten voor de Begroting 2011

Vertrekpunt voor de opstelling van de Begroting 2011 is de Begroting 2010 na wijziging. Bij de opstelling van de Begroting worden de volgende algemene uitgangspunten c.q. aannames gehanteerd.

	2011	2012	2013	2014
<i>Ontwikkeling prijzen</i>				
Index budgetten subsidies per boekjaar	2,62%	2,6%	2,6%	2,4%
<i>Motorrijtuigenbelasting</i>				
Opcenten tarief	83,6	84,9	86,2	87,6
<i>Provinciefonds:</i>				
Reëel accres	0%	0%	p.m.	p.m.
<i>Renten</i>				
Toegerekende rente	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
Korte rente uitzettingen	1,6%	2,5%	3,0%	3,5%

2. Beoordeling van de mate waarin de Begroting 2011 "PNS-proof" is

Uw staten hebben ons college verzocht het voorgestelde beleid in de Voorjaarsnota 2010 langs de "PNS-meetlat" te leggen. Deze uitgangspunten hiervoor zijn ontleend aan het beoordelingskader, zoals dat terug te vinden is in het rapport "Amen is geen Amsterdam". De resultaten van deze beoordeling per begrotingsprogramma worden hierna weergegeven.

Programma 1: De provincie doet ertoe

Vanuit programma 1 is de nota PNS vormgegeven. De provincie Drenthe heeft in deze haar kerntaken en bijbehorende rolopvatting beschreven. Kernbegrippen bij de taak- en rolinvulling zijn subsidiariteit en toegevoegde waarde. Daarnaast wordt hierin de aandacht vastgelegd voor transparantie van besluitvorming en de kwaliteit van dienstverlening. De provincie is bij uitstek de overheidslaag die op (boven)regionaal niveau actief is. Vanuit haar rol als middenbestuur is er voor de provincie zeker een taak weggelegd als het gaat om het tot stand brengen van synergie tussen Europese, rijks- en lokale ambities. Een belangrijk begrip is ook gebiedsregie. De provincie Drenthe wil een organisatie zijn die goed is in verbinden, organiseren en contracteren. De daadwerkelijke uitvoering komt in handen van onze partners. De provincie beschrijft haar nieuwe rol als: regie op afstand, professionele opdrachtgever, integraal adviserend en gesprekspartner.

Programma 2: Samenleving met samenhang

Programma 2 bestaat voor een fors deel uit de uitvoering van wettelijke taken (jeugdzorg, regionale omroep) en voor een beperkt deel uit beïnvloedbare, autonome middelen. In de discussie die is gevoerd over PNS is door uw staten een amendement ingediend over het onderdeel Sociaal in programma 2. De taken van de provincie in het sociale domein zijn in het door uw staten aangenomen

amendement A20 10-2 van 17 februari 2010 beschreven als een beleidsmatige rol in het signaleren, monitoren en vraaggericht stimuleren op verschillende onderdelen van het sociale domein. Het gaat om de volgende terreinen.

- Onderwijskansenbeleid.
- Aansluiting jeugdzorg op preventieve programma's.
- Sociaaleconomische ontwikkeling platteland.
- Zorgbelang op noordelijke schaal.
- Steunfunctietaken voor zover sprake is van provinciale of regionale problematiek.

De afbouw van uitvoerende taken dan wel taken die niet passen binnen PNS vindt plaats in overleg met de VDG en instellingen.

Een nadere toelichting op de PNS in relatie tot het sociale domein is opgenomen in bijlage 2 bij deze Nota van aanbidding, die op dit punt de aangekondigde Septemberbrief vervangt.

Voor het onderdeel cultuur uit programma 2 geldt dat ook hier kritisch wordt gekeken naar de uitvoering van taken. Samen met de gemeenten wordt een traject opgezet voor de ontwikkeling van een langetermijnagenda voorerschikking van taken en verantwoordelijkheden. Het gaat in eerste instantie om Bibliotheekbeleid: nieuw beleid op basis van de ondertekende Bilbilothekcharter, in nauw overleg met de gemeenten.

Voor BKV, Cultuurparticipatie en het Museumbeleid wordt de lijn doorgetrokken zoals reeds is ingezet (overdracht taken CBK-Drenthe, Drents Participatieplan en Collectief Museumproject met cofinanciering gemeenten).

Voor de overige dossiers binnen het cultuurbeleid (regionale omroep, podiumkunsten, cultuurhistorie etc.) in relatie tot PNS willen wij nieuwe beleidsrichtingen ontwikkelen in de aanloop naar een nieuwe Cultuurnota vanaf 2013. Hiervoor hebben wij als eerste stap een discussietraject opgezet met uw staten in het najaar 2010.

Programma 3: Ruimte en Bereikbaarheid

Het programma 3 is langs de PNS-meetlat gelegd en kan volledig als PNS-proof worden aangemerkt. Ruimte, wegen, bereikbaarheid en stedelijke ontwikkeling zijn belangrijke kerntaken van de provincie. Voor de volledigheid volgt hierna per beleidsthema een nadere toelichting.

Verkeer

Regionale bereikbaarheid behoort in het Bestuursakkoord tussen Rijk en provincies tot het domein van de provinciale taken. Op basis van de Planwet verkeer en vervoer is een Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan opgesteld. Met statenstuk 2010-425 is het Investeringsprogramma tot 2020 aan u staten voorgelegd. Bij de opstelling van dit programma is geprioriteerd op PNS en het nieuwe omgevingsbeleid.

Beheer en onderhoud wegen

Het provinciaal wegennet is een belangrijke schakel in regionale bereikbaarheid en (boven)regionale mobiliteit. Beheer en onderhoud van dit wegennet past ook binnen PNS.

Beheer en onderhoud vaarwegen

Het vaarwegennet is van belang voor het vervoer over water. Daarnaast zijn de Drentse vaarwegen onderdeel van cultuurhistorie Drenthe en de verbinding tussen Friesland, Groningen en Duitsland. Het project Vaarwegverbinding Erica-Ter Apel versterkt deze verbinding. Beheer en onderhoud van dit vaarwegennet past ook binnen PNS. Voor de wegen en vaarwegen geldt dat deze in eigendom van de provincie zijn en dat het een wettelijke taak is zorg te dragen voor een voldoende onderhoudsniveau.

Vervoer

In het Bestuursakkoord tussen Rijk en provincies 2008-2011 is aangegeven dat de provincies taken hebben in het domein regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer. Het Investeringsprogramma verkeer en vervoer tot 2020 is geprioriteerd op PNS.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

De ontwikkeling van het gebied Groningen – Assen is een van de belangrijkste gebiedsontwikkelingen van het nieuwe Omgevingsbeleid. Een dergelijke gebiedsontwikkeling een van de kerntaken van de provincie in het kader van PNS.

Stedelijke ontwikkeling

Onder dit programma valt het RSP, waarin de het Ruimtelijk economisch programma (REP) en Bereikbaarheidsprogramma centraal staan. Deze programma's passen in de taken en rollen zoals verwoord in PNS.

Programma 4: Kennis werkt

De taken binnen het economische domein zijn PNS-proof en de rollen zijn naar de toekomst toe ook PNS-proof. De centrale doelstelling, zoals verwoord in de Economische beleidsagenda 2010-2015, is het scheppen en behouden van werkgelegenheid door de ontwikkeling van een duurzame en robuuste economische structuur. Hierbij ligt de focus op het ontwikkelen van kennis en innovatie.

Uitgangspunt is dat de provincie niet treedt in de verantwoordelijkheid van andere overheden of van individuele marktpartijen of instellingen. Als regisseur van het ruimtelijk-economisch beleid wil de provincie komen tot een heldere taakverdeling met (intermediaire) organisaties en tussen deze organisaties onderling. Dit gebeurt in overleg met deze partijen. Centraal hierbij staat het organiseren van voldoende realisatiekracht, een goede coördinatie vanuit de provinciale organisatie en een optimale samenwerking binnen Noord-Nederland. Hierbij wordt, nog meer dan voorheen, aansluiting gezocht bij de dynamiek en het organiserend vermogen van de Drentse economie en de partijen die in dit werkveld actief zijn.

De provincie heeft binnen het economisch domein alleen een rol als aan alle volgende criteria is voldaan.

- Subsidiariteit
- Additionaliteit (toegevoegde waarde)
- Vraaggerichtheid
- Kwaliteit boven kwantiteit (focus en scherpte in de inzet en naar de Drentse maat)
- Effectiviteit en efficiëntie: gerichtheid op stuwendheid, onderscheidendheid (piekenbenadering) en schaalvoordelen (stedelijke netwerken)

De vijf prioriteiten in de Drentse economische agenda zijn uitgewerkt in het Kader voor economische investeringen (KEI). Op basis van dit KEI worden jaarprogramma's gemaakt. De vijf prioriteiten (taakvelden) zijn de volgende.

1. Versterken regionale innovatiekracht
2. Optimale aansluiting bedrijfsleven, arbeidsmarkt en onderwijs
3. Optimaliseren vestigingsklimaat
4. Beter benutten van de toeristische mogelijkheden
5. Versterken van de agribusiness

De rol van de provincie verschuift de komende jaren, waarbij de rol minder uitvoerend en regulerend zal zijn maar is toegesneden op strategieontwikkeling, kaderstelling, het creëren van randvoorwaarden, lobby en het bij elkaar brengen van partijen. De rol van de provincie kan hierbij variëren. In het ene dossier kan het wijs zijn vooral faciliterend, stimulerend en ondersteunend te zijn (bijvoorbeeld op het terrein van innovatie), soms is een meer sturende en leidende rol het meest effectief (bijvoorbeeld

bij de ontwikkeling van bedrijvenlocaties).

De afgelopen tijd lag de focus al meer op specifieke thema's, pieken en speerpunten.

Hierbij richten wij ons vooral op de rollen:

- ontwikkelen van samenhangende visies;
- organiseren van draagvlak en binding op visies;
- organiseren van uitvoeringscoalities;
- (laten) bijeen brengen van partijen uit de 4 O's (ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid);
- (laten) verbinden (clustervorming/ketenaanpak 4 O's);
- (gebieds)regie op en ontwikkelen van de gekozen prioriteiten;
- stimuleren van de uitvoering met (financiële) middelen en instrumenten (zoals opstellen subsidiekaders en subsidieverlening, netwerken, lobby, deelnemingen en pilots);
- lobby (met name in relatie tot (inter)nationale programma's);
- mede-opdrachtgever en / of 'launching customer'.

Programma 5: Leefomgeving

In de uitvoering van het Bestuursakkoord staat het ruimtelijk-economisch domein centraal. Dit betreft andere de volgende kerntaken die zijn opgenomen in programma 5:

- duurzame ruimtelijke ontwikkeling en inrichting;
- water, milieu, klimaat en energie.

Deze kerntaken zijn in programma 5 gericht op beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering van wettelijke taken (milieu- en waterwetgeving) en voor een beperkt deel op beïnvloedbare autonome taken. Het omgevingsbeleid is het integrerend kader voor de uitvoering van deze kerntaken. Het provinciaal belang (bovenlokaal en toegevoegde waarde) staat hierbij centraal. Dit betekent dat nog meer dan voorheen duurzame ruimtelijke ontwikkeling op provinciaal en regionaal niveau voorwaarden schept voor de doorwerking naar lagere schaalniveaus. Doel hiervan is een verhoging van de leefomgevingskwaliteit.

De gebiedsgerichte externe en interne integratie van water-, bodem-, milieu- en natuurbeleid, aan de voorkant van beleidsprocessen, leidt tot kansrijke verbindingen en genereert tal van sociaal-maatschappelijke en economische baten. Denk daarbij onder meer aan het ontwikkelen van een innovatieve grondwatervisie, het milieu-inclusief ontwerpen van ruimtelijke opgaven, het ontwikkelen van groen-blauwe gebiedsvisies en het integreren van het reguliere bodembeleid met de kansen en mogelijkheden van de ondergrond. Hiertoe worden via integrale werkprocessen expliciete verbindingen gemaakt met bijvoorbeeld het RSP-programma, het pMJP en het Programma klimaat en energie, maar ook met vigerende noordelijke (Pieken in de Delta) en Europese programma's (OP-EFRO en Interreg). Daarnaast wordt onder meer via het Provinciehuis van Morgen geïntensiveerd op maatschappelijke actualiteit zoals de klimaatveranderingen. Wat betreft de uitvoerende taken, i.c. vergunningverlening en handhaving, wordt een efficiënte aanpak gehanteerd en voorgesorteerd op het organiseren van uitvoering op afstand.

Programma 6: Middelen

Programma 6 voldoet aan de criteria zoals gesteld in de nota PNS en voor de organisatie uitgewerkt in de directiebrief Slimmer en Slanker. De ontwikkelingen naar PNS staan echter wel onder druk vanwege de bezuinigingen. Voor de volledigheid volgt hierna per hoofdonderwerp een nadere toelichting.

Organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling is er volledig op geënt om de slag naar PNS te slaan. De organisatie dient slimmer, slanker en soepeler te worden. Dit doen wij door de formatie te verminderen, de mobiliteit te bevorderen, de juiste (PNS-)competenties te ontwikkelen en een flexibele schil op te zetten. Een goede aansluiting tussen taken van PNS en formatie wordt uitgewerkt in het HRM-project S3.

Ook de vorming van een regionale uitvoeringsdienst (RUD), alsmede de mogelijke samenwerking met de provincies Groningen en Friesland als het gaat om Shared Services, passen binnen het gedachtegoed van PNS.

Digitalisering

Om slim en slank te kunnen werken, zoals beschreven in de directiebrief, is een goede digitale ondersteuning een voorwaarde. Digitalisering helpt bij het efficiënt inrichten van de processen in de organisatie.

Dynamische cofinancieringsreserve

De inhoud van de projecten en programma's ligt specifiek op het ruimtelijk-economisch terrein. Dit is het terrein waar onze kerntaken liggen. Cofinanciering op dit gebied draagt daarmee bij aan de uitvoering van PNS. Door binnen deze reserve deels het accent te leggen op plattelandsontwikkeling wordt aangesloten bij het specifieke karakter van onze provincie.

Bijlage 1

Nadere toelichting op de PNS in relatie tot het sociale domein

In de vergadering van de Statencommissie Cultuur en welzijn d.d. 23 juni 2010 heeft ons college de toezegging gedaan uw staten nader te informeren over welke taken wel en niet meer tot het sociale domein gaan behoren met uw besluit op PNS (inclusief amendement). Tevens hebben wij in de Voorjaarsnota 2010 aangekondigd uw staten hierover te informeren. De nu volgende tekst komt in de plaats van de aangekondigde "Septemberbrief".

PNS en de toekomst van het sociale domein

Sociale agenda

In de beleidsontwikkeling van de huidige Sociale agenda 2009 – 2012 'Sociaal doe je niet alleen' zijn visie en ontwikkelingen op de provinciale rollen en taken meegenomen. Hierdoor is er een sociale agenda tot stand gekomen die inspeelt op een veranderende rol en taak voor de provincie Drenthe in het sociale domein.

Met de keuze in deze Sociale agenda voor specifieke beleidsthema's waarop de provincie op sociaal terrein het verschil kan maken, waarbij er sprake is van een afbouw van provinciale inzet, is de veranderende rol en taak in gang gezet. De sociale allianties met de gemeenten zijn het middel voor een zorgvuldige overdracht van kennis en taken op het sociale domein van provincie naar gemeenten. De flexibilisering van de subsidierelatie met de instellingen, waarbij tegelijkertijd de transitie gemaakt wordt naar kennisinstellingen is anticiperend op de veranderende rol van de provincie op het sociale domein.

Met deze beleidskeuzes blijkt de huidige sociale agenda voor een groot deel 'PNS proof' te zijn.

Meetlat PNS

Volgend PNS zien wij voor de toekomst op het sociale domein de volgende provinciale taken.

- Uitvoering Wet op de jeugdzorg
- Initiator op sociaal gebied bij bovenlokale/ bovenprovinciale vraagstukken
- Ondersteunen kennisinfrastructuur op het sociale domein
- Regisserende rol Drenthe 2028
- Beleidsmatige rol op de terreinen:
 1. Onderwijskansenbeleid
 2. Aansluiting jeugdzorg op preventieve programma's
 3. Vitaal platteland
 4. Zorgbelang op noordelijke schaal
 5. Steunfunctie artikel 13 van de WMO in overleg met VDG

Volgend PNS zien wij op het sociale domein geen provinciale taak of rol in:

- uitvoerend beleid of actieve beleidsontwikkeling op:
 - I. Tijdenbeleid
 - II. Mantelzorg
 - III. Vrijwilligerswerk
 - IV. Breedtesport
 - V. Wonen, Zorg en welzijn
 - VI. Cliëntenbeleid
- subsidiëren kleine instellingen:
 - Stichting Welzijn Doven

- Stichting Paardrijden Gehandicapten
- Jongerenraad Drenthe
- Telefonische hulpdiensten (Sensoor)

PNS en de Sociale agenda 2009-2012

De afspraken met gemeenten die in de sociale allianties zijn gemaakt hebben een looptijd tot en met 2012. Wij volgen de lijn van de sociale allianties, waarin een afbouw van taken was meegenomen en kiezen daarmee voor een zorgvuldige beleidsoverdracht van kennis en taken naar gemeenten. In de dagelijkse praktijk wordt al rekening gehouden met de taak en rol zoals PNS aangeeft en wordt afgebouwd wat niet valt binnen de meetlat. Voorbeeld hiervan is het beëindigen van de Beleidsregel wonen, zorg en welzijn.

Het subsidiëren van de kleine instellingen past niet binnen het kader van PNS.

Wij zijn voornemens de subsidies aan de Stichting Welzijn Doven (subsidie €8.100,--) en Stichting Paardrijden Gehandicapten (subsidie €41.400,--) met ingang van 1 januari 2012 te beëindigen.

Voor de telefonische hulpdiensten, Sensoor Oost-Nederland (subsidie €50.400,--) en Sensoor Groningen-Drenthe (subsidie €90.900,--), willen wij onderzoeken met welk scenario beëindiging van de subsidie met ingang van 1 januari 2013 het beste kan worden gerealiseerd. Landelijke ontwikkelingen en goede afstemming met betrokken provincies vragen meer tijd om te komen tot een zorgvuldige afbouw van de subsidie.

De Jongerenraad Drenthe (€5.400,--) is een provinciaal initiatief dat niet past binnen PNS. Wij zijn voornemens de subsidie te beëindigen met ingang van januari 2012.

Het beëindigen van subsidies aan de kleine instellingen met ingang van januari 2012 is in het afgelopen half jaar meermalen besproken met gemeenten op bestuurlijk niveau in VDG-verband, alsook op ambtelijk niveau. Reactie van de gemeenten hierop is dat, zoals het aan de provincie is om volgend PNS hiermee te stoppen, het ook aan iedere gemeente voor zich is om een eigen overweging en keuze te maken deze subsidies al dan niet voort te zetten.

VDG en het sociale domein

Het verzoek van de VDG aan de provincie tijdens de provinciale-statenvergadering d.d. 17 februari 2010 was aanleiding om in gesprek te gaan over de toekomstige rollen en taken van provincie en gemeenten. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden en krijgen vervolg. Gemeenten en de provincie onderschrijven de noodzaak om te komen tot een gezamenlijke visie op het sociale en culturele domein. Dit is bestuurlijk bekrachtigd in het VDG poho Onderwijs, Cultuur en Sport d.d. 2 september 2010.

Op dit moment vindt een inhoudelijke verkenning en uitwerking plaats tussen gemeenten en provincie van de gezamenlijke thema's op sociaal en cultureel vlak. Afspraak tussen gemeenten en provincie is om deze gezamenlijke visie af te ronden voor de Voorjaarsnota in 2011. Centraal doel van de visie is om een gezamenlijk beeld te ontwikkelen van het sociaal en cultureel domein Drenthe vanaf 2013.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 21 september 2010, kenmerk 38/5.5/2010010871;

BESLUITEN:

1. kennis te nemen van het financiële beeld als geschetst in de Begroting 2011;
2. de korting op de budgetten van gesubsidieerde organisaties uit te stellen tot 1 juli 2011, deze voor organisaties met een subsidie lager dan € 4.000,-- geheel achterwege te laten en het effect hiervan mee te nemen in de 1e wijziging van de Begroting 2011;
3. de lasten en baten in de Begroting 2011 per programma te autoriseren volgens het principe: "Per prioriteit de lasten en baten afzonderlijk en voor de overige budgetten de lasten en baten in totalen per programma";
4. artikel 1 van de Verordening op de heffing van de opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting Drenthe te wijzigen in: "Op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting worden in de provincie Drenthe voor het tijdvak 1 april 2011 tot en met 31 maart 2012 **83,6** opcenten geheven".
5. Het Normenkader 2010 vast te stellen en gedeputeerde staten (evenals in 2009) de bevoegdheid te geven om wijzigingen in het Normenkader goed te keuren indien deze na de datum van uw goedkeuring en vóór 31 december 2010 plaatsvinden;
6. het Controleprotocol 2010 vast te stellen;
7. de Begroting 2011 en de 1e wijziging van de Begroting 2011 vast te stellen.

Assen, 10 november 2010

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

ga/be.coll.

Begroting in één oogopslag 2011

**Kiezen voor de kracht
van Drenthe**

Inhoud

Inhoud	3
De begroting in kort bestek	4
De financiën in één oogopslag	5
Waar komt het geld vandaan in 2011?	5
Waar gaat het geld naar toe in 2011?	6
Lasten per categorie	7
Majeur programma: Versnellingsagenda	8
Majeur programma: Verbreed RSP	8
Programma 1 De provincie doét ertoe!	9
Programma 2 Samenleving met samenhang	13
Programma 3 Ruimte en bereikbaarheid	17
Programma 4 Kennis werkt	21
Programma 5 Leefomgeving	25
Programma 6 Middelen	31

De begroting in kort bestek

Nederland verkeert financieel in zwaar weer. Ook de provincies ondervinden hiervan de gevolgen: op het provinciefonds wordt vanaf 2011 fors gekort en alle tekenen wijzen erop dat het daar niet bij zal blijven.

Voor het eerst sinds lange tijd moet de provincie Drenthe zwaar bezuinigen en ingrijpende keuzes maken. PNS (Provincie Nieuwe Stijl) en het nieuwe Omgevingsbeleid zijn daarbij leidend geweest.

In de begroting 2011 geeft het college van gedeputeerde staten nieuwe richting aan het financiële beleid van de provincie. De provincie gaat enerzijds bezuinigen om weer duurzaam financieel in evenwicht te komen, en investeert gelijktijdig om gestelde doelen te realiseren.

Ondanks de financieel moeilijke omstandigheden, eindigt de huidige bestuursperiode bepaald niet in mineur. Het college slaagt er in alle ambities en gemaakte afspraken waar te maken. Bovendien wordt de Drentse Versnellingsagenda onverkort uitgevoerd. Hiermee helpt de provincie het Drentse bedrijfsleven om in deze lastige tijd zo veel mogelijk banen in stand te houden.

Dit boekje is een handige samenvatting van de vuistdikke provinciale begroting (te vinden op www.provincie-drenthe.nl). U ziet in één oogopslag wat er het komende jaar allemaal op stapel staat op terreinen als ruimtelijke ordening, wonen, economie, natuur en landschap, milieu, klimaat en energie, leefomgeving, verkeer, vervoer, onderwijs, cultuur, sport, zorg en welzijn.

Provinciale staten zullen op 10 november de begroting 2011 definitief vaststellen. Deze samenvatting geeft u een goede indruk van wat de provincie Drenthe in 2011 voor haar inwoners en ondernemers wil gaan doen.

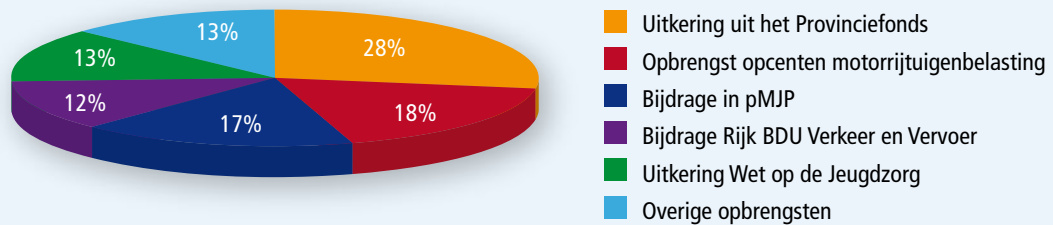
*Janny Vlietstra,
gedeputeerde financiën, economie en werkgelegenheid*

De financiën in één oogopslag

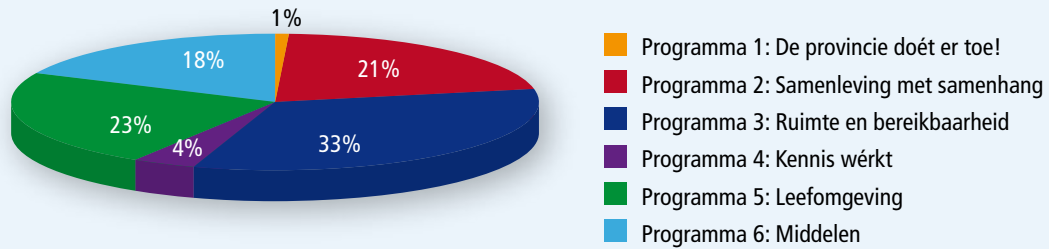
Waar komt het geld vandaan in 2011?

Provinciale baten 2011	
Uitkering uit het Provinciefonds	74.641.956
Opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting	47.648.000
Bijdrage in pMJP	46.729.932
Bijdrage Rijk BDY Verkeer en Vervoer	31.231.659
Uitkering Wet op de Jeugdzorg	34.724.812
Overige opbrengsten	34.203.879
Totaal	269.180.238

Waar gaat het geld naar toe in 2011?

Totale lasten	
Programma 1: De provincie doét er toe!	3.141.617
Programma 2: Samenleving met samenhang	66.614.552
Programma 3: Ruimte en bereikbaarheid	102.070.926
Programma 4: Kennis wérkt	12.547.420
Programma 5: Leefomgeving	72.746.901
Programma 6: Middelen	55.602.880
Totaal	312.724.296

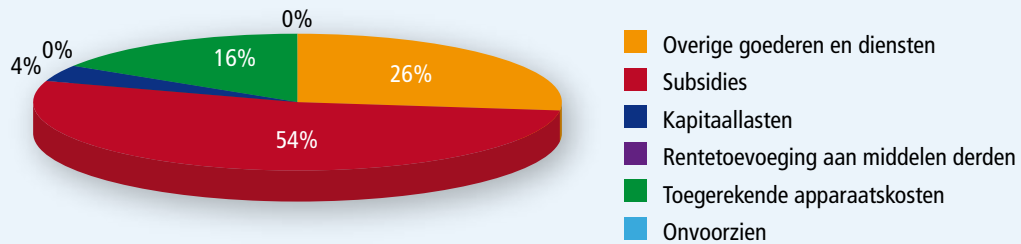

Verschil tussen baten en lasten

De lasten bedragen ruim 43 miljoen meer dan de baten. Dit verschil wordt aangevuld vanuit de opgebouwde reserves van de provincie.

Lasten per categorie

Lasten per categorie	
Overige goederen en diensten	83.952.818
Subsidies	165.773.756
Kapitaallasten	13.530.007
Rentetoevoeging aan middelen derden	205.653
Toegerekende apparaatskosten	49.212.062
Onvoorziene uitgaven	50.000
Totaal	312.724.296

Majeur programma: Versnellingsagenda

Provinciale Staten hebben de Drentse Versnellingsagenda vastgesteld. Deze bevat een groot aantal projecten die versneld worden uitgevoerd om daarmee de gevolgen van de economische crisis te verzachten. Een groot deel van de maatregelen is in 2010 tot uitvoering komen. Daarnaast loopt er nog een aantal projecten door in 2011. Voorbeelden hiervan zijn de herbestemming van monumentale gebouwen en cultureel erfgoed in Drenthe, het plaatsen van LED-verlichting langs provinciale wegen, de werkzaamheden aan de FlorijnAs in Assen en het stimuleren van woningbouwprojecten in Drenthe. Daarnaast zal in 2011 gestart worden met de herstructurering van bedrijventerrein De Wieken in Hogeveen. De totale investeringen vanuit de provincie voor de Versnellingsagenda bedragen € 7,7 miljoen in 2011.

Majeur programma: Verbreed RSP

Met de gebiedsgerichte investeringsimpulsen in Assen (FlorijnAs), Emmen (Atalanta) en Coevorden (stationsgebied) en de maatregelen voor het OV (incl. spoor) versterken we samen met de gemeenten de ruimtelijk-economische structuur van Drenthe. Daarvoor hebben we met de betrokken gemeenten bestuursovereenkomsten gesloten. Afgelopen jaren zijn forse stappen gezet naar daadwerkelijke uitvoering: voor diverse projectonderdelen zijn stedenbouwkundige programma's van eisen en visies opgesteld om realisatietrajecten (o.a. aanbesteding, verwerving) te kunnen starten.

Speerpunten voor 2011 zijn:

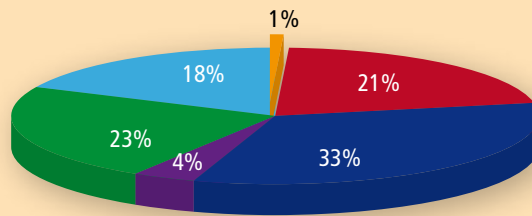
- Assen - FlorijnAs: aanbesteding 2e fase Blauwe As stedenbouwkundige pve's voor het Bedrijvenpark Assen-Zuid en het Havenkwartier
- Emmen - Atalanta: aanbesteding van ondertunneling Hondsrugweg en selectiekeuze architect voor het nieuwe theater/Wereld van de Ontmoeting.
- Coevorden: keuze voor de aansluiting van het spoor Zwolle-Coevorden/Emmen op de Bentheimer Eisenbahn en de Omgevingsvisie Stationsgebied

Programma 1

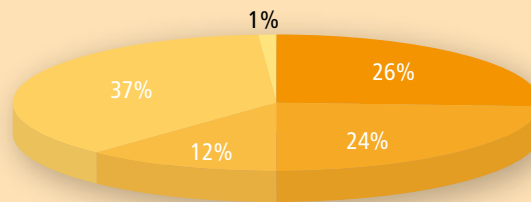
De provincie doét ertoel

Lasten programma 1 in relatie tot totale lasten

Specifieke lasten programma 1

- Prioriteiten
- Provinciale Staten
- Bestuurlijke aangelegenheden
- Interprovinciale samenwerking
- Openbare orde en veiligheid

Programma 1. De provincie doet er toe!	
Prioriteiten	819.390
P-1.0 Provinciale staten	758.546
P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	382.260
P-1.2 Interprovinciale samenwerking	1.150.260
P-1.3 Openbare orde en veiligheid	31.161
Totaal lasten	3.141.617

Speerpunten 2011

Op 2 maart 2011 vinden de verkiezingen plaats van de nieuwe Provinciale Staten. In de eerste maanden van 2011 besteden we hieraan zowel intern als extern volop aandacht. Binnen dit programma hebben wij diverse acties ondergebracht die moeten bijdragen aan een hoog opkomstpercentage. Ook in 2011 vervolgen we onze inzet hierop in het programma Drenthe doét er toe!

Zo hebben we de kaders voor de Provincie Nieuwe Stijl vastgesteld. In 2011 moet dit zijn beslag krijgen in de organisatie: we maken onze kerntaken concreet, zorgen dat onze medewerkers toegerust zijn voor het realiseren van onze taken en we gaan in gesprek met Drentse medeoverheden en partners over de decentralisatie van (uitvoerende) taken en beleidsvelden. Hierbij kijken we ook naar mogelijkheden om taken en kennis uit te besteden.

In 2011 geven we ons profiel van gebiedsregisseur concreet vorm. Het Omgevingsbeleid vormt het inhoudelijk kader hiervoor. Om onze rol en taken goed uit te kunnen voeren werken wij aan een meer netwerkgestuurde en -georiënteerde organisatie. Uitgangspunt is dat wij vanuit onze rol van gebiedsregisseur onze doelen samen met maatschappelijke partners en medeoverheden realiseren.

Ook het proces om te komen tot een uitvoeringsorganisatie (RUD) krijgt in 2011 verder vorm. Zowel de samenwerking met Drentse gemeenten als in Noordelijk verband is daarbij in beeld. Ook bekijken we in hoeverre we hiermee kunnen aansluiten bij lopende initiatieven omtrent Shared Service Centra.

Op het gebied van bestuurlijke samenwerking geven we samen met de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) uitvoering aan de gezamenlijke Strategische Agenda voor de toekomst. Centraal hierbij staan regionale economie en vitaal platteland.

Wij streven naar (bestuurs)krachtige Drentse overheden, die sturen op beleidsrealisatie.

Uitgangspunten hierbij zijn: inzet en vergroting van gebundelde bestuurskracht en respect voor het eigen domein van elk van de overheden. In dat kader zetten wij met de VDG ook stappen bij de visievorming over bijvoorbeeld het bibliotheekwezen.

Verdere kennisontwikkeling voor Europese zaken vinden wij belangrijk, zowel voor onszelf als regionale partijen. In 2011 zetten we in op de kennisuitwisseling tussen partijen en uitbreiding van het netwerk rond de Europese onderwerpen. Het Europa Service Punt maakt de Drentse overheden en partners in 2011 wegwijs met Europese subsidies, kennis en netwerken.

Wij willen ons actief bewegen en profileren in Den Haag en Brussel. Ten opzichte van gemeenten en maatschappelijk organisaties zetten we een eenduidig beeld neer. Daarom werken we in 2011 onze corporate communicatie en ons uitnodigingen- en evenementenbeleid verder uit.

Wij willen een kwalitatief goede dienstverlener zijn. Daarom geven wij in 2011, zowel intern als in interprovinciaal verband, uitvoering aan ons kwaliteitshandvest en ons Dienstverleningsconcept. We gaan onder meer volgen of we onze dienstverleningsnormen halen. Bijvoorbeeld; betalen wij onze facturen op tijd?

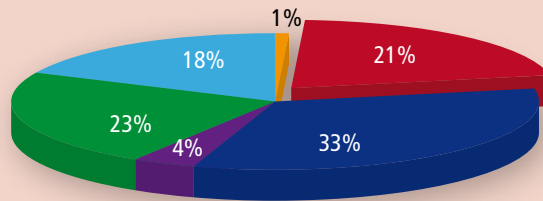
Tot slot zorgen we voor een goede digitale informatievoorziening en (e)dienstverlening. Om onze doelstellingen te halen moeten we intensiveren. Dit geldt zowel voor de afspraken in het Nationaal Uitvoeringsprogramma en Gideon, als voor de vervanging van de huidige ICT-infrastructuur. Ook de overgang naar digitaal werken, en het opzetten van een digitaal informatiebeheer vragen tijdelijk extra inspanningen.

Programma 2

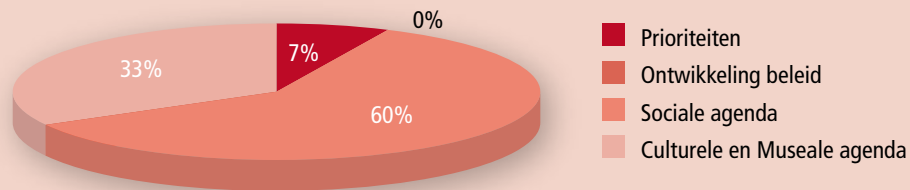
Samenleving met samenhang

Lasten programma 2 in relatie tot totale lasten

Specifieke lasten programma 2

Programma 2. Samenleving met samenhang	
Prioriteiten	4.607.500
P-2.0 Ontwikkeling beleid	163.445
P-2.1 Sociale agenda	40.055.381
P-2.5 Culturele en Museale agenda	21.788.226
Totaal lasten	66.614.552

Speerpunten 2011

Uitvoeren Sociale Agenda

>> Jeugdzorg

Wij investeren structureel in het eerder signaleren van problemen om daardoor wachtlijsten te kunnen voorkomen en vaker te kunnen volstaan met het aanbieden van lichtere zorgprogramma's. Dit doen wij door in de provincie een heldere aansluiting te zoeken met elk Centrum voor Jeugd en Gezin, onderwijsinstelling of bovenschools samenwerkingsverband. De doeluitkering Jeugdzorg is beschikbaar voor kerntaken van het Bureau Jeugdzorg en het Zorgaanbod. Wij investeren in het Programma Positief Opvoeden en op de bewezen methodiek van Signs of Safety om in risicogezinnen onveiligheid doeltreffend om te buigen naar veiligheid.

>> Kennis Delen Drenthe

De vier voormalige preferente instellingen gaan vanuit de provinciale taak op kennisinfrastructuur signaleren en monitoren op de domeinen jeugd en onderwijs, sport en beweging en vitaal platteland.

>> Drenthe als sportprovincie

Integraal sportbeleid is ontwikkeld voor heel Drenthe in 'Drenthe 2028: het Drents Olympisch plan'. Wij zetten in op de ontwikkeling van beweegparken waar alle sporters elkaar ontmoeten en beweegbuurten, dorpen en wijken waarin alle activiteiten op het gebied van sport, educatie, recreatie, cultuur en natuur worden gebundeld.

Uitvoeren Culturele en Museale Agenda 2009-2012

Een belangrijk deel van het Drentse culturele beleid wordt bepaald in nauwe samenwerking met de Drentse gemeenten (via de gesloten allianties) en de Drentse culturele instellingen. De instellingen voeren een groot deel van het culturele beleid uit.

>> Vergroten cultuurparticipatie

Samen met de gemeenten willen we kunst en cultuur toegankelijk maken voor een groot publiek. Gezamenlijk ontwikkelen we een Drents programma voor het landelijk programmafonds cultuurparticipatie gericht op amateurkunst, cultuureducatie, volkscultuur, talentontwikkeling en bijzondere bovenlokale projecten.

>> Versterken culturele infrastructuur

Wij zetten in op het verder versterken van de culturele infrastructuur door bovenlokale initiatieven op het gebied van beeldende kunst en vormgeving te ondersteunen, te investeren in musea en podiumkunsten van provinciale betekenis en het investeren in initiatieven op het snijvlak van cultuur en economie (bv. door de nieuwbouw van het Drents Museum). We willen hierbij nadrukkelijk ruimte laten voor nieuwe initiatieven.

>> Behoud en ontwikkelen cultureel erfgoed

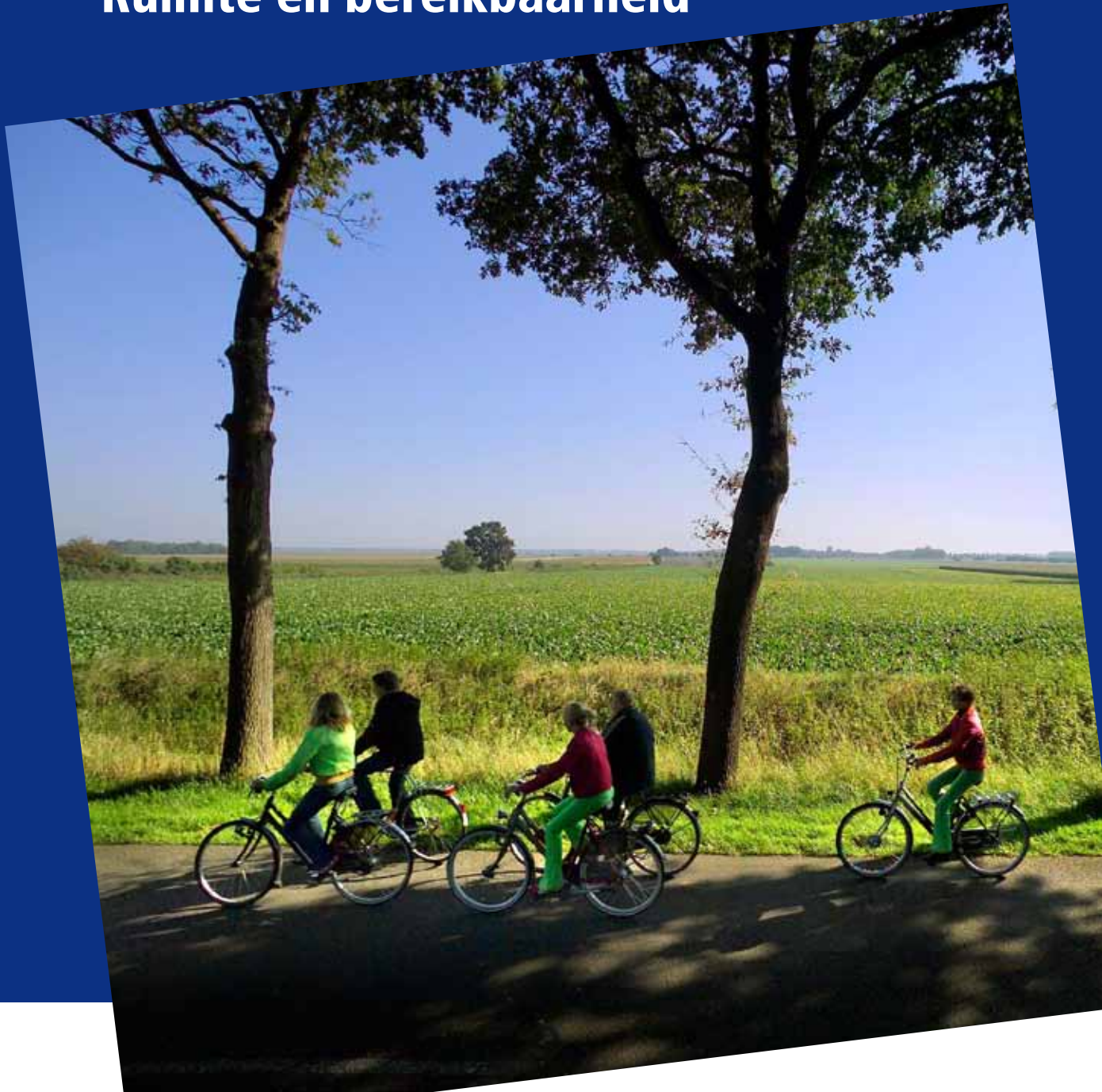
Belangrijk onderdeel van het nieuwe Omgevingsbeleid is het Cultuurhistorisch Kompas. Erfgoed wordt in ruimtelijke planprocessen vooraan meegenomen. De Provinciale Monumentenlijst wordt onderhouden. Het Drents Plateau voert, onder regie van de provincie, de versnellingsagenda Monumentenzorg uit. Het gaat om restauratie en herbestemming van oude kerken, agrarisch en industrieel erfgoed en vitalisering Veenhuizen.

>> Biblionet Drenthe

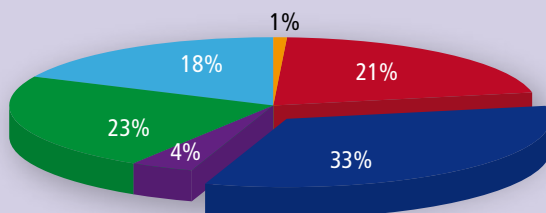
Met het Bibliotheekcharter 2010-2012 is de provinciale taakstelling teruggebracht tot de kern: de vorming van het provinciale bibliotheeknetwerk (Wet op Specifiek Cultuurbeleid). Dit betekent ook verandering van rol en taken van Biblionet Drenthe

Programma 3

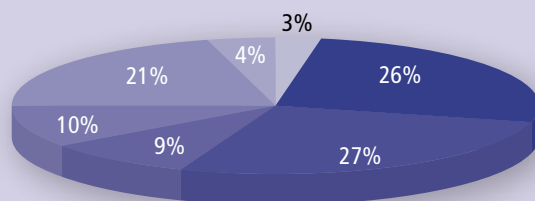
Ruimte en bereikbaarheid

Lasten programma 3 in relatie tot totale lasten

Specifieke lasten programma 3

- Prioriteiten
- Verkeer
- Beheer en onderhoud wegen
- Beheer en onderhoud vaarwegen
- Vervoer
- Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
- Stedelijke ontwikkeling

Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid

Prioriteiten	26.562.027
P-3.0 Verkeer	27.829.343
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	9.420.454
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	10.353.763
P-3.3 Vervoer	21.587.999
P-3.4 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	3.595.114
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	2.722.226
Totaal lasten	102.070.926

Speerpunten 2011

>> Investeringsprogramma verkeer en vervoer

Samen met partners werkt de provincie aan een goede bereikbaarheid in en van Drenthe en aan de bestrijding van de verkeersonveiligheid. Het aantal maatregelen is zeer divers. Ze zijn gericht op het gebruik van de auto, het openbaar vervoer, de fiets en het vervoer over water.

Het zijn ondermeer aanpassingen aan wegen, de aanleg van rotondes, toegankelijkheid van bushaltes, aanleg van fietspaden enz. Maar het gaat ook om gedragsbeïnvloedende maatregelen zoals speciale programma's voor jonge automobilisten die net hun rijbewijs hebben, onderwijsprogramma's en het tegengaan van alcoholgebruik in het verkeer.

Met de provincie Groningen en de stad Groningen zijn we verantwoordelijk voor het busvervoer in onze provincies. De uitvoering ligt bij het Openbaar Vervoer Bureau Groningen Drenthe.

Deze bereiden bijvoorbeeld de aanbestedingen voor en hebben het contact met de vervoerders.

Ook de exploitatie van de spoorlijn Emmen-Zwolle valt onder dit programma. In 2010 heeft de aanbesteding van de zogenoemde Vechtdallijnen plaats gevonden.

>> Omgevingsvisie Drenthe

De Omgevingsvisie Drenthe wordt vertaald in een realisatiestrategie. Hierin geven wij aan welke gebiedsopgaven wij centraal willen stellen, hoe wij om willen gaan met het instrumentarium en de inzet van financiële middelen. De opgave is om met bestaande middelen (vanuit de lijn en de programma's) tot een meerwaarde te komen op basis van een gebiedsgerichte aanpak die past bij de kerntaken van de provincie.

Het operationaliseren van de Omgevingsvisie naar een realisatiestrategie met gebiedsopgaven betekent dat wij in samenspraak met onze partners komen tot een gedragen gebiedsagenda en gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de uitvoering daarvan. Ook zal voor een aantal thema's (zoals de kernkwaliteiten natuur en landschap) nog een nadere verkenning c.q. verdiepingsslag moeten worden gemaakt.

>> Ruimtelijke Kwaliteit / Tegengaan verrommeling landschap

Met Atelier Mooi Drenthe vergroten wij de beleidsmatige aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en het tegengaan van verrommeling. In onze rol van planadviseur zijn wij vaak direct betrokken bij de ruimtelijke planontwikkeling; wij wijzen gemeenten op het belang van de Ruimtelijke Kwaliteit.

>> Meer balans tussen vraag en aanbod op woningmarkt

In het kader van de realisatie strategie omgevingsvisie maken wij op basis van een regionale woonvisie met gemeente. afspraken over het woningaanbod. Daarnaast stellen we middelen beschikbaar voor het lostrekken van stagnerende woningbouwprojecten. Behalve het werkgelegenheidseffect dat wij hiermee proberen te genereren, willen we ook de doorstroming op de woningmarkt stimuleren en het aanbod van woningen beter afstemmen op de huidige vraag.

>> Kanaliseren gevolgen bevolkingsdaling

Wij werken aan een beleidsvisie krimp. De gedachte is om in deze beleidsvisie verschillende sectorale beleidslijnen bij elkaar te laten komen. Daarbij gaat het om slimme verbindingen in bestaande beleidslijnen. Te denken valt aan de koppeling van wonen en werken, bereikbaarheid en voorzieningen, wonen en voorzieningen.

>> Beheer en onderhoud wegen

Met het beheer en onderhoud houden we onze wegen met de daarbij behorende bermen en voorzieningen in een dusdanige conditie dat een veilig gebruik hiervan gewaarborgd is en ongevallen als gevolg van o.a. spoorvorming, slijtage, onduidelijke (weg)markering voorkomen worden. Bij groot onderhoudprojecten proberen we zo veel mogelijk oponthoud en stremmingen te voorkomen, eventueel door 's nachts of in het weekend te werken.

>> Beheer en onderhoud vaarwegen

Met het beheer en onderhoud houden we onze vaarwegen zodanig in stand dat een veilig en doelmatig gebruik gewaarborgd is. hierbij worden wateroverlast en watergebrek voorkomen via adequaat peilbeheer. Daarvoor moeten ook, zowel voor de scheepvaart als het wegverkeer, sluizen en bruggen in een goede operationele staat te zijn. De toegankelijkheid van de vaarwegen voor de beroeps- en recreatievaart moet door ruime openingstijden van bruggen en sluizen gewaarborgd zijn.

>> Vaarweg Erica – Ter Apel

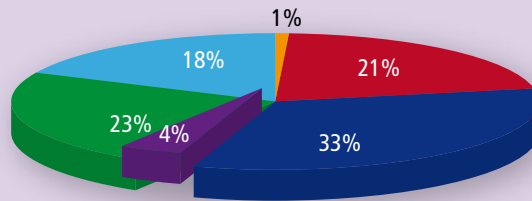
In 2011 pakken we de realisatie op van het sluitende (verbindende) deel van de vaarweg Erica - Ter Apel. Hiervoor wordt vier kilometer nieuw kanaal gegraven en wordt het Scholtenskanaal hersteld. Hierbij moeten negen bruggen, een spaarsluis en een koppelsluis gebouwd worden. Zie voor het laatste nieuws ook: <http://www.ericaterapel.nl>

Programma 4

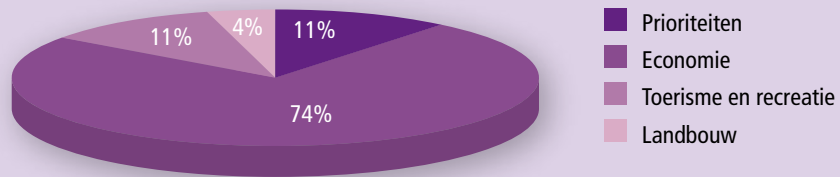
Kennis werkt

Lasten programma 4 in relatie tot totale lasten

Specifieke lasten programma 4

Programma 4 Kennis werkt	
Prioriteiten	1.322.813
P-4.0 Economie	9.336.217
P-4.1 Toerisme en recreatie	1.388.390
P-4.2 Landbouw	500.000
Totaal lasten	12.547.420

Speerpunten 2011

>> Toerisme en recreatie

Om serieus mee te spelen op de toeristische markt wil Drenthe zich verder ontwikkelen. Het is van belang dat de provincie in haar diversiteit een compleet totaalproduct van een onderscheidend en hoogwaardig niveau aanbiedt. Een totaalproduct met veel variëteit, die aansluit op de behoeften van de moderne toerist. Om in de toekomst te kunnen voldoen aan toenemende kwaliteitseisen, moet de sector adequaat blijven inspelen op deze ontwikkelingen. Dit vraagt om nadruk op kennis en innovatie die gericht is op toegevoegde waarde, financiële maar ook fysieke ruimte. Het bestaande aanbod van verblijfs- en dagrecreatie en de huidige toeristische infrastructuur moeten kwalitatief verbeterd en vernieuwd worden. Diversiteit en kwaliteit van het toeristische product zijn kernwoorden; meer van hetzelfde zijn dat niet. Er moet een (nieuwe) toegevoegde waarde gecreëerd worden op het bestaande toeristische product door toepassing van nieuwe technologieën, ontwikkeling van nieuwe producten, marktconcepten en publieksattracties. Vanaf 2011 wordt vooral gemikt op (product)innovatie, kennisdeling, het versterken van ondernemerschap, het organiserend vermogen en grensoverschrijdende netwerken in de sector. Ook de inspanningen van Marketing Drenthe ter verbetering van het imago van Drenthe en de uitvoering van de marketingcommunicatiestrategie dragen daar in sterke mate aan bij.

>> Landbouw

De land- en tuinbouw zijn voor Drenthe en voor het Drentse MKB belangrijke economische dragers. Maar het gaat verder dan dat. Rondom de primaire sector is een cluster aanwezig van aanverwante activiteiten (verwerkende industrie, distributie, groothandel); gezamenlijk vormen zij het speerpunt agribusiness. Onze inzet is nieuwe, marktgerichte ketenactiviteiten te helpen ontwikkelen. Innovatie en duurzaamheid zijn hierin de leidende principes. Onze bijdragen zijn daarbij vooral een aanvulling op de nationale en Europese programma's voor regionale ontwikkeling en het landelijk gebied. Wij richten ons op de volgende thema's: de ontwikkeling of verbetering van kennisinfrastructurele voorzieningen; het stimuleren van innovaties, onder andere in de agrologistiek, ICT, agrificatie, bioraffinage en de zogeheten groene life sciences (biobased economy). De verwachting is dat door inzet op kennis en innovatie de agribusiness voldoende toekomstperspectief heeft om op de wereldmarkt te kunnen concurreren.

>> Economie

In de Economische Beleidsagenda 2010-2015 ligt de nadruk op het ontwikkelen van kennis en innovatie om werkgelegenheid te scheppen en behouden. De Drentse Economische Agenda is verder uitgewerkt in het Kader voor Economische Investeringen (KEI). Vanuit deze gezamenlijke visie willen wij met de partners komen tot afstemming en een heldere taakverdeling met betrekking tot de uitvoering. Op basis van het KEI worden jaarprogramma's gemaakt.

Voor het realiseren van onze ambities zijn rijks- en Europese middelen van belang. Door diverse ontwikkelingen (huidige economische situatie, bezuinigingen, naderende uitputting middelen) staan deze middelen onder druk. Het komende jaar richten we ons proactief op het beïnvloeden van de inhoud van het nieuwe Europese en rijksbeleid en de daaruit voortvloeiende programma's. Duidelijk is al wel dat het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) dit proces samen met haar partners, de clusters waarin een aantal organisaties samenwerken, kennisinstellingen, ondernemersorganisaties gaat vormgeven. Duidelijkheid over eventuele nieuwe Europese programma's voor onze regio is op zijn vroegst eind 2013 voorzien. De verminderde financiële mogelijkheden hebben uiteraard effect op de realisatiemogelijkheden van de provinciale ambitie.

- Wij zetten in op de pieken Sensor en Agribusiness en de verbinding tussen pieken en de overige noordelijke nationale pieken Energie, water en healthy ageing.
- Samen met de intermediairs stimuleren wij initiatieven om kennisontwikkeling, innovatie en ondernemerschap te bevorderen.
- We geven samen met het Rijk en de gemeenten verder uitvoering aan het provinciaal herstructureringsprogramma om de kwaliteit van bedrijventerreinen te verbeteren.
- Wij geven invulling aan ons economisch beleid via een gebiedsgerichte aanpak door o.a. projectontwikkeling in het kader van de Assense Florijnas en het Emmense Atalanta. In bredere zin is er focus op de stedelijke netwerken Groningen-Assen en de Drentse Zuidas.

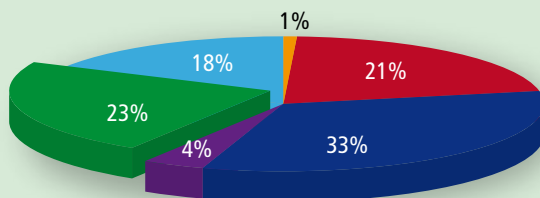
De basisvoorwaarde voor het innoverende vermogen van ondernemingen is een goed werkende arbeidsmarkt met een goede kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Programma 5

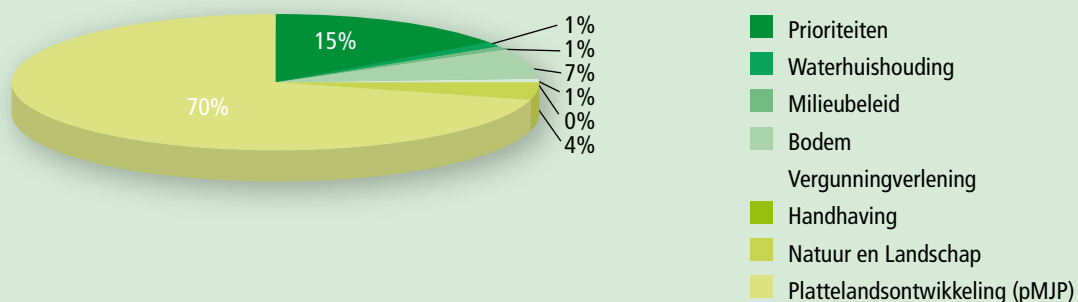
Leefomgeving

Lasten programma 5 in relatie tot totale lasten

Specifieke lasten programma 5

Programma 5. Leefomgeving

Prioriteiten	11.048.160
P-5.0 Waterhuishouding	993.693
P-5.1 Milieubeleid	487.843
P-5.2 Bodem	4.938.891
P-5.3 Vergunningverlening	553.290
P-5.4 Handhaving	357.010
P-5.5 Natuur en Landschap	3.191.139
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	51.176.875
Totaal lasten	72.746.901

Speerpunten 2011

>> Programma klimaat en energie

In 2011 werken we verder aan de vijf deelprogramma's van het programma Klimaat en Energie. Dat doen we via een gebiedsgerichte aanpak en door het aangaan van strategische allianties. Goede samenwerking met de gemeenten, de waterschappen, de corporaties, het bedrijfsleven en de kennisinstellingen is daarbij cruciaal. In 2011 staan de 'klimaatcontracten' centraal. Dit zijn de concrete meerjarige afspraken met de twaalf Drentse gemeenten.

>> De Drentse Energie Organisatie (DEO)

In 2011 bereiden we de oprichting voor van de Drentse Energie Organisatie (DEO). Na goedkeuring door Provinciale Staten gaat de DEO fungeren als kapitaalverschaffer voor duurzame projecten. Ook gaat zij initiatieven ondersteunen die zich richten op duurzame energievoorziening en energiebesparing. Bijvoorbeeld door het waar mogelijk wegnemen van bestuurlijke en juridische knelpunten voor provincie en gemeenten. Via de DEO willen wij de toepassing van duurzame energieopwekking en energiebesparing versnellen.

>> Beleidskader voor de ondergrond

Nadat de structuurvisie voor de ondergrond is vastgesteld, werken wij deze uit voor de periode tot en met 2020. De nadruk zal liggen op nieuwe toepassingsmogelijkheden in de diepe ondergrond, zoals geothermie, opslag van CO₂ en gasbuffering. De structuurvisie bevat een driedimensionaal ruimtelijk plan voor de ondergrondse activiteiten. Dit biedt zowel boven- als ondergronds duidelijkheid.

Daarnaast werken wij in 2011 ons beleid uit dat ervan uitgaat dat het zeer ongewenst is dat kernafval wordt opgeslagen in de Drentse ondergrond. Ook voeren wij het in 2010 afgesloten convenant Bodem uit. In de periode tot 2015 saneren we alle zogenaamde spoedlocaties.

>> De wateropgave

Water vasthouden op de hoge zandgronden en waterberging aan de randen van het Drents plateau blijft leidend. Daarom zijn de beekdalen erg belangrijk. Onze regie richt zich dit jaar vooral op deze beekdalen. In overeenstemming met de realisatiestrategie van de Omgevingsvisie Drenthe willen we samen met onze partners de wateropgave realiseren in de gebieden: Ruinen-Uffelte, het Loodiep bij Coevorden en de Hunze. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden van het vasthouden en vergroten van de grondwatervoorraad. In verband daarmee stellen we onder meer een waterbalans op.

>> Verdrogingsbestrijding

In verdroogde natuurgebieden zijn nu nauwelijks natuurdoelen te realiseren. Daarom herstellen we in 24.000 hectare natuurgebied de oorspronkelijke grondwatersituatie. In 2011 werken we aan de verdrogingsbestrijding in de TOP-gebieden het Fochteloërveen, het Dwingelderveld en het Peizerdiep. Verder ontwikkelen wij projecten voor de Drentsche Aa, het Bargerveen, de Reest en het Drentse Friese Wold.

>> TT circuit

Het TT-circuit is uit economisch en recreatief oogpunt heel belangrijk voor Assen en Drenthe. Eind 2010 hebben we de beslisrijpe versie afgerond van de breed gedragen visie voor het TT-circuit en de omgeving daarvan. Belangrijke elementen hierin zijn de geluidhinder terugdringen en de kwaliteit van het gebied vergroten. Ook bevat de visie de spelregels voor de communicatie en samenwerking tussen de partijen. In 2011 stellen wij samen met de betrokken partijen een meerjarig uitvoerings- en investeringsprogramma op. Dat gaan we vervolgens uitvoeren.

>> **Natuur en landschap**

Een belangrijk deel van onze opgave voor natuur en landschap is opgenomen in het pMJP. Wij hebben de regie op de realisatie van de EHS, inclusief de Natura 2000-gebieden en de robuuste verbindingen. Ook stimuleren wij particulier natuurbeheer. De drie nationale parken en het nationaal landschap willen wij behouden en ontwikkelen, evenals de kwaliteit van natuur en landschap buiten de EHS. Wij ontwikkelen nieuwe bossen en landgoederen op locaties die zich daarvoor lenen.

Ook vinden wij het belangrijk bossen, natuurgebieden, planten en dieren adequaat te beschermen door de Flora- en Fauna Wet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet goed uit te voeren.

Provinciaal meerjarenprogramma Landelijk Gebied

Het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (pMJP) 2007 – 2013 bestaat uit twee delen. Het eerste deel heeft betrekking op het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Bij de te behalen doelen gaat het met name om de realisatie van rijksdoelen. Het tweede deel betreft de realisatie van provinciale doelen. Het ILG heeft betrekking op de thema's Natuur, Landbouw, Recreatie, Landschap, Bodem en Water. De kern van het ILG bestaat uit de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur. Belangrijke opgaven liggen hier bij verwerving, inrichting en de verbetering van de milieukwaliteit (vermindering effecten verzuring en vermes-ting en vermindering verdroging).

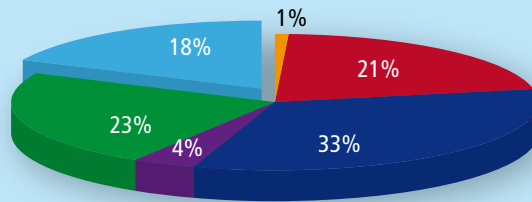
In 2010 is de Mid Term Review (MTR) opgesteld. Uit de provinciale rapportage MTR blijkt dat Drenthe het uitstekend doet. Drenthe kan alle prestatieafspraken met het rijk realiseren, mits het rijk voldoende budgetten ter beschikking stelt. Helaas is het rijksbudget voor grondverwer-ving echter ontoereikend. Dit noopt tot een scherpe prioritering in 2011.

Programma 6

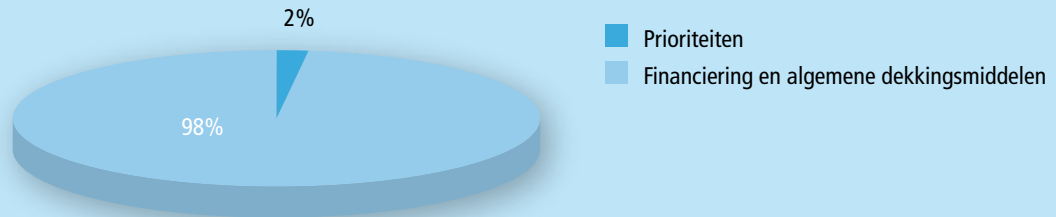
Middelen

Lasten programma 6 in relatie tot totale lasten

Specifieke lasten programma 6

Programma 6. Middelen	
Prioriteiten	1.212.492
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	54.390.388
Totaal lasten	55.602.880

>> Provinciefonds

Een van de grootste inkomstenbronnen van de provincie is de algemene uitkering uit het provinciefonds. Eind juni 2010 hebben wij geconstateerd, dat de Meicirculaire 2010 ingrijpende consequenties had voor onze ramingen van de algemene uitkering uit het provinciefonds.

Daarbij speelde vooral een rol hoe het rijk de aan de provincies opgelegde korting van € 290 miljoen heeft gerealiseerd. Wij hebben ten opzichte van het beeld in de Voorjaarsnota 2010 een flinke tegenvaller moeten wegslikken. In verband daarmee hebben wij een aangepast financieel meerjarenperspectief gepresenteerd. Daarbij bestaat feitelijk maar één betrouwbare zekerheid: de uitkomst die voor het jaar 2012 uit de circulaire volgt, zal zich hoogstwaarschijnlijk in de praktijk niet voordoen. Voor de korte termijn is dan nog de veiligste aanname, dat de algemene uitkering in 2012 wel ongeveer dezelfde orde van grootte zal kennen als die van 2011.

De komende jaren zijn hoogte en verdeling van de algemene uitkering uit het provinciefonds een uitermate onzekere aangelegenheid. Een hele reeks aangelegenheden speelt hierbij een rol, zoals het nieuwe verdeelmodel, eventuele aanvullende bezuinigingen door het rijk, mogelijke decentralisatie van taken en de invloed van een eigen provinciale belastinggebied, afhankelijk van de invoering van het rekeningrijden.

Geconstateerd is, dat er de afgelopen jaren scheefgroei is ontstaan tussen de provincies op het vlak van de financiële middelen waarover de verschillende provincies beschikken om hun taken te kunnen uitoefenen. Voor Drenthe staat vast, dat er op een zo korte termijn een nieuw en rechtvaardig verdeelmodel moet komen voor de algemene uitkering uit het provinciefonds.

>> Organisatieontwikkeling

De organisatie staat in het kader van Provincie Nieuwe Stijl behoorlijk in de steigers. Het gaat hierbij om de uitwerking van gebiedsgericht werken, de focus op regie in plaats van uitvoering, de netwerkende organisatie die sterk in contact is met de omgeving. Allemaal belangrijke thema's om de ambities van het college waar te maken. Dit betekent dat er nog meer ingezet wordt op programmatisch en procesmatig werken.

>> **Mobiliteit en competentie management**

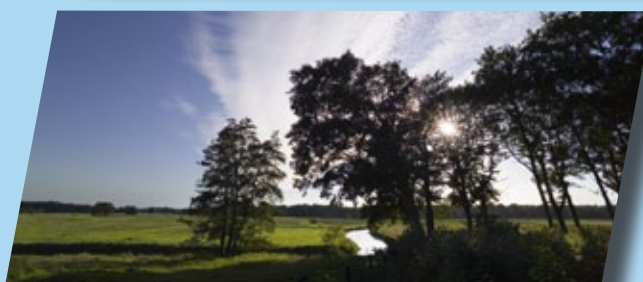
Met het oog op de Provincie Nieuwe Stijl en de bezuinigingstaakstelling wordt in 2011 ingezet op de mobiliteit van medewerkers. We moeten immers met minder mensen de ambities van het college waarmaken en dan is het belangrijk om de goede mensen op de goede thema's aan het werk te zetten. Het betekent ook dat we uitstroom niet opvangen door nieuwe medewerkers, maar dat de taken door collega's moeten worden overgenomen. Dit doet een groot beroep op de flexibiliteit van medewerkers. Om de bij organisatieontwikkeling genoemde thema's vanuit Provincie Nieuwe Stijl vorm te geven is de ontwikkeling van de juiste competenties belangrijk. Tenslotte is de organisatiebrede personeelsplanning in kwantitatieve en kwalitatieve zin een blijvend aandachtspunt.

Begroting 2011

provincie **D**renthe

**Kiezen voor de kracht
van Drenthe**

Begroting

2011

Gedeputeerde staten van Drenthe
September 2010

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Inhoud

	Inleiding	5
	Leeswijzer	7
	Kerngegevens	10
I	Beleidsbegroting	11
I.1	Programmaplan	11
	Majeur programma 1. Versnellingsagenda begroting 2011	13
	Majeur programma 2. Verbreed RSP	17
	Programma 1. De provincie doét er toe!	20
	Programma 2. Samenleving met samenhang	30
	Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid	46
	Programma 4. Kennis wérkt	58
	Programma 5. Leefomgeving	70
	Programma 6. Middelen	97
I.2	Paragrafen	107
	Paragraaf 2.1 Lokale heffingen	109
	Paragraaf 2.2 Weerstandsvermogen	113
	Paragraaf 2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	131
	Paragraaf 2.4 Financiering	136
	Paragraaf 2.5 Bedrijfsvoering	141
	Paragraaf 2.6 Verbonden partijen	152
	Paragraaf 2.7 Grondbeleid	161
II	Financiële begroting	163
II.1	Overzicht van lasten en baten, tevens Meerjarenraming 2011-2014	165
II.2	Verklaring aanmerkelijke verschillen	167
II.3	Incidentele lasten en baten	168
II.4	Financiële positie en toelichting	171
II.5	Toelichting op belangrijke ontwikkelingen	196
	Bijlagen	199
1	Controleprotocol	201
2	Normenkader	205
3	Afkortingenwijzer	212

Inleiding

Dit is de laatste begroting van het huidige college. Een begroting waarin voor het eerst sinds lange tijd substantieel is bezuinigd

Door de tering naar de nering te zetten, is de provincie voor dit moment voorbereid op de magere jaren die gaan komen. Voor dit moment, omdat nog niet duidelijk is welke bezuinigingen zijn te verwachten van het nieuwe kabinet. Een structurele korting op het provinciefonds is al doorgevoerd en de verwachting is, dat er meer financieel zwaar weer op komst is. Voor de provincie Drenthe is 2011 daarmee een overbruggingsjaar. Er wordt fors, maar verantwoord bezuinigd. Enerzijds door versobering en een generieke korting op gesubsidieerde instellingen en verbonden partijen. Anderzijds door ambities bij te stellen en taken af te stoten. Daarbij ziet het college af van een meer dan trendmatige verhoging van de opcenten motorrijtuigenbelasting, omdat het lastenverzwaring voor de burgers momenteel niet wenselijk acht. Tegelijkertijd wordt er ook fors geïnvesteerd en zijn vele budgetten, anders dan voorheen, structureel in de begroting opgenomen. De door Provinciale Staten vastgestelde Omgevingsvisie en Provincie Nieuwe Stijl zijn leidend geweest bij de te maken keuzes.

Ons college stelt vast, dat het er in is geslaagd, vrijwel alle ambities uit het Collegeprogramma “Kiezen voor de kracht van Drenthe” waar te maken. Ondanks de financieel zware omstandigheden wordt onverkort uitvoering gegeven aan de gebiedsontwikkelingen in Emmen, Assen en Coevorden. Daartoe hebben wij de noodzakelijke middelen voor onze cofinanciering in het RSP-pakket veilig gesteld.

Om ook in de toekomst de voor Drenthe belangrijke ontwikkelingen te kunnen blijven cofinancieren is de Dynamische cofinancieringsreserve ingesteld. Binnen deze reserve is op initiatief van PS een bedrag van 25 miljoen euro gereserveerd voor de cofinanciering van investeringen in de sociaaleconomische vitalisering van het platteland.

Conform PNS gaat de provincie zich de komende jaren meer richten op regievoering dan op uitvoering. Zo wordt verder gewerkt aan realisatie van de Omgevingsvisie, die dit jaar door Provinciale Staten is vastgesteld.

Hoewel het erop lijkt dat het dieptepunt van de economische crisis voorbij is, zal ook 2011 nog een moeilijk jaar zijn voor de Drentse ondernemers.

De uitvoering van de Drentse Versnellingsagenda, een maatregelenpakket van €36 miljoen tegen de economische recessie, blijft volop noodzakelijk. Hiermee helpt de provincie het Drentse bedrijfsleven om in deze lastige tijd zo veel mogelijk banen in stand te houden.

Het oosten en zuidoosten van Drenthe krijgen te maken met bevolkingsdaling. Om goed inzicht te krijgen in de gevolgen van de krimp, verrichten we hiernaar, samen met de betrokken gemeenten, een onderzoek dat na afronding in 2011 wordt uitgewerkt naar een beleidsvisie krimp, zodat we niet alleen de verwachte problemen het hoofd kunnen bieden, maar ook kansen die ontstaan kunnen grijpen.

Dit college draagt de provincie financieel gezond over. In 2012 is de provincie financieel weer duurzaam in evenwicht en er is voor het nieuwe College zelfs ruimte voor nieuwe ambities. Daarnaast kan het nieuwe college beschikken over de bovengenoemde Dynamische cofinancieringsreserve.

Bij dit alles is de provincie Drenthe op weg naar een kleinere ambtelijke organisatie. Na het instellen van een selectieve vacaturestop, eind vorig jaar, is de bezetting inmiddels lager dan de vastgestelde formatie. Ook wordt veel bezuinigd op inkoop en op inhuur van extern personeel. In haar streven naar meer efficiency verkent de provincie de mogelijkheden tot samenwerking in de bedrijfsvoering met Groningen en Friesland.

Indachtig ons collegeprogramma Kiezen voor de Kracht van Drenthe blijven we inzetten op kwaliteit. Dat geldt zeker ook voor onze eigen organisatie, die we verder willen innoveren en ontwikkelen: professioneel, slagvaardig, compact en flexibel.

Kortom, in alle opzichten zijn we volop op weg naar een Provincie Nieuwe Stijl.

Leeswijzer

Met de nu voorliggende Begroting 2011 wordt de koers voortgezet die wij zijn ingeslagen op het vlak van het omgaan met de begroting als instrument. Voorafgaand aan de productie van de Begroting 2011 heeft kaderstelling door provinciale staten plaatsgevonden op basis van de Voorjaarsnota 2010. Die kaderstelling is in haar geheel in de Begroting 2011 opgenomen en voornamelijk verwerkt in de bespreking van de prioriteiten in het programmaplan. In het programmaplan van de Begroting 2011 wordt de kaderstelling doorgetrokken door het maken van een duidelijk onderscheid in enerzijds de prioriteiten van het beleid en anderzijds de ‘lopende zaken’. Bij de laatste – ook wel aangeduid met de term ‘going concern’ – wordt informatie op hoofdlijnen verstrekt en het uitgangspunt is vooralsnog, dat deze zaken geen onderwerp van een politieke discussie zullen zijn.

Hierna beschrijven wij kort de vier onderdelen van de Begroting 2011.

Het programmaplan (beleidsbegroting)

Een nieuw onderdeel van het programmaplan bij de Begroting 2011 bestaat uit een afzonderlijke presentatie van twee zogenoemde majeure programma's. Het gaat hierbij om de Versnellingsagenda (ter bestrijding van de economische crisis) en het Regio Specifiek Pakket (RSP) Verbreed. Deze twee majeure programma's worden niet langer gepresenteerd als onderdeel van respectievelijk programma 1 en 3, maar aan het begin van het programmaplan als afzonderlijk onderdeel gepresenteerd.

In het programmaplan gaan wij per programma in op de maatschappelijke effecten en de wijze waarop ernaar gestreefd wordt die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we? Wat gaan we ervoor doen? Wat mag het kosten? Die vragen worden ten principale voor het gehele programma gesteld, maar voor de prioriteiten ook nog eens voor elke prioriteit afzonderlijk. Dit vergemakkelijkt een politiek relevante rapportage en verantwoording. Zoals gezegd wordt bij de indeling van de programma's aangesloten bij de hoofdpijlers van het Collegeprogramma 2007-2011.

De paragrafen (beleidsbegroting)

In de paragrafen behandelen wij onderwerpen die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de provincie. De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen en vallen daarom onder de beleidsbegroting.

De paragrafen betreffen: onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen, grondbeleid, financiering, bedrijfsvoering, weerstandsvermogen en lokale heffingen.

Het overzicht van lasten en baten (financiële begroting)

Via vaststelling van de Begroting autoriseren de staten het college tot het doen van uitgaven. Gezien het belang van een goed inzicht in de baten en lasten worden de baten en lasten per programma weergegeven in een afzonderlijk overzicht. Dit overzicht is integraal, dat wil zeggen dat het alle baten en lasten bevat, zoals opgenomen in het programmaplan.

De uiteenzetting van de financiële positie (financiële begroting)

Inzicht in de financiële positie is van belang, mede met het oog op de continuïteit van de provincie. Daarom besteden wij afzonderlijk aandacht aan de financiële positie. Dit gebeurt ook in een meerjarig perspectief. Speciale aandacht geven wij aan de investeringen, financiering, reserves en voorzieningen.

De verschillende – vaste – onderdelen van het programmaplan worden kort toegelicht.

Missie

Per programma wordt beschreven aan welke strategische doelen het programma een bijdrage levert. Er wordt een overzicht van strategische doelen gegeven. Strategische doelen zijn de veranderingen die de overheid in de samenleving of organisatie wil bereiken. Het geeft de koers op hoofdlijnen aan voor de langere termijn. De verbinding tussen begroting en Collegeprogramma wordt versterkt doordat de missie per programma rechtstreeks wordt ontleend aan het Collegeprogramma 2007-2011.

Doel (wat willen we bereiken?)

Uitgaande van de geformuleerde missie worden de doelen gepresenteerd die het provinciebestuur wil bereiken. Dit kunnen zowel maatschappelijke effecten zijn (effecten in de samenleving) of omgevingseffecten (effecten in de leefomgeving). Het zijn met name doelen waaraan de provincie concreet iets kan doen en/of waar de provincie een concrete taak heeft. Het uitgangspunt is, de gepresenteerde informatie te beperken tot die doelen waarop ook daadwerkelijk wordt gestuurd en waarbij over de geformuleerde indicatoren ook daadwerkelijk zal worden gerapporteerd. De komende jaren staat voor de nieuwe provinciale organisatie een verdere doorontwikkeling van de begroting op het programma, met name waar het gaat om het verbeteren van doelstellingen en de wijze waarop wordt vastgesteld of deze doelstellingen ook daadwerkelijk worden bereikt.

Baten en lasten

Aan het begin van de beschrijving van elk programma wordt een beknopt samenvattend overzicht gegeven van de baten en lasten van het programma.

Ontwikkelingen

In de komende tijd kunnen er ontwikkelingen (buiten de provincie zelf) zijn, die invloed hebben op het provinciale beleid. Voor zover die invloed reeds duidelijk is, wordt hierover (beleidsrelevante) informatie verstrekt.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we eraan doen?

Het centrale onderdeel van het programmaplan bestaat met ingang van de Begroting 2011 uit de behandeling van de prioriteiten, zoals die het resultaat zijn van de kaderstelling door Provinciale Staten op basis van de Voorjaarsnota 2010 en eerdere voorjaarsnota's. In de Begroting 2011 worden de prioriteiten beschreven die in 2011 en daarna nog aan de orde zijn; dat zijn dus zowel de prioriteiten die vorig jaar zijn vastgesteld als de wijzigingen en toevoegingen die voor 2011 en later zijn vastgesteld. Prioriteiten die zijn afgewikkeld worden niet meer vermeld. Van de prioriteiten een wordt een samenvattend overzicht verstrekt met daarbij een financieel overzicht.

Moties en amendementen

In die gevallen waarin provinciale staten naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2010 en eerdere voorjaarsnota's aanvullende moties en amendementen hebben aanvaard, wordt in de Begroting 2011 zo veel mogelijk aangegeven, hoe aan deze moties en amendementen de komende jaren uitvoering zal worden gegeven. Dit gebeurt met name, wanneer aan de uitvoering van een motie extra kosten verbonden zijn. Moties die zijn afgewikkeld, worden niet meer vermeld.

Wat doen we nog meer?

De informatie over de overige activiteiten ('going concern') wordt samengevat weergegeven. Het gaat hier met name om zaken die tot het lopende beleid behoren en waarover geen politieke discussie aan de orde is. Dit zullen ook vooral zaken zijn die behoren tot de vaste (medebevinds)taken van de provincie. Waar hier zaken spelen waarover het college bijvoorbeeld nadere afspraken met de staten wil maken of waarvan de staten hebben aangegeven een nadere rapportage te wensen, worden die hier iets verder uitgewerkt; voor het overige wordt puntsgewijs informatie verstrekt.

Uitvoeringsagenda

In de begroting wordt in de vorm van een beleidsagenda expliciet aandacht besteed aan de afspraken met provinciale staten over de oplevering van beleidsproducten, zoals specifieke beleidsnota's, uitvoeringsplannen en bestuursopdrachten. Op deze wijze wordt een aanzet gegeven tot een betere planning van de bestuurlijke agenda; deze zal de komende jaren nog verder worden doorontwikkeld.

Wat mag het kosten?

Per programma(onderdeel) wordt een totaaloverzicht gegeven van programmakosten. Niet alleen voor de komende jaren tot en met 2014, maar daaraan toegevoegd ook cijfers over 2009 en 2010. De apparaatskosten maken in hun geheel deel uit van de kosten van het programma Middelen.

Toelichting op verschillen

Waar de financiële totaaloverzichten voor de programma's substantiële verschillen tussen de jaren laten zien, wordt hiervoor een beknopte toelichting gegeven. Het gaat hier om een toelichting op hoofdlijnen, waarbij het algemene beeld belangrijker is dan de verschuiving van elke afzonderlijke euro. De toelichting wordt per programma gegeven, indien de verklarende factoren specifiek zijn voor dat programma. Verklaringen van meer algemene aard worden gegeven als onderdeel van de financiële begroting.

Kerngegevens

A. Sociale structuur

Aantal inwoners (per 1 juli 2010)	491.386
Aantal huishoudens (per 1 januari 2009)	208.025

B. Economische structuur

Netto arbeidsparticipatie (2009)	65,7%
Beroepsbevolking (2009; x 1.000)	221
Werkzaam (2009; x 1.000)	206
Werkloos (2009; x 1.000)	14 (6,5%)

Bedrijvigheid (in aantallen per 1 april 2009)

Landbouw	4.140
Industrie	1.696
Bouw	3.412
Handel	7.382
Vervoer en opslag	804
Horeca	1.416
Zakelijke diensten	7.807
Overige diensten	6.488

C. Fysieke structuur

Oppervlakte (2010; in km ²)	2.680
Oppervlakte cultuurgrond (2009; in ha)	152.471
Woningvoorraad (aantal per 1 januari 2010)	207.986

Wegenbeheer

Wegen (in km)	467
Parallelwegen (in km)	13
Fietspaden (in km)	257

Vaarwegen (in km)	169
-------------------	-----

Financiële kerngegevens Begroting 2011

Totale lasten voor bestemming resultaat	312.724.296
Totale baten voor bestemming resultaat	269.180.238
Onttrekking aan reserves (saldo)	43.544.058
Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting	47.648.000
Uitkering provinciefonds	74.641.956
Omvang algemene reserves per 1 januari 2011	42.679.865
Omvang bestemmingsreserves per 1 januari 2011	256.966.844
Omvang eigen voorzieningen per 1 januari 2011	26.516.378

Bronnen

Centraal Bureau voor de Statistiek, Provinciaal werkgelegenheidsregister

I **Beleidsbegroting**

I.1 **Programmaplan**

Majeur programma 1.

Versnellingsagenda begroting 2011

In juni 2009 is door ons, met uw instemming, besloten om maatregelen te nemen om de gevolgen van de economische crisis voor de regio Drenthe te beperken. Deze maatregelen zijn vertaald in de Drentse versnellingsagenda. De projecten die hierin zijn opgenomen betreffen een versnelling dan wel een intensivering van de provinciale investeringen. Een deel van de maatregelen komt in 2011 tot uitvoering. Om de voortgang van de Versnellingsagenda in beeld te brengen is deze meegenomen in de reguliere begrotingscyclus. Naast het rapporteren over de voortgang willen wij ook de effecten van ons beleid in beeld brengen. Daarom heeft het Centrum voor Arbeid en Beleid (CAB), op ons verzoek, een monitor ontwikkeld om de voortgang en effecten van de projecten van de Versnellingsagenda zichtbaar te maken.

Verbetering bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Afstandsbediening provinciale vaarwegen

Er is een notitie opgesteld waarin de toepassing van afstandbediening op vaarwegen is onderzocht. In dit onderzoek is aangegeven welke vaartrajecten kansrijk zijn. In dit onderzoek is ook aandacht besteed aan het sociale aspect waarbij werkvoorziening voor kansarmen nader wordt beschouwd. Nu de resultaten bekend zijn kan er, afhankelijk van de besluitvorming, eind 2010 gestart worden met de operationele uitvoering. Het gehele project moet in 2011 zijn afgerond.

Incidentmanagement provinciale wegen

Eind 2010 is het onderzoek naar de haalbaarheid van de implementatie van Incident Management op een aantal Drentse wegen afgerond. Dit betekent dat IM toegepast gaat worden op de drie (voor IM begrippen) belangrijkste wegen, de N34, de N381 en de N372. De uitrol van IM op deze wegen zal in 2011 verder vorm gaan krijgen.

Klimaat & Energie

Innovatieve verlichting

Sanering openbare verlichting

Het overgrote deel van de saneringsoperatie is in 2009 en 2010 uitgevoerd. Een klein resterend deel van de te verwijderen lichtmasten wordt in het voorjaar van 2011 gesaneerd.

LED markering rotonde Bunne

Het verlichtingsplan voor het toepassen van LED markering ter plaatse van de rotonde nabij Bunne wordt eind 2010 in uitvoering gebracht. Het eerste jaar van ingebruikname zal gebruikt worden om het plan te monitoren en te evalueren. Uit de evaluatie moet blijken of er een vervolg gegeven wordt aan deze wijze van verlichten. Door het onderzoek versneld uit te voeren is het mogelijk gemaakt dat deze vervolgprojecten versneld in uitvoering worden gebracht.

Dynamische openbare verlichting Zuidlaren - De Groeve

Voor het traject (fietspad) tussen Zuidlaren-De Groeve (N386) is een verlichtingsplan ontworpen met als insteek verlichting op aanvraag, een zogeheten dynamisch verlichtingssysteem. Dit systeem wordt eind 2010 geïnstalleerd en zal het daarop volgende jaar worden gemonitord en geëvalueerd. Uit de evaluatie moet blijken of er een vervolg gegeven wordt aan

deze wijze van verlichten. Door het onderzoek versneld uit te voeren is het mogelijk gemaakt dat deze vervolprojecten versneld in uitvoering worden gebracht.

Provinciale steunpunten

Energiezuinig steunpunt

Een extern bureau heeft een rapport opgesteld waarin diverse besparingsscenario's zijn weergegeven met bijbehorend energiebesparingspotentieel. Getracht wordt om het energiebesparingspotentieel zo breed mogelijk toe te passen. Aandacht gaat daarbij uit naar isolatie, zonnepanelen en warmte/koude-opslag en toepassing van hoge rendement verwarmings-technieken en de mogelijkheden voor kleine windturbines. Eind 2010 zal worden gekozen voor een van de scenario's en deze zal in 2011 zijn beslag krijgen.

100.000 voertuigenplan

In 2011 willen we minimaal 2 subsidiebeschikkingen ten behoeve van het realiseren van vulpunten van alternatieve brandstoffen zoals groen gas, afgeven. Hiervoor is in het kader van het Programma Klimaat en Energie een reservering opgenomen van € 60.000.

Stadsvernieuwing en woningbouw

Stagnerende woningbouw

Om een impuls te geven aan de stagnatie op de woningmarkt heeft de provincie de Stimuleringsmaatregel Drentse Woningmarkt vastgesteld. Met de maatregel worden woningbouwprojecten ondersteund die als gevolg van de recessie anders niet worden gerealiseerd. In 2010 zijn diverse bouwprojecten ondersteund. Op dit moment is er nog geen zicht op projecten die in 2011 worden gerealiseerd. Wij beraden ons overigens op verruiming van de criteria voor de toe te passen maatregel. Momenteel is er namelijk nog budget en door het verruimen van de maatregel kan het bereik/effect ervan worden vergroot.

Ook worden (vanuit het 100.000 woningenplan) particulieren met een subsidieregeling (SEBB 2009) gestimuleerd hun woning energetisch te verbeteren. De SEBB 2009 (€ 2,3 miljoen noordelijk) heeft geresulteerd in investeringen van ruim € 10-12 miljoen en in Drenthe een directe en indirecte werkgelegenheid gegenereerd van circa 28 fte. Positieve besluitvorming vanuit Brussel over aanpassing van het Operationeel Programma leidt er toe dat de SEBB in 2010-2011 een vervolg gaat krijgen tesamen met een tender voor woningcorporaties en een revolverend fonds. In totaal is hiervoor noordelijk ruim € 20 miljoen beschikbaar (EFRO).

Met dit maatregelpakket beoogt de provincie naast het behoud van de werkgelegenheid ook de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Duurzaamheid (klimaat en energie) is hierbij een belangrijk criterium. De maatregel loopt tot en met 2011. De provincie vraagt ook van de initiatiefnemer en de gemeente een extra inspanning om het project gerealiseerd te krijgen.

Stadsvernieuwing Hoogeveen

De gemeente Hoogeveen heeft een visie opgesteld voor de herontwikkeling van het stadscentrum. Doel is het verblijfsklimaat en de attractiewaarde van het centrum te verhogen voor winkelend publiek alsook de bewoners. Voor de uitvoering van fase 1 heeft de provincie € 4,0 miljoen toegekend. Aanvullend ontvangt de gemeente middelen uit de programma's bereikbaarheid en klimaat en energie. In 2009 is aanvang gemaakt met de reconstructie van de Schutstraat. Het 1e deel is nagenoeg afgerond en de werkzaamheden aan het verdere traject lopen in

2011 door. Ook verwacht de gemeente te kunnen beginnen met de werkzaamheden op het Dekkerplein en met de parkeergarage op het Kaapplein

Herinrichting landschap

Tussenwater

Tussenwater is van oorsprong het deltagebied van de Hunze voor het Zuidlaardermeer. De Hunze is gekanaliseerd, het gebied is sterk ontwaterd en het Waterbedrijf Groningen haalt er ongeveer 10 miljoen kubieke meter water uit de grond. Uit onderzoek blijkt dat het 500 hectare grote gebied goed kan worden ingericht om de functies natuurontwikkeling, waterberging en drinkwaterwinning samen te laten gaan. Voor realisatie is een MER-procedure noodzakelijk. Daarna kan worden gestart met de uitvoering van de eerste fase in 2011, zijnde 180 hectare, waarvan de kosten op € 11,4 miljoen geschat worden.

Versnelde inrichting EHS

Hiermee beogen wij, in combinatie met VIEP, het volledige beekdal (Beekdal, Grote Diep, Langelosche Stukken, Eenerstukken) zijn natuurlijke loop terug te geven. De maatregelen leiden tot een vergroting van de ecologische waarde en een bijdrage aan de wateropgave WB21. De uitvoering is in 2011 in volle gang onder aansturing van de LI-commissie Roden-Norg.

Kennis werkt

Revitalisering bedrijventerrein De Wieken

Doordat het Ministerie van Economische Zaken haar eigen versnellingsagenda niet realiseert, moest de herstructurering van bedrijventerrein De Wieken via de reguliere lijn worden opgepakt (financiering door ondernemers, gemeente, OP-EFRO en provincie). De financiering is inmiddels rond en de uitvoering zal in 2011 starten.

Ondersteuning MKB

Er is in het kader van de Versnellingsagenda een MKB fonds ingesteld, van waaruit extra faciliteiten voor risicokapitaal beschikbaar zijn voor Drentse MKB. Uitvoering van dit instrument vindt plaats door NV NOM. De provincie verleent op twee manieren een bijdrage aan dit fonds: enerzijds via een kapitaalsinjectie van € 2 miljoen en anderzijds via een rentedragende lening van maximaal € 4 miljoen t.b.v. het fonds. Van deze € 6 miljoen is medio 2010 € 3 miljoen uitgezet. Afhankelijk van de vraag uit de markt (en op verzoek van NV NOM) zullen wij in 2011 de laatste tranches van de rentedragende lening beschikbaar stellen t.b.v. het fonds.

Scholing

Het blijft van belang om – net als in 2010 bij projecten zoals arbeidsmobiliteit, Leren en Werken, het Actieplan Jeugdwerkloosheid, ondersteuning van het opleidingscentrum bouw – gezamenlijk met de verantwoordelijke organisaties en marktpartijen te blijven zoeken naar mogelijkheden die de matching van vraag naar en aanbod van arbeid effectiever en efficiënter maken. Op initiatief van de provincie vindt daarover intensief overleg plaats waarbij extra wordt ingezet op thema's als Leven Lang Leren en Sociale innovatie. De uitkomsten eind van dit jaar van het Drentse arbeidsmarktonderzoek zullen hierbij ook richtinggevend zijn.

Monumentenzorg

Het project 'Leegstand en Herbestemming monumenten' heeft tot doel in de periode 2009-2012 leegstand en verval van monumentale panden te bestrijden en tegelijkertijd werkgelegenheid te bevorderen in de (restauratie-)bouw, de instroom van leerlingen in restauratieopleidingen te vergroten en cultuurtoerisme te versterken. Dit gebeurt door de restauratie en herbestemming van zo'n 15 rijks- en provinciale monumenten.

Het project kent drie onderdelen:

1. Oude Drentse kerken (ongeveer 5 restauraties/herbestemmingen)
2. Agrarisch en industrieel erfgoed (ongeveer 6 restauraties/herbestemmingen)
3. Versnelling revitalisering Veenhuizen (4 restauraties/herbestemmingen)

In het jaar 2011 schatten wij in ongeveer 3 kerken en 3 agrarische en/of industriële panden te restaureren en van een nieuwe bestemming te voorzien.

Versnelde procedures

Versnelde betaling

Wij zetten in op een snellere betaling van de facturen. Door digitalisering van het betalingsproces en door budgethouders bewuster te maken van de noodzaak tot versneld betalen, streven wij ernaar om ook in 2011 80% van de facturen te betalen binnen 20 dagen. Op dit moment (september 2010) halen we dit in 70% van de gevallen, waarbij moet worden aangemerkt dat de gemiddelde doorlooptijd van facturen wel 20 dagen is.

Majeur programma 2.

Verbreed RSP

Regiospecifiek Pakket

Het Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP) is per convenant tussen rijk en regio overeengekomen op 23 juni 2008, een bindend akkoord op hoofdlijnen. Het gaat om een aantal grote en complexe projecten en programma's met een 'uitvoeringshorizon' tot in het jaar 2020. De projecten zullen veel middelen vergen en alle provinciale beleidsthema's bevatten. Leidende thema's zijn daarbij een duurzame ruimtelijke en economische structuurversterking en het verbeteren van de voorwaardenscheppende bereikbaarheid. Het RSP bestaat uit het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) en het Bereikbaarheidsprogramma. Het RSP is katalysator voor brede, integrale stedelijke gebiedsontwikkelingen die bekend staan als RSP-plus projecten. Provincie en partners streven naar een synergie tussen doelstellingen, prioriteiten en middelen van het RSP en die van andere programma's, ook van andere partijen.

Het inhoudelijke en financiële raamwerk voor RSP en RSP-plus is door de staten via de Kadernota 2010 uitvoering RSP Drenthe goedgekeurd. Met uitzondering van de spoorlijn Zwolle-Emmen worden de projecten in een langjarig partnerschap met de grote steden uitgevoerd. De steden hebben hier de 'lead'.

Provincie en gemeenten hebben de afgelopen periode nauw samengewerkt bij het formuleren van de ambities, de visie en de strategie. Het is nu zaak een vervolg te geven aan deze samenwerking. Bij de steden gaat het in de eerste plaats om Assen, Emmen en Coevorden.

Bereikbaarheid

Het Bereikbaarheidsprogramma van het Regiospecifiek pakket Zuiderzeelijn (RSP) is uitgewerkt naar projecten voor Assen, Emmen en Coevorden c.q. de spoorlijn Zwolle-Emmen. In 2011 wordt prioriteit gegeven aan de RSP-projecten en de samenwerking met rijk en regio.

Assen: Bereikbaarheid Florijn-as

Dit project behelst het voltooiën van de vaarverbinding tussen de Vaart en het Havenkanaal, de opwaardering van de noord-zuid lopende 'Stadsboulevard', de infrastructuur rond de transformatie van het Stadsbedrijvenpark, het stationsgebied, ontsluiting van het nieuwe hightech-bedrijventerrein Assen-Zuid en het TT-evenemententerrein, een nieuw station Assen-Zuid en de verbetering van de aansluiting van de N33 op de A28. Hiervoor is taakstellend een RSP-budget van € 201 mln beschikbaar, met een in het (rijks-)convenant geregelde garantie tot € 222 miljoen.

Spoorlijn Zwolle-Emmen

Binnen dit project is sprake van twee deelprogramma's: de Integrale Gebiedsontwikkeling Coevorden-Stationsomgeving en Verbetering van de Spoorlijn Zwolle-Coevorden/Emmen (Overig).

- Integrale Gebiedsontwikkeling Coevorden-Stationsomgeving

Het RSP-Bereikbaarheid heeft tot doel het bestaande rangeerterrein uit het centrum van Coevorden verplaatsen. Hiervoor is taakstellend € 36 miljoen beschikbaar in het RSP.

Hiervoor is in 2010 een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Het project kan dienen als

katalysator voor de gebiedsontwikkeling in de omgeving van het station, onder andere van de wijk De Holwert, westelijk van het spoor. Onderdeel is het aanpassen van de verkeersinfrastructuur. Inzet is de positionering van Coevorden als nationale en internationale logistieke ‘draaischijf’ in Zuidoost-Drenthe. Een onderzoek is gestart naar verdere verbreding van het RSP. Centraal daarin staan de verdere ontwikkeling van de bedrijventerreinen Coevorden-Zuid en de Euroterminal. In beginsel moeten provinciale bijdragen vanuit de lopende programma’s beschikbaar worden gesteld.

- *Spoorlijn Zwolle-Coevorden/Emmen*

De spoorlijn wordt opgewaardeerd. Een nieuw station/transferium in Emmen-Zuid is al in uitvoering. De spoorlijn wordt gedeeltelijk verdubbeld, in overleg met de nieuwe vervoerder, mogelijk bij Ommen en tussen Nieuw Amsterdam en Emmen-Zuid. Hiervoor is taakstellend € 33 miljoen beschikbaar. De provincie is hier ‘trekker’.

Centrumontwikkeling Emmen/Atalanta (RSP-verbreed; was afzonderlijke prioriteit 3.10)

Dit project bestaat uit bereikbaarheidsmaatregelen plus de gebiedsontwikkeling Atalanta. Belangrijke onderdelen van het Emmer bereikbaarheidsproject zijn de aanleg van een Centrumplein, de ondertunneling van de Hondsrugweg en de reconstructie van wegaansluitingen. Hiervoor is binnen het RSP € 60 miljoen beschikbaar, waarvan de provincie € 30 miljoen betaalt. Atalanta omvat het realiseren van nationaal gezien belangrijke ruimtelijk-economische ontwikkelingen in de stedelijke kern van Emmen door de verplaatsing van Dierenpark Emmen, theater De Muzeval en de herontwikkeling van de oude locaties, alsmede de bouw van een Verbindend Centrumplein tussen oude en nieuwe centrum. De provincie is bereid € 40 miljoen bij te dragen in Atalanta (bovenop bovengenoemde € 30 miljoen). Hiervan komt de helft uit de RSP-reserve. Uitgaande van het doorlopen van programma’s, zal op basis van concrete projecten € 20 miljoen gefinancierd worden uit de (door)lopende programma’s als Klimaat- en Energie en Kennis werkt, uit het REP, uit VVMiddelen (van het nieuwe, nog te sluiten bereikbaarheidsconvenant), en uit middelen voor ruimtelijke kwaliteit en cultuur. De dekking is besloten via de Kadernota 2010. Hiervoor is in 2010 een samenwerkingsovereenkomst gesloten.

Personele Inzet Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP)

Het succesvol uitvoeren van het met het Rijk overeengekomen RSP-programma kan alleen als er sprake is van een doeltreffende personele inzet door de gemeenten en de provincie in zowel kwantitatieve als kwalitatieve zin. De provincie bevindt zich (deels) in de overgang van een toetsende, subsidiërende organisatie naar een projectontwikkende. Helder is, dat wanneer geen extra projectontwikkelkracht wordt ingezet en aan het RSP-programma wel prioriteit wordt gegeven, de uitvoering van de andere genoemde programma’s ernstig in het gedrang komt. Om op de geschetste ontwikkelingen te anticiperen en de geformuleerde ambities te kunnen realiseren, is besloten gedurende 3 jaar (maximaal) 7 fte aan te trekken. De hieruit voortvloeiende kosten zullen voor € 0,4 miljoen per jaar als VAT-kosten rechtstreeks worden gedekt vanuit de projecten/deelprogramma’s van de gemeenten, een onderhandelpunt. (VAT staat voor: voorbereiding, administratie en toezicht). De eventuele resterende kosten (maximaal € 0,15 miljoen per jaar) komen ten laste van de RSP-cofinancieringsmiddelen, gedekt uit de RSP-reserve. Er is vooralsnog geen externe instroom. Wel is intern menskracht voor het RSP vrijgemaakt, die deels gefinancierd zal worden vanuit de projecten, voor zover er budgetruimte ontstaat door BTW-compensatie (d.w.z. in Assen en Emmen, dit is onderdeel van de conventanten van 2010). Bij spoorse projecten kan geen BTW-compensatie gerealiseerd worden, en wordt de extra menskracht gefinancierd vanuit de RSP-reserve. Het is op dit moment nog onduidelijk of deze menskracht binnen 3 jaren via de reguliere loonkostenbudgetten gefinancierd kan worden.

Resultaten	Activiteiten 2011
<ul style="list-style-type: none"> ■ Algemene ontwikkelagenda: <ul style="list-style-type: none"> - beter profileren Drenthe en Drentse steden; - groene ruimte beter gebruiken bij stedelijke ontwikkeling: toegankelijkheid en woonkwaliteit; - investeren in kwaliteit woonmilieus; - wijkontwikkeling vanuit Drentse waarden; - revitaliseren en ontwikkelen bedrijventerreinen; - stedelijke ontwikkeling afstemmen op beleid klimaat en energie; - stedelijke voorzieningen meer benutten. ■ Specifiek: <p>Per stad samenwerken bij planvorming en realisatie speerpunten ontwikkeling.</p> <p>Verbeteren bereikbaarheid Nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen. Verbetering kernnet spoor Zwolle-Assen/ Groningen (o.a. capaciteitsverruiming traject Herfte, boogverruiming Hoogeveen, aanleg wachtspoor goederentreinen Beilen, verbetering overwegveiligheid, reistijdversnelling en frequentieverhoging) en realisatie fase 1 Kolibri OV-netwerk Groningen-Assen.</p> 	<p>Uitvoeren algemene ontwikkelagenda.</p> <p>Uitvoeren agenda per stad / sluiten convenanten.</p> <p>Start uitwerking planvorming RSP-deelprojecten spoor en Kolibri, verkenning optie gebiedsontwikkeling bij (Spoor)boogverruiming Hoogeveen, afstemming planvorming en planologische regelingen Assen-FlorijnAs en Kolibri Groningen-Assen (onder andere NS-station Assen- Zuid) en verkenning opties Regiotram Groningen-Assen.</p> <p>In 2011 start het project 'De Vaart' (weer bevaarbaar maken).</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Spoorlijn Zwolle-Emmen <p>Verbeteren railbereikbaarheid Zuidoost-Drenthe</p> <p>Mee robuuste treinverbindingen Zwolle-Coevorden/ Emmen (mede in samenhang met realisatie Hanzelijn en uitbouw capaciteit traject Zwolle-Herfte), verbeterde bereikbaarheid goederenvervoer Coevorden-Europark, integrale (her)ontwikkeling omgeving Coevordenstation (in verband met opheffen NS-rangeerterrein), aanleg station Emmen-Zuid en verbetering spoorlijn via partiële verdubbeling(en).</p> 	<p>Opstellen integrale visie en investeringsplanning spoorlijn Zwolle-Coevorden/Emmen, planvorming gebiedsontwikkeling Coevorden-Station, verbetering railbereikbaarheid Emmen en start ontwikkeling (deel)projecten. Station Emmen-Zuid c.a. komt in 2011 gereed.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Verplaatsing Dierenpark Emmen (DPE) naar de Noordbargeres, in samenhang met bouw nieuw theater en realisatie van een centrumplein als ruimtelijke schakel tussen dierenpark/theater en stadscentrum, (her)inrichting (verkeers)ruimte tussen es en stadscentrum en herontwikkeling vrijgekomen locaties Noorderdierenpark en Muzeval. 	<p>Bouw Hondsrugtunnel start in 2011.</p>

Programma 1. De provincie doét er toe!

Missie

Onze ambitie is de provincie te laten leven door actief te zijn als stimulator, aanjager en gebiedsregisseur.

We geven invulling aan onze rol als gebiedsregisseur, hebben daarvoor de juiste kennis in huis en weten waar kennis beschikbaar is om regie te kunnen voeren. Vanuit die positie zorgen we met onze partners voor een gedragen beleidsagenda en zien we toe op de uitvoering daarvan. Door het versterken van de bestuurskracht van provincie en gemeenten, zijn we beter in staat om te sturen en te monitoren op beleidsrealisatie. We werken daarom aan toename van onze eigen bestuurskracht en faciliteren ook gemeenten daarin. We positioneren Drenthe sterk op (inter)nationaal niveau door actieve lobby richting Den Haag en Brussel. Hierin fungeren we als intermediair voor de medeoverheden in Drenthe.

In onze communicatie staan kwaliteitsverbetering, transparantie en verantwoording centraal.

We zorgen dat de kwaliteit van digitale informatieverstrekking en dienstverlening op een hoog niveau is en we blijven die voortdurend verbeteren.

Doel (wat willen we bereiken?)

Provinciale staten (PS)

Een grotere zichtbaarheid van Provinciale Staten en een grotere herkenbaarheid van het belang van het provinciale bestuur voor de inwoners van Drenthe.

Indicatoren:

- Opkomst verkiezingen (minimaal gelijkblijvend ten opzichte van 2007, d.i. een opkomstpercentage van 56 procent);
- Het aantal werkbezoeken en discussiebijeenkomsten op locatie in de provincie door leden van de Staten en statencommissies (gewenst minimum aantal bezoeken/bijeenkomsten: 15);
- Raadplegingen van de videoverslaglegging van de Staten en statencommissies op internet (streefcijfer: gemiddeld 300 per vergadering);
- Het aantal groepsbezoeken aan het provinciehuis (na afronding van de verbouwing bij voorkeur maandelijks te organiseren);
- De vooraankondiging van de vergaderingen van Provinciale Staten en statencommissies in de regionale kranten (maandelijks) en op de website;
- Persberichten: gemiddeld tien per jaar.

Bestuurlijke aangelegenheden (rechtsbescherming)

Een goede en adequate rechtsbescherming bieden aan belanghebbenden die betrokken zijn bij provinciale besluitvorming.

Baten en lasten programma

Programma 1. De provincie doét er toe!	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	4.278.716	5.116.482	3.141.617	2.502.604	2.500.680	2.467.905
Totaal baten	30.138	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Subtotaal voor bestemming	4.248.579	5.104.482	3.129.617	2.490.604	2.488.680	2.455.905

Ontwikkelingen

Provinciale Staten

Op 2 maart 2011 vinden de verkiezingen plaats van de nieuwe Provinciale Staten. In de eerste maanden van het jaar zal hieraan zowel intern als extern volop aandacht worden besteed.

Hierna start een introductieprogramma voor de nieuwe statenleden.

In het najaar van 2010 wordt de heringerichte statenzaal in gebruik genomen. In de nieuwe statenperiode kan geprofiteerd worden van die nieuwe inrichting, waardoor de praktische mogelijkheden van debatvoering toenemen.

Onderzocht zal worden in hoeverre nieuwe internettoepassingen kunnen bijdragen aan vergroting van de zichtbaarheid en transparantie van de Staten en statenleden en de bekendheid van (de inhoud van) de staten- en commissievergaderingen.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?

Bestuurlijke aangelegenheden

1.1 Uitvoering bestuursakkoord

Met het visiedocument 'Provincie Drenthe Nieuwe Stijl' en het amendement rondom de provinciale rol in het sociaal domein hebben PS de kaders voor PNS vastgesteld. In 2010 en 2011 zal dit zijn beslag moeten vinden in de organisatie: de kerntakendiscussie wordt verder geconcretiseerd op inhoudelijke en personele consequenties, we gaan in gesprek met Drentse medeoverheden en partners over de decentralisatie van (uitvoerende) taken. Ook wordt in dit verband nagedacht over de sourcingstrategie: welke taken en kennis willen we in huis hebben en welke taken kunnen worden uitbesteed dan wel op afstand worden gezet.

We geven in 2011 concreet vorm aan ons profiel van gebiedsregisseur op inhoud en rollen. De uitwerking en realisatie van het Omgevingsbeleid vormt het inhoudelijke kader waarin we deze provinciale regierol invullen en het gebiedsgericht werken vormgeven. Om onze rol en taken goed uit te kunnen voeren werken wij aan een meer netwerkgestuurde en netwerkgeoriënteerde organisatie. Uitgangspunt is dat wij vanuit onze rol van gebiedsregisseur onze doelen samen met de maatschappelijke partners en medeoverheden gaan realiseren.

In 2011 wordt nagegaan in hoeverre de provincies de afspraken uit het Bestuursakkoord Rijk-provincies hebben gerealiseerd. In het kader van het uitwerken van de decentralisatie-agenda hebben wij in 2010 samen met de provincies Groningen en Friesland verkend hoe wij hierin een efficiëncyslag kunnen maken en daarin voorloper kunnen zijn. In 2011 geven wij hieraan verder vervolg.

Met betrekking tot de herijking van het interbestuurlijk toezicht zal 2011 gebruikt worden om het in IPO-verband vastgestelde kader Implementatie Oosting bij provincies te concretiseren.

Hierin besteden we aandacht aan de organisatorische invulling en eventuele bestuurlijke veranderingen.

In 2011 herhaalt het IPO de (in 2010 ook gehouden) meting naar de mate van regeldruk en administratieve lasten, met als doel vast te stellen of vermindering van regeldruk en administratieve lasten is opgetreden.

In 2011 passen wij in het kader van vermindering administratieve lasten de Algemene Subsidie Verordening (ASV) aan aan het rijksbrede subsidiekader.

Vergunningverlening Wet Milieubeheer en Wabo

Het proces om te komen tot een uitvoeringsorganisatie (RUD) krijgt in 2011 verder vorm. Zowel de samenwerking met Drentse gemeenten als samenwerking in Noordelijk verband zijn daarbij in beeld. Bekeken wordt in hoeverre aansluiting gezocht kan worden bij de lopende initiatieven omtrent Shared Service Centra.

In de overgangperiode tot 1 januari 2012 willen wij kwalitatief en kwantitatief minimaal op het huidige (ISO-gecertificeerde) niveau uitvoering blijven geven aan de vergunningverlening.

1.2 Betere bestuurlijke samenwerking

In 2009 hebben wij de contacten met gemeenten, waterschappen en de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) verder uitgebouwd. Met de bestuurders van gemeenten in Drenthe, verenigd in de VDG, hebben we een principebesluit genomen over de gezamenlijke Strategische Agenda voor de toekomst. Deze agenda heeft twee agendapunten: regionale economie en vitaal platteland.

In 2010 en de jaren daarna geven wij uitvoering aan onze voornemens op deze twee onderwerpen, die een periode van drie of vijf jaar kunnen belopen.

Op verzoek van de VDG gaan we ook op zoek naar een gezamenlijke, gedeelde visie op een drietal voorzieningen in Drenthe: bibliotheekwerk, welzijnswerk en welstandsadviezen.

Wij streven naar (bestuurs)krachtige Drentse overheden, die sturen op beleidsrealisatie.

In dit verband geven wij in 2010 en begin 2011 nader uitwerking aan bestuurskracht. Dit geven wij vorm in overleg met de Drentse gemeenten. Daarnaast zullen wij werken aan meer samenhang en afstemming in het beleid van de Drentse gemeenten en de provincie Drenthe. Zeker op het gebied van beleidsonderwerpen die voor alle inwoners en daarmee ook voor de Drentse gemeenten en de provincie van belang zijn, is hiervan meer efficiency en effectiviteit te verwachten: demografische ontwikkelingen, gebiedsinrichting, natuur en landschap en regionale economie. Uitgangspunten voor de gezamenlijke strategie zijn zowel de inzet en vergroting van gebundelde bestuurskracht als het respect voor het eigen domein van elk van de overheden.

Verdere kennisontwikkeling ten aanzien van Europese zaken is van belang voor de provincie zelf en voor partijen in de regio. We richten ons in 2011 op de kennisuitwisseling tussen partijen en uitbreiding van het netwerk rond de Europese onderwerpen. In 2010 hebben we daartoe al stappen gezet. De provinciale rol richt zich daarbij op een inhoudelijk ondersteunende rol voor EU-aangelegenheden. Het EuropaServicePunt (ESP) is samen met de Drentse gemeenten, en afgestemd met VNG internationaal, opgezet. Het ESP gaat in 2011 de Drentse overheden en partners wegwijs maken met Europese subsidies, kennis en netwerken.

Tot het einde van de collegeperiode is Drenthe voorzitter van de SNN-bestuurscommissie Europa, overeenkomstig ons voornemen in de Voorjaarsnota 2009 om Drenthe (in Noord-Nederlands verband) meer te profileren in Europa. In 2011 geven wij uitvoering aan de adviezen van het Comité van de Regio's met betrekking tot de Vergrijzing c.q. de demografische trends in Europa. Hiermee kunnen wij Drenthe in SNN-verband, dus mede namens Friesland

en Groningen, na 2013 sterker profileren in de EU 2020 strategie. Tevens verschaft dit ons een goede uitgangspositie in latere discussies over belangrijke Europese dossiers; Sensor technologie en het Healthy Ageing netwerk Noord-Nederland dienen uit te groeien tot Europese Centres of Excellence.

In afstemming met het opstellen van de nieuwe SNN nota 'Europastrategie' formuleren wij in 2011 de specifieke Drentse inzet.

1.3 Beter(e) beleid(s)processen

Het interactieve samenspel met partners aan de voorkant van visie- en beleidsontwikkeling is een belangrijke invulling van de regierol. Al verschillende grote beleidsprocessen zijn op deze manier ingezet. Voorbeelden hiervan zijn het Omgevingsbeleid en de Sociale en Culturele Agenda. Door het beschikbaar stellen van de kennis en ervaring uit deze processen rusten we de organisatie en de medewerkers verder toe om de regierol op een passende manier invulling te geven. Met de uitgangspunten van PNS als basis, ontwikkelen we methoden voor kennisuitwisseling en -ontwikkeling, onder meer door het organiseren van een leergang en themasessies. We beschrijven in een organisatiebrede visie hoe de provincie Drenthe via interactief werken haar regierol pakt.

1.4 (Inter)actiever informeren en profileren

De provincie als bestuurslaag is relatief onbekend. Daarom brengen wij het functioneren van de provincie onder de aandacht bij personen en organisaties die voor het functioneren van de provincie van belang zijn. Dat betekent dat wij ons actief bewegen en profileren in Den Haag en Brussel en ten opzichte van gemeenten en maatschappelijk organisaties. Tevens vragen wij hiervoor aandacht van de media en benutten we onze eigen communicatiemiddelen. Een eenduidig beeld naar buiten vraagt wel om goede planning en strategie. Om die reden willen we medio 2011 onze corporate communicatie verder uitgewerkt hebben. Dit geldt eveneens voor het uitnodigingen- en evenementenbeleid waarmee we in 2010 zijn gestart.

Het voorgaande moet in 2011 onder meer leiden tot een hoog opkomstpercentage voor de statenverkiezingen. Bijkomend effect is dat wij de inwoners van onze provincie zo inzicht bieden in het doen en laten van de provincie als democratisch bestuursorgaan. Ook in onze (voor een groot deel wettelijk verplichte) advertenties en onze arbeidsmarktcommunicatie zullen wij zorgen voor zichtbaarheid en herkenbaarheid voor burgers. Niet door inzet van meer geld en middelen, maar door bestaande middelen slim in te zetten en door de kwaliteit van redactie en vormgeving te verbeteren. Mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de commissie-Bomhof (EuroChamp) ondernemen we acties om de contacten met de media verder te structureren. In de wekelijkse vergaderingen van GS zijn externe contacten van collegeleden sinds augustus 2009 een vast agendapunt. Alle vragen van de media worden geregistreerd in een database. Sinds medio 2009 zijn wij zeven dagen per week, 24 uur per dag bereikbaar voor de journalisten, en kunnen wij bij de afhandeling van persvragen gebruik maken van deze database. Daarnaast richten wij ons op verdere ontwikkeling van ons internetportaal en het intensiveren van de communicatie rondom programma's en projecten.

Samen met Marketing Drenthe blijven we het nieuwe Drentheportaal verder uitbouwen. In 2009 hebben we een begin gemaakt met e-dienstverlening. Hieraan geven wij ook in 2011 een vervolg. Zie hiervoor verder prioriteit 1.5. Kwaliteit van dienstverlening.

In 2011 houden we onze externe website kritisch tegen het licht.

Net als in 2010 geven wij in 2011 verder uitvoering aan ons kwaliteitshandvest voor onze dienstverlening. Dit doen wij zowel intern als in interprovinciaal verband. We gaan onder meer monitoren of we onze dienstverleningsnormen halen. Bijvoorbeeld; beantwoorden wij brieven tijdig, en betalen wij onze facturen op tijd?

1.5 Digitale informatie en (e-)dienstverlening

Wij geven de komende planperiode uitvoering aan de in 2009 geactualiseerde nota 'Welkom in digitaal Drenthe' (WiDD). Daarin zijn de ICT-beleidvoornemens vastgelegd met een horizon van 4 jaar. Deze nota houdt rekening met de uitgangspunten van het programma e-overheid en de normen vanuit de BurgerServiceCode. De nota is bovendien geactualiseerd op basis van de gevolgen van het Bestuursakkoord en aanbevelingen van de door PricewaterhouseCoopers in 2009 uitgevoerde audit op de nota.

Om de doelstellingen van prioriteit 1.5 te halen moeten we intensiveren. Ten eerste streven we er naar de per 1 december 2008 in het kader van het NUP en Gideon afgesproken versnellingen, inclusief harde deadlines te halen; wij hebben ons via het IPO geconformeerd aan deze afspraken en zijn daarmee gehouden aan de bijbehorende wettelijke termijnen. Ten tweede is in afwachting van de revitalisering van het provinciehuis een achterstand ontstaan in de vervanging van de huidige ICT-infrastructuur. Voorzieningen voor de ondersteuning, het beheer en het realiseren van een totaal vernieuwde ICT omgeving zijn onontkoombaar. ICT is een randvoorwaarde voor het nieuwe werken en de invloed daarvan op de werkplekfaciliteiten. Om dit te kunnen blijven doen is een nieuwe ICT infrastructuur noodzakelijk, inclusief management- en beheergereedschappen. Beheer dient centraal, op afstand, in hoge mate geautomatiseerd en via self-support aangeboden te worden. De uitgestelde vervanging maakt dat alles tegelijkertijd moet worden uitgevoerd. Naast de complexiteit van de operatie dient tijdelijk ook een hoeveelheid extra werk gelijktijdig te worden verricht. Projecten als de vernieuwing van het subsidieproces en de Wabo zijn direct afhankelijk van de vernieuwde ICT-infrastructuur. Voor het informatiebeheer (archievezorg) geldt eveneens, naast een wettelijke verplichting om over een Documentair Structuur Plan te beschikken, dat de overgang van papier naar digitaal werken tijdelijk om extra inspanningen vraagt. We voeren nieuwe processen in en zetten een goed digitaal informatiebeheer op. Voor de uitvoering van de nieuwe taken is tijdelijk, tot eind 2013, extra capaciteit noodzakelijk. Kortom, de intensiveringen op grond van strategische keuzes, versnellingen ten gevolge van NUP en Gideon, uitstel van noodzakelijke vernieuwingen in het verleden plus de overgang naar digitaal werken maken dat we een aantal extra investeringen in het kader van deze prioriteit opvoeren.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
1.1 Uitvoering bestuursakkoord	<ul style="list-style-type: none"> ■ Provincie Drenthe is gebiedsregisseur in het fysiek economisch domein en op het gebied van cultuur. ■ Concentratie op kerntaken en regievoering in plaats van uitvoering. ■ Regierol uitgewerkt op basis van inhoudelijke gebiedsopgaven in OGB. ■ Provincie Drenthe voert haar wettelijke toezichtstaken uit en ziet toe op de kwaliteit van het lokaal bestuur. ■ Kwaliteit van bestuur en dienstverlening van de provincie is aantoonbaar verbeterd. ■ Mate van regeldruk en administratieve lasten in beeld. ■ Een ASV die voldoet aan het Rijksbrede subsidiekader. ■ De provincie werkt samen met lokale overheden en andere partners in robuuste uitvoeringsorganisatie (RUD). ■ Handhaving uitvoering vergunningverlening op huidige (ISO-gecertificeerde) niveau, zowel kwantitatief als kwalitatief. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeringsprogramma Bestuursakkoord, inclusief kwaliteitsverbetering door samenwerking. ■ Vervolg kerntakendiscussie. ■ In gesprek met Drentse medeoverheden en partners over decentralisatie van (uitvoerende) taken. ■ Ontwikkelen sourcingstrategie voor beschikbaarheid kennis en beleidsinformatie om regierol vorm te geven. ■ Herhaling IPO-meting over 2010 voor regeldruk en administratieve lasten. ■ Algemene subsidieverordening aanpassen aan rijksbreed subsidiekader. In aansluiting op het Rijksbrede subsidiekader een nieuwe basisisystematiek invoeren voor subsidieverlening uitgaande van minder regels en lasten voor zowel burger als provincie. ■ Verdere invulling en ontwikkeling van robuuste uitvoeringsorganisatie (RUD) met lokale overheden, in noordelijk verband en mogelijk in aansluiting op Shared Service Centra.
1.2 Betere bestuurlijke samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> ■ Strategische agenda voor de toekomst. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vaststellen en uitvoeren van de Strategische agenda voor de toekomst VDG en provincie Drenthe. ■ Samen met gemeenten ontwikkelen van een gemeenschappelijke beleidsvisie op een drietal voorzieningen in Drenthe: bibliotheekwerk, welzijnswerk en welstandsadviezen.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Voorzitterschap nieuwe SNN bestuurscommissie Europa. ■ Rapporteurschap over demografische ontwikkelingen binnen het Comité van de Regio's. ■ Verdere kennisontwikkeling rondom Europa bij gemeenten. ■ De Drentse overheden en partners zijn (beter) wegwijs met Europese subsidies, kennis en netwerken. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Evalueren nota Europastrategie Drenthe, en in afstemming met het SNN nieuwe, specifiek Drentse inzetten formuleren en aan PS voorleggen. ■ In samenwerking met UMCG en HANNN streven naar uitvoering pilot Healthy Ageing, en deze doorontwikkelen naar een Europees Centre of Excellence. ■ Verder ontwikkelen Europaservicepunt, in samenwerking met Drentse gemeenten, en afgestemd met VNG internationaal.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
1.3 Beter(e) beleid(sprocessen)	Toerusting organisatie op interactieve en integrale beleids- / regievoering die past binnen de werkwijze van PNS.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Organisatie en afronding van themasessies en een minileergang rondom gebiedsgericht werken. Dit leidt tot verdere uitwerking en operationalisering van gebiedsregie en het biedt een platform voor uitwisseling van kennis en ervaring hierover. ■ In samenwerking met de beleidsafdelingen ontwikkelen en opleveren van een instrumentenbox rondom interactief werken en gebiedsregie. Dit leidt tot concrete (proces)handleidingen om interactief te werken vanuit de regierol van de provincie. ■ Ontwikkelen en opleveren van een organisatiebrede visie op interactief werken, uitgaand van de kaders van PNS. ■ Uitvoeren en afronden van procesondersteuning bij drie complexe, interactieve en integrale dossiers. Deze dienen als pilotprojecten, op aanvraag wordt ondersteuning uitgebreid naar andere dossiers.
1.4 (Inter)actiever informeren en beter profileren	<ul style="list-style-type: none"> ■ Actief werken aan beeldvorming, positie en status PS en GS en werkzaamheden provincie. ■ Drenthe vermarkten als unieke en veilige omgeving voor wonen, werken en recreëren. ■ Een duidelijk gezicht van de provincie Drenthe met een goede beeldvorming over de taken. ■ Aandacht voor provinciaal beleid in de media. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verdere uitbouw Drentheportaal. ■ Provinciaal beleid in media. ■ Arbeidsmarktcommunicatie: opzetten van een eenduidig (personeels)advertentiebeleid. ■ Bundeling en optimaal vormgeven bekendmakingen.
Kwaliteitshandvest / kwaliteit van dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> ■ Transparante (lees: zichtbare, te volgen diensten) en klantgerichte dienstverlening. 	<p>Voortgang geven aan de uitvoering van ons kwaliteitshandvest voor dienstverlening. Onder meer door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monitoren of wij voldoen aan onze dienstverleningsnormen (beantwoorden wij onze brieven op tijd? Betalen wij onze facturen op tijd? Enz.); - Indien nodig: maatregelen nemen ter verbetering van onze dienstverlening.
1.5 Digitale informatie en (e-)dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> ■ Voldoen aan afspraken tussen IPO, rijk, UvW en VNG over totstandkoming programma e-overheid normen BurgerServiceCode. ■ Actuele beleid- en productinhoud digitaal beschikbaar ■ Realiseren van centrale opslag fysieke documenten en (op verzoek) digitaal aanbieden. ■ Migreren documentaire informatie verzorging van uitvoering naar ondersteuning. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren geactualiseerd WiDD, via uitvoeringsprogramma. ■ Realisatie NUP en Gideon (INSPIRE). ■ Daadwerkelijke uitrol nieuwe werkplekken en nieuw beheerconcept. ■ Inrichting / onderhoud digitale infrastructuur. ■ Papier uit de organisatie halen, op verzoek digitaliseren en toevoegen aan het document managementsysteem. ■ Kwanti- en kwalitatieve bezetting van de Documentair Informatie Verzoekers t.b.v. borging nieuwe documentaire ontwikkelingen en processen.

Financieel overzicht prioriteiten

Programma 1. De provincie doét er toe!	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
P1.01 Uitvoering bestuursakkoord	107.648	415.000	304.810	0	0	0
P1.02 Betere bestuurlijke samenwerking	100.296	100.000	0	0	0	0
P1.03 Betere(e) beleid(s)processen	50.088	0	0	0	0	0
P1.04 (Inter)actiever informeren en beter profileren	23.762	74.000	150.000	0	0	0
P1.05 Digitale informatie en (e-)dienst-verlening	1.312.385	1.445.000	364.580	159.800	159.800	159.800
Totaal programma 1. De provincie doét er toe!	1.594.178	2.034.000	819.390	159.800	159.800	159.800

Wat doen we nog meer?

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
1.0. Provinciale staten	<ul style="list-style-type: none"> De inwoners van Drenthe weten dat er op 2 maart 2011 verkiezingen zijn, dat zij weten op wie zij hun stem kunnen uitbrengen en dat zij zich ervan bewust zijn dat hun individuele stem er toe doet. 	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen communicatieplan Voor de nieuwe statenleden wordt een introductieprogramma samengesteld. In dit programma zal aandacht worden besteed aan lopende majeure provinciale projecten en beleidsdossiers (kennisoverdracht), zullen diverse workshops en trainingen voor de statenleden worden aangeboden (o.a. op het terrein van wet en regelgeving, debatvaardigheden, internetmogelijkheden) en zullen onderlinge kennismaking en kennismaking met de (ambtelijke) organisatie een plaats krijgen. Het communicatieplan 2007-2011 zal in het najaar van 2010 worden geëvalueerd. Ten behoeve van de nieuwe staten zal op basis hiervan een nieuw en actueel plan worden ontwikkeld. Hierin zal onder andere rekening worden gehouden met de ontwikkelingen op het gebied van nieuwe media.
1.1. Bestuurlijke aangelegenheden	<p>Goede bestuurlijke verhoudingen</p> <p>Vanwege de verkiezing van Provinciale staten in 2011 willen we in 2010 en begin 2011 een drietal resultaten realiseren:</p> <ul style="list-style-type: none"> Goede afsluiting en overdracht van het collegeprogramma 2007-2011; Goede voorbereiding van de statenverkiezingen, resultaat in de een de relatief hoogste opkomstpercentages van alle provincies. Een goede en tijdige rechtbescherming bieden aan belanghebbenden die betrokken zijn bij provinciale besluitvorming. 	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijke overleggen met gemeenten, provincies, Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) en waterschappen. Aansluiten bij IPO benchmark regeldruk en administratieve lasten. Opstellen van een end term review. Opstellen van overdrachtdossiers. Ondersteunen collegevorming. Organiseren van een open dag in het provinciehuis. Het behandelen van klachten en bezwaren, inclusief de personele adviescommissie, verzoeken ex artikel 81 Wet werk en bijstand en ombudsvragen.

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
	<ul style="list-style-type: none"> Handhaving/verbetering kwaliteit en integraliteit van bestuur (rijkstaken Commissaris van de Koningin). 	<ul style="list-style-type: none"> Werkbezoeken uitvoeren in het kader van zorg voor kwaliteit van bestuur. Vinger aan de pols houden over bestuurlijke integriteit, functioneren politieke overheidsdienaren. Uitbrengen digitaal Burgerjaarverslag en jaarverslag. Zorg voor burgemeesters. Adviseren ministeries over diverse zaken (onder andere Koninklijke onderscheidingen). Voorzitterschap en secretariaat/uitvoering van het Prins Bernhard Cultuurfonds (jaarbudget ca. € 270.000,-).
	<ul style="list-style-type: none"> Door onderzoek is een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid op het terrein van cultuur, welzijn en zorg (waaronder de sociale en culturele agenda). 	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren van onderzoeken naar het beleid op het terrein van cultuur, welzijn en zorg.
	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoeksprogramma 2010-2011. Eén à twee onderzoeken uitgevoerd. 	<ul style="list-style-type: none"> Op grond van de Verordening (217a) doelmatigheid en doeltreffendheid provincie Drenthe stellen wij een onderzoeksprogramma op voor de komende twee jaar. Hierin beschrijven wij enkele uit te voeren onderzoeken.
	<ul style="list-style-type: none"> Geen van de Drentse gemeenten hoeft als gevolg van een financieel uitzichtloze situatie een beroep op de collectieve middelen te doen (artikel 12 gemeenten). PS, minister van BZK, Drentse gemeenten en provincies zijn geïnformeerd over de financiële positie van de Drentse gemeenten in 2011. 	<ul style="list-style-type: none"> Monitoren van de financiële positie van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Opstellen rapport Financiële verkenningen 2011.
1.2. Interprovinciale samenwerking	Een efficiënte en effectieve overheid.	<ul style="list-style-type: none"> Bekijken kostenvoordelen door het oprichten van Shared Service Centra (zie ook de paragraaf Bedrijfsvoering).
1.3. Openbare orde en veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> Goed functionerende en actuele risicokaart. In stand gehouden netwerk veiligheid. Ingepulde liaisonfunctie provincie bij crisisorganisatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Beheer en actualisering van risicokaart Drenthe, inclusief auditing. Toezicht op politieorganisatie/veiligheidsregio en instandhouding netwerken.
1.5 Communicatie	Goed verlopen statenverkiezingen.	In 2011 vinden de verkiezingen plaats voor Provinciale Staten. Bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van de communicatie rond de verkiezingen.

Agenda

Onderwerp	Wanneer
Geactualiseerde versie van het informatieplan 'Welkom in Digitaal Drenthe', inclusief het bijbehorende uitvoeringsprogramma	
End term review	Eerste kwartaal 2011
Jaarverslag Commissie Rechtsbescherming	Tweede kwartaal 2011
Collegewerkprogramma	Derde kwartaal 2011
Rapport Financiële Verkenningen 2011	Derde kwartaal 2011
Eventueel: Aan Rijksbreed subsidiekader aangepaste Algemene SubsidieVerordening	Tweede kwartaal 2011

Wat mag het kosten?

	Product/prioriteiten	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	Prioriteiten	1.594.178	2.034.000	819.390	159.800	159.800	159.800
	P-1.0 Provinciale staten	875.387	774.343	758.546	775.260	790.696	790.696
	P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	427.991	894.244	382.260	389.629	382.107	382.107
	P-1.2 Interprovinciale samenwerking	1.326.301	1.372.400	1.150.260	1.146.735	1.136.925	1.104.150
	P-1.3 Openbare orde en veiligheid	54.860	41.495	31.161	31.180	31.152	31.152
	Totaal lasten	4.278.716	5.116.482	3.141.617	2.502.604	2.500.680	2.467.905
Baten	P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	30.138	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
	Totaal baten	30.138	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Bestemming resultaat	Subtotaal voor bestemming	4.248.579	5.104.482	3.129.617	2.490.604	2.488.680	2.455.905
	Saldo verrekening met reserves						
	Subtotaal na bestemming	4.248.579	5.104.482	3.129.617	2.490.604	2.488.680	2.455.905

Toelichting op verschillen tussen 2010 en 2011

Lasten

P-1.0 Provinciale staten	
Saldo overige verschillen	15.797
P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	
De inzet voor prioriteit P1.5 Digitale informatie en (e-)dienst-verlening is in 2011 fors lager. Dit komt omdat veel zaken dan geregeld zijn inzake de e-dienstverlening en er vrijwel alleen nog voor het beheer budgetten zijn opgenomen.	1.080.420
Voor 2010 was incidenteel een bijdrage voor Haïti opgenomen.	500.000
Voor prioriteit P1.4 (Inter)actiever informeren en beter profileren is incidenteel in 2011 een hoger budget beschikbaar.	-76.000
Voor prioriteit P1.1 Uitvoering bestuursakkoord is minder budget opgenomen dan in 2010.	110.190
Voor prioriteit P1.2 Betere bestuurlijke samenwerking is geen budget meer opgenomen in 2011.	100.000
Saldo overige verschillen	11.984
P-1.2 Interprovinciale samenwerking	
De budgetten voor Interprovinciaal overleg (IPO) en SNN zijn verlaagd.	222.140
P-1.3 Openbare orde en veiligheid	
Saldo overige verschillen	10.334

Programma 2. Samenleving met samenhang

Missie

In de Drentse samenleving is plaats voor iedereen, van jong tot oud. Met alle mogelijkheden en voorzieningen om te (leren) genieten van cultuur, om te kunnen bewegen en om (verzorgd) oud te worden. Een samenleving gericht op het beginsel van het Drentse naoberschap, met waar nodig de helpende hand voor de zwakkere en extra aandacht voor zorg aan jongeren. Een samenleving waarin welzijn hoog in het vaandel staat en waarbij niemand aan de kant staat. Een samenleving waarin cultuur een (ver)bindende factor is en bijdraagt aan educatie, sociale cohesie en de Drentse identiteit. Waarin de rijkgeschakeerde culturele voorzieningen en de uitgebreide culturele infrastructuur worden ingezet als magneet voor de economie. Om een samenleving met samenhang te realiseren zetten wij de komende periode in op de sociale en culturele impuls. De impuls beslaat het hele werkveld Sociaal en Cultuur. Op een aantal terreinen hebben wij wettelijke taken. Deze worden optimaal uitgevoerd..

Doel (wat willen we bereiken?)

Ontwikkeling sociaal, cultureel en museaal beleid

Bovenstaande missie is uitgewerkt in een strategisch beleidskader voor het provinciale sociale en culturele beleid voor de jaren 2009-2012. Provinciale staten hebben eind 2008 'Sociaal doe je niet alleen', Sociale agenda 2009-2012 en 'Cultuur als magneet', Culturele en museale agenda 2009-2012 vastgesteld. Tevens zijn het meerjarenbeleidskader Jeugdzorg 2009-2012 en het Olympisch Plan Drenthe 2028 vastgesteld.

Korte schets Sociale agenda 2009-2012

De provincie heeft ambitie op het sociale terrein. Tegelijkertijd realiseren we ons dat de provinciale rol op het sociale terrein bescheiden is. Niet de provincie, maar de gemeente is immers voor vrijwel al deze onderwerpen de spelbepalende speler. Een belangrijke uitzondering hierop vormt de provinciale rol in de jeugdzorg, dat is een wettelijke taak. We kiezen in de komende jaren voor de speerpunten:

- Mijn jeugd
- Mijn ontwikkeling
- Mijn dag
- Mijn beweging
- Mijn Omgeving

Provincie Nieuwe Stijl

De taken van de provincie in het sociale domein zijn in het door PS aangenomen amendement A20 10-2 van 17 februari 2010 beschreven als een beleidsmatige rol in het signaleren, monitoren en vraaggericht stimuleren op verschillende onderdelen van het sociale domein. Kern van het amendement is dat de taakinfilling in het sociale domein betekent dat de provincie haar beleidsmatige rol handhaaft bij bovenlokale/bovenprovinciale vraagstukken op de terreinen:

- onderwijskansenbeleid;
- aansluiting jeugdzorg op preventieve programma's;

- sociaal-economische ontwikkeling platteland;
- zorgbelang op noordelijke schaal;
- steunfunctietaken voor zover sprake is van een provinciale of regionale problematiek.

Kennis delen is een belangrijk uitgangspunt. De vier voormalig preferente instellingen gaan daarom vanuit de provinciale taak op kennisinfrastructuur signaleren en monitoren op de domeinen jeugd en onderwijs, sport en beweging en vitaal platteland.

Ambities sociale domein in relatie tot bezuinigingen

Met de Sociale Agenda is een afbouw van de vaste subsidierelatie met de (voormalig preferente) instellingen in gang gezet. Wij zullen de Sociale Allianties uitvoeren tot 2013 en de instellingen in deze periode vooralsnog vanaf 2011 met 10% korten in verband met de benodigde provinciale bezuinigingen. Op de overige middelen uit het sociale domein bezuinigen we 10% in 2011. Wij sturen hierbij niet op de instandhouding van instellingen, maar op het realiseren van doelen en het verrichten van taken van provinciaal belang. Wij merken hierbij op dat de ambities zoals verwoord in de Sociale Agenda 2009-2012 als gevolg van de bezuinigingen zijn bijgesteld. Hieronder een toelichting op de bijstellingen. Overigens zijn de middelen die volgens de meerjarenbegroting beschikbaar zijn voor de sociale allianties ongewijzigd gebleven.

De thema's 'Mijn Omgeving' en 'Mijn dag' zullen niet meer dan wel minimaal worden uitgevoerd. Ten aanzien van 'Mijn Dag' geldt dat het koploperschap 'dagindeling' eind 2010 overgedragen wordt aan de gemeenten. Voor 'Mijn omgeving' geldt dat door de korting op de flexmiddelen en door het beëindigen van de middelen voor de prioriteit wonen, zorg en welzijn er geen vrije financiële ruimte meer is. De middelen 'Mijn omgeving' worden in 2011 alleen nog besteed aan subsidies van kleine instellingen. Vanaf 2012 stellen wij voor om de subsidie te beëindigen aan een drietal instellingen. Meer informatie hierover is vermeld in de aanbiedingsbrief aan provinciale staten van deze begroting.

Er wordt gezocht naar het 'slim combineren' van budgetten om toch zoveel mogelijk ambities in stand te houden. Een voorbeeld zijn de budgetten 'mijn jeugd' en 'mijn ontwikkeling' en de budgetten van economie en sociaal (sociale innovatie).

De financiële situatie binnen het thema 'mijn jeugd' is nijpend. De ambities van het thema 'mijn jeugd' staan onder druk. Wij hebben nog steeds de intentie om de huidige ambitie in stand te houden en door te ontwikkelen zodat de jeugdzorg in Drenthe goed blijft functioneren en zich voorbereidt op de stelselwijziging in samenwerking met de Drentse gemeenten. De financiële situatie is echter krappere dan voorheen. Als toelichting hierbij het volgende:

Het rijk verwacht dat provincies meer eigen middelen voor jeugdzorg inzetten, onze financiële mogelijkheden zijn echter kleiner dan voorheen, dus deze verwachting is niet te realiseren. Ondanks een zeer positieve inhoudelijke beoordeling is de subsidie-aanvraag bij het rijk voor onze pilot 'effectieve ketensamenwerking in de Drentse jeugdzorg, meetbaar beter!' is afgewezen. In verband met de bezuinigingsdruk bij het rijk, lopen we het risico dat we een korting op de doeluitkering van het rijk zullen krijgen. We hebben het voornemen om de op dit moment negatieve 'middelen derden jeugdzorg' eind 2011 weer te hebben aangevuld (zie jaarrekening 2009 en bestuursrapportages 2010). Dit staat echter op gespannen voet met onze inhoudelijke ambities en de financiële context van het rijk.

Effect van onvoldoende financiële middelen ten opzichte van de ambities is dat de afgesproken prestaties niet meer geleverd kunnen worden. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot wachtlijsten in de jeugdzorg.

Korte schets Culturele & museale agenda 2009-2012

In de nota Cultuur als Magneet hebben wij ambities geformuleerd die aansluiten bij de Provincie Nieuwe Stijl (verder: PNS) en bij het hoofddoel om van Drenthe 'een aantrekkelijke en aantrekkende provincie' te maken. Deze ambities liggen op de snijvlakken van ruimtelijke ontwikkeling, sociaal-economische ontwikkeling, cultuur en erfgoed. Met deze ambities willen we mede richting geven aan het nieuwe Omgevingsbeleid, het Provinciaal meerjarenprogramma, de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening en Mooi Drenthe.

De provincie heeft ten aanzien van haar cultuurbeleid de volgende hoofdambitie: een kwalitatief hoogwaardig cultureel klimaat en een zo groot mogelijke deelname (actief en passief) van de inwoners van Drenthe aan cultuur.

In Drenthe is mede door succesvol provinciaal beleid een steeds betere culturele infrastructuur ontstaan. Dit blijven we ondersteunen door het verstrekken van subsidies aan musea, culturele activiteiten en podiumkunstgezelschappen.

In het kader van een regeling van het Landelijke Fonds Cultuurparticipatie krijgen wij jaarlijks € 300.000 van het rijk mits wij een zelfde bedrag bijdragen. Dit doen we ook in 2011 met dien verstande dat de uitwerking daarvan is overgedragen aan de gemeenten op voorwaarde dat zij ook € 300.000 per jaar bijdragen.

Provincies hebben een regierol op het gebied van monumentenzorg en cultuurhistorie. De provincie Drenthe is in dit kader verantwoordelijk voor de gebiedsgerichte monumentenzorg op provinciaal niveau, de provinciale monumenten en de provinciale steunfunctie monumentenzorg en archeologie.

Ambities culturele en museale domein in relatie tot bezuinigingen

In het culturele en museale domein worden de bezuinigingen gerealiseerd door een korting van 10 procent op de structurele subsidies aan de betrokken instellingen. In een aantal situaties is sprake van maatwerk. Ook ten aanzien van incidentele subsidies zullen wij kritischer te werk gaan waarbij wij vooral ruimte willen bieden aan nieuwe initiatieven. Op de flexibele middelen zal 10% worden gekort. Dit betekent dat we minder incidentele projecten op het gebied van beeldende kunst, festivals, amateurkunst en professionele podiumkunsten kunnen subsidiëren.

Baten en lasten programma

Programma 2. Samenleving met samenhang	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	69.999.559	70.646.531	66.614.552	65.117.822	62.369.088	62.559.610
Totaal baten	35.690.761	36.280.467	35.638.172	35.552.069	35.566.228	35.580.266
Subtotaal voor bestemming	34.308.798	34.366.064	30.976.380	29.565.753	26.802.860	26.979.344

Ontwikkelingen

Sociale agenda

De verwachting is dat er landelijk wordt besloten dat er meer eenduidigheid moet komen in de financiering van de verschillende vormen van de jeugdzorg en dat gemeenten het initiatief moeten krijgen inzake de regie in de jeugdzorg. Ook wordt gepleit voor het afschaffen of versimpelen van het indicatietraject van de Bureaus Jeugdzorg.

Bij het opstellen van de Drentse pilot: ‘Op weg naar een effectieve ketensamenwerking in de jeugdzorg, meetbaar beter!’, wordt ingespeeld op deze nieuwe ontwikkelingen. Provincie en gemeenten hebben zich in Drenthe uitgesproken voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid in de jeugdzorg. Meer informatie over de pilot bij de paragraaf ‘Opgroeien (jeugdzorg)’.

Culturele en museale agenda

In de tweede helft van 2010 zal de Modernisering Monumentenwet (MoMO) naar verwachting worden aangenomen door de Tweede en Eerste Kamer. Deze wet leidt waarschijnlijk tot wijzigingen in de rol van de provincie en rol van de gemeenten. Dit kan gevolgen hebben voor de inzet van het cultuurhistorisch kompas, zoals de mogelijkheid om hier wel of geen provinciale verordening aan te verbinden.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?

Sociale ontwikkeling

2011 is het 3e jaar waarin de sociale allianties met gemeenten worden uitgevoerd. In alle 12 gemeenten wordt op alle onderdelen projectmatig gewerkt aan het gezamenlijk uitvoeren van de ambities. Een belangrijke ontwikkeling in het sociale domein is dat in 2011 onder verantwoordelijkheid van gemeenten en provincie wordt gewerkt aan Kennis Delen Drenthe dat de beleidsuitvoering op alle thema's moet gaan ondersteunen.

De gevolgen van de bezuinigingen op de ambities staan vermeld onder het hoofdstukje ‘doel’ van programma 2.

Opgroeien (jeugdzorg)

2.1 Kansen voor jeugd en gezin

Door structureel te investeren in het eerder signaleren van problemen, verwachten wij wachtlijsten te kunnen voorkomen en vaker te kunnen volstaan met het aanbieden van lichtere zorgprogramma's. Ingezet wordt op een toereikend en flexibel jeugdzorgaanbod. In elke gemeente wordt aansluiting op maat gerealiseerd door middel van het inrichten van zogenoemde Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's). Daarom is, samen met de Drentse gemeenten, een pilot effectieve ketensamenwerking in de Drentse jeugdzorg (meetbaar beter!) gestart die als doel heeft om de ontwikkeling van de Drentse Centra voor Jeugd en Gezin verder te ondersteunen:

- De toegangstaken Bureau Jeugdzorg worden ingebracht in de CJG's en ZAT's (Zorg Advies Teams);
- Het indiceren van Bureau Jeugdzorg wordt deels omgezet in een verwijzingsmodel zodat jeugdigen sneller worden doorgeleid naar zorg;
- Het ambulante aanbod van jeugdzorgaanbieder Yorneo wordt nog beter in aansluiting gebracht met het aanbod van de CJG's en ZAT's;
- Gemeenten zorgen voor goed uitgeruste CJG's;
- Overall in Drenthe zullen praktijkonderzoek en resultaatmeting basis zijn voor de jeugdzorgprogramma's.

Bij deze prioriteit geldt de financiële context zoals vermeld bij de paragraaf ‘Ambities sociale domein in relatie tot bezuinigingen’.

Intensivering prioriteit 2.1, Kansen voor jeugd en gezin:

Ontwikkelen programma Triple-P (Positief Opvoeden Drenthe):

De provincie wil jeugdigen en hun opvoeders in Drenthe ondersteunen bij beginnende en meer ernstige problematiek op het gebied van opvoeding en opgroeien. Er moet een nauwe samenwerking zijn tussen het gemeentelijk jeugdbeleid en de provinciale, intersectorale jeugdzorg met 1 gezamenlijke aanpak. Einde 2011 is het Programma Positief Opvoeden in alle Drentse gemeenten geïmplementeerd. In het kader van de Drentse pilot wordt Positief opvoeden ook in het basisonderwijs en de voorschoolse voorzieningen geïntroduceerd. Dit gebeurt in nauwe samenhang met het Onderwijskansenplan en start in die gebieden waar ook het Onderwijskansenplan actief is.

Investeren in veiligheid met Signs of Safety

Om in risicogezinnen onveiligheid doeltreffend om te buigen naar nieuwe veiligheid, zetten wij in op de bewezen effectieve methode van werken van Signs of Safety. In 2011 wordt Signs of Safety verankerd in de uitvoeringspraktijk. We sluiten hiermee aan bij de gemeentelijke ambitie bij de Regionale aanpak van Kindermishandeling (RAAK). In de sociale allianties is afgesproken om hierbij nauw samen te werken met de gemeenten.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.1. Kansen voor jeugd en gezin	<ol style="list-style-type: none">1. Terugbrengen instroom en geen wachttijden bij Bureau Jeugdzorg en in de geïndiceerde jeugdzorg. In elke gemeente aansluiting lokaal jeugdbeleid en jeugdzorg. Aanwezigheid jeugdzorg binnen scholen. Functies Bureau Jeugdzorg zijn goed bereikbaar binnen Centra voor Jeugd en Gezin en onderwijs.2. Jeugdigen sneller toeleiden naar passende zorg.3. Het vroegtijdig voorkomen van psychosociale problematiek bij kinderen, jeugdigen en hun opvoeders in Drenthe zijn ondersteund bij beginnende en meer ernstige problematiek op het gebied van opvoeding en opgroeien	<ol style="list-style-type: none">1. Uitvoering Drentse pilot samen met de 12 Drentse gemeenten. Daarbinnen zorgen voor het onderbrengen van toegangstaken BJZ binnen de CJG's en ZAT's.2. Het omzetten van een deel van de indicaties in een verwijzingsmodel. Het werken met bewezen effectieve programma's bij zorgaanbieders en deze programma's beter in aansluiting brengen met de CJG's en ZAT's3. Het inzetten van het programma Positief Opvoeden in Drenthe in alle Drentse gemeenten.
	Signs of Safety: <ol style="list-style-type: none">1. Zorgen voor veiligheid van kinderen in risicogezinnen.	<ol style="list-style-type: none">1. Verdiepen, verbreden en verankeren van Signs of Safety in de uitvoeringspraktijk, met name bij de Regio Aanpak Kindermishandeling (RAAK).

Mijn ontwikkeling

2.2 Kansen voor Onderwijs: kwaliteitsslag basisonderwijs Drenthe

Onderwijskansenplan Drenthe 2008-2011 (Stimuleringsfonds Drentse projecten)
Ons onderwijsbeleid wil maximale kansen voor alle kinderen in Drenthe. Gezien de onderwijsachterstanden in Drenthe zullen wij langdurig en fors in het onderwijs moeten investeren. Het Onderwijskansenplan Drenthe 2008-2011 moet voor heel Drenthe resultaten opleveren. De focus en middelen zullen in eerste instantie gericht zijn op de regio's Zuidoost-Drenthe/Veenkoloniën en Zuidwest-Drenthe. De ervaringen daar kunnen in een later stadium naar

de andere regio's worden overgebracht. De projecten van het Onderwijskansenplan Drenthe 2008-2011 worden mede gefinancierd door het Rijk, de betrokken gemeenten en schoolbesturen.

2.3 Kansen voor onderwijs: Aanpak Voortijdig Schoolverlaten (VSV)

De primaire verantwoordelijkheid voor Voortijdig Schoolverlaten ligt bij de scholen en de gemeenten. De provinciale rol en inzet is tijdelijk ondersteunend en afbouwend. Dit is gecommuniceerd op de conferentie Voortijdig Schoolverlaten (maart 2009).

In de sociale allianties zijn met de Drentse gemeenten, specifiek de drie RMC's (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie) hierover afspraken gemaakt.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.2. Kansen voor Onderwijs: Kwaliteitsslag basisonderwijs Drenthe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kinderen van laagopgeleide ouders nemen deel aan de programma's voor de voor- en vroegschoolse educatie. 2. De betrokkenheid van de ouders bij de ontwikkeling van hun kind is toegenomen. 3. Deelname aan het (met name de hogere vormen van het) voortgezet onderwijs is gelijk aan landelijk gemiddelde 4. Aantal zwak en zeer zwakke presterende basisscholen is gehalveerd en er zijn excellente scholen aanwezig in Drenthe 5. Een goede doorstroming van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs (doorlopende leerlijnen). 6. Hogere taal- en rekenopbrengsten. 	<p>Uitvoering geven aan het 10-jarig Plan onderwijskansen in Drenthe.</p> <p>Uitvoeren van het programma Duurzaam leren: met Rijk, zuidoost-drentse gemeenten en schoolbesturen.</p> <p>Werken aan het overdragen van bewezen methodieken, instrumenten vanuit Duurzaam leren naar andere gebieden en partners in Drenthe.</p> <p>Vanuit het kwaliteitsakkoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> - financiële middelen uitzetten in Drenthe voor zwakke en zeer zwakke scholen, en voor zogenaamde risicoscholen; - vervolgmaatregelen op de studiemiddag excellentie. <p>Ondersteunen van de Drentse onderwijsmonitor samen met de Drentse gemeenten; noodzakelijk om te monitoren voor het zichtbaar maken van bv. de hogere taal- en rekenopbrengsten.</p> <p>Opgedane methodieken, good practices (bv. vanuit de projecten in Zuidoost-Drenthe) uitdragen en overdragen in Drenthe</p> <p>Het inzetten van het bijgestelde instrument Positief Opvoeden Drenthe (POD) voor het basisonderwijs en voor de voorschoolse voorzieningen</p>
2.3. Kansen voor onderwijs: aanpak Voortijdig Schoolverlaten (VSV)	<p>Via het RMC ondersteunen we de volgende resultaten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een sluitende aanpak in 2012 voor terugleiding jongeren zonder startkwalificatie tot 23 jaar naar een leerwerk- of onderwijstraject, met als doel het behalen van een startkwalificatie. 2. Elke Drentse jeugdige is voldoende gekwalificeerd om een goede start op de arbeidsmarkt te kunnen maken. 3. Kansarme jongeren (bv. niveau 1 en 2) stimuleren om een startkwalificatie te behalen 	<p>Vervolgmaatregelen voor de hardnekkige thuiszitters.</p> <p>Mogelijke uitbouw van een arbeidstrainingscentrum voor kansarme jongeren (vooral MBO 1-niveau).</p> <p>Meer trajectbegeleiding op maat: een passende en brede trajectbegeleiding;</p> <p>Ontwikkelde maatwerktrajecten in de drie regio's uitdragen en overdraagbaar maken: kennis delen en uitwisselen.</p>

Mijn Dag/Mijn Omgeving

2.4 Kansen voor welzijn zorg: sociale samenhang en participatie

Deze prioriteit is geëindigd per 31 december 2010, er zijn geen middelen beschikbaar voor 2011 en verder.

2.5 Kansen voor '7-tot-7': diensten- en voorzieningenprogramma in Drentse gemeenten

Het combineren van zorg- en arbeidstaken moet eenvoudiger worden gemaakt. Het gaat om een aansluitend aanbod van jeugdvoorzieningen, maar ook om flexibele werktijden, slimme openingstijden en plaatsafhankelijke dienstverlening. Deze ambitie kan alleen worden gerealiseerd in samenwerking met gemeenten, instellingen en bedrijfsleven. De regelingen 'diensten en voorzieningen' en 'dagarrangementen & combinatiefuncties' voeren wij hiervoor ook in 2011 uit, passend binnen het 7 tot 7-beleid. Ook ondersteunen wij een aantal Drentse gemeenten in hun rol als koploper tijdbeleid. Om het onderwerp tijdbeleid op de agenda te krijgen van het bedrijfsleven zal Drenthe zich in 2011 focussen op de kansen voor tijdbeleid gekoppeld aan sociale innovatie.

In verband met de bezuinigingen en in verband met Provincie Nieuwe Stijl zullen we op dit thema alleen inzet plegen via de allianties en gezamenlijke inzet vanuit economie en sociaal (sociale innovatie).

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.5. Kansen voor '7-tot-7': diensten en voorzieningenprogramma in Drentse gemeenten	<ul style="list-style-type: none">■ Door middel van de allianties worden lokaal mogelijkheden ontwikkeld om mantelzorg en arbeid te combineren, stimuleren wij vernieuwende projecten op het terrein van zorg-en dienstverlening en stimuleren wij de transitie van bestaande of in ontwikkeling zijnde diensten en voorzieningen tot een doorlopend aanbod van onderwijs opvang en vrije tijd.■ Inzetten op Impuls brede scholen, sport en cultuur, combinatiefuncties in Drenthe.■ Bewustwording bij bedrijven op het gebied van tijdbeleid door in te zetten op sociale innovatie.	<p>Uitvoeren van allianties met gemeenten op:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Combinatiefunctie■ Diensten & voorzieningen■ Mantelzorg en betaalde arbeid■ Kernteam 7-7■ Koppeling tijdbeleid en Sociale Innovatie

2.6 Kansen voor Sport: Drenthe profileren als sportprovincie

Integraal sportbeleid is ontwikkeld voor heel Drenthe in Drenthe 2028; het Drents Olympisch Plan. Uitgangspunt is dat sport de kracht heeft om processen op gang te brengen op sociaal-maatschappelijk, economisch, ruimtelijk en welzijnsgebied. De missie van Drenthe 2028 is met sport in de volle breedte heel Drenthe in 2016 aan het sporten te krijgen. Hier hebben we allemaal profijt van, nu en in de toekomst, op sociaal-maatschappelijk, economisch, ruimtelijk, welzijns- en gezondheidsgebied.

Drenthe gaat zich onderscheiden van andere provincies door specifiek in te zetten op:

- De ontwikkeling van een totaal Sportlandschap rondom 5 Beweegparken, waar alle sporters (breedte, talent, top, toerist) elkaar ontmoeten
- De ontwikkeling van Beweegbuurten; dorpen en wijken waarin al het sportieve, educatie, recreatieve, cultuur, musisch en natuuraanbod gebundeld wordt.

Voor ons als provincie betekent dit dat we inzetten op onze kerntaken, economie en ruimte. Drenthe 2028, met bewegen als middel, wordt geïntegreerd in omgevingsbeleid, gebiedsvisie, economie, recreatie en toerisme.

In het Uitvoeringsprogramma 2011-2012 Drenthe 2028 wordt beschreven welke activiteiten er in 2011 uitgevoerd worden om de Provincie Drenthe aan het sporten te krijgen in 2016 en wat daarin de provinciale bijdrage is. Focus in 2011 ligt op het neerzetten van een autonome organisatie die activiteiten ontwikkelt die de beweging (cultuuromslag) in gang zet.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.6. Kansen voor Sport: Drenthe profileren als sportprovincie	<p>1. Drenthe profileren als sportprovincie, middels topsportevenementen en operationaliseren Drenthe 2028.</p> <p>2. Ondersteunen invoering combinatiefunctionarissen middels allianties, die het sportaanbod bij verenigingen, onderwijs, etc optimaliseren.</p> <p>3. Via allianties stimuleren van een actieve leefstijl en levende buurten</p>	<p>Organisatie evenementen in Drenthe (EK, WK of internationale top): - WK CP 2011</p> <p>Bijdrage aan Drentse evenementen aansluitend bij kernsporten (in samenspraak met sportbonden inclusief lobby voor grote toernooien).</p> <p>Autonome organisatie, regiebureau Drenthe 2028, inrichten.</p> <p>Regisseren, coördineren ontwikkeling beweegparken in Drenthe</p> <p>Presentatie verenigingsmonitor 2011</p> <p>Stimuleren BSO+ en koppeling met talentherkenning</p> <p>Invoeren beweegbuurten stimuleren</p>

Kunst en Cultuur in Drenthe

2.7 Versterken culturele infrastructuur Drenthe

Een belangrijk hoofddoel van ons cultuurbeleid is het vergroten van de deelname aan cultuur door de Drentse burgers. Hiervoor is versterking van onze culturele infrastructuur een belangrijke voorwaarde. Een aantrekkelijke culturele infrastructuur is bovendien van waarde voor de aantrekkingskracht op mensen van buiten onze provincie: de economische meerwaarde van cultuur. De provincie wil het economisch effect en de promotionele waarde van de Drentse musea vergroten met een ontwikkelingsregeling, gezamenlijke projecten en bundeling van expertise. We stimuleren deskundigheid en samenwerking binnen en buiten de sector op het gebied van (innovatieve) marketing en promotie, sponsoring en bedrijfsvoering. De musea die wij van bovenlokale betekenis vinden (Drents Museum, De Buitenplaats in Eelde, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Gevangenismuseum en het Hunebedcentrum Borger) steunen wij waar nodig in hun verdere ontwikkeling en professionalisering.

Het Centrum Beeldende Kunst Drenthe wordt gefaciliteerd om Drentse gemeenten te adviseren bij de integratie van beeldende kunst in planvormingprocessen. Hiermee willen wij een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte nastreven en ‘verrommeling’ van de beeldkwaliteit tegen gaan. De evaluatie van de herpositionering van het CBK Drenthe (als gevolg van de ombuiging van rijksmiddelen naar de gemeenten) zullen wij begin 2011 opleveren.

Ter versterking van de culturele infrastructuur willen wij in 2011 een aantal professionele podiumkunstgezelschappen en festivals uit diverse disciplines ondersteunen. Voor deze subsidieaanvragen vragen wij advies van de Provinciale Adviescommissie Cultuur.

Met het Bibliotheekcharter 2010-2012 is de provinciale taakstelling teruggebracht tot de kern: de vorming van het provinciale bibliotheeknetwerk, zoals opgenomen als een wettelijke taak in de Wet op Specifiek Cultuurbeleid. Dit betekent ook verandering van rol en taken van Bibliothet Drenthe.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.7. Versterken culturele infrastructuur Drenthe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een samenhangend museumbestel van kwalitatief goede musea en museale voorzieningen met een heldere profilering en groeiend (internationaal) publieksbereik. 2. Beschikbaarheid provinciale steunfunctie voor musea met meer aandacht voor PR en betere aansluiting bij de toeristische sector en het werk van het museumplatform. 3. Voldoende en goed gespreid aanbod in Drenthe van professionele podiumkunsten. 4. Cultuur draagt bij aan bedrijvigheid, werkgelegenheid, toerisme en vestigingsklimaat in Drenthe 5. Voltooiing nieuwbouw en herinrichting oudbouw Drents Museum. 6. Duidelijke meerwaarde RHC Drenthe (Drents Archief) in Drentse culturele infrastructuur na decentralisatie rijks- en provinciedeel naar de provincies. Vordering nieuw publieksconcept Drents Archief 3.0 volgens planning. 7. Vernieuwing van bibliotheken in Drenthe. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdragen aan bovenlokale projecten beeldende kunst en vormgeving, bijvoorbeeld projecten die zich manifesteren op het snijvlak van beeldende kunst, natuur, erfgoed en recreatie. 2. Investeren in professionalisering en profilering musea van provinciale betekenis. <ul style="list-style-type: none"> - Musea stimuleren onderlinge allianties aan te gaan bij versterken deskundigheid en uitvoeringscapaciteit. - Stimuleren cultureel ondernemerschap musea: marketing, promotie, deskundigheidsbevordering, en samenwerkingsprojecten (o.a. overbrengen van 'Het verhaal van Drenthe'). 3. Faciliteren CBK Drenthe en ondersteunen van projecten van provinciale waarde. 4. Subsidiëren professionele podiumkunsten op provinciale en noordelijke schaal. 6. Afbouwfase nieuwbouw, ingebruikname en oplevering nieuwe tentoonstellingsruimte van het Drents Museum. Tevens uitvoering en oplevering van de herinrichting van de oudbouw en de realisatie van kantoren aan de Kloosterstraat 6 en 8. 7. Voorbereidende activiteiten op decentralisatie archief-taken. 8. Uitvoeren bibliotheekcharter en daarmee herdefiniëren van provinciale regietaak voor het Drentse bibliotheekwerk

2.8 Vergroten cultuurparticipatie

Voortzetting van het Drents Programma Cultuurparticipatie op het terrein van cultuureducatie (inclusief erfgoededucatie), volkscultuur en amateurkunst, met als speerpunten de doelgroepen; ouderen, jonge gezinnen en jongeren in de leeftijd van 15+. In dit programma wordt jaarlijks de provinciale bijdrage van 3 ton verdrievoudigd tot 9 ton, door de bijdragen van het landelijke Fonds voor Cultuurparticipatie, en van de Drentse gemeenten. In de programma's zullen wij samen met de gemeenten ook wederom maximaal gebruik maken van onze investeringen in de provinciale infrastructuur, door het betrekken van musea, presentatieinstellingen, archieven en professionele kunstgezelschappen in cultuureducatie en -participatie.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.8. Vergroten cultuurparticipatie	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vergroten actieve cultuurparticipatie ■ Bereik cultuureducatie minimaal op huidige hoge niveau. ■ Realiseren van gemeentelijke/regionale netwerken cultuureducatie en amateurkunst. ■ Erfgoededucatie als onderdeel van het Cultuurmenu in meerdere gemeenten. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren van het Drents Programma Cultuurparticipatie 2009-2012 ■ Ondersteunen van het onderwijs bij vraag en aanbod. ■ Ondersteuning van gemeenten in opzetten van lokale netwerken. ■ Uitvoering consultantfunctie binnen lokale netwerken erfgoededucatie.

2.9 Behoud en ontwikkelen cultureel erfgoed

Wij willen het voor Nederland unieke Drentse cultuurhistorische landschap versterken en voor het voetlicht brengen. Ook willen wij erfgoed in de ruimtelijke ordening goed tot zijn recht laten komen.

Daartoe zetten wij een aantal instrumenten in, te denken valt aan Cultuurhistorisch Kompas (voorheen de Cultuurhistorische Waardenkaart) en provinciale monumentenlijst.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.9. Behoud en ontwikkelen cultureel erfgoed	<ol style="list-style-type: none">1. Cultuurhistorisch Kompas in gebruik als onderdeel van het Omgevingsbeleid.2. Erfgoed wordt meegenomen vooraan in ruimtelijke planprocessen.3. Actuele Provinciale Monumentenlijst4. Fysiek erfgoed projectgewijs zichtbaar maken.5. Archeologietaken van provincie overdragen aan gemeenten conform archeologiewet.6. Toegenomen participatie vrijwilligers voor immaterieel erfgoed	<ol style="list-style-type: none">1. Ontwikkelen verordening voor Cultuurhistorisch Kompas.2. Drents Plateau ontwikkelt in project 'De voorkant' nieuwe aanpak erfgoed in ruimtelijke plannen.3. Onderhouden van de in 2010 vastgestelde Provinciale Monumentenlijst4. Uitvoeringsprogramma cultuurhistorie en archeologie.5. Gemeenten projectgewijs ondersteunen bij kwaliteitsimpuls gemeentelijke archeologie.6. Uitvoeren project 'Tafelzilver van Drenthe' (2010 tot en met 2012).

2.10 Vormgeven beeldkwaliteit in openbare ruimte

Wij ondersteunen beeldende kunst initiatieven van bovenlokaal belang waarin vooral de Drentse 'kernkwaliteiten' (cultuurhistorie, landschap en erfgoed) zichtbaar worden gemaakt. Binnen de culturele allianties worden afspraken gemaakt over vormgeven van objecten en locaties in de openbare ruimte. Hiermee willen we uiting geven aan het feit dat dit een verantwoordelijkheid is van provincie en gemeenten.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.10. Vormgeven beeldkwaliteit in openbare ruimte	<ol style="list-style-type: none">1. Spraakmakende Kunstprojecten en initiatieven in Drenthe uitgevoerd door gerenommeerde kunstenaars ter verhoging van de beeldkwaliteit in Drenthe.2. Plaatsing hoogwaardige (toegepaste) kunst(werken) langs de N34.3. Visie en beleid ontwikkelen tav beeldkwaliteit openbare ruimte.	<ol style="list-style-type: none">1. Uitvoering subsidieregeling Culturele en museale agenda, onderdeel Drenthe in Beeld.2. Voorbereiding en begeleiding door een ambtelijke werkgroep N34 in samenwerking met landelijke stichting Kunst in de openbare ruimte (SKOR), CBK Drenthe en Drents Plateau,3. Tweejarig Kunst in Openbare Ruimte-project: lezingen/debatten en tentoonstellingen/publicatie ter inspiratie. Door: CBK Drenthe in samenwerking met alle Drentse gemeenten, Drents Plateau, K&C, provincie.

2.11 Versnellingsagenda Monumentenzorg

Zie voor toelichting hiervoor het majeurprogramma De versnellingsagenda.

2.12 RTV-Drenthe

Een substantieel deel van het provinciale cultuurbudget gaat naar RTV-Drenthe. De omroep voldoet aan het niveau van de Mediawet 2004. In 2010 is extra structureel budget beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling en exploitatie van internet, crossmediale berichtgeving en onder-titeling.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
2.12. RTV-Drenthe	In beeld hebben in hoeverre binnen de wettelijke kaders en budgetten samenwerking tussen rtv Noord en rtv Drenthe (en wellicht omrop Fryslan) haalbaar is en gerealiseerd kan worden	Op basis van resultaten van het samenwerkingsonderzoek van RTV Noord en RTV Drenthe (2010) en op basis van ambtelijke afstemming met Groningen samenwerkingstraject opstarten.

Financieel overzicht prioriteiten

Programma 2. Samenleving met samenhang	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
P2.01 Kansen voor jeugd en gezin	1.619.311	1.300.000	1.300.000	600.000	0	0
P2.02 Kansen voor Onderwijs: kwaliteitsslag basis- onderwijs Drenthe	496.093	600.000	600.000	500.000	0	0
P2.03 Kansen voor onderwijs: aanpak Voortijdig Schoolverlaten	372.485	232.500	139.500	0	0	0
P2.04 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samen- hang en participatie	155.271	415.000	0	0	0	0
P2.05 Kansen voor '7 tot 7'diensten- en voorzienin- gen- programma in Drentse gemeenten	473.529	465.000	465.000	400.000	0	0
P2.06 Kansen voor Sport: Drenthe profilering als sportprovincie	401.790	418.500	418.500	0	0	0
P2.07 Versterken culturele infrastructuur Drenthe	702.768	573.000	508.000	508.000	0	0
P2.08 Vergroten cultuurparticipatie	804.172	883.500	883.500	883.500	0	0
P2.09 Behoud en ontwikkelen cultureel erfgoed	372.780	200.000	200.000	200.000	0	0
P2.10 Vormgeven beeldkwaliteit in openbare ruimte	46.000	93.000	93.000	93.000	0	0
Totaal programma 2. Samenleving met samenhang	5.444.199	5.180.500	4.607.500	3.184.500	0	0

Moties

Motie 5 (Voorjaarsnota 2008) herinneringscentrum Kamp Westerbork

Provinciale staten vragen GS om het herinneringscentrum Kamp Westerbork te ondersteunen bij de ontwikkeling van een plan voor een vernieuwende, eigentijdse invulling van de historische plek, waaronder het kampterrein, inclusief de woning van de voormalige kampcommandant. De motie beoogt de historische plek landschappelijk en educatief tot een meer sprekende getuige van de (Drentse) geschiedenis te maken vooral voor jongeren. In afwachting van het concrete plan wordt hiervoor een ton als jaarlijkse subsidie gereserveerd.

Subsidie wordt verleend voor een plan met voldoende concrete en kwalitatieve activiteiten (te beoordelen door de provinciale adviescommissie cultuur). De provincie is het Herinneringscentrum behulpzaam bij fondsenwerving en planvorming (o.a. versnellingsagenda voor herbestemming monument kampcommandantwoning). Het herinneringscentrum zit nu in de fase van planvorming.

Motie 8 (Voorjaarsnota 2007 PLUS) Instellen functie subsidiemakelaar

Met de inrichting van het digitale subsidieloket in 2010 is motie 8 uitgevoerd. De definitieve organisatorische inbedding van het loket zal in de loop van 2011 zijn gerealiseerd.

Motie 16 (Voorjaarsnota 2008), 'relatie provincie en preferente partners Sociale en Culturele Agenda'

In het kader van deze motie zijn drie onderzoeken uitgevoerd in 2008, 2009 en 2010. De ingezette veranderingen en daarbij behorende activiteiten worden in 2011 gecontinueerd. De motie is uitgevoerd.

Motie 17 (Voorjaarsnota 2008) inzake Oude Drentse kerken

Via deze motie hebben de staten gevraagd om een plan voor herbestemming van leegstaande kerken in Drenthe. Deze wens heeft (mede) geleid tot een plan voor cofinanciering van een versneld rijksprogramma voor het wegwerken van restauratie-achterstand. Dit betekent een incidentele provinciale bijdrage van 2,8 miljoen euro in de jaren 2010-2011. Dit sluit aan bij onze aanpak van de economische crisis en de intenties om investeringen naar voren te halen in antwoord op de vraag van het rijk en van het IPO. Ook in 2011 wordt subsidie beschikbaar gesteld aan de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen en Drenthe (SBKGD).

Motie 2010-27 (Voorjaarsnota 2010): Landmark sensortechnologie

In deze motie vragen de Staten aan om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de mogelijkheid van een of meerdere 'landmarks' in relatie tot sensortechnologie. Uitvoering van dit onderzoek past in de kaders van onze beleidsprogramma's, zoals Drenthe in Beeld, PmJP, Mooi Drenthe en Kunst langs Wegen en Kanalen.

Wat doen we nog meer?

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Wettelijke en rijks-gedelegeerde taken belegd bij provincie mbt Drentse culturele infrastructuur	Wettelijke en rijksgedelegeerde taken zijn uitgevoerd.	Ondersteunen van de regionale omroep, steunpunt monumentenzorg en archeologie, archeologisch depot, provinciale serviceorganisatie bibliotheken, cultuurparticipatie- en educatie en archiefinspectie. Naar verwachting voegt het rijk hier in 2011 een aantal archieftaken ten aanzien van het regionaal historisch centrum (Drents Archief) aan toe.
Cultuurhistorische identiteit van de provincie Drenthe bewaken door gedeelde zorg met gemeenten voor materieel en immaterieel erfgoed.	Zorg voor monumenten, cultuurlandschap, archeologie, Drentse streektaal als onderdeel van het Nedersaksisch, Drents audio-visueel archief, de kleinere musea en erfgoedhuizen.	Samen met de gemeenten ontwikkelen en investeren in het 'Verhaal van Drenthe', de regionale culturele identiteit d.m.v. culturele programma's die aan bepaalde regio's zijn verbonden, zoals bijvoorbeeld Geopark Hondsrug en herbestemming van monumenten via 'Leegstand en herbestemming'. Hierbij wordt gefocust op gebieden uit de cultuurhistorische hoofdstructuur (kaart 2F omgevingsvisie). Samen met de provincies Groningen, Overijssel, Gelderland en de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf uitvoering geven aan het streven naar de erkenning.
Spraakmakende cultuur	Steun aan instellingen en activiteiten draagt bij aan een aantrekkelijke en aantrekkende provincie voor bezoekers van binnen en buiten de provincie, en aan een beter vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven.	Subsidies als belangrijk beleidsinstrument: een belangrijk deel van het provinciale beleid (zoals cultuurhistorie & erfgoed, amateurkunsten & cultuureducatie, bibliotheekvernieuwing, streektaal) wordt uitgevoerd door provinciale instellingen: K&C, Drents Plateau, Biblionet Drenthe, RTV Drenthe, Drents Museum, Huus van de Toal en Monumentenwacht. Ook subsidiëren wij professionele podiumkunsten, presentatie-instellingen, festivals en evenementen van hoog niveau. De adviescommissie adviseert over deze aanvragen.

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Herpositionering lokaal niveau: een aantal ondersteuningstaken die vooral op lokaal niveau spelen komen (gedeeltelijk) voor decentralisering in aanmerking	Overdrachtsprocessen tav beeldende kunst, bibliotheekvernieuwing en amateurkunst en cultuureducatie zijn in gang gezet.	<p>Beeldende kunst</p> <p>vanwege de verschuiving van de rijksmiddelen naar de grotere gemeenten (Assen en Emmen) zijn wij met de gemeenten overeengekomen dat zij een groot deel van deze taken (zoals advies beeldende kunst en kunstuitleen) overnemen, en dat de structurele provinciale steun van het CBK-Drenthe wordt afgebouwd. De effecten van deze afspraak zullen wij begin 2011 evalueren.</p> <p>Bibliotheekvernieuwing</p> <p>Samen met het VDG en Biblionet Drenthe wordt het bibliotheekcharter geïmplementeerd en zullen taken en rollen (op)nieuw worden ingevuld en gedefinieerd</p> <p>Amateurkunst en cultuureducatie</p> <p>ondersteuning van de amateurkunsten binnen gemeenten en cultuureducatie voor de scholen heeft een belangrijke plek gekregen in ons Drents Programma voor Cultuurparticipatie. Hiermee wordt de opdrachtgevende rol deels verschoven naar het lokale niveau.</p>
Mijn ontwikkeling	Goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt in Drenthe	Deelname aan werkgroep arbeidsmarktoverleg.
Mijn beweging	Gemeenten ondersteunen met invoering combinatiefunctionarissen	<ul style="list-style-type: none"> - -Provinciale middelen worden gebruikt om structurele middelen vanuit gemeenten vrij te krijgen voor combinatiefunctionarissen - -Sportstimuleringsmiddelen worden ingezet om koppeling met gezondheidsbeleid te maken - -Inzet van sportstimuleringsmiddelen voor innovatieve projecten op het gebied van beweegwijken - -Inzet sportstimuleringsmiddelen voor evenementen die gemeenten meer regionale uitstraling willen geven.
Mijn omgeving	Voorbereid op gevolgen bevolkingsdaling	Zie hiervoor programma 3.
Mijn jeugd	Uitvoeren van wettelijke taken op het beleidsterrein jeugdzorg.	Uitvoeren Uitvoeringsprogramma jeugdzorg 2011 Opstellen Uitvoeringsprogramma jeugdzorg 2012

Agenda

Onderwerp	Wanneer
Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg 2012 (ter informatie)	December 2011
Evaluatie CBK	Februari 2011

Wat mag het kosten?

	Product/prioriteiten	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	Prioriteiten	5.444.199	5.180.500	4.607.500	3.184.500	0	0
	P-2.0 Ontwikkeling beleid	95.812	129.445	163.445	213.445	0	0
	P-2.1 Sociale agenda	43.339.011	41.105.723	40.055.381	39.267.152	38.724.812	38.769.302
	P-2.5 Culturele en Museale agenda	21.120.536	24.230.863	21.788.226	22.452.725	23.644.276	23.790.308
	Totaal lasten	69.999.559	70.646.531	66.614.552	65.117.822	62.369.088	62.559.610
Baten	P-2.0 Ontwikkeling beleid	5.162					
	P-2.1 Sociale agenda	34.363.297	35.392.937	34.826.612	34.726.612	34.726.612	34.726.612
	P-2.5 Culturele en Museale agenda	1.322.302	887.530	811.560	825.457	839.616	853.654
	Totaal baten	35.690.761	36.280.467	35.638.172	35.552.069	35.566.228	35.580.266
Bestemming	Subtotaal voor bestemming	34.308.798	34.366.064	30.976.380	29.565.753	26.802.860	26.979.344
resultaat	Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten	0	-2.068.000	-918.000	-240.000	0	0
	Subtotaal na bestemming	34.308.798	32.298.064	30.058.380	29.325.753	26.802.860	26.979.344

Toelichting op verschillen tussen 2010 en 2011

Lasten

Prioriteiten:

Per saldo is voor de prioriteiten voor programma 2 in 2011 € 573.000 minder beschikbaar dan in 2010. De redenen hiervan zijn:

- P2.03 Kansen voor onderwijs: aanpak Voortijdig Schoolverlaten: € 93.000,- lager dan in 2010 volgens Voorjaarsnota 2007.
- P2.04 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en participatie: € 415.000,- lager. Planning prioriteit is meerjarig aangepast bij de 1e Bestuursrapportage van 2009. De prioriteit loopt daarom in 2010 af.
- P2.07 Versterken culturele infrastructuur Drenthe: € 65.000 lager dan in 2009, € 15.000 volgens Voorjaarsnota 2008 en € 50.000 bij bezuinigingen Voorjaarsnota 2010.

P-2.1 Sociale agenda

Per saldo is de begroting in 2011 voor dit product € 1.050.000,- lager dan in 2010. De belangrijkste redenen hiervan zijn:

- 10% bezuiniging flexgelden zoals bij de Voorjaarsnota 2010 is vastgesteld
- 10% bezuiniging instellingen zoals bij de Voorjaarsnota 2010 is vastgesteld
- Voor STAMM/Enova, Sport Drenthe, Zorgbelang en BOKD wordt volgens de sociale agenda in 2011 een flexibilisering toegepast van 10% ten opzichte van 2010.
- In 2010 was er nog een bedrag van € 183.000,- te besteden aan eenmalig geld voor Anti-discriminatievoorzieningen. Dit was geormerkte rijks geld dat in eerdere jaren was ontvangen. Dit geld is in 2011 niet meer beschikbaar (zie ook bij de baten).
- De index voor 2011 van de budgetten voor de gesubsidieerde instellingen is (volgens de afgesproken systematiek) berekend op 2,62%. Meerjarig was rekening gehouden met een percentage van 2,8%.
- Budget Jongerenraad Drenthe is opgenomen onder de flexgelden
- De budgetten voor Jeugdzorg zijn € 383.000,- lager begroot dan in 2010. De vergoeding voor de loon/prijsindex (OVA) hebben we nog niet geraamd, omdat onduidelijk is of het

ministerie dit in 2011 gaat uitkeren. We krijgen door een andere herverdeling weliswaar € 1,2 miljoen van het ministerie, maar dit geld is door de krappe financiële middelen in 2009 en 2010 al volledig uitgegeven (voorgefinancierd). Zie ook bij de baten.

P-2.5 Culturele en Museale agenda

Per saldo is de begroting in 2011 voor dit product € 2.443.000 lager dan in 2010. De belangrijkste redenen hiervan zijn:

- 10% bezuiniging flexgelden zoals bij de Voorjaarsnota 2010 is vastgesteld
- 10% bezuiniging instellingen en verbonden partijen zoals bij de Voorjaarsnota 2010 is vastgesteld. Voor een aantal instellingen is maatwerk toegepast. Het betreffen Drents Museum (5% korting), RTV Drenthe (10% alleen over extra eigen middelen provincie Drenthe), Bibliotheek (op basis van Bibliotheekcharter een korting van 12%) en Stichting Herinneringskamp Westerbork (geen korting)
- Het Centrum Beeldende Kunst is geen preferente instelling meer van de provincie. De vaste steunfunctietaken worden geleidelijk afgebouwd. In 2010 heeft het CBK daarom al € 50.000,- minder ontvangen. In 2011 wordt zoals afgesproken nogmaals een bedrag van € 50.000,- minder verstrekt.
- Bij de bezuinigingen in de Voorjaarsnota 2010 zijn er verder nog kortingen toegepast op de budgetten voor Amateurkunst (€ 4.000), subsidiëring festivals (€ 12.000), stimuleringsprogramma Stepping Stones (€ 50.000) en professionele podiumkunsten (€ 50.000)
- Voor het Drents Plateau en Kunst en Cultuur Drenthe wordt volgens de culturele en museale agenda in 2011 een flexibilisering toegepast van 10% ten opzicht van 2010.
- De index voor 2010 van de budgetten voor de overige gesubsidieerde instellingen is (volgens de afgesproken systematiek) berekend op 2,62%. Meerjarig was rekening gehouden met een percentage van 2,8%.
- De index voor RTV Drenthe voor 2011 bedraagt 1,61%. Meerjarig was nog een index begroot van 2,42%. Het IPO wil in overleg met de landelijke belangenorganisatie lokale omroepen (ROOS) deze index de komende jaren verder verlagen door de sectorspecifieke opslag af te bouwen. Meerjarig houden we echter voorlopig 1,61% aan.
- Voor 2011 zijn de kapitaallasten van het Drents Museum 279.000 euro hoger dan primitief was begroot in 2010. Dat komt doordat vanaf 2011 wordt afgeschreven op de geactiveerde lasten t.b.v. nieuwbouw van het depot en door hogere rentelasten wegens uitbreiding van het Drents Museum.
- Voor Intensivering monumentenzorg is bij de Voorjaarsnota 2009 een meerjarige raming gemaakt. Bij de uitvoering ligt het zwaartepunt in 2010, waardoor dan € 1.623.000,- meer budget beschikbaar is dan voor 2011.
- De culturele gemeente van Drenthe wordt om de 2 jaar gehouden. In het voorbereidingsjaar wordt de beschikking opgesteld en het geld van € 90.000 beschikbaar gesteld. In 2010 was het voorbereidingsjaar, waardoor in 2011 dit budget niet geraamd hoeft te worden.

Baten

P-2.1 Sociale agenda

Per saldo zijn voor dit product de baten in 2011 € 566.000,- lager geraamd dan in 2010. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- De Rijksuitkering Wet op de Jeugdzorg is € 383.000,- lager begroot dan in 2010. De vergoeding voor de loon/prijsindex (OVA) hebben we nog niet geraamd, omdat onduidelijk is of het ministerie dit in 2011 gaat uitkeren. We krijgen door een andere herverdeling weliswaar

€ 1,2 miljoen van het ministerie, maar dit geld is door de krappe financiële middelen in 2009 en 2010 al volledig uitgegeven (voorgefinancierd).

- In 2010 was nog een restant van de een eenmalige rijksbijdrage voor Anti-discrimatievoorzieningen beschikbaar van € 183.000,-. Dit is in 2011 vervallen.

P-2.5 Culturele en Museale agenda

Per saldo zijn voor dit product de baten in 2011 € 76.000,- lager geraamd dan in 2010. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- **Er is nog geen duidelijkheid over de bijdrage voor de wetenschappelijke steunfonds – taken (bibliotheken)** Voorzichtigheidshalve is het bedrag van 2010 van € 110.000,- niet meer geraamd in 2011.
- De vergoeding voor dienstverlening Drents Museum worden jaarlijks volgens contract geïndexeerd. Dit betekent voor 2011 € 30.000,- meer inkomsten, dan primitief was geraamd in 2010. Voor overige dienstverlening door de provincie aan het Drents Plateau en het Drents Museum is door indexering een hogere inkomst geraamd van € 4.000,-

Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid

Missie

Wijzigingen in de wetgeving op het gebied van de ruimtelijke ordening leiden tot nieuwe bestuurlijke verhoudingen. Wij geven de komende jaren in overleg met onze partners vorm aan de realisatie van onze provinciale Omgevingsvisie. Deze visie met de planhorizon 2020 biedt de gelegenheid het provinciaal beleid op een aantal belangrijke thema's te actualiseren. Het wonen, werken en recreëren in een cultuurhistorisch en landschappelijk unieke omgeving is een belangrijke kernwaarde van Drenthe. Bescherming en verdere ontwikkeling er van vereisen een samenhangende scherpere ruimtelijke en economische profilering van het Drents plateau, de steden en de 'schil' van Drenthe. Verdere 'verrommeling' van het landschap wordt met kracht tegengegaan. Klimaatontwikkeling en ruimtegebruik worden nog beter op elkaar afgestemd. Duurzaam wonen en het toepassen van energiebesparing en nieuwe energiealternatieven worden gestimuleerd. De steden worden ontwikkeld vanuit hun specifieke kwaliteiten voor wonen en vestiging en hun verbinding met de omliggende groene ruimte. Er ligt een provinciale kerntaak op het gebied van – regionale – bereikbaarheid en openbaar vervoer. Specifiek wordt ingezet op versterking van de (inter)nationale posities van het Nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen en de regio Emmen/Zuidoost-Drenthe.

Doel (wat willen we bereiken?)

Verkeer en vervoer

In juli 2007 is het Provinciaal verkeers- en vervoersplan Drenthe tot 2020 vastgesteld. De centrale doelstelling van het PVVP is de bereikbaarheid goed te organiseren. Zodat de verschillende modaliteiten in combinatie gebruikt worden en elkaar maximaal versterken. Voor sociale ontplooiing moeten mensen zich veilig en tegen acceptabele reistijden kunnen verplaatsen tussen wonen en werken. Hierbij hebben we binnen de deur-tot-deur-benadering extra aandacht voor het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets.

In het PVVP zijn de doelen tot 2020 aan de hand van 6 thema's beschreven:

1. Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling

Het versterken van de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de stedelijke netwerken Groningen - Assen en Zuid Drenthe door de optimalisatie van de (inter)nationale bereikbaarheid en het creëren van voorwaarden voor duurzame mobiliteitsontwikkeling.

2. Thema Bereikbaarheid

De realisatie van duurzame bereikbaarheid op maat, waarbij de kracht van de verschillende modaliteiten wordt benut.

3. Thema Veiligheid

Het waarborgen van de verkeersveiligheid, de externe veiligheid en de sociale veiligheid in het openbaar vervoer.

4. *Thema Leefomgeving*

Het beperken van de negatieve invloed van verkeer en vervoer op de omgeving met betrekking tot milieu, natuur en leefbaarheid.

5. *Thema Innovatie*

Stimuleren van ontwikkeling en toepassing van innovatieve maatregelen ten behoeve van de realisatie van de mobiliteitsdoelstellingen.

6. *Thema Samenwerking*

De organisatie van (gebiedsgerichte) samenwerking tussen overheden, overheidssectoren, marktpartijen en belangengroepen ten behoeve van de realisatie van de mobiliteitsdoelstellingen.

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2010 is ook het Investeringsprogramma Verkeer en Vervoer tot 2020 betrokken. Dit meerjarig investeringsprogramma geeft de financiële uitwerking van de beleidsambities van het PVVP weer. Op grond van de discussie over de kerntaken, het provinciaal belang en de financiële situatie van de provincie is een nadere prioritering in de investeringen aangebracht. Dit, gecombineerd met het temporiseren van het programma, betekent ook het bijstellen van de beleidsambities uit het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP).

De beschikbare middelen worden met prioriteit ingezet op een duurzaam veilige regionale bereikbaarheid, regionaal openbaar vervoer en ondersteunend aan de RSP opgaaf. Binnen de context van de provinciale Begroting 2011 gaan we hier nader op in in de hoofdstukken Ontwikkeling en Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we daaraan doen? In paragraaf 4.2 Investerings naar nut zijn de studies en projecten voor 2011 opgenomen. Meer in detail zijn onze activiteiten, naast die van onze verkeers- en vervoerspartners, weergegeven in het PUP 2011.

Beheer en onderhoud wegen

Het beheer en onderhoud van de wegen is er op gericht dat de provinciale wegen met de daarbij behorende bermen en voorzieningen van dermate kwaliteit zijn dat de veiligheid en een vlotte doorgang voor de weggebruiker gewaarborgd zijn en ongevallen als gevolg van o.a. spoorvorming, slijtage (gladheid, stroefheid) of onduidelijke (weg)markering voorkomen worden. Daarnaast is de organisatie zo ingericht dat in geval van calamiteiten (incidenten, ongevallen, gladheid of ander onheil) de beschikbaarheid van het wegenareaal zo optimaal mogelijk blijft voor de regionale bereikbaarheid.

Beheer en onderhoud vaarwegen

Het beheer en onderhoud van de vaarwegen is gericht op veilig en doelmatig gebruik en een adequaat peilbeheer zodat wateroverlast en watergebrek voorkomen worden. Daarvoor dienen, zowel voor de scheepvaart als het wegverkeer, sluisen en bruggen in een goede operationele staat te zijn en moet de toegankelijkheid van de vaarwegen voor de beroeps- en recreatievaart door ruime openingstijden van bruggen en sluisen gewaarborgd zijn.

Bij de uitvoering van het onderhoud van zowel de wegen als de vaarwegen worden zoveel mogelijk duurzame toepassingen gebruikt bij de keuze van energievoorzieningen, bouwmaterialen en innovatieve uitvoeringsmethoden, waardoor o.a. het energieverbruik gereduceerd wordt.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting en stedelijke ontwikkeling

In juni 2010 is de omgevingsvisie Drenthe vastgesteld. In deze omgevingsvisie zijn vier wettelijk voorgeschreven provinciale planvormen samengenomen: de provinciale structuurvisie op grond van de Wet ruimtelijke ordening, het provinciaal milieubeleidsplan op grond van de Wet milieu-

beheer, het regionaal waterplan op grond van de waterwetgeving en het provinciaal verkeers- en vervoersplan op grond van de Planwet Verkeer en Vervoer.

De omgevingsvisie is gebaseerd op de uitgangspunten van de nieuwe wet Ruimtelijke ordening en sluit aan bij de filosofie van Provincies nieuwe stijl (PNS).

In de Omgevingsvisie geven wij aan hoe Drenthe zich op ruimtelijk -economische vlak tot omstreeks 2020 bij voorkeur ontwikkelt. Naast nieuw beleid betekent dit ook een nieuwe werkwijze met nieuwe rollen voor provincie en gemeente. In het najaar van 2010 is de realisatiestrategie gereed. Hierin wordt aangegeven welke gebiedsopgaven wij centraal stellen, hoe wij om willen gaan met het instrumentarium en de inzet van financiële middelen. In het licht van de realisatiestrategie hebben regionale woonafspraken en ruimtelijke kwaliteit onze bijzondere aandacht.

De komende tijd moeten wij in onze beleidsontwikkeling rekening houden met bevolkingsdaling. Deze daling (krimp) manifesteert zich in het oosten en zuidoosten van Drenthe. De gevolgen van de krimp op aspecten als wonen, arbeidsmarkt, mobiliteit en voorzieningen, zijn samen met de gemeenten in beeld gebracht. Op basis hiervan ontwikkelen wij een beleidsvisie krimp.

Baten en lasten programma

Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	76.593.892	85.668.131	102.070.926	110.008.103	84.037.150	78.780.627
Totaal baten	42.128.615	45.933.183	43.322.108	47.304.980	43.870.859	43.714.856
Subtotaal voor bestemming	34.465.277	39.734.948	58.748.818	62.703.123	40.166.291	35.065.771

Ontwikkelingen

Verkeer en Vervoer

Luchtvaart

De realisering van de baanverlenging van Groningen Airport Eelde staat voor 2011 in de planning nadat de Raad van State de laatste stap in deze (lange) procedure heeft voltooid. De ontwikkeling van de luchthaven in relatie tot de baanverlenging behelst duurzaamheid, bereikbaarheid en inpassing in ruimtelijk economisch beleid als belangrijke beleidsaspecten (Beleidsnota luchtvaart 2009).

Strategienota Verkeersveiligheid

Via infrastructuur is al veel bereikt op het gebied van Duurzaam Veilig. Landelijk is geconstateerd dat met extra inzet op gedragsbeïnvloeding, de Permanente Verkeereducatie, doorgaande winst te boeken is. Het ministerie van verkeer en waterstaat heeft daartoe het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2020 opgesteld. In nauw overleg met de Drentse partners in het Verkeers- en Vervoersberaad wordt gewerkt aan een Strategienota Verkeersveiligheid met speciale aandacht voor de kwetsbare verkeersdeelnemer en de veroorzakers van ongevallen. Op basis van ongevallenanalyses worden accenten in beleid gezet.

Beheer en onderhoud vaarwegen

Voorzieningen vaarwegen

In 2010 zijn wij gezamenlijk met enkele gemeenten gestart met een onderzoek naar mogelijke kwaliteitsverbeteringen van de voorzieningen op en langs onze vaarwegen. Dit met als doel om de recreatievaart te bevorderen en te stimuleren. Hieronder valt ook het reeds geopende traject van de vaarweg Erica - Ter Apel, waarvan we verwachten deze in 2013 geheel voor de scheepvaart open te stellen. Het bedieningsregiem wordt hierbij betrokken. Hiervoor moeten nog middelen beschikbaar gesteld worden.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?

Verkeer

3.11 Investeringsnota Verkeer en Vervoer

In het kader van de voorjaarsnota 2010 is ook het Investeringsprogramma Verkeer en Vervoer tot 2020 vastgesteld. De reeds met de voorjaarsnota 2007 Plus gereserveerde middelen worden getemporiseerd ingezet tot en met 2015. Totaal gaat het om een reservering die een investeringsvolume van ruim € 53 miljoen mogelijk maakt. In verband met de financiële ontwikkelingen wordt in 2011 maximaal € 6,5 miljoen geïnvesteerd. De Investeringsprogramma Verkeer en Vervoer (IVV) zijn gebaseerd en afgestemd op het Provinciaal Verkeer en Vervoerplan, het nieuwe Omgevingsbeleid, het RSP en andere relevante provinciale programma's (o.a. Klimaat en Energie, pMJP). Het IVV biedt de basis voor nadere financieringsafspraken met Drentse gemeenten, vast te leggen in convenanten. We hebben daarmee een sturingsinstrument tot een brede en integrale aanpak met meerdere partners. De komende jaren is een beperkt budget beschikbaar. Nadrukkelijk zullen externe bijdragen als de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer en cofinanciering worden aangesproken om de beleidsdoelen efficiënt te realiseren.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
3.11. Investeringsnota Verkeer en Vervoer	Realisatie van de projecten volgens Provinciaal Uitvoeringsprogramma 2011 en eerder. Zie paragraaf 4.2 Investeringen naar nut	Een programma met een maximaal provinciaal budget van € 6,5 miljoen uitvoeren. Op basis van de beschikbare middelen voor het Investeringsprogramma verkeer en vervoer en de brede doeluitkering BDU wordt een Provinciaal Uitvoeringsprogramma 2012 opgesteld.

Vervoer

3.12 Stimuleren goederenvervoer over water

In 2010 is de visie binnenhavens en vaarwegen afgerond. In de visie zijn de ontwikkelkansen voor de beroepsvaart in Drenthe onder de loep genomen en worden gewenste maatregelen benoemd.

Het Meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport (MIRT) voorziet in 2012 in de realisatie van een de schutsluis in het Meppelerdiep bij Zwartsluis. We werken hierin samen met Rijkswaterstaat en betrokken overheden in Overijssel en Drenthe.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
3.12. Stimuleren goederenvervoer over water	Ontwikkeling goederenvervoer over water.	Visie binnenhavens en vaarwegen vaststellen. Maatregelenpakket vaststellen.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

3.1 Regie ruimtelijke opgaven en verkenning actief provinciaal grondbeleid

Begin 2010 is de verkenning naar de toepassingsmogelijkheden van het bestaande instrumentarium voor actief grondbeleid afgerond. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen of voor toekomstige ontwikkelingen strategische grondaankoop noodzakelijk is, gezien de provinciale rol.

De Omgevingsvisie Drenthe is hét strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. De visie formuleert voor de periode tot 2020 de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in het ruimtelijk-economische domein. Voor de realisatie van de in de Omgevingsvisie voorziene ontwikkelingen is het van belang deze te koppelen aan de lopende (investerings)programma's en andere projecten en lijnactiviteiten die het ruimtelijk-economisch domein raken.

In de realisatiestrategie voor de Omgevingsvisie wordt aangegeven welke gebiedsopgaven wij centraal stellen, hoe wij om willen gaan met het instrumentarium en de inzet van financiële middelen. De opgave is om met bestaande middelen (zowel vanuit de lijn als de programma's) tot een meerwaarde te komen op basis van een gebiedsgerichte aanpak, passend bij de kerntaken van de provincie.

Het operationaliseren van de Omgevingsvisie naar een realisatiestrategie met gebiedsopgaven betekent dat wij in samenspraak met onze partners komen tot een gedragen gebiedsagenda en gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de uitvoering daarvan. Ook zal er voor een aantal thema's (zoals de kernkwaliteiten natuur en Landschap) nog een nadere verkenning / verdiepingsslag moeten worden gemaakt.

3.2 Tegengaan (verdere) verrommeling landschap

Ruimtelijke Kwaliteit is een van de speerpunten van onze omgevingsvisie. Met Atelier Mooi Drenthe vergroten wij de beleidsmatige aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en het tegengaan van verrommeling. In onze rol van planadviseur zijn wij veelal direct betrokken bij de ruimtelijke planontwikkeling en wijzen wij gemeenten op het belang van de Ruimtelijke Kwaliteit.

3.3 Verbeteren kwaliteit woningvoorraad. Bevorderen duurzaam bouwen, energiebesparing en toepassing nieuwe energiealternatieven

Wij willen samen met een gemeente (en/of corporatie) en een ontwikkelaar participeren in de realisering van een extreem duurzame woonwijk. De bijdrage betreft de proceskosten om te komen tot een goed ontwerp voor een (voorbeeld)wijk. De realisatie gebeurt door marktpartijen in combinatie met de desbetreffende gemeente. Beoogde financiële partijen in de ontwerpfase zijn naast de gemeente/corporatie een ontwikkelaar en leveranciers van innovatieve systemen. De meerwaarde zit in het combineren van verschillende concepten en technieken, die samen voor een duurzame wijk zorgen.

3.4 Meer balans tussen vraag en aanbod op woningmarkt

Vanwege de kredietcrisis is in 2009 besloten geld beschikbaar te stellen om in Drenthe stagnerende woningbouwprojecten los te trekken. Behalve het werkgelegenheidseffect dat wij hiermee proberen te genereren, willen we tevens de doorstroming op de woningmarkt stimuleren en het aanbod van woningen beter af te stemmen op de huidige vraag. In 2010 is hierop al door verschillende gemeenten een beroep gedaan. Ook in 2011 zijn hiervoor middelen beschikbaar en nemen wij onze provinciale rol

In het kader van de realisatie strategie omgevingsvisie maken wij op basis van een regionale woonvisie met gemeente afspraken over het woningen aanbod.

3.5 Impuls wijk- en buurtvernieuwing

In 2008 is met de pilots Nieuw-Buinen (Borger-Odoorn), Binnenvree (Coevorden) en Oranjebuurt (Hoogeveen) een impuls gegeven aan de wijk- en buurtvernieuwing. Deze pilots hebben een looptijd tot 2010. In de pilotprojecten stellen gemeenten samen met bewoners een plan van aanpak op. De aanpak is erop gericht om te stimuleren dat bewoners direct bij wijk- en buurtvernieuwing worden betrokken. Deze pilots zijn in 2010 afgerond.

3.6 Experimentele architectuur en wonen op en aan water

Met de voorjaarsnota 2009 is besloten de lopende pilot af te ronden en geen nieuwe meer op te starten. Voor pilot(s) die nog niet zijn opgestart betekent dit dat nog wel wordt meegedacht, maar dat er geen financiële bijdragen meer geleverd worden.

3.8 Uitbouw positie Beilen als substreekcentrum

Met behulp van een extern bureau is op ambtelijk niveau een visie op Beilen gemaakt. Deze visie dient als input voor de gemeentelijke structuurvisie en de realisatiestrategie van de omgevingsvisie Drenthe.

3.15 Kanaliseren gevolgen bevolkingsdaling

In 2010 is het onderzoek naar de gevolgen van bevolkingsdaling afgerond. De uitkomsten van dit onderzoek zijn verwerkt in een startnotitie beleidsvisie krimp. Deze krimp strategie wordt in 2011 verder ontwikkeld en in 2011 geoperationaliseerd.

De gedachtelijn is om in de Drentse krimpstrategie verschillende sectorale beleidslijnen bij elkaar te laten komen. De krimpstrategie is dan niet zozeer iets nieuws, maar slimme verbindingen in bestaande beleidslijnen. Zoals de koppeling van wonen en werken, bereikbaarheid en voorzieningen, wonen en voorzieningen etc. Hier hangt een paraplu boven die redeneert vanuit een systeembenadering (onderzoek Companen kernenkansenkaart) en uitgaat van het zo goed mogelijk accommoderen van krimp.

Middelen voor de financiering van de uitvoering van beleidsvisie voor de periode 2011-2013 worden gezocht binnen het budget (€ 25 miljoen) gereserveerd met de motie Sociaal economische vitalisering van het platteland. De behandeling van de krimpstrategie in januari 2011 door PS is inclusief een dekkingsvoorstel voor een meerjaren uitvoeringsprogramma, dit in aansluiting op motie M2010-28.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
3.1. Regie ruimtelijke opgaven	<ul style="list-style-type: none"> Realisatiestrategie met gebiedsopgaven en een door partners gedragen gebiedsagenda. Meer provinciale regie op ruimtelijke processen, gebiedsgerichte ontwikkelingsprojecten en realisatie van provinciale en rijksdoelen. 	<ul style="list-style-type: none"> Intensiveren relatiebeheer Uitwerken concept Agropark In de uitvoeringsagenda van de realiseringsstrategie wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de kwaliteit en diversiteit van het Drentse landschap. Daarbij zal het landschap, als onderdeel van het totaal aan kernkwaliteiten, worden geoperationaliseerd op dezelfde wijze als bij het cultuur historisch kompas (CHW) Een nadere afbaking van de ruimte en mogelijkheden voor windenergie binnen het vastgestelde zoekgebied.
3.2. Tegengaan (verdere) verrommeling landschap	<ul style="list-style-type: none"> Meer op kwaliteit gerichte ruimtelijke en landschappelijke planvorming. Minder verrommelingssituaties. 	<ul style="list-style-type: none"> Er wordt actief gestuurd op uiteenlopende projecten die de verrommeling van het landschap tegengaan danwel de kwaliteit van het landschap verbeteren. Grotendeels gebeurt dit in samenwerking met de diverse gemeenten. In 2009 zijn tientallen projecten tot stand gekomen waarvan de looptijden door gaan tot eind 2011..
3.4. Meer balans tussen vraag en aanbod op woningmarkt	<ul style="list-style-type: none"> Stagnerende woningbouwprojecten los trekken. Meer balans tussen vraag en aanbod op de woningmarkt zowel kwantitatief als kwalitatief 	<ul style="list-style-type: none"> Overleg met initiatiefnemers van stagnerende woningbouwprojecten (versnellingstafels). Maken van regionale woonvisies. In overleg met gemeenten afstemmen woningaanbod / woonplannen op regionaal niveau.
3.15. Kanaliseren gevolgen bevolkingsdaling	<ul style="list-style-type: none"> Zicht op aard en omvang bevolkingsdaling Drenthe en de gevolgen daarvan op wonen, arbeidsmarkt, mobiliteit en voorzieningen. Beleidsmaatregelen hoe om te gaan met negatieve effecten bevolkingsdaling en kansen die zich hierdoor voordoen. 	<ul style="list-style-type: none"> Operationaliseren beleidsstrategie Volgen van en bijdragen aan beleidsontwikkelingen m.b.t. bevolkingsdaling op nationaal en Europees niveau.

Stedelijke ontwikkeling

3.9 Attractieve steden / Verbreed RSP

Het onderwerp Verbreed RSP wordt behandeld als majeure programma Verbreed RSP.

3.10 Ontwikkeling Regiopark Groningen-Assen en Regiovisie Groningen-Assen

In het bezuinigingsvoorstel 2010-2013 is de verschuiving van deze prioriteit naar programma 3 meegenomen. Het regiopark maakt daarmee integraal onderdeel uit van de Regiovisie Groningen-Assen.

De regio Groningen-Assen maakt onderdeel uit van het nationaal stedelijk netwerk. Doel van de regio is het tot stand brengen van een diversiteit aan aantrekkelijke woon- en werkmilieus, een brede voorzieningenstructuur, een bereikbare regio via de weg en het openbaar vervoer en een aantrekkelijk landschap dat ook voorziet in de behoefte aan recreatieve uitloop. Deze gebiedsopgave maakt eveneens onderdeel uit van de Omgevingsvisie Drenthe.

De bijdragen aan het Regiofonds en het Regiopark lopen in tijd niet gelijk op. Omdat ook in de toekomst middelen uit nationale en Europese programma's nodig zijn om de Drentse ambities te realiseren is het noodzakelijk te kunnen blijven beschikken over voldoende cofinancieringsmiddelen, bijvoorbeeld om vanaf 2013 aan het Regiopark te kunnen blijven bijdragen. Hiervoor wordt de Dynamische Cofinancieringsreserve ingezet.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
3.10 Regiovisie Groningen-Assen (incl. Regiopark)	Creëren van aantrekkelijke woon- en werkmilieus, een brede voorzieningenstructuur, een bereikbare regio en een aantrekkelijk landschap.	Realiseren projecten Leekstermeer, Veenhuizen, IGS Leek-Roden, KoningsAs en landgoederen Eelde - Paterswolde en investeren in gebiedsfonds Drentsche Aa.

Financieel overzicht prioriteiten

Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
P3.02 Tegengaan (verdere) verrommeling landschap	1.004.282	604.500	250.000	0	0	0
P3.09 Attractieve steden		2.000.000	2.000.000	0	0	0
P3.14 Regio Specifiek Pakket (RSP)	2.034.848	7.100.000	24.312.027	24.896.447	18.837.866	18.479.765
Totaal programma 3. Ruimte en bereikbaarheid	3.039.130	9.704.500	26.562.027	24.896.447	18.837.866	18.479.765

Moties

Motie 2: (Voorjaarsnota 2007 PLUS) Adequate ov-vervoersverbinding Roden-Groningen

Er heeft een onderzoek naar een adequate ov-vervoersvorm plaatsgevonden in het kader van de regiovisie. Op basis hiervan is een verbetering van de ov-voorziening uitgewerkt (Masterplan HOV). Moment van uitvoering is afhankelijk van de bestuurlijke afspraken voor de gebieds-opgave Leek-Roden.

Motie 11: (Voorjaarsnota 2007 PLUS) Beveiligde parkeerplaatsen langs A37

Samen met de gemeente Meppel en een private partij wordt bij Rogat een bewaakte parkeerplaats gerealiseerd. Uitvoering najaar 2009/voorjaar 2010.

Motie M2010-28: (Voorjaarsnota 2010) Sociaal economische vitalisering van het platteland.

Met de behandeling van de beleidsvisie krimp in januari 2011 door PS zal eveneens een dekkingsvoorstel voor een meerjaren uitvoeringsprogramma worden voorgelegd.

Wat doen we nog meer?

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Verkeer en vervoer	Studies Studies en plannen voor toekomstige projecten.	In 2011 worden een aantal studies afgerond dan wel uitgevoerd waaronder de vervolgstudie Dryports, de beleidsvisie Vaarwegen, een studie naar de verdubbeling van de N34 en een studie naar de aansluiting bij Fluitenberg. Verder wordt door de drie noordelijke provincies een plan voor een kwaliteitsnetwerk voor het landbouwverkeer uitgewerkt.
	Luchtvaart Een Luchthaven Besluit met een gewijzigde geluidszone.	Voor Luchttransportcentrum Hoogeveen zal de provincie als (nieuw) bevoegd gezag in 2011 een Luchthaven Besluit maken waarvan een gewijzigde geluidszone een belangrijk onderdeel zal zijn.

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
	<p>Openbaar vervoer</p> <p>Implementatie treinconcessie 2012-2027 van de Vechtdallijnen (Zwolle - Emmen en Almelo - Mariënberg).</p> <p>Verkennde studies n.a.v. de Railvisie.</p> <p>Beter toegankelijke bushaltes.</p>	<p>In 2010 is de aanbesteding van de treinconcessie 2012-2027 van de Vechtdallijnen (Zwolle - Emmen en Almelo - Mariënberg) afgerond. In 2011 en 2012 wordt deze concessie geïmplementeerd. We starten samen met de nieuwe vervoerder Arriva en de beheerder van het spoor ProRail een ontwikkeltraject.</p> <p>Op basis van de in 2010 gepresenteerde Railvisie Drenthe 2040, starten een aantal verkennende studies. Het gaat hierbij om een onderzoek naar de (on)mogelijkheden van de introductie van personenvervoer op de Bentheimer Eisenbahn (Coevorden - Nordhorn - Bad Bentheim), de realisatie van een transferium bij De Punt en de Regiotram / Regiorail Groningen - De Punt - Assen.</p> <p>In 2011 zullen de Drentse gemeenten en de provincie Drenthe verder gaan met het toegankelijk maken van bushaltes.</p>
	<p>Mobiliteitsmanagement</p> <p>Een uitgewerkt convenant om autokilometers te reduceren.</p>	<p>Voor een goede en duurzame bereikbaarheid investeren we in infrastructuur, transferia en openbaar vervoer. Mobiliteitsmanagement richt zich op structurele gedragsveranderingen van de gebruiker. In het advies van de SER komt naar voren dat werkgevers en werknemers gezamenlijk veel meer kunnen doen aan de reductie van het aantal autokilometers en dus de bestrijding van files. In de regio Groningen-Assen is hiertoe een convenant met gesloten tussen overheid en bedrijfsleven. In 2011 geven we hier nadere uitwerking aan.</p>
	<p>Dynamische informatievoorzieningen</p> <p>Een aansluiting bij de Nationale Databank Weggegevens (NDW)</p>	<p>In 2011 wordt aansluiting bij de Nationale Databank Weggegevens (NDW) gezocht. Gegevens over wegwerkzaamheden worden doorgegeven naar het NDW waardoor zij realtime beschikbaar zijn voor navigatiesystemen. Daarnaast worden de mogelijkheden verkend van aansluiting van Sensor City aan het NDW.</p>
Beheer en onderhoud wegen	Een provinciaal wegennet van acceptabele kwaliteit waarbij veiligheid een hoge eis is.	Naast het dagelijks beheer en onderhoud voeren we grotere deklaagprojecten e.d. uit om de kwaliteit van de wegen op het gewenste peil te krijgen/houden.
Beheer en onderhoud vaarwegen	Een provinciaal vaarwegennet dat aantrekkelijk en geschikt is voor zowel de recreatievaart als de beroepsvaart.	Naast het dagelijks beheer en onderhoud van de vaarwegen, exclusief het inmiddels geopende deel van Erica - Ter Apel, voeren we grotere oeverbeschermingsprojecten en kunstwerkenreconstructies/-renovaties uit om de kwaliteit van de vaarwegen op het gewenste peil te krijgen/houden. Hierbij worden nieuwe ontwikkelingen zoals afstandsbediening van de bruggen en sluizen en het aanbrengen van recreatievoorzieningen, steeds meer toegepast, o.a. de passantenhaven Dieverbrug. Bij de bediening van bruggen en sluizen wordt meer gebruik gemaakt van gecombineerde bedieningsvormen. We blijven zorgen voor regie op de waterhuishouding.
Landschappelijke inpassing	Een waardevolle, karakteristieke, veilige en duurzame groenstructuur langs provinciale wegen en kanalen.	Binnen het kader van onze groenbeheervisie zijn we in 2009 gestart met het inpassen van de groenstructuur langs onze wegen en vaarwegen, waar dat mogelijk is. Hierbij spelen naast landschappelijke kwaliteiten ook verkeerskundige, ecologische, cultuurhistorische en ruimtelijke waarden een rol. We willen met deze visie een voorbeeld voor gemeenten en andere wegbeheerders zijn.

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Beeldende kunst	Aantrekkelijker maken van de Drentse wegen en vaarwegen door het plaatsen van beeldende kunst.	Na 2011 worden lopende afspraken afgerond mbt de financiering van kunst langs de weg. Er worden geen nieuwe verplichtingen meer aangegaan.
Vaarverbinding Erica-Ter Apel	Het vaartraject zal in 2013 geheel bevaarbaar zijn. In 2011 realisatie van het vaartraject Veenpark - Bladderswijk.	In 2011 zal er op alle fronten gestart en/of gewerkt worden aan de realisatie van 4 kilometer nieuw kanaal tussen het Veenpark en de Bladderswijk waarbij ook het Scholtenskanaal wordt hersteld. Hierbij moeten 9 bruggen worden gebouwd en moeten een spaarsluis en een koppelsluis worden aangelegd. De actuele stand van zaken is te volgen op http://www.ericaterapel.nl In 2010 is het eerste deel van de vaarweg geopend. Dit betekent dat er dus vanaf 2011 beheer- en onderhoudskosten gemaakt zullen worden.. Voor de navolgende jaren zal over de kosten en de dekking daarvan met alle participanten afspraken moeten worden gemaakt. In afwachting van voldoende budget zal de bediening incidenteel plaatsvinden.
Vervangen bruggen en sluizen	Reconstructie Ericasluis.	In 2010 is de reconstructie van de Ericasluis voorbereid en wordt in 2011/2012 uitgevoerd. Dit is één van de kunstwerken van de bestaande infrastructuur waarvan de vervangingskosten geactiveerd worden op de begroting.
WRO	Borgen van provinciaal belang in ruimtelijke plannen gemeenten.	Adviseren en beoordelen van gemeentelijke structuurvisies en bestemmingsplannen op basis van het provinciaal belang zoals gedefinieerd in de omgevingsvisie.
Gebiedsontwikkeling	Integrale gebiedsontwikkelings- en uitvoeringsplannen.	Vanuit regisseursrol PNS ervoor zorgen dat integrale gebiedsontwikkelings- en uitvoeringsplannen worden opgesteld.
Monitoring	Bevolingsprognoses en woningbehoefte Woningbouw monitor Woningmarktberichten	Data verzamelen, rapporteren en publiceren. Organiseren jaarlijkse woonmiddag.
Statushouders	Huisvesting statushouders conform met het rijk gemaakte afspraken	Half jaarlijks verslaglegging aan inspectie VROM Voeren van overleg met gemeenten, woningbouwcorporaties en COA.
Stedelijke ontwikkeling	Nieuwe afspraken met het rijk over woningbouw nationaal stedelijk netwerk Groningen - Assen en Stadsregio Emmen. Start integrale gebiedsontwikkeling Leek - Roden.	Voeren van overleg met rijk, nationaal stedelijk netwerk Groningen - Assen en Stadsregio Emmen. Voeren van overleg met betrokken gemeenten en provincie, mede gericht op provinciale bijdrage aan regionale infrastructuur.

Agenda

Onderwerp	Wanneer
PUP Verkeer en Vervoer 2011	1e kwartaal 2011
Visie Binnenhavens en Vaarwegen	1e kwartaal 2011

Wat mag het kosten?

	Product/prioriteiten	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	Prioriteiten	3.039.130	9.704.500	26.562.027	24.896.447	18.837.866	18.479.765
	P-3.0 Verkeer	22.651.344	25.052.681	27.829.343	37.043.773	19.847.603	20.003.653
	P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	10.893.372	12.047.049	9.420.454	9.627.240	10.376.176	10.376.176
	P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	10.090.109	7.242.319	10.353.763	12.419.656	9.851.805	4.984.092
	P-3.3 Vervoer	24.222.360	22.558.166	21.587.999	21.592.769	21.597.629	21.597.629
	P-3.4 Ruimtelijke ordening en volks- huisvesting	1.738.553	5.846.930	3.595.114	2.206.114	1.266.114	1.266.114
	P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	3.959.024	3.216.486	2.722.226	2.222.104	2.259.957	2.073.198
	Totaal lasten	76.593.892	85.668.131	102.070.926	110.008.103	84.037.150	78.780.627
	Baten	P-3.0 Verkeer	6.110.789	14.326.961	11.424.165	16.709.762	16.514.957
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen		289.394	49.660	49.660	49.660	49.660	49.660
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen		8.695.394	6.582.367	10.542.770	9.240.045	6.000.729	4.675.895
P-3.3 Vervoer		23.554.303	22.068.659	21.305.513	21.305.513	21.305.513	21.305.513
P-3.4 Ruimtelijke ordening en volks- huisvesting		12.000	0	0	0	0	0
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling		3.466.734	2.905.536	0	0	0	0
Totaal baten		42.128.615	45.933.183	43.322.108	47.304.980	43.870.859	43.714.856
Bestemming resultaat		Subtotaal voor bestemming	34.465.277	39.734.948	58.748.818	62.703.123	40.166.291
	Reserve beheer vaarweg Meppel - De Punt	-1.990.516	-511.227	-340.000	-340.000	-340.000	-340.000
	Reserve Investerings verkeer en vervoer	-14.990.585	-4.473.067	-3.549.583	-16.727.163	-756.995	-470.844
	Reserve vaarverbinding Erica-Ter Apel	378.497	-41.667	-76.667	-3.340.000	-4.739.578	-1.200.000
	Reserve verdubbeling N33	0	0	0	0	0	0
	Reserve achterstallig onderhoud & verbeteringswerken N34	-6.623.744	-1.212.000	-6.000.000	-1.140.698	-1.163.500	-1.774.801
	Reserve Regio Specifiek Pakket	-2.034.848	-3.665.000	-22.831.508	-15.730.720	-9.866.944	-8.340.012
	Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten	0	-3.200.000	-3.550.000	-2.750.000	-1.400.000	-1.000.000
	Subtotaal na bestemming	9.204.081	26.631.987	22.401.060	22.674.542	21.899.274	21.940.114

Toelichting op verschillen tussen 2010 en 2011

P-3.0 Verkeer	
Lagere kosten verkeerswaarnemingen en mobiliteit	-113.380
Lagere rentetoevoeging middelen BDU	-191.854
Projecten gedragsbeïnvloeding (eerdere BDU middelen)	-200.000
Lagere kapitaallasten FVV MUP-projecten infrastructuur uitvoeren	-923.484
Onderhoud en verbeteringswerken N34	4.788.000
RSP	19.166.508
Aanleg Meppelerdiepschutsluis	200.000
Diversen	165.695
	22.891.485
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	
Onderhoud wegen, fietspaden faunatunnels, inclusief bijbehorende projecten	-2.626.595
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	
Onderhoud vaarwegen, inclusief bijbehorende projecten	3.015.444
Vaarwegverbinding Erica - Ter Apel	-3.940.000
Diversen	75.597
	-848.959
P-3.3 Vervoer	
Rente toevoeging Voorziening BDU openbaar vervoer en bijdrage apparaatskosten	-207.021
P-3.4 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	
Stimulering Drentse woningmarkt	-2.160.000
Tegengaan (verdere) verrommeling landschap (5.4e)	-354.500
Diversen	-91.816
	-2.606.316
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	
Stedelijke Ontwikkeling en vernieuwing, inkomsten en uitgaven grotendeels gestopt Alleen ISV III verhoogd gecontinueerd.	2.411.276

Programma 4. Kennis wérkt

Missie

Niemand aan de kant! Zeker niet bij opleiding en werk. Alle talenten in Drenthe worden benut, zodat iedereen deelneemt aan onderwijs, arbeidsmarkt of samenleving. Daarbij ontwikkelt de Drentse economie zich tot een duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie. Met kansrijke sectoren die passen bij het profiel van Drenthe. Maar ook met aandacht voor de internationale context waarin Drenthe opereert. Voor welvaart en welzijn van alle inwoners van deze provincie!

Doel (wat willen we bereiken?)

De centrale doelstelling, zoals verwoord in de Economische Beleidsagenda 2010-2015, is het scheppen en behouden van werkgelegenheid door de ontwikkeling van een duurzame en robuuste economische structuur. Hierbij ligt de focus op het ontwikkelen van kennis en innovatie. Voor het realiseren van onze ambities zijn rijks- en Europese middelen van belang. Door diverse ontwikkelingen staan deze middelen onder druk. Het komende jaar richten we ons proactief op het beïnvloeden van de inhoud van het nieuwe Europese en rijksbeleid en de daaruit voortvloeiende programma's. Hier komen we verder in dit programma op terug.

De vijf prioriteiten in de Drentse Economische Agenda zijn uitgewerkt in het Kader voor Economische Investerings (KEI). Op basis van dit KEI worden jaarprogramma's gemaakt. De vijf prioriteiten zijn:

1. Versterken regionale innovatiekracht
2. Optimale aansluiting bedrijfsleven, arbeidsmarkt en onderwijs
3. Optimaliseren vestigingsklimaat
4. Beter benutten van het toeristisch-recreatieve mogelijkheden
5. Versterken van de agribusiness

In deze begroting komen de eerste drie prioriteiten aan de orde bij Economie, de vierde bij Toerisme en de vijfde bij Landbouw.

De provincie heeft binnen het economisch domein alleen een rol als aan alle volgende criteria is voldaan:

- Subsidiariteit
- Additionaliteit
- Vraaggerichtheid
- Kwaliteit boven kwantiteit (focus en scherpte in de inzet en naar de Drentse maat)
- Effectiviteit en efficiëntie: gerichtheid op stuwendheid, onderscheidendheid (piekenbenadering) en schaalvoordelen (stedelijke netwerken)

Uitgangspunt is dat de provincie niet treedt in de verantwoordelijkheid van andere overheden of van individuele marktpartijen of instellingen. Als regisseur van het ruimtelijk-economisch beleid wil de provincie komen tot een heldere taakverdeling met (intermediaire) organisaties en tussen deze organisaties onderling. Dit gebeurt in overleg met deze partijen. Centraal hierbij staat het organiseren van voldoende realisatiekracht, een goede coördinatie vanuit de provinciale organisatie en een optimale samenwerking binnen Noord-Nederland. Hierbij wordt, nog

meer dan voorheen, aansluiting gezocht bij de dynamiek en het organiserend vermogen van de Drentse economie en de partijen die in dit werkveld actief zijn.

De rol van de provincie kan hierbij variëren. In het ene dossier kan het wijs zijn vooral faciliterend, stimulerend en ondersteunend te zijn (bijvoorbeeld op het terrein van innovatie), soms is een meer sturende en leidende rol het meest effectief (bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van bedrijvenlocaties).

De genoemde criteria zijn bepalend voor de inhoudelijke bandbreedte van onze ambitie. Onze rol in het realiseren van die ambitie is anders, gezien Provincie Nieuwe Stijl (PNS) en de financiële situatie. In voorgaande jaren hebben wij ons gericht op een veelvoud aan thema's, pieken en speerpunten vanuit een rol in de projectontwikkeling, uitvoering en als financier. In de komende jaren is onze inspanning gefocust op een beperkt aantal thema's en pieken vanuit een regierol gericht op het organiseren en laten uitvoeren van de projectontwikkeling en uitvoering. Vanuit onze rol betekent het dat wij het Innovatief Actieprogramma Drenthe (IAD) en andere subsidie-instrumenten niet meer zelf gaan uitvoeren en dat wij nadrukkelijker afspraken moeten maken met onze partners over wie wat doet.

De afgelopen tijd lag de focus al meer op specifieke thema's, pieken en speerpunten. Deze focus is door het minder beschikbaar komen van financiële middelen nog verder aangescherpt. Dit heeft als consequentie dat wij ons vooral richten op die pieken waarin wij (inter)nationaal onderscheidend (kunnen) zijn (sensorsysteemtechnologie en de agribusinessketen) en de stuwende vrijetijdseconomie en ons minder richten op terreinen, zoals recreatie en primaire landbouw.

Economie

De doelstellingen voor economie zijn gekoppeld aan de centrale doelstelling om werkgelegenheid te scheppen en te behouden door de ontwikkeling van een duurzame en robuuste economische structuur:

- Een duurzame economische ontwikkeling die zich manifesteert in een relatieve werkgelegenheidsontwikkeling die minimaal gelijk is aan de nationale ontwikkeling en een stijging van het opleidingsniveau.
- Een verbetering van het imago van Drenthe wat het vestigingsklimaat in Drenthe voor wonen, werken en recreatie en toerisme positief beïnvloed.

Indicatoren

- Aantal arbeidsplaatsen (streefwaarde: procentuele ontwikkeling in Drenthe gunstiger dan de nationale trend).
- Werkloosheidspercentage (Drentse werkloosheid ligt nu boven het landelijke niveau. Streefwaarde: verkleining van het verschil met het nationaal werkloosheidspercentage).
- Een stijging van het opleidingsniveau van de Drentse beroepsbevolking.
- Aantal vacatures die langer dan zes maanden open staan (streefwaarde: minder open staande vacatures ten opzichte van de landelijke cijfers).

Voor het meten van de verbetering van het imago van Drenthe wordt twee-jaarlijks een meting uitgevoerd (1-meting is uitgevoerd in 2010). In 2012 vindt weer een meting plaats. In 2011 wordt daarover verder niet gerapporteerd.

Toerisme

De doelstelling voor toerisme is: Kwaliteitsverbetering en verbreding van het toeristische product Drenthe en bevordering van het gebruik daarvan. Dit om een verdere groei van de toeristische bestedingen en daarmee samenhangende werkgelegenheid in Drenthe te realiseren. Dit leidt tot een werkgelegenheid in de toeristische sector in Drenthe die zich gelijk aan of beter ontwikkelt dan de landelijk gemiddelde werkgelegenheid in de toeristische sector.

Indicator

De werkgelegenheid in de toeristische sector in Drenthe ontwikkelt zich beter of gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Landbouw

De provincie zet in op vernieuwing en versterking van een maatschappelijk verantwoord, markt en ketengericht agrocluster in Drenthe met behoud of toename van de werkgelegenheid.

De doelstelling voor landbouw is: Structuurversterking in de agribusiness door systeem-, product- en procesinnovaties zowel op primaire bedrijven als bij andere ketenpartners. Hierdoor wordt de concurrentiekracht en daarmee het economisch perspectief van de Drentse agrarische sector verbeterd en daarmee samenhangende werkgelegenheid in Drenthe gerealiseerd. Dit leidt tot een werkgelegenheid in de agribusiness in Drenthe die zich gelijk aan of beter ontwikkelt dan de landelijk gemiddelde werkgelegenheid in de toeristische sector. De ketenpartners kunnen verspreid zijn over de drie noordelijke provincies, of zelfs daarbuiten gevestigd zijn.

Indicator

De werkgelegenheid in de agribusiness in Drenthe ontwikkelt zich beter of gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Baten en lasten programma

Programma 4 Kennis wérkt	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	17.638.221	11.402.725	12.547.420	6.625.315	6.727.601	4.027.601
Totaal baten	204.198.316	2.073.370	1.533.631	2.534.251	2.534.921	2.534.921
Subtotaal voor bestemming	-186.560.095	9.329.355	11.013.789	4.091.064	4.192.680	1.492.680

Ontwikkelingen

Economie

Voor de lange termijn zien we de volgende economische trends die invloed hebben op de Drentse economie:

- Voorzichtig herstel van de economie.
- MKB is en blijft de motor van de Drentse economie.
- De beroepsbevolking zal minder groeien en uiteindelijk afnemen als gevolg van ontgroening en vergrijzing. Dit leidt op termijn mogelijk tot krapte op de arbeidsmarkt en binnen bepaalde sectoren.

Naast deze ontwikkelingen spelen ook enkele belangrijke zaken op de korte termijn. Allereerst zijn er de gevolgen van de economische crisis. Waar het CPB onlangs aangaf voor de productie lichte tekenen van herstel te zien, geldt dat niet voor de werkloosheid. Het landelijke werkloosheidspercentage lag in juli 2010 1,7% hoger dan 12 maanden eerder. Het beeld voor de arbeidsmarktregio Drenthe is negatiever, want het percentage is hier gestegen met 4,9%. Het NWW-percentage (de niet-werkende werkzoekenden uitgedrukt als percentage van de beroepsbevolking) kwam in de arbeidsmarktregio Drenthe eind juli uit op 7,6%. Landelijk lag het NWW-percentage eind juli op 6,4 %. De afstand tussen het landelijke en het Drentsche werkloosheidsniveau – de regionale component – bedraagt daarmee 1,2% (bron UWV)

Op dit moment is het ministerie van Economische Zaken (EZ) bezig met een herijking van het piekenbeleid. Met het piekenbeleid zet EZ in op innovatie in kansrijke economische gebieden. Dit moet leiden tot een ondernemende, concurrerende en innoverende economie. Het huidige piekenbeleid loopt eind 2010 af. Hoe het eventuele vervolg er uit komt te zien is nog onduidelijk, te meer omdat het landelijke overleg daarover tussen IPO en EZ is afgebroken. In afstemming met Groningen en Friesland is onze inzet gericht op het tot stand komen van een nieuw noordelijk programma. De pieken fungeren daarbij als drager voor de kennis-economie in Drenthe. Door middel hiervan wordt een extra impuls in de economische ontwikkeling van Drenthe gecreëerd waarvan vooral het Drentse midden- en kleinbedrijf zal profiteren. Een eventueel nieuw noordelijk programma, waar sensortechnologie deel van uitmaakt, behoeft opnieuw provinciale cofinanciering. Daarbij zal dan een beroep worden gedaan op de Dynamische Cofinancieringsreserve.

De strategische agenda voor Noord Nederland krijgt uitvoering via de uitvoeringsprogramma's Koers Noord (2006-2010 en eventueel vervolg daarop), OP EFRO Noord-Nederland (2007-2013), de Interreg programma's en het provinciaal Meerjaren Programma voor het landelijk gebied (pMJP). Deze programma's vormen daarmee een belangrijk kader voor de realisering van de economische ambities van Drenthe.

In 2011 zal de aandacht uitgaan naar het beïnvloeden van de inhoud van het nieuwe Europese en Rijksbeleid en de daaruit voortvloeiende programma's t.b.v. de realisatie van de visie van het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN). Dit kan leiden tot de opstelling en/of bijstelling van de Strategische Agenda van het SNN. Afhankelijk van de uitkomst van deze discussies wordt vanaf 2012 gewerkt aan nieuwe operationele programma's. Duidelijk is al wel dat SNN dit proces samen met haar partners, de clusters waarin een aantal organisaties samenwerken, kennisinstellingen, ondernemersorganisaties gaat vormgeven. In het licht van Europe 2020 (EU2020) kan het noodzakelijk zijn om tot een nieuwe Strategische Agenda te komen. Duidelijkheid over eventuele nieuwe Europese programma's voor onze regio is op zijn vroegst eind 2013 voorzien.

De financiële mogelijkheden om onze ambities te realiseren zijn in de komende jaren door diverse ontwikkelingen fors ingeperkt, zoals:

- Bezuinigingen provinciale begroting
- Naderende uitputting noordelijke ruimtelijk economische programma's EFRO Noord-Nederland en Koers Noord en het Interreg IV-A programma
- Naderende uitputting middelen voor Sociaal economische vitalisering binnen het Europese Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP).

De verminderde financiële mogelijkheden hebben uiteraard effect op de realisatiemogelijkheden van de provinciale ambitie. Dit zal zich naar verwachting onder andere vertalen in een verminderd aantal gestimuleerde projecten. Tegelijkertijd zullen we een grotere inzet plegen om middelen te genereren uit tot nu toe minder makkelijk toegankelijke bronnen. Dit geldt ook

voor toerisme en agribusiness. Voor de (co)financiering zal een beroep worden gedaan op de Dynamische Cofinancieringreserve.

Toerisme en recreatie

De hedendaagse toerist wordt steeds kritischer en zijn behoeften worden steeds specifiek. Het aanbod moet steeds meer toegesneden zijn op specifieke doelgroepen en voldoen aan de marktvraag. Een toeristisch recreatief totaalproduct bestaat uit onder andere accommodaties, voorzieningen, cultuur, natuur en landschap en goed gastheerschap. Om in de toekomst te kunnen voldoen aan de toenemende kwaliteitseisen van de toerist, moet de sector adequaat blijven inspelen op deze ontwikkelingen. Dit vraagt om focus op kennis en innovatie gericht op toegevoegde waarde, financiële ruimte, maar ook fysieke ruimte.

Landbouw

Wijziging van het Europees landbouwbeleid, wereldwijde voedselzekerheid en het gebruik van agrarische grond- en reststoffen als alternatief voor petrochemische grondstoffen en energie geven kansen om vernieuwingen in de agribusiness door te voeren en activiteiten te clusteren. Door de hervorming van het Europese landbouwbeleid (GLB) staan onze belangrijkste agroclusters (zuivel, suiker en zetmeel) onder druk. De resultaten van de Health Check van het Europees landbouwbeleid geven aan dat de agrarische productie moet voldoen aan tal van maatschappelijke eisen op het gebied van voedselveiligheid en -kwaliteit, dierenwelzijn en milieu.

De verwachting is dat ook het EU-beleid ten aanzien van natuur (Natura 2000), bodem en de uitwerking van de Kaderrichtlijn Water grote gevolgen zullen hebben voor de bedrijfsvoering op primaire bedrijven.

De landelijke inzet is nauw verbonden met het de uitkomst van de herziening van de Europese begroting in relatie tot de toekomst van het GLB. Onzeker is in hoeverre er vanuit het ministerie van LNV middelen bestemd blijven voor plattelandsbeleid.

Zowel de huidige gemiddelde bedrijfsomvang als de gang van zaken rond bedrijfsopvolging wijzen ondubbelzinnig in de richting van een verdere schaalvergroting. Het huidige aantal bedrijven zal daarbij in de komende decennia mogelijk worden gehalveerd. Schaalvergroting is vanuit ondernemersperspectief vooral een manier om de kostprijs te verlagen en daardoor de concurrentiepositie veilig te stellen. Een bijkomend effect is dat schaalvergroting heeft bijgedragen aan technologische vernieuwing. Dat heeft de Drentse landbouw t.o.v. het buitenland een technische voorsprong opgeleverd.

De geschetste ontwikkelingen maken dat het voor ondernemers complexer wordt. De kwaliteit van het ondernemerschap wordt daarom een steeds belangrijkere factor in de bedrijfsvoering.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?

Economie

4.1 Omvorming economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie

Vanaf 2000 is met behulp van Kompas voor het Noorden, Koers Noord en OP EFRO een flinke slag gemaakt om van de Drentse economie meer een kenniseconomie te maken. Dit heeft geleid tot o.a. een kenniscampus in Emmen, een sensorcluster in Assen en het Drentse MKB heeft met behulp van het Innovatief Actieprogramma (IAD), de Noordelijke Innovatie en Ondersteuningsfaciliteit (NIOF) en de HRM-plus regeling tientallen innovatieve projecten uitgevoerd. Hiermee is een stevige basis gelegd voor de Drentse kenniseconomie. Op deze basis moet nu verder worden gebouwd.

Wij gaan daarbij uit van een gelaagdheid in onze piekenbenadering:

- Wij focussen ons op de pieken van (inter)nationaal belang waarbinnen kennisinstellingen en bedrijfsleven uit Drenthe een cruciale rol spelen en een relatieve hoge concentratiegraad (relatieve massa) in Drenthe te vinden is. Het gaat hierbij om Sensor en Agribusiness (als onderdeel van de nationale piek met als concentratiepunt Wageningen). Wat betreft de overige noordelijke nationale pieken Energie, water en healthy ageing focussen wij op het stimuleren van de verbinding met de sensorpiek (toegepaste piek) en agribusiness.
- Wij houden oog voor de potentiële pieken van potentieel (inter)nationaal belang waarbinnen kennisinstellingen en bedrijfsleven uit Drenthe een cruciale rol spelen en een relatieve hoge concentratiegraad (relatieve massa) in Drenthe te vinden is, maar die zich nog moeten bewijzen. Het gaat hierbij onder meer om biopolymeren (API) en composieten (rond Fokker-Stork).

Samen met de intermediairs stimuleren wij initiatieven om kennisontwikkeling, innovatie en ondernemerschap te bevorderen. Ondernemerschap in het MKB wordt vooral gestimuleerd vanuit landelijke en noordelijke generieke regelingen en projecten. Via het IAD worden bedrijven uitgedaagd om met vernieuwende plannen te komen. Wij hebben een aanvraag voor een vervolg op het lopende IAD bij het SNN ingediend. Afhankelijk van de besluitvorming gaat dat programma in 2011 van start.

Bij de beleidsvorming rond bedrijventerreinen heeft de kwaliteit van bedrijventerreinen hoge prioriteit. Revitalisering staat de komende jaren centraal. Het Rijk, de provincies en gemeenten hebben een convenant bedrijventerreinen ondertekend. Gezamenlijk geven zij uitwerking aan het toekomstig beleid en de acties die daaruit voortvloeien. De Drentse Zuidas en Groningen-Assen zijn de gremia waarbinnen de komende tijd afspraken gemaakt worden over fasering, segmentatie en herstructurering. We geven middels uitvoering van het provinciaal herstructureringsprogramma verder vorm aan onze ambities.

Op het gebied van parkmanagement is al een grote slag gemaakt. De betrokken organisaties zijn geprofessionaliseerd en georganiseerd in het platform parkmanagement Drenthe. Hierdoor is een structurele bijdrage vanuit de provincie niet meer nodig. We blijven wel actief op dit gebied, zij het vanuit een andere rol. Het voortouw komt nu bij andere partijen te liggen. Naast de herstructurering is ook de imagocampagne van Marketing Drenthe van invloed op de vestigingsvoorwaarden van Drenthe.

Wij willen sterker dan in het verleden invulling geven aan ons economisch beleid middels een gebiedsgerichte aanpak. Zo zal de komende periode een belangrijk deel van onze inspanningen gewijd zijn aan projectontwikkeling in het kader van de Assense Florijnas en het Emmense Atalanta. In bredere zin is er focus op de stedelijke netwerken Groningen-Assen en de Drentse Zuidas.

In 2009 is vanuit de reserve Versterking Economische Structuur (VES) nog zo'n € 10 miljoen bijgedragen aan projecten in het kader van de noordelijke programma's. Vanaf 2011 is in de reserve VES jaarlijks nog ongeveer € 3,5 miljoen beschikbaar. De reserve VES is de voedingsbron voor de financiering van onze ambities op het terrein van de kenniseconomie en voor de verschillende ruimtelijk-economische regioprogramma's noodzakelijke cofinancieringsmiddelen. Binnen de Drentse piek Sensor Universe zijn de afgelopen jaren ontwikkelingen op gang gebracht die ook de komende jaren provinciale aandacht en stimulering nodig blijven houden. Het tot zelfstandige bloei laten komen van zo'n piek vergt een lange planhorizon. Daarbij is het goed voor ogen te houden dat het ondersteunen van de sensorpiek niet een zelfstandig doel is.

De piek fungeert als drager voor de kenniseconomie in Drenthe. Stimulering (ook financieel o.a. vanuit de dynamische cofinancieringsreserve) blijft in de komende jaren ook nog hard nodig. De voortgang van de noordelijke en interregionale programma's loopt zeer voorspoedig. De financiële ondersteuningsmogelijkheden vanuit die programma's voor projecten in Drenthe zijn inmiddels vrijwel uitgeput. Voor de financiering van projecten die bijdragen aan onze ambitie gericht op de verdere ontwikkeling naar een Drentse kenniseconomie zullen we naast het VES dan ook mede een beroep moeten doen op het REP. Het realiseren van onze ambitie is mede afhankelijk van de mogelijkheden om andere financieringsbronnen aan te boren.

4.2 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

De met de economische structuurverandering gepaard gaande wijzigingen, zoals de toenemende globalisering, de versnelde technologische ontwikkelingen en de transitie naar de kenniseconomie, zorgen ervoor dat kennisontwikkeling en innovatiekracht van essentieel belang zijn voor het regionale bedrijfsleven om de concurrentiestrijd aan te kunnen. Vooral de mate waarin ondernemingen in staat zijn te innoveren en zichzelf te verbeteren, bepaalt meer en meer de identiteit van een regio. De basisvoorwaarde hiervoor is een goed werkende arbeidsmarkt met een goede kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven. Dit staat onder druk door demografische factoren (ontgroening, vergrijzing) en stijgende eisen van de kant van werkgevers. De ambitie van de provincie Drenthe is een arbeidsmarkt zonder grote structurele tekorten of overschotten, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin. Met andere woorden: werkgevers in Drenthe moeten kunnen beschikken over voldoende en goed gekwalificeerd personeel.

Voor onderstaande prioriteiten zijn structureel middelen opgenomen in de begroting.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
4.1 Omvorming Drentse economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie	<ul style="list-style-type: none"> ■ Versterkte kennispositie en innovatiekracht kansrijke sectoren ■ Innovatie, ondernemerschap en kennisniveau stuwend MKB is gestimuleerd ■ Versterkte transitie vanuit een internationaal perspectief ■ Verbeterd vestigingsklimaat stuwend MKB ■ Versterkt vestigingsklimaat stedelijke netwerken Groningen-Assen en Zuidas ■ Verbeterde kwaliteit bedrijventerreinen 	<p>De volgende activiteiten dragen bij aan het bereiken van de resultaten versterken innovatiekracht ter ondersteuning van de kenniseconomie en het MKB:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Stimuleren van nieuwe initiatieven en/of projectontwikkeling in het kader van de ruimtelijk-economische programma's (o.a. SNN, Interreg, REP/RSP). Belangrijk onderdeel daarvan vormen de projecten in het kader van Sensor Universe en agribusiness ■ Laten uitvoeren van het Innovatief actieprogramma Drenthe (IAD). ■ Intensivering samenwerking met externe partners zoals de NOM ■ Ontwikkelen van een gezamenlijke visie met partners voor de sensorpiek ■ Afstemming met de NOM over de acquisitieactiviteiten van de NOM in Drenthe, inclusief inzet van acquisitieondersteunende instrumenten ■ Lobby, veelal in SNN-verband o.a. gericht op SKA ■ Nadere afspraken met regio's inzake uitvoering provinciaal herstructureringsprogramma's

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
4.2 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> ■ Evenwichtigere arbeidsmarkt (aansluiting tussen vraag en aanbod (kwalitatief en kwantitatief) en aangepakte kritische sectoren ■ Ontwikkeling kennisinfrastructuur en kenniscirculatie is gestimuleerd ■ Sociale innovatie en HRM in het MKB is gestimuleerd 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Laten uitvoeren van onderzoek naar de Noordelijke arbeidsmarkt en de effecten van krimp van de (beroeps) bevolking ■ Brancheoverleggen in sectoren waar grote tekorten aan arbeidskrachten dreigen ■ Faciliteren van de Drentse Regiegroep Kennis & Arbeidsmarkt ■ Stimuleren kennisnetwerken en kennisclusters op prioritaire thema's en sectoren ■ Bevorderen van uitwisseling tussen ondernemers en kennisinstellingen via het Innovatief Actieprogramma Drenthe (IAD) ■ Stimuleren van sociale innovatie, waaronder het bevorderen van uitvoering van de HRM-plus regeling ten behoeve van MKB-bedrijven ■ Initiëren en laten uitvoeren van projecten op het terrein van leren & werken

Toerisme en recreatie

4.3 Structuurversterking recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme is een sector met economische betekenis voor Drenthe, ook draagt het in zeer belangrijke mate bij aan de leefbaarheid en structuur van het platteland. Door de (verblijfs) toeristische bestedingen kunnen winkels, horeca, zwembaden en andere voorzieningen in stand gehouden worden. Daarnaast draagt het bij aan versterking van natuur, cultuur en landschap, zowel in het landelijke gebied als ook in de steden. Een eerste contact met Drenthe is bovendien veelal van uit toeristische overweging. Daarmee is het toeristisch totaalproduct Drenthe van belang voor de economie van Drenthe en is het van invloed op de vestigingsvoorwaarden van Drenthe.

De ambitie is de concurrentiepositie en het economisch rendement van de sector te vergroten door kwaliteitsverbetering via de toepassing van nieuwe technologieën, ontwikkeling van nieuwe producten, marktconcepten en publieksattracties. Vanaf 2011 wordt er vooral gefocust op (product)innovatie, de kennisdeling, het versterken van ondernemerschap, het organiserend vermogen en de grensoverschrijdende netwerken in de sector. Door versterking van het ondernemerschap kan een beter en meer compleet vrijetijdsproduct Drenthe ontstaan wat optimaal aansluit bij de vraag van (toekomstige) bezoekers aan Drenthe. Daarmee wordt de concurrentiekracht versterkt en zal het economisch rendement voor de vrijetijdssector verbeteren en draagt het bij aan verbetering van de vestigingsvoorwaarden binnen Drenthe. Het versteken van het ondernemerschap in deze sector is meegenomen bij prioriteit 4.1 Omvorming Drentse economie tot duurzame dynamische en innovatieve kenniseconomie.

Om nieuwe toegevoegde waarde voor het Drentse vrijetijdsproduct te creëren zijn (ver) nieuwe(nde) producten en product-markt-partner combinaties nodig. Wij zullen de markt dan ook uitnodigen en faciliteren om de totstandkoming hiervan te realiseren. Ook de inspanningen van Marketing Drenthe ter verbetering van het imago van Drenthe en de uitvoering van de marketingcommunicatiestrategie dragen daar in sterke mate aan bij.

Hierbij wordt verder ingezet op de gebiedsgerichte aanpak binnen de projecten Hunzevallei, Zwerven door Noord-West Drenthe, Magisch Drenthe, Veencompagnie, Bestemming Zuid-West en het Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa, Holtingerveld, Veenhuizen en Geopark de Hondsrug.

Het spanningsveld tussen ondernemerschap en natuur en landschap in waardevolle gebieden krijgt ook blijvend aandacht. Binnen het project natuurlijke recreatie proberen wij stappen te maken om het spanningsveld om te bouwen tot win-winsituaties. Wij zullen in 2011 dit traject van de Recron en de Milieufederatie gezamenlijk blijven ondersteunen en het gedachtegoed verder doorontwikkelen. De nieuwe omgevingsvisie met daarin de inzet voor Vrijtijdslandschappen vormt het ruimtelijk- economisch speelveld. Ook is met het nieuwe OGB meer ruimte gecreëerd voor nieuwe vestiging van grootschalige verblijfsrecreatie.

Voor onderstaande prioriteiten zijn structureel middelen opgenomen in de begroting.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
4.3 Structuur-versterking sector recreatie en toerisme.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Innovatie toeristisch bedrijfsleven is gestimuleerd ■ Ruimtelijke ontwikkeling toeristisch bedrijfsleven is gestimuleerd ■ Bovenregionale vrijetijdseconomie is (verder) ontwikkeld 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Organiseren netwerkbijeenkomst in de vrijetijdssector ■ Stimuleren van nieuwe initiatieven en/of product/markt-combinaties in de vrijetijdssector ■ Verdere uitrol en operationalisering project Natuurlijke recreatie Drenthe. ■ Leveren toeristische inbreng in integrale gebiedsontwikkelingsprojecten zoals Geopark Hondsrugspoor, Holtingerveld en Veenhuizen. ■ Leveren bijdrage aan instandhouding ontwikkelbureau Veenhuizen

Landbouw

4.4 Structuurversterking land- en tuinbouw

De land- en tuinbouw zijn voor Drenthe en voor het Drentse MKB belangrijke economische dragers. Met name het aanwezige cluster van aanverwante activiteiten rondom de primaire sector (verwerkende industrie, distributie, groothandel) biedt uit economische perspectief mogelijkheden. Tesaamen vormen zij de piek agribusiness. Onze inzet is nieuwe, marktgerichte ketenactiviteiten te helpen ontwikkelen. Onze bijdragen zijn daarbij vooral een aanvulling op de nationale en Europese programma's voor regionale ontwikkeling en het landelijk gebied.

Het agrocluster in Drenthe en Noord-Nederland heeft de uitdaging om de omslag te maken naar een meer kennis- en marktgeoriënteerde sector opgepakt. Zoals ook de Europese Commissie en de Rijksoverheid aangeven: innovatie en duurzaamheid zijn hierin de leidende principes. Er is veel aandacht voor de biobased economy als antwoord op een tweetal belangrijk thema's binnen Europa: energie en biodiversiteit. Samen met de intermediairs stimuleren wij initiatieven om de kansen voor een biobased economie verder tot ontwikkeling te brengen.

Daarnaast speelt een afname van het aantal agrarische bedrijven door schaalvergroting. Dit komt doordat vooral kleinere bedrijven in de komende periode verdwijnen en de blijvers de grond nodig hebben om rendabel te kunnen produceren. Dat betekent niet dat er landbouwgrond vrij komt, wel gebouwen. De beste mogelijkheden tot schaalvergroting liggen in de Veenkoloniën. Wij blijven als provincie investeren in structuurversterkende maatregelen in de land- en tuinbouw, zoals kavelruil, landinrichting en bedrijfsverplaatsingen. Ook komen we met

actief flankerend beleid om de consequenties van Natura 2000 op de bedrijfsvoering van individuele landbouwbedrijven niet groter te laten worden. Het versterken van het ondernemerschap in deze sector is meegenomen bij prioriteit 4.1 Omvorming Drentse economie tot duurzame dynamische en innovatieve kenniseconomie.

Voor onderstaande prioriteiten zijn structureel middelen opgenomen in de begroting.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
4.4 Duurzame structuur - versterking land- en tuinbouw (volledige keten)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Innovatie en ondernemerschap agribusiness is gestimuleerd ■ Biobased economy is verder ontwikkeld ■ Glastuinbouw is verder gerevitaliseerd en versterkt 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Doorontwikkelen platform waar ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid (zogenaamde 4 O's) elkaar ontmoeten en waaraan innovatieve ideeën en projecten hun basis aan ontlenuen ■ Stimuleren van nieuwe initiatieven of projectontwikkeling op het gebied van de biobased economie ■ Stimulering omschakeling biologische landbouw ■ Uitwerken concept agropark/energietransitieparken ■ Lobby GLB ■ Lobby om positie als satellietgebied glastuinbouw binnen de greenports handhaven

Financieel overzicht prioriteiten

Programma 4 Kennis wérkt	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	1.118.554	753.522	822.813	593.393	586.353	586.353
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	-100.000	0	0	0	0	0
P4.04 Structuurversterking recreatie en (zorg)toerisme	128.856	1.000.000	500.000	390.000	490.000	490.000
P4.06 Risicofinanciering MKB	1.000.000	1.000.000	0	0	0	0
Totaal programma 4 Kennis wérkt	2.147.410	2.753.522	1.322.813	983.393	1.076.353	1.076.353

Wat doen we nog meer?

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Deelnemingen	<ul style="list-style-type: none"> ■ de WMD blijft drinkwater leveren zonder onderbreking en tegen maatschappelijk aanvaardbare prijzen vervullen. ■ verbetering van het vestigingsklimaat. Het gaat om vestiging van nieuwe bedrijven en behoud van bestaande bedrijven, in samenwerking met provincie, gemeenten en NOM. ■ Groningen Airport Eelde (GAE) is een instrument van regionaal-economische ontwikkeling. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Optreden als aandeelhouder van WMD, NOM en GAE.
Marketing en promotie	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verbeterd vestigingsklimaat door een verbeterd algemeen imago van Drenthe ■ Uitgevoerd meerjaren marketingcommunicatiestrategie 2010-2014 door Marketing Drenthe ■ Continuering Marketing en Promotie van Drenthe 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Accounthouderschap Marketing Drenthe ■ Laten uitvoeren van een meerjarige marketingcommunicatiestrategie

Agenda

Onderwerp	Wanneer
Toerisme in Cijfers 2011	3e kwartaal
Jaarprogramma 2012 ter kennis name	4e kwartaal

Wat mag het kosten?

	Product/prioriteiten	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	Prioriteiten	2.247.410	2.753.522	1.322.813	983.393	1.076.353	1.076.353
	P-4.0 Economie	12.393.131	6.299.643	9.336.217	3.712.926	3.591.028	891.028
	P-4.1 Toerisme en recreatie	2.817.680	1.178.560	1.388.390	1.418.996	1.450.220	1.450.220
	P-4.2 Landbouw	180.000	1.171.000	500.000	510.000	610.000	610.000
	Totaal lasten	17.638.221	11.402.725	12.547.420	6.625.315	6.727.601	4.027.601
Baten	Prioriteiten	100.000					
	P-4.0 Economie	204.096.699	2.073.370	1.533.631	2.534.251	2.534.921	2.534.921
	P-4.1 Toerisme en recreatie	1.617	0	0	0	0	0
	Totaal baten	204.198.316	2.073.370	1.533.631	2.534.251	2.534.921	2.534.921
Bestemming resultaat	Subtotaal voor bestemming	-186.560.095	9.329.355	11.013.789	4.091.064	4.192.680	1.492.680
	Reserve versterking economische structuur	-4.205.877		-3.504.000			
	Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten		-1.000.000				
	Reserve opbrengst aandelenverkoop Essent	151.537.368					
	Reserve opbrengst 2e tranche aandelenverkoop Essent	41.059.000					
	Subtotaal na bestemming	1.830.396	8.329.355	7.509.789	4.091.064	4.192.680	1.492.680

Toelichting op verschillen tussen 2010 en 2011

Uitgaven

P-4.0 Economie	
De bijdragen in projecten versterking economische structuur zijn hoger dan in 2010	-3.094.000
Voor incidentele uitgaven inzake Risicofinanciering Midden en Kleinbedrijf zijn in 2011 geen budgetten meer beschikbaar	1.000.000
Saldo overige verschillen	-11.865
P-4.1 Toerisme en recreatie	
Minder beschikbaar voor structuurversterking recreatie en (zorg)toerisme	500.000
Meer beschikbaar voor de activiteiten van Marketing Drenthe	-211.200
Saldo overige verschillen	1.370
P-4.2 Landbouw	
Een lager begroot bedrag voor landbouw structuur versterking	500.000
Voor de ondersteuning van jonge agrariërs is geen budget in 2011 meer beschikbaar	171.000

Inkomsten

P-4.1 Toerisme en recreatie	
Een lager begroot dividend Publiek Electriciteitsproductie BV (PBE)	249.200
Lagere dividenden van Electriciteitsvoorziening dividenden en winst (Enexis)	-790.000
Saldo overige verschillen	1.061

Programma 5. Leefomgeving

Missie

Wij willen de positie van Drenthe als aantrekkelijke regio voor wonen, werken en recreëren in een mooie, schone en sociaal veilige leefomgeving verder versterken. Wij gaan de provincie nationaal, maar ook internationaal profileren door deze hoogwaardige Drentse kernkwaliteiten, zoals vastgelegd in het Omgevingsbeleid, nadrukkelijker te presenteren. Wij hebben de regie op de gebiedsontwikkeling en realiseren de ontwikkeling samen met onze partners. Bij het ontwikkelen van projecten staat voorop het beginsel van het vergroten van de synergie tussen de kernkwaliteiten en economische ontwikkeling. Wij willen een voortrekkersrol vervullen bij de ontwikkeling van kennis en innovatie rond klimaat en energie. Meer dan tot nu toe zullen wij duurzame ruimtelijke ontwikkeling hanteren als wegingsfactor in het provinciaal beleid.

Doel (wat willen we bereiken?)

Water

Waterhuishouding

Het provinciaal regionaal Waterplan maakt deel uit van de Omgevingsvisie Drenthe (juni 2010). In dit plan formuleren we onze strategische doelen voor het regionale waterbeleid. Ook bevat het de ruimtelijke vertaling van deze doelen. Het watersysteem wordt zo ingericht dat de kans op overstroming beperkt wordt tot een aanvaardbaar risico. Hiervoor zijn normen voor regionale wateroverlast opgesteld. De waterbergingsgebieden zorgen er voor dat de kans op overstroming vanuit het hoofdsysteem beperkt blijft tot gemiddeld een keer per honderd jaar. Het watersysteem wordt zo ingericht dat het zo veel mogelijk water kan vasthouden in tijden van droogte. De wateropgave wordt zoveel mogelijk in de beekdalen gerealiseerd. In 2015 willen we dat het watersysteem op orde is. Dat betekent dat het gehele watersysteem voldoet aan de normen voor regionale wateroverlast, de regionale keringen voldoen aan de daarvoor vastgestelde normen en alle aangewezen bergingsgebieden zijn gerealiseerd

Drenthe pakt de verdroging aan in acht gebieden. Dit zijn de zogenaamde TOP-gebieden, waarbij een goede afstemming plaatsvindt met de kernkwaliteiten natuur en landschap. Het gaat hierbij om de volgende gebieden: Drentsche Aa, Peizerdiep, Bargerveen, Elperstroom, Fochteloerveen, Dwingelderveld, Drents Friese Wold en Reest (zie hiervoor de in het pMJP geformuleerde doelstellingen).

Waterkwaliteit

In 2027 moeten de oppervlaktewaterlichamen in Drenthe voldoen aan de kwaliteitsdoelen die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze doelen zijn vastgelegd in bijlage 6 van de Omgevingsvisie Drenthe. De periode tot 2027 benutten we om de doelen uit de omgevingsvisie te realiseren. De waterschappen en gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering. De provincie voert regie in gebiedsgerichte projecten, bewaakt de voortgang en verzorgt de landelijke rapportages.

Grondwater

Wij willen een zo groot mogelijke voorraad zoet grondwater van een goede kwaliteit beschikbaar hebben en houden voor mens en natuur. (De provincie wil een grondwaterbeheer voeren dat uitgaat van deze waarde en de kansen die dat biedt). De grondwaterlichamen moeten voldoen aan een goede chemische en goede kwantitatieve toestand. De toestand van het grondwaterlichaam mag de realisatie van oppervlaktewaterdoelen en grondwaterafhankelijke ecosystemen niet in de weg staan. Omdat uit de grondwaterlichamen op diverse locaties water wordt onttrokken voor menselijke consumptie, is een dusdanige bescherming noodzakelijk dat op termijn het niveau van zuivering voor de bereiding van drinkwater verlaagd kan worden. Beoordeling daarvan vindt plaats op de locaties waar daadwerkelijk water wordt onttrokken.

Milieubeleid

Milieuplanologie

Bij ieder provinciaal besluit streven wij naar een optimale duurzame ontwikkeling van Drenthe. Dit betekent dat wij een goed evenwicht zoeken tussen ecologische, economische en sociale aspecten, waarbij eventuele nadelige effecten geaccepteerd, gemitigeerd of gecompenseerd worden.

Externe veiligheid

We staan voor een veilig(er) Drenthe. Concreet betekent dit ten aanzien van externe veiligheid dat we werken aan een samenleving waarin risico's voor burgers van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk zijn beperkt en maatschappelijk en bestuurlijk zijn geaccepteerd. Drenthe garandeert tenminste het wettelijk basisveiligheidsniveau.

Klimaat en energie

De 'Grounds for Change'-sturingfilosofie gaat uit van de Mitigatie, Adaptatie en Participatie benadering, ofwel de Drentse MAPproach. Deze zetten wij in bij het uitvoeren van het programma Klimaat en Energie. Dat bevat de volgende drie centrale doelen:

1. Minder uitstoot van broeikasgassen door een brongerichte aanpak (mitigatie)
 - Drenthe levert een evenredige bijdrage aan de CO₂-reductie-doelstelling conform het Energieakkoord Noord-Nederland (+ 25%)
 - Drenthe levert in het kader van duurzame energie een bijdrage van 5%
2. Beter aanpassen aan veranderingen in het klimaat door een gebiedsgerichte aanpak (adaptatie)
 - Het provinciaal omgevingsbeleid is klimaatbestendig
 - De EHS/Natura 2000, de landbouw en de toeristische sector is klimaatrobuust ingericht
 - Klimaatverandering en energiewinning maken integraal onderdeel uit van landschap en leefomgeving
 - In 2020 kan 40 miljoen m³ water worden vastgehouden en 22 miljoen m³ water worden geborgen
3. Meer gezamenlijke verantwoordelijkheid door een actorgerichte aanpak: (participatie)
 - 80% van de door Drenthe benaderde partijen doet actief mee.
 - Het beschikbare financiële en juridische/beleidsmatige instrumentarium wordt maximaal benut

Bodem

Bodemsanering

In 2010 is het convenant Bodem vastgesteld. Hierin zijn de belangrijkste bodemsaneringsopgaven tot en met 2015 opgenomen.

Een gezonde (water)bodem vormt de basis van een gezonde leefomgeving. De vervuilde spoedlocaties moeten met voorrang worden aangepakt. Op 31 december 2015 mag de bodem geen gevaar meer opleveren voor de volksgezondheid en ecosystemen. Na 2015 staat beheer centraal. In 2010 zijn de spoedlocaties geïnventariseerd. Locaties waar sprake is van risico's voor de mens worden direct aangepakt.

De grootschalige grondwaterverontreinigingen zijn complex; het wettelijke en financiële kader voldoen niet. Maatwerk voor een gebiedseigen, regionale aanpak biedt de oplossing. De aanpak moet ertoe leiden dat ruimtelijke ontwikkelingen en de economische groei van bedrijven niet stagneren en geen onaanvaardbare risico's ontstaan voor het milieu en de volksgezondheid.

Bodemgebruik en -beheer

Het voorkomen van vermijdbare verontreiniging en aantasting van de bodem en waar mogelijk ook het herstel van de chemische, fysische en biologische kwaliteit van de bodem (inclusief grondwater). De bewustwording van het belang en de betekenis van de bodem is hierbij een belangrijke speerpunt.

Aardkundige waarden

Het duurzaam beschermen van aardkundige waarden en het Drentse bodemarchief door het voorkomen van de aantasting van de bodem; het faciliteren van maatschappelijk nuttige en gewenste ontwikkelingen en het veiligstellen van niet of nauwelijks te vervangen bodemgerelateerde waarden.

Ondergrond

Verantwoord en duurzaam gebruik is het uitgangspunt voor de toekomst van de bodem. Bij het individuele en het maatschappelijke gebruik van de ondergrond moet aantasting van de bodem zoveel mogelijk worden beperkt, opdat de bodem ook in de toekomst de gebruiksfuncties beschikbaar kan stellen. Ondergronds ruimtegebruik moet worden gestuurd. Bijvoorbeeld om kansen voor energiebeleid en ruimtelijke ontwikkeling ook voor de toekomst mogelijk te maken.

Er vindt geen opslag plaats van (gevaarlijk en radioactief) afval in de diepe ondergrond. Om dit te bereiken streven wij naar de uitbreiding van onze wet- en regelgevende bevoegdheden, zodat we kunnen beschikken over een effectief instrumentarium. De structuurvisie Ondergrond bevat de nadere onderbouwing van ons beleid.

Vergunningverlening

Drenthe wil de economische bedrijvigheid zodanig sturen dat de risico's voor bodem, (grond) water en lucht tot een minimum worden beperkt. Dat realiseren wij niet alleen door het geven van bindende milieudadviezen aan gemeenten en het opstellen van omgevingsvergunningen, maar ook door actief te participeren in gebiedsgerichte projecten.

Handhaving

Het doel van handhaving is dat burgers, bedrijven en overheden wetten, besluiten en regels goed naleven. Daardoor neemt de milieubelasting af en verbetert de kwaliteit van de leefomgeving. Nieuwe besluiten en regels moeten goed uitvoerbaar en handhaafbaar zijn. Om de kwaliteit van beschikkingen, vergunningen en ontheffingen te verbeteren voert de provincie voor elk ontwerpbesluit een onafhankelijke handhaafbaarheidstoets uit. Daarbij maken we onder meer gebruik van de ervaring van de handhavers.

Natuur en landschap

Een belangrijk deel van onze opgave voor natuur en landschap is opgenomen in het pMJP. In dit kader proberen wij de EHS versneld te realiseren. Dit is inclusief de Natura 2000-gebieden en de robuuste verbindingen met bijbehorende voorzieningen, zoals ecoducten.

Ook voeren we actief regie om inhoud te geven aan de inspanningsverplichting voor meer particulier natuurbeheer. Dit komt echter slechts langzaam van de grond. Om te voorkomen dat het (mede) daardoor lastiger wordt de EHS te realiseren overleggen we met onze partners en LNV om creatieve oplossingen tot stand te brengen.

Drenthe werkt aan het behouden en ontwikkelen van de drie nationale parken en het nationaal landschap, het behoud en de versterking van natuur en landschappelijke kwaliteit buiten de EHS en de ontwikkeling van nieuwe bossen en landgoederen op locaties die zich daarvoor goed lenen.

Ook vinden we het belangrijk bossen, natuurgebieden, planten en dieren adequaat te beschermen door de Flora- en Fauna Wet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet goed uit te voeren. Daarnaast sturen wij actief op herstel en de ontwikkeling van landschap in het kader van het tegengaan van verrommeling (zie ook programma 3).

pMJP

Wij voeren de jaarplanning uit van het pMJP Landelijk Gebied. Het pMJP 2007-2013 bevat een integraal uitvoeringskader voor zowel onze als de rijksdoelen in het landelijk gebied. Deze zijn te vinden in de paragraaf 'Wat doen we nog meer', Ons doel is het pMJP slagvaardig uit te voeren volgens de ILG-methodiek. Dat betekent ontschotter en ontpotte budgetten, een gebiedsgerichte aanpak en vereenvoudigde uitvoering.

Ontwikkelingen

Waterhuishouding

Naar verwachting krijgen we vaker te maken met perioden van droogte door klimaatverandering. Dit heeft ook gevolgen voor de zoetwaterwatervoorziening vanuit het IJsselmeer. De aanvoer vanuit het IJsselmeer is echter van groot belang voor de Drentse landbouw. Om de afhankelijkheid daarvan te verminderen zullen wij de mogelijkheden van water vasthouden binnen Drenthe benutten om deze perioden van droogte zoveel mogelijk te overbruggen. Het Deltaprogramma bevat ook een deelprogramma zoetwatervoorziening. In 2010 heeft de organisatie van de uitvoering van dit programma vorm gekregen. Drenthe is bestuurlijk IPO vertegenwoordiger geworden in het zoetwaterprogramma. Dit biedt ons onder meer de kans onze visie op het grondwaterbeheer te koppelen aan het vraagstuk van de watervoorziening.

In Programma 1 gaan we nader in op de ontwikkeling van een regionale uitvoeringsorganisatie (RUD). De Noordelijke samenwerking in het waterbeheer nemen we daarin ook op. Dit zou kunnen leiden tot een uitgewerkt plan om te komen tot een Waterdienst Noord-Nederland. Belangrijke elementen daarin zijn: de noodzaak van een eenvoudige financieringsstructuur waarbij lage perceptiekosten vooropstaan en de vraag of het vaarwegbeheer onderdeel uit moet maken van een dergelijke Waterdienst.

De muskus- en beverrattenbestrijding is nu nog een provinciale taak die we hebben gedelegeerd aan de waterschappen. Het rijk wil deze taak rechtstreeks opdragen aan de waterschappen. Zo mogelijk per 1 januari 2011. Deze taak staat op de agenda van de bezuinigingsoperatie van het rijk en maakt deel uit van de plannen tot wijziging van de Waterwet. Het is daarom niet zinvol

het tot 1 januari 2011 nog van kracht zijnde provinciale delegatiebesluit nu te herzien. Mocht de rechtstreekse opdracht van het rijk aan de waterschappen niet voor 1 januari 2011 zijn geregeld dan stellen we alsnog een nieuw delegatiebesluit vast. Nadere besluitvorming hierover hebben we in goed overleg met de betrokkenen opgeschort tot 1 april 2011.

Milieubeleid

Het rijk heeft besloten dat de status koplopergebied voor het Energie Akkoord Noord Nederland (EANN)-gebied niet per Algemene maatregel van Bestuur (AmwB) zal worden geregeld. In deze AmvB zou voor het EANN-gebied voor nieuwbouwwoningen een Energieprestatiecoëfficiënt (EPC) gaan gelden van 0,5 in plaats van de landelijk geldende EPC van 0,6. Hierdoor verschuift voor de uitvoering van het 100.000 woningenplan de focus meer van 'nieuwbouw' naar 'bestaande bouw'. In opdracht van provinciale staten werken we aan de oprichting van een Drentse Energie Organisatie (DEO). Deze zal zich gaan bezighouden met kapitaalverschaffing en 'ontzorgen'. Voor 2010 en 2011 is met de gemeenten in Drenthe een gezamenlijke opgave voor de uitvoering op Klimaat en Energiegebied geformuleerd, Deze opgave is per gemeente vastgelegd in een klimaatcontract.

Bodem

Bodemsanering

Voor de aanpak van de spoedlocaties is een plan van aanpak opgesteld. Het plan kent een programmatische aanpak en bevat de categorieën bedrijven, gemeenten en particulieren. Daarnaast bevat het programma de zogenaamde vangnetgevallen. Voor deze categorie is de provincie verantwoordelijk. Het plan moet in 2014 zijn gerealiseerd. Gelet op de beschikbare financiën en de bereidheid bij het bedrijfsleven om hun aandeel in de opgave op te pakken is het de vraag of dit uitvoerbaar is.

Bodemgebruik en -beheer

Naar verwachting stelt de Europese Unie in 2011 op zijn vroegst de Kaderrichtlijn Bodem vast. Eén van de hoofdbestanddelen daarvan is de integratie van het bodembeleid in andere beleidsvelden. Naar aanleiding van de IPO-studie 'Maatregelen en andere instrumenten voor de bodem in prioritaire gebieden (verschijnt naar verwachting eind 2010)' zal de provincie bezien hoe de integratie, vooral in de uitvoeringspraktijk, (nog) beter vorm kan krijgen.

Ondergrond

De discussie over kernenergie op Europees en nationaal niveau heeft ook gevolgen voor Drenthe. Daarmee is de opslag van kernafval in de Nederlandse ondergrond ook weer aan de orde is. In dat verband zal het rijk wellicht ook weer het oog laten vallen op de zoutkoepels van Drenthe. Het zal de nodige energie kosten in deze discussie ons beleid te verdedigen dat opslag van kernafval in de Drentse ondergrond niet is toegestaan.

Grondwaterkwaliteit

Drenthe richt zich bij het bevorderen van een goede grondwaterkwaliteit behalve op de sector landbouw nadrukkelijk op het stimuleren van duurzaam terreinbeheer door de overheden. Onder meer door te bevorderen dat gemeenten met gronden in de grondwaterbeschermingsgebieden zich laten certificeren. Daarbij gebruiken we de 'Barometer Duurzaam Terreinbeheer'. Drenthe zal zichzelf ook laten certificeren als duurzaam terreinbeheerder. Dit voornemen hebben wij vastgelegd in onze beleidsnotitie Gewasbeschermingsmiddelen. Wij zien dit als belangrijke maatregelen ter bevordering van een goede grondwaterkwaliteit.

Vergunningverlening

Naar verwachting treedt op 1 januari 2011 de tweede fase van de tweede tranche van het Activiteitenbesluit in werking. Hierdoor komt een aantal inrichtingen met afval gerelateerde activiteiten onder algemene regels te vallen. Voor een deel van deze activiteiten blijft echter wel een reguliere omgevingsvergunning nodig. Daarmee verschuift het accent van relatief eenvoudige dossiers waarin de algemene regels centraal staan naar complexe dossiers. Het aantal omgevingsvergunningen – waarvoor wij bevoegd gezag zijn – zal daardoor toenemen evenals het aantal verplichte milieudiezen aan gemeenten. De coördinatielast neemt daarmee ook toe. De inwerkingtreding van de Wabo leidt tot een intensieve samenwerking met gemeenten en waterschappen, strakke procedures en meer fatale termijnen. Naast algemene milieuaspecten heeft de omgevingsvergunning ook betrekking op zaken als bouwwerken, uitritten en groene wet- en regelgeving. Een uitvoeringsorganisatie kan de samenwerking fysiek vorm geven en de uitvoering van de Wabo optimaal ondersteunen. Het proces om te komen tot een uitvoeringsorganisatie krijgt in 2011 verder vorm (zie verder Programma 1).

Handhaving

Via het landelijke project Vernieuwing toezicht worden nieuwe methodes ontwikkeld om de kwaliteit van toezicht te verbeteren. Dit draagt ook bij aan de uniforme uitvoering van het toezicht in Drenthe.

Tegelijk geldt ook ten aanzien van handhaving dat het proces om te komen tot een uitvoeringsorganisatie verder vorm krijgt in 2011 (zie verder Programma 1).

Natuur en landschap

Uit de Mid Term Review (MTR) pMJP blijkt dat de rijksbudgetten voor grondverwerving ontoereikend zijn (zie P-5.6). De verwachting is dat dit financieringsvraagstuk niet op korte termijn wordt opgelost. Binnen het pMJP zal sterk geprioriteerd moeten worden als het gaat om verwerving EHS, inrichting EHS en verdrogingsbestrijding. De ambitie om te komen tot een versnelde realisatie van de EHS van de opgave tot 2018 wordt niet gehaald.

Plattelandontwikkeling (pMJP)

Het pMJP bevat rijksdoelen en provinciale doelen. De realisatie van de rijksdoelen met de bijbehorende rijks- en provinciale budgetten is vastgelegd in een bestuursovereenkomst. In dat kader hebben de betrokkenen in 2010 een Mid Term Review (MTR) uitgevoerd. Drenthe heeft daarbij ook de provinciale doelen betrokken.

Uit de provinciale rapportage MTR blijkt dat Drenthe het uitstekend doet. Zowel de rijks- als provinciale doelen worden gerealiseerd. Voorzover de rijksbudgetten toereikend zijn hebben we alle prestatieafspraken met het rijk gerealiseerd. De rijksbudgetten voor grondverwerving zijn echter ontoereikend. In strijd met de gemaakte afspraken heeft het rijk de gestegen grondprijzen niet gecompenseerd. Dit geldt ook voor de andere provincies.

Naar verwachting wordt dit financieringsvraagstuk op korte termijn niet opgelost. Op dit moment zijn al diverse projecten in uitvoering, dan wel verplicht. Dat betekent dat de ruimte om nieuwe verplichtingen aan te gaan nagenoeg ontbreekt. Ook voor het realiseren van onze 'eigen' provinciale doelen is de ruimte in 2011 zeer beperkt. Deze doelen worden vooral gerealiseerd met Europese subsidies. Ook deze budgetten zijn voor de periode tot en met 2013 grotendeels verplicht. Het gebrek aan budgetten zal leiden tot een aanzienlijke stagnatie in gebiedsprocessen.

Baten en lasten programma

Programma 5. Leefomgeving	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	53.550.195	97.466.034	72.746.901	67.760.293	78.504.887	67.183.691
Totaal baten	32.712.055	70.650.417	51.144.691	50.260.691	50.075.591	49.604.591
Subtotaal voor bestemming	20.838.140	26.815.617	21.602.210	17.499.602	28.429.296	17.579.100

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we eraan doen?

Water

5.1 Realisatie wateropgave

Ondanks bijgestelde ambities willen we de wateropgave realiseren. Voor het product Waterhuishouding, waaronder de kosten voor onderzoeken waterhuishouding en voor het geautomatiseerde draaiboek hoogwater, zullen we de onderzoeksbudgetten bundelen. We zetten ons onverminderd in voor het realiseren van de wateropgave door het vasthouden van water op de hoge gronden en waterberging aan de randen. De provinciale regie is in de komende jaren vooral nodig voor de beekdalen. Onderzoek zal moeten uitwijzen wat de gevolgen zijn van klimaatverandering. Het water verzamelt zich immers in de beekdalen. Daarbij zijn deze gebieden belangrijk voor het vasthouden van water. Overeenkomstig de realisatiestrategie van de Omgevingsvisie Drenthe richten we ons met onze partners op de wateropgave in het gebied Ruinen-Uffelte, het Loodiep bij Coevorden en de Hunze. Verder werken we door aan het realiseren van de pMJP doelen. Een grote opgave is de aanpak van de verdroging. In 2011 worden de TOP-gebieden het Fochtelooërveen, het Dwingelderveld en het Peizerdiep aangepakt. In de Drentsche Aa, het Bargerveen, de Reest en het Drentse Friese Wold is de projectontwikkeling in volle gang.

5.3 Vergroten waterbewustzijn

Waterbewustzijn is het besef van kansen of bedreigingen die hebben te maken met water. Ook in Drenthe is dit bewustzijn beperkt. Ons oppervlakte- en grondwater, de kwaliteit ervan en het ontbreken van watertekort of overlast worden beschouwd als een vanzelfsprekendheid. We blijven ons dan ook inzetten voor het vergroten van het waterbewustzijn. Via watereducatieprojecten voor het basis- en voortgezet onderwijs en communicatieprojecten, zoals Beeldschoon water.nl en Nederland leeft met water. We werken zoveel mogelijk samen met de waterschappen, de gemeenten en de aangrenzende provincies.

5.4 Uitvoering innovatieve grondwatervisie

Met onze innovatieve grondwatervisie staat het belang van het 'blauwe goud' driedimensionaal op de kaart in ons omgevingsbeleid. De grondwatervisie geeft samen met het beleidsplan voor diepe ondergrond invulling aan de 3D benadering in het omgevingsbeleid. De voorliggende grondwatervisie is, al is het maar vanwege haar innovatieve karakter, bepaald nog geen eindproduct. Al werkende zullen we deze visie verder concretiseren en verbijzonderen en – op basis van praktijkervaringen en nieuwe ontwikkelingen – verbeteren. Ook dat gaan we samen doen met alle belanghebbende partijen die willen bijdragen aan het versterken van de Drentse kernkwaliteiten en het realiseren van de provinciale ambities.

5.5 Faciliteren en stimuleren van samenwerking in de waterketen

De provincie stimuleert en faciliteert ook in 2011 de samenwerking in de waterketen. Drenthe acht zich gebonden aan het nationaal bestuursakkoord waterketensamenwerking. Doel van de samenwerking is het realiseren van een efficiency verbetering. Dat betekent het voortzetten en waar nodig intensiveren van de lopende projecten op het gebied van het uniform meten van het afvalwaterstelsel, benchmarking en innovaties op het gebied van onder meer afvalwaterbehandeling en urinescheiding

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.1 Realisatie wateropgave	<ul style="list-style-type: none"> - Een robuust watersysteem, dat zodanig is ingericht dat de risico's op wateroverlast en watertekort tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau beperkt blijven, met bijzondere aandacht voor onder meer de beekdalen en de zoetwatervoorziening - Een goede kwaliteit van het oppervlaktewater, gebaseerd op de normen van de Kaderrichtlijn water (KRW). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren convenant Meppelerdiep ■ Regie op de aanleg van waterbergingsgebieden ■ Onderzoek naar de wateropgave beekdalen en de daarbij gewenste/noodzakelijke inrichting van die delen van de beekdalen. ■ Gebiedsopgave Uffelte-Ruinen uitwerken/trekken ■ Onderzoek naar vormen van klimaatadaptatie en anticiperen op toename neerslag; ■ Regie en ondersteuning GGOR (waaronder grondwatermodel MIPWA) ■ Ontwikkelen strategie veenoxidatie (Zie ook actie actualisering bodemkaart, Bodem 5.7) ■ Afronden van het project Watersense en Aquarius. ■ Vaststellen begrenzing beekdal voor de Hunze ten behoeve van waterhuishouding.. ■ Onderzoek klimaat en watertekort in Noord Nederland (uitvoeren deltaprogramma onderdeel zoetwatervoorziening)
5.3 Vergroten waterbewustzijn	Grotere belevingswaarde van water als basis voor het omgevingsbeleid.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Met de waterschappen en gemeenten twee regionale communicatieprojecten uitvoeren die passen binnen de doelstellingen van de landelijke campagne 'Nederland leeft met water'. ■ Met de andere deelnemers het projectplan 2011 van Beeldschoonwater.nl uitvoeren. ■ Een inhoudelijke bijdrage verlenen aan programma 'Scholen voor duurzaamheid' en dan met name aan het project 'Jongleren met water'
5.4 Opstellen Innovatieve visie grondwater	Een zo groot mogelijke voorraad zoet grondwater van een goede kwaliteit, beschikbaar voor mens en natuur;	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nader kwantificeren hoeveel extra water beschikbaar komt door de inrichting van inzigggebieden en waar dit water gewonnen kan worden. ■ Uitwerken wateropgave Hunzedal ■ Het ontwikkelen van pilot waterbeheer in stedelijk gebied gericht op versterking van de economische ontwikkeling. ■ De mogelijkheden onderzoeken van het instellen van kenniscentrum grondwater en uitwerken sturingsprincipe/provinciale rol

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.5 Versterken proces samenwerking alle partijen binnen waterketen	De waterketenpartners realiseren ieder jaar twee procent efficiencywinst.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Stimuleren dat vijf gemeenten in 2011 starten met het daadwerkelijk meten en monitoren van ieder tien overstorten. Drenthe verzorgt het projectmanagement. ■ Samen met de waterschappen bevorderen van brongescheiden sanitatie. ■ Bevorderen van kennisuitwisseling tussen de Drentse gemeenten via het VDG deskundigenoverleg rioleringsbeheer. ■ Het bestuursakkoord waterketensamenwerking eindigt in 2011. In overleg met de andere betrokkenen nagaan welke rol de provincie daarna kan/wil spelen.

Bodem

5.6 Uitwerking omgevingsbeleid (opstellen integraal beleidsplan ondergrond)

Het beleidskader voor het gebruik van de ondergrond is in het ontwerp van de Structuurvisie Ondergrond aangegeven. Provinciale staten stellen de structuurvisie naar verwachting in december 2010 vast. De visie bevat de beleidskeuzes voor de periode 2010-2020 en is de uitwerking van de Omgevingsvisie. De nadruk ligt op nieuwe toepassingsmogelijkheden in de diepe ondergrond, zoals geothermie, opslag van CO₂ en gasbuffering. De visie bevat een driedimensionaal ruimtelijk plan voor de ondergrondse activiteiten. Dit biedt duidelijkheid voor de bovengrondse ruimtelijke ontwikkeling.

De ondergrond heeft een belangrijke functie bij het behalen van de programmadoelen voor klimaat en energie. Ook in 2011 gaan we daarom vol vaart verder met het stimuleren van projecten voor bodemenergie. Een belangrijke ontwikkeling is dat het rijk in het noorden een demonstratieproject voor opslag van CO₂ wil realiseren, waarbij ook Drentse aardgasvelden in beeld zijn. Het Rijk is het bevoegde gezag voor de opslag van CO₂. Ook belangrijk is dat de Europese Unie op dit moment beleid ontwikkelt voor de opslag van kernafval door middel van 'geologische eindberging'. Dat kan betekenen dat het rijk zal nagaan welke mogelijkheden er zijn voor opslag van kernafval in de Drentse zoutkoepels. Overigens geldt al sinds jaar en dag dat opslag van kernafval in de Drentse ondergrond niet is toegestaan. Dit hebben we weer bevestigd in de structuurvisie. Daarnaast werken wij verder aan de nadere onderbouwing van ons standpunt dat opslag van kernafval in onze zoutkoepels zeer ongewenst.

Het beleid voor de aardkundige waarden is vastgesteld. We gaan het nu integreren in de bodemvisie. Belangrijke elementen in ons beleid zijn draagvlak creëren, behoud en bescherming van aardkundige waarden.

Voor de actualisatie van de kennis over aardkundige waarden en selectie van aardkundig waardevolle gebieden hebben we in 2010 de geomorfologische kaart van Drenthe geactualiseerd. In 2011 starten we een voorlichtingstraject voor gebruikers van deze kaart. Daarnaast werken we aan kennisoverdracht van aardkundige waarden bij gemeenten, waterschappen en terreinbeherende organisaties. Dat doen we door het aanbieden van workshops en andere bijeenkomsten. Ook in 2011 zullen we weer een aardkundig monument onthullen. De financiering en organisatie van het 'Geopark de Hondsrug' is rond. Het managementplan is klaar. De betrokkenen voeren op dit moment het communicatieproces met de streek uit. Verder is de procedure van UNESCO-erkenning gestart.

5.7 Actualisering bodemkaart

De beschikbare informatie over de bodemopbouw van Drenthe varieert in ouderdom. De oudste gegevens van de Bodemkaart van Nederland dateren van voor 1972 en de meest recente gegevens zijn van 1988. In 2008 en 2009 is de bodemkaart geactualiseerd voor de veengronden. Deze actualisatie is gedeeltelijk gefinancierd door derden.

Dankzij de actualisering hebben we meer inzicht verkregen in de resterende veendikte, de hoeveelheid door veenoxidatie verdwenen CO₂ en de hoeveelheden die mogelijk nog zullen verdwijnen. We zullen de actualisering per beleidsonderwerp invullen. Fosfaatverzadiging van de bodem is het eerstvolgende thema. .

Daarnaast worden de komende jaren de landelijke bodemkaarten geactualiseerd.

Doorwerking nieuwe bodemkaart (EHS):

Op basis van de geactualiseerde bodemkaart voor de veenoxidatie en fosfaatverzadiging kunnen wij nu meer gericht bepalen welke kansen er liggen voor functies landbouw (verplaatsing, uitbreiding en verbreding) en natuur (ontwikkeling EHS en typen natuurdoelen). Vanaf 2010 moet rekening worden gehouden met eventueel aanvullend budget voor extra beheersmaatregelen. Gelet op het feit dat het hier gaat om een bovenprovinciaal belang, zal hierom ook met het rijk overleg gestart worden.

5.8 Samenwerking met Drentse steden en bevorderen schone en sociaal veilige omgeving

Herontwikkeling in binnenstedelijke gebieden wordt regelmatig geblokkeerd door de aanwezigheid van bodemvervuiling. In het kader van het convenant Bodem worden afspraken gemaakt om stagnatie in de toekomst te voorkomen.

Door het vroegtijdig inventariseren van mogelijke verontreinigingen (spoedlocaties) binnen herontwikkelings-gebieden en het maken van afspraken met gemeenten in het kader van ISV₃ wordt inzicht in de problematiek verkregen en kan stagnatie worden voorkomen. Daarnaast is het faciliteren van de aanpak (financieel en personeel) door de provincie noodzakelijk om de gewenste voortgang te kunnen boeken.

5.10 Terugdringen milieudruk bestrijdingsmiddelen in grondwater

In aanvulling op het nationale beleid gaan wij door met het stimuleringsproject 'Duurzaam boer blijven in Drenthe'.

Ook ondersteunen we gebiedsgerichte pilots om diffuse belasting van zowel grond- als oppervlaktewater terug te dringen

5.11 Gebiedsgerichte grondwaterbescherming

In 2010 hebben wij gebiedsdossiers opgesteld voor de grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening. In de gebiedsdossiers is de risicogerichte benadering het uitgangspunt. De kwetsbaarheid van het gebied en de aard en omvang van de activiteiten en functies zijn bepalend bij het invullen van het beschermingsniveau. Dit leidt tot maatwerk per gebied. Daarbij zetten wij in op het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid en de financiële deelname van alle in Drenthe actieve waterbedrijven aan de risicoreducerende maatregelen in grondwaterbeschermingsgebieden. Wij werken de gebiedsdossiers in 2011 uit in uitvoeringsprogramma's. Deze koppelen de maatregelen aan verantwoordelijkheden en financiering.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.6. Uitwerking omgevingsbeleid	Stimuleren verantwoord gebruik ondergrond	<ul style="list-style-type: none"> ■ Projecten bodemenergie (geothermie, WKO) ■ Beleidsbeïnvloeding en (mede)uitvoeren van wettelijke taken op het gebied van opslag CO₂.
5.7. Actualiseren bodemkaart	Bodemkaart thema fosfaatverzadiging	Actualisering bodemkaart
5.8. Samenwerking met Drentse steden en bevorderen schone en sociaal veilige leefomgeving	uitwerking bodemconvenant	<ul style="list-style-type: none"> ■ Inventarisatie en aanpak spoedlocaties ■ Gebiedsgerichte aanpak grondwaterverontreiniging op basis gebiedsdossiers
5.10 Terugdringen milieudruk bestrijdingsmiddelen in grondwater	KRW doelen terugdringen milieudruk	<ul style="list-style-type: none"> ■ Certificering gemeente voor het duurzaam omgaan met het gebruik van bestrijdingsmiddelen ■ Gebiedsgerichte pilots diffuse belasting ■ Project Duurzaam boer blijven in Drenthe ■ Verbeteren waterkwaliteit Drentsche Aa door faciliteren projecten
5.11 Gebiedsgerichte grondwaterbescherming	KRW doelen m.b.t. de bescherming van drinkwaterwinning	<ul style="list-style-type: none"> ■ Opstellen uitvoeringsprogramma's bij de gebiedsdossiers en stimuleren van de uitvoering van maatregelen

Milieubeleid

5.12 Impuls voor duurzame kwaliteit leefomgeving

Bij het nemen van besluiten streeft de provincie naar een (optimale) duurzame ontwikkeling van Drenthe. Uitgangspunt is een goed evenwicht tussen ecologische, economische en sociale aspecten. Door milieu-effect- en duurzaamheidsrapportages uit te voeren brengen wij bij de grote(re) vooral ruimtelijke ontwikkelingen de ecologische, economische of sociaal-culturele effecten in kaart. De uitkomsten daarvan betrekken wij bij onze besluitvorming.

5.13 Uitwerking klimaat- en energiebeleid

Het klimaat- en energievraagstuk heeft een uitermate strategisch, multidisciplinair en complex karakter. Wij werken met een stevige programmastructuur om de doelen van het programma Klimaat en Energie te realiseren. We voeren het programma uit via vijf deelprogramma's. In de jaarlijkse actieplannen komen deze deelprogramma's terug. Cruciaal voor succes is een goede samenwerking met gemeenten, corporaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Strategische allianties, mede als onderdeel van Energy Valley en een gebiedsgerichte aanpak hebben de voorkeur.

Creëren van partnerschap

In de eerste helft van het programma staat centraal de 'integrale kaderstelling en visie-ontwikkeling' van het programma Klimaat en Energie. Nu de kaders en instrumenten vaststaan richten we ons in 2011 vooral op enerzijds 'programmeren en contracteren' en anderzijds op het 'regisseren van de uitvoering'. Daartoe hebben we meerjarige afspraken gemaakt met de twaalf Drentse gemeenten. Voor het welslagen van het programma is samenwerking en sterk partnerschap met de gemeenten absoluut noodzakelijk. Zij hebben het Energieakkoord Noord-Nederland ook ondertekend. Daarmee hebben de provincie en de gemeenten zichzelf een harde gemeenschappelijke taakstelling van CO₂-emissiereductie en duurzame energieproductie opgelegd. In de vorm van 'Klimaatcontracten' zijn de concrete afspraken maken met

de gemeenten vastgelegd. Via dit partnerschap met gemeenten en partijen als 'Energy Valley', zal de effectiviteit van de te nemen maatregelen toenemen.

Ook streven wij ernaar de slagkracht van het programma te vergroten door meer richting aan te brengen in concrete projecten en door partijen te binden rond deze projecten. Zo vullen wij onze rol in als regisseur van de uitvoering en intermediair tussen de verschillende partijen. Een concreet voorbeeld hiervan is de opgave rond Groen Gas. Enerzijds werken wij met 'Energy Valley' en private partijen aan het ontwikkelen van Groen Gas Hubs. Anderzijds, nemen we samen met gemeenten het initiatief om het aantal vulpunten van groen gas te vergroten.

De doelstellingen in het programma Klimaat en Energie kennen een planhorizon die loopt tot 2020. Dat is ook logisch, omdat deze samenhangen met de Europese-, nationale- en noordelijke doelstellingen. Het proces om deze doelen te realiseren is gaande. Om de gewenste ontwikkeling tot 2020 daadwerkelijk te kunnen verwezenlijken is het belangrijk dat wij als overheid geloofwaardig en betrouwbaar zijn. Teneinde continuïteit van beleid te kunnen garanderen is het langjarig zekerstellen van de bijbehorende financiële middelen kortom van essentieel belang.

Drentse Energie Organisatie (DEO)

Provinciale staten hebben met het aannemen van het amendement 2010-24: herbestemming Enexis-gelden besloten van het jaarlijkse dividend van netwerkbeheerder Enexis en de jaarlijkse rente op de bruglening van Enexis een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar in te zetten voor de cofinanciering van duurzame energieprojecten in Drenthe. Dit bedrag zal worden besteed binnen het programma Klimaat en Energie of door de eind 2010 op te richten Drentse Energie Organisatie. Er wordt uitvoering gegeven aan dit besluit door in 2011 DEO op te richten. Hiertoe hebben wij in 2010 een variantenonderzoek uitgevoerd en een businessplan opgesteld.

5.14 Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit en geluidhinder

Het Provinciaal Actieplan Luchtkwaliteit Drenthe 2009-2012 hebben we opgesteld in nauwe samenwerking met veel externe partijen. Het programma loopt tot en met 2012. Eind 2010 hebben we het programma geëvalueerd. Dit hebben we mede gedaan op basis van een onderzoek naar de kwaliteit van de lucht in Drenthe en de invulling van de geformuleerde acties. Wij bepalen onze prioriteiten voor 2011 en 2012 aan de hand van deze evaluatie.

Voor een deel van het provinciale wegennet hebben we in het kader van het reguliere onderhoud geluidswerend asfalt toegepast. In 2011 analyseren we mede aan de hand van een geactualiseerde verkeersprognose, ook voor de andere provinciale wegen welke maatregelen mogelijk zijn in het kader van het reguliere onderhoud. Zo kunnen we eventueel een deel van de taakstelling voor 2012 realiseren.

5.15 Uitvoeringsprogramma externe veiligheid

Ook in 2011 wordt de rijksbijdrage via het provinciefonds uitgekeerd. Wij maken prestatieafspraken met de gemeenten over de professionalisering en de versterking van de externe veiligheidstaken en het oppakken van nieuwe taken zoals is vastgelegd in de relevante externe veiligheidsbesluiten. Conform het akkoord stellen de provincies capaciteit en/of middelen beschikbaar aan gemeenten. Drenthe overlegt met de gemeenten en de veiligheidsregio Drenthe hoe de samenwerking in 2011 wordt ingevuld. Belangrijk element hierbij is de ontwikkeling naar een uitvoeringsorganisatie (zie programma 1).

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.12. Impuls voor duurzame kwaliteit leefomgeving.	In alle Sterkere inbreng vanuit duurzaamheid in provinciale besluiten en programma'svorming. U (RSP en Regiovisie Groningen--Assen) wordt nadrukkelijk rekening gehouden met duurzame ontwikkeling. Meer koplopers en bredere toepassing van hun gedachtegoed. sterker georiënteerd op duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> Inzet instrumenten milieu effect rapportage (mer) en duurzaamheids effect rapportage (der). Organiseren kennisoverdracht, workshops en pilots over duurzame ontwikkeling voor Inbreng duurzame ontwikkeling in RSP, en in Regiovisie Groningen-Assen. In beeld (laten) brengen koplopers, verbindingen leggen en opschalen.
5.13. Uitwerking klimaat en energie-beleid	Realiseren van de collegedoelstellingen en de afspraken die in noordelijk en IPO verband zijn gemaakt over klimaat en energie. De resultaten worden gegroepeerd rond de volgende thema's. 1. Diep onder Drenthe Duidelijk en zichtbaar beleid in uitvoering voor benutting ondergrond in duurzame energie in huishouding 2. Bouwen Aantoonbare CO2-reductie in gebouwde omgeving (incl. openbare verlichting) 3. Kenniseconomie Economische ontwikkeling aantoonbaar gekoppeld aan klimaat en energiebeleid. Programma 2011-2014	Centraal staat de uitvoering van het Programma Klimaat en Energie, aan de hand van jaarlijkse actieplannen en de afgesloten klimaatcontracten met gemeenten. De activiteiten zijn divers en betreffen beleidsontwikkeling, regelgeving, financiële stimulering, kennisoverdracht en projectontwikkeling. Voor de onderscheiden thema's ligt de nadruk in 2011 op: <ul style="list-style-type: none"> Voorbereiding en uitvoering geothermie Procesvoering CCS Stimuleren Seizoensgebonden WKO Focus op: <ul style="list-style-type: none"> Beperkt uitvoeren Actieplan gebouwde omgeving (AGO) Verduurzamen Openbare verlichting Focus op: <ul style="list-style-type: none"> Energieproductie (o.a. DEO) Uitvoering project Groen Gas Ontwikkeling Energietransitieparken flankeren Voorbereiden programma 2011-2014
5.14. Uitvoerings-programma Luchtkwaliteit en geluidhinder	Relatief goede luchtkwaliteit in Drenthe. Evaluatie Provinciaal Actieplan Luchtkwaliteit 2009-2012. Een lagere geluidbelasting langs provinciale wegen waar Uitvoeren geluidmaatregelen in combinatie met werk en/of onderhoud aan provinciale wegen is uitgevoerd.	<ul style="list-style-type: none"> Resultaten evaluatie Provinciaal Actieplan Luchtkwaliteit Drenthe 2009-2012 gebruiken om de acties voor 2011 en 2012 te prioriteren. Uitvoeren Actieplan geluid op basis van de EU-geluidbelastingkaart, primair in combinatie met werken/onderhoud aan provinciale wegen. . Voorbereiden tweede tranche EU-geluidsbelastingkaart (8.000 motorvoertuigen per etmaal op provinciale wegen) en opstellen van het bijbehorende actieplan (inclusief plandrempel).
5.15. Uitvoerings-programma Externe Veiligheid	Uitvoering samenwerkingsovereenkomst E.Ve.v. 2011-2014. Een provincie met aanvaardbare veiligheidsrisico's.	Uitvoering afspraken en acties zoals vastgelegd in provinciaal uitvoerings-programma Externe Veiligheid 2011-2014 onder regie Steunpunt Externe Veiligheid Drenthe voor gemeenten, provincie en Hulpverleningsdienst Drenthe: <ul style="list-style-type: none"> adviseren bij bestemmingplannen uitvoeren risicoanalyses aanvragen risicoberekeningen buisleidingen deelname aan vooroverleg nieuwe ontwikkelingen leiden van regiobrede projecten

Vergunningverlening

5.16 Inpassing veranderende EU- en nationale wetgeving

Verminderen belasting kwaliteit leefomgeving

Het collegeprogramma kent als sleutelbegrip een goede kwaliteit van de leefomgeving. Om dit doel te realiseren is een minimale belasting door de bedrijven van de omgeving nodig. Daarom gaan we in 2011 de omgevingsvergunning van zoveel mogelijk IPPC-inrichtingen actualiseren. De huidige Europese en nationale wet- en regelgeving biedt mogelijkheden om de belasting door bedrijven verder te verminderen. Bij het actualiseren zullen wij aandacht besteden aan:

- energie-efficiency uit het oogpunt van CO₂-doelstellingen;
- emissies uit het oogpunt van luchtkwaliteit en nationale emissieplafonds (NEC-doelstellingen EU);
- verruimde reikwijdte Wet milieubeheer (afvalpreventie, vervoersmanagement) uit het oogpunt van duurzaamheid.

Project TT-circuit

Het TT-circuit is een gebied met veel potentie. Het is uit economisch en recreatief oogpunt van groot belang voor Assen en Drenthe. De uitdaging is dit terrein verder te ontwikkelen in overeenstemming met de omliggende natuurwaarden en met inachtneming van de vereisten voortvloeiend uit onze milieuwetgeving (met name op het gebied van de geluidhinder) worden gesteld.

In de in voorbereiding zijnde visie zullen wij de ontwikkeling voor de komende tien tot vijftien jaar vastleggen. Om dit beleid te verankeren zetten wij de visie vervolgens om in uitvoeringsprogramma's.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.16. Inpassen veranderende EU- en nationale wetgeving	Implementatie wettelijk kader voor vergunningverlening om de belasting van de kwaliteit van de leefomgeving te verminderen. Terugdringing emissies CO ₂ , SO ₂ , Nox, fijn stof en vluchtige stoffen.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Opstellen en uitvoeren uitvoeringprogramma's op basis van de Visie TT-circuit en omgeving. ■ Opstellen besluiten luchtvaart, opstellen besluiten, beleidsregels en adviezen in kader Wabo.

Handhaving

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.17. Adequaat uitoefenen van toezicht naleving regelgeving en vergunningen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Actuele naleving regelgeving en vergunningen in kader Wabo /Activiteitenbesluit ■ Toetsen kwaliteit handhaving gemeenten, waterschappen en provincie aan wettelijke kwaliteitscriteria ■ Bijdrage aan en voorbereiding op vorming gezamenlijke uitvoeringsdienst 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren van toezicht en bevorderen van de naleving van provinciale regels en vergunningen. ■ Inventarisatie van relevante ketens, daarin actief zijnde actoren, van toepassing zijnde wet- en regelgeving en verdeling bevoegdheden (ketentoezicht). ■ Doorwerking landelijk project Vernieuwing toezicht ■ Handhavingacties ■ Bewustwordingscampagne nakomen milieuregels richting burgers en bedrijven ■ Versterken provinciale interbestuurlijke toezichtstaak handhaving

Natuur en landschap

5.18.A Uitwerken aanbevelingen symposium Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe

Medio 2010 is het boek 'Natuur in Drenthe, zicht op biodiversiteit' gereed gekomen. Hiermee is prioriteit 5.18.A afgerond. Het boek bevat veel informatie en kennis over de flora en fauna in Drenthe en geeft zicht op de resultaten van natuurbeleid. Algemene conclusie is dat biodiversiteit in Drenthe in natuur- en bosgebieden redelijk stabiel is, maar daarbuiten nog steeds wordt bedreigd. De resultaten van het onderzoek zullen wij betrekken bij de regievoering en kwaliteitsborging in het kader van de Provincie Nieuwe Stijl

5.18 B Kennisuitwisseling BoerenNatuur:

Zie onderdeel 'Wat doen we nog meer'.

5.18.C Voorfinanciering Beheerplannen Natura 2000-gebieden

De concept beheerplannen voor de acht Natura 2000-gebieden waarvoor de provincie Drenthe trekker is, zijn gereed. In 2010 is gewerkt aan het opstellen van de ontwerp beheerplannen. Nadat de minister de ontwerp aanwijzingsbesluiten voor de gebieden definitief heeft gemaakt, worden de beheerplannen als ontwerp in procedure gebracht. Voorwaarde is wel dat de minister van LNV de programmatische aanpak stikstof (PAS) tijdig vaststelt. Volgens de (krappe) planning van LNV zal dit begin 2011 zijn. Onze verwachting is echter dat dit later in 2011 zal zijn. Onder meer de financiering van de stikstofmaatregelen is nog onduidelijk. Hierover moeten nog afspraken met het rijk worden gemaakt.

De planning van de ontwerp aanwijzingsbesluiten is nog niet definitief vastgesteld door de minister van LNV. Vooralsnog gaan wij er van uit dat, na het gereedkomen van het PAS, begin 2011 de plannen Drouwenerzand, Mantingerzand, Mantingerbos en Norgerholt in procedure zullen komen. De overige plannen komen dan het 2e kwartaal van 2011 in procedure.

5.22 Ontwikkeling Regiopark Groningen-Assen

In het bezuinigingsvoorstel 2010-2013 is de verschuiving van deze prioriteit naar programma 3 meegenomen. Het regiopark maakt daarmee integraal onderdeel uit van de Regiovisie Groningen-Assen.

De regio Groningen-Assen maakt onderdeel uit van het nationaal stedelijk netwerk. Doel van de regio is het tot stand brengen van een diversiteit aan aantrekkelijke woon- en werkmilieus, een brede voorzieningenstructuur, een bereikbare regio via de weg en het openbaar vervoer en een aantrekkelijk landschap dat ook voorziet in de behoefte aan recreatieve uitloop. Deze gebiedsopgave maakt eveneens onderdeel uit van de Omgevingsvisie Drenthe.

De bijdragen aan het Regiofonds en het Regiopark lopen in tijd niet gelijk op. Omdat ook in de toekomst middelen uit nationale en Europese programma's nodig zijn om de Drentse ambities te realiseren is het noodzakelijk te kunnen blijven beschikken over voldoende cofinancieringsmiddelen, bijvoorbeeld om vanaf 2013 aan het Regiopark te kunnen blijven bijdragen. Hiervoor wordt de Dynamische Cofinancieringsreserve ingezet..

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.18.A Uitwerken aanbevelingen symposium Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe (2007).	Nauwere samenwerking op gebied van natuur. Behoud en vergroting biodiversiteit en meer zicht op effectiviteit van specifiek natuurbeleid in Drenthe. Drenthe profileren door unieke natuurkwaliteit te realiseren in gebieden waar natuurlijke processen leidend zijn.	Medio 2010 is het boek 'Natuur in Drenthe, zicht op biodiversiteit' gereed gekomen. Hiermee is deze prioriteit afgerond. In 2011 worden de resultaten van het onderzoek betrokken bij de regievoering en kwaliteitsborging in het kader van de Provincie Nieuwe Stijl.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.18.C Voorfinanciering beheerplannen Natura 2000.	Doorlopen van een goede procedure voor de inspraak op de 8 ontwerp beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden waarvoor de provincie verantwoordelijk is	Publiceren van de 4 resterende ontwerp beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden waarvoor de provincie verantwoordelijk is. De andere 4 ontwerp beheerplannen zijn al in 2010 in procedure gebracht. Opstellen van een nota van antwoord op de ingediende zienswijzen.

Plattelandontwikkeling (pMJP)

5.2 Bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit

Uit de inventarisatie van de interne taskforce verdroging is gebleken dat de voorbereiding in alle acht gebieden loopt. In 2011 is 45% van de prestatie in uitvoering. De taskforce heeft een aantal aanbevelingen gedaan om ervoor te zorgen dat de rest van de prestaties wordt gerealiseerd. In 2011 wordt de verwerving en inrichting EHS verder afgestemd op de aanpak van de verdroging. In 2011 wordt duidelijk of een tekort aan middelen voor de verwerving van grond leidt tot het bijstellen van de ambities voor de verdrogingsbestrijding.

5.19 Versnelde aankoop en inrichting van EHS

Uit de Mid Term Review (MTR) pMJP blijkt dat de rijksbudgetten voor grondverwerving ontoereikend zijn (zie P-5.6). De verwachting is dat dit financieringsvraagstuk niet op korte termijn wordt opgelost. Binnen het pMJP zal sterk geprioriteerd moeten worden als het gaat om verwerving EHS, inrichting EHS en verdrogingsbestrijding. Met de Regio Noord van het ministerie van LNV is afgesproken dat rijksmiddelen van andere prestaties beschikbaar zijn voor grondverwerving. In de MTR-rapportage die we in juli j.l. aangeboden hebben aan de minister van LNV, hebben we melding gemaakt van deze afspraak. Het valt niet uit te sluiten, dat de minister van LNV op de gemaakte afspraken terug wil komen. De ambitie om te komen tot een versnelde realisatie van de EHS van de opgave tot 2018 wordt niet gehaald

5.20 Koppeling realisatie EHS en maatregelen klimaatbeleid

Bosuitbreiding draagt bij aan een duurzame ontwikkeling en sterkere kernwaarden van Drenthe. Het leidt tot versterking van de EHS, het landschap, recreatieve structuren, een aantrekkelijke woon- en werkomgeving en verbetering van het klimaat door vastlegging van CO₂. In het Omgevingsbeleid is als ambitie geformuleerd dat in de periode 2004-2014 in milieubeschermingsgebieden en grenzend aan bestaande bos-, natuur- en recreatiegebieden en woonkernen 1.500 ha bosuitbreiding wordt gerealiseerd.

5.24 Uitvoering Gebiedsprogramma Agenda voor de Veenkoloniën

Het huidige Gebiedsprogramma loopt van 2008 tot 2012. Publieke samenwerking is uitgangspunt van dit programma met als doel een structurele verbetering van het toekomstperspectief van het gebied. Belangrijke ontwikkelopgaven zijn: het creëren van aantrekkelijke woonmilieus (bijvoorbeeld in samenhang met vaarverbindingen), agribusiness (diversificatie, kennis, biomassa), informatie- en communicatietechnologie (ICT/LOFAR), toerisme (onder andere ontwikkeling spin-off van vaarverbindingen), het wegwerken van de achterstand in onderwijs en werkgelegenheid, innovatie en infrastructuur. Voor de bemensing van het projectbureau en bijbehorende proceskosten stellen de partners jaarlijks een bedrag beschikbaar.

5.25 Versnellingsagenda: realisatie project Tussenwater (EHS)

Tussenwater is van oorsprong het deltagebied van de Hunze voor het Zuidlaardermeer. De Hunze is gekanaliseerd, het gebied is sterk ontwaterd en het Waterbedrijf Groningen haalt er ongeveer 10 miljoen kubieke meter water uit de grond. Uit onderzoek blijkt dat het 500 hectare grote gebied goed kan worden ingericht om de functies natuurontwikkeling, waterberging en drinkwaterwinning samen te laten gaan. Voor realisatie is een MER-procedure noodzakelijk. Daarna kan worden gestart met de uitvoering van de eerste fase, zijnde 180 hectare, waarvan de kosten op 11,4 miljoen euro geschat worden.

5.26 Ontsnippering

Om de EHS te realiseren moet een aantal knelpunten bij kruising van infrastructuur worden opgelost. De ambitie is dat in 2018 de EHS is gerealiseerd en dan dus ook de belangrijkste knelpunten zijn opgelost. De prioriteit ontsnippering bestaat uit drie onderdelen:

(1) Gebiedsgerichte Aanpak Ecoduct A28

Het ecoduct Dwingelderveld vormt straks een essentiële schakel tussen de Sallandse Heuvelrug, het Dwingelderveld en natuurterreinen op het Drents Plateau.

(2) en (3) Knelpunten EHS bij provinciale en gemeentelijk wegen

EHS-knelpunten bij provinciale en gemeentelijke infrastructuur worden opgelost door dit mee te nemen bij regulier wegonderhoud. Dit vraagt om voorlichting richting gemeenten en aanvullende financiering voor de extra te treffen voorzieningen.

5.27 Realisatie Integraal Plan Natuurgebied Havelte-Oost

Het plan Holtingerveld omvat in de eerste fase twee projecten: een dagrecreatieproject op de Havelterberg en de nieuwbouw van een educatieruimte/schaapskooi. Beide projecten passen binnen de visie die in 2008 voor het gebied is opgesteld door gemeente en provincie in samenwerking met belanghebbenden en omwonenden. De totale kosten van de twee projecten (€3,1 miljoen) worden gedeeld tussen gemeente Westerveld en de provincie (via het pMJP).

5.28 Uitvoeringsprogramma Runde

Met de in het 'Uitvoeringsprogramma Runde' opgenomen maatregelen wordt gekomen tot een samenhangend stelsel van voorzieningen rondom de Runde. Er zijn verschillende doelen in het plan opgenomen, namelijk natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie, water, en sociaal economische vitalisering. De provincies Drenthe en Groningen zijn gezamenlijk opdrachtgever van het project; de uitvoering wordt in Drenthe gecoördineerd door de gemeente Emmen.

5.29 Buffering Bargerveen

Het Bargerveen is een hooggelegen restant van het voormalige Bourtangerveen. Het gebied wordt beschermd en er wordt hoogveen ontwikkeld. Het is een Natura 2000-gebied met een 'sense of urgency' en het staat op de TOP-lijst verdroogde gebieden. Het proces van GGOR is gebruikt om samen met de partners te zoeken naar de oplossingen voor de beleidsdoelen vanuit Natura 2000, KRW, POP-II Drenthe, Waterbeheerplan Velt en Vecht en het inrichtingsplan Schoonebeek (herverkaveling). De uitvoering van de ontwikkelde plannen kost circa € 21 miljoen en is naar verwachting gereed in 2013.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
5.2. Bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit	De verdroging aanpakken binnen acht TOP-gebieden. De hiervoor in het pMJP geformuleerde doelstellingen uiterlijk in 2013 realiseren.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren maatregelen in de TOP-gebieden Peizerdiep, Fochteloërveen, Dwingelderveld en delen van de Drentsche Aa . ■ Projectvoorbereiding in de TOP-gebieden Reest, Bargerveen, delen van de Drentsche Aa en Drents Friese Wold ■ Bewaken voortgang synergieprojecten ■ Monitoring aanpak verdroging in de acht TOP-gebieden
5.9 Terugdringen uitstoot ammoniak bij EHS	Verlaging van de ammoniakuitstoot in Drenthe.	Voortgezette uitvoering van het meerjarenproject 'Duurzaam boer blijven in Drenthe'. Ruim honderd rundveehouderijen passen hun bedrijfsvoering aan en richten deze in naar de kringloopgedachte. Het project voorziet verder in excursies, open dagen, lezingen etc.
5.19. Versnelde aankoop en inrichting van EHS	Realiseren EHS Drenthe in 2015 en realiseren instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000.	Geen versnelde aankoop
5.20. Koppeling realisatie EHS en maatregelen klimaatbeleid	Realisatie van 1.500 hectare bosuitbreiding in 2014.	Aanleg 75 hectare bos
5.24 Gebiedsprogramma Agenda voor de Veenkoloniën.	Structurele verbetering ruimtelijke en sociaal-economische structuur door verbindings- en innovatieprojecten. Centraal staan de thema's agribusiness, landschap, infrastructuur, toerisme, wonen, sociaal-economische vernieuwing en verbinden regio's verbinden.	Uitvoeren Gebiedsprogramma 2008-2012. Faciliteren projectbureau en stuurgroep.
5.25 Realisatie Tussenwater	Duurzaam samengaan functies natuurontwikkeling, waterberging en drinkwaterwinning, bieden van kansen voor recreatie en verbeteren waterkwaliteit Zuidlaardermeer.	Realiseren eerste fase project (180 hectare).
5.26 Ontsnippering	<p>(1) Samenhangende inrichting EHS en knelpunten bij A28, spoor en overige wegen en maximale benutting beschikbare rijksmiddelen uit het Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO).</p> <p>(2) Jaarlijks oplossen van 5 -10 knelpunten EHS bij provinciale wegen, met zicht op grotendeels opgeloste knelpunten EHS in 2018.</p> <p>(3) Oplossen knelpunten EHS bij gemeentelijke wegen, met zicht op grotendeels opgeloste knelpunten EHS in 2018.</p>	<p>(1) Samen met alle betrokkenen opstellen van een realisatieplan voor de gebiedsgerichte ontwikkeling rond het knelpunt EHS A28.</p> <p>(2) Oplossen van 5 à 10 EHS knelpunten bij provinciale wegen, in samenhang met wegwerkzaamheden (PUP)</p> <p>(3) Gemeenten voorlichten over bestaande knelpunten en mogelijke oplossingen (in het kader van bestaande overleggen rond PUP 2010 en de convenanten/ samenwerkingsovereenkomsten verkeer en vervoer) en financiële bijdrage leveren voor extra kosten van ontsnipperingsmaatregelen.</p>
5.27 Holteringerveld (voorheen Havelte-Oost)	Realisatie van de eerste fase van het Integraal Plan Natuurgebied Havelte-Oost.	Realiseren van een dagrecreatievoorziening op de Havelterberg en een educatiecentrum/ schaapskooi.
5.28 Ronde	Realisatie van de eerste fase van het Uitvoeringsprogramma Ronde	Realiseren van de kruising Ronde met Emmer-Compasuum en de ecologische verbindingszone.
5.29 Bargerveen	Realisatie van de eerste fase van de buffering Bargerveen.	Realiseren van grondaankopen en -ruil en boerderijverplaatsingen. Planvorming voor de tweede fase.

Financieel overzicht prioriteiten

Programma 5. Leefomgeving	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
P5.01 Opgaven voor wateroverlast en watertekort, realisatie waterwinbergingsgebieden en combineren '	48.322	750.000	1.000.000	0	0	0
P5.02 Grote stap zetten in bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit	300.000	465.000	0	0	0	0
P5.07 Actualisering bodemkaart	132.470	0	0	0	0	0
P5.09 Terugdringen uitstoot ammoniak bij EHS	0	69.000	69.000	0	0	0
P5.12 Impuls voor duurzame kwaliteit leefomgeving	182.361	355.000	355.000	0	0	0
P5.13 Uitwerking klimaat en energiebeleid	6.900.014	5.950.731	6.822.160	6.797.443	6.802.905	6.802.905
P5.14 Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit	34.082	75.000	75.000	0	0	0
P5.15 Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid	157.501	150.000	0	0	0	0
P5.16 Inpassing veranderende EU- en nationale wetgeving	152.569	0	0	0	0	0
P5.17 Adequaat uitoefenen van toezicht naleving regelgeving en vergunningen	151.596	170.000	104.500	27.312	27.930	27.930
P5.18 Uitwerken aanbevelingen symposium 'Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe'	182.046	0	0	0	0	0
P5.19 Versnelde aankoop en inrichting van Ecologische Hoofdstructuur	2.112.500	112.500	112.500	0	0	0
P5.20 Koppeling realisatie EHS en maatregelen klimaatbeleid	350.000	350.000	350.000	0	0	0
P5.22 Ontwikkeling Regiopark Groningen-Assen	600.000	0	0	0	0	0
P5.23 Vitaal Platteland	631.251	250.000	250.000	0	0	0
P5.24 Herijking ontwikkelingsperspectief Veenkoloniën	200.990	200.000	200.000	0	0	0
P5.25 Realisatie Tussenwater	0	1.000.000	1.000.000	0	0	0
P5.26 Ontsnippering	0	270.000	210.000	210.000	210.000	210.000
P5.27 Havelte Oost	0	700.000	0	0	0	0
P5.28 Runde	0	275.000	0	0	0	0
P5.29 Bargerveen	0	1.150.000	500.000	225.000	0	0
Totaal programma 5. Leefomgeving	12.135.702	12.292.231	11.048.160	7.259.755	7.040.835	7.040.835

Moties

Motie 2010-15: verlenging ontgrondingsvergunningen

Motie betreft het verlengen van de werkingsduur van bestaande ontgrondingsvergunningen vanwege de recessie en de daaruit voortvloeiende stagnatie van de afzet van zandwinbedrijven. Op 1-1-2011 loopt de vergunning van 1 zandwinbedrijf (dieptewinning) af. Verder zijn er 3 vergunningen voor oppervlakkige winningen die aflopen op 1-4-2011. Dit betreft landbouwkundige verbeteringen en 1 vervening. De verwachting is dat deze 3 laatste zijn afgerond voor 1-4-2011. Verlenging is dan niet aan de orde. Voor wat betreft de (beoogde) verlenging van de dieptewinning geldt dat deze door de vergunninghouder moet worden aangevraagd. Vervolgens wordt dan, na vooroverleg, de wettelijke procedure doorlopen.

Motie 2010-18: Motie Landschap

In de uitvoeringsagenda van de realiseringsstrategie wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de kwaliteit en diversiteit van het Drentse landschap. Daarbij zal het landschap, als onderdeel van

het totaal aan kernkwaliteiten, worden geoperationaliseerd op dezelfde wijze als bij het cultuur historisch kompas (CHW).

Amendement 2010-14: Herbestemming Enexis-gelden

Provinciale staten hebben met het aannemen van het amendement 2010-24: herbestemming Enexis-gelden besloten van het jaarlijkse dividend van netwerkbeheerder Enexis en de jaarlijkse rente op de bruglening van Enexis een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar in te zetten voor de cofinanciering van duurzame energieprojecten in Drenthe. Dit bedrag zal worden besteed binnen het programma Klimaat en Energie of door de eind 2010 op te richten Drentse Energie Organisatie. Er wordt uitvoering gegeven aan dit besluit door in 2011 DEO op te richten. Hiertoe hebben wij in 2010 een variantenonderzoek uitgevoerd en een businessplan opgesteld.

Motie 2010-28: Sociaal economische vitalisering van het platteland. Versterking landelijk gebied

Voor specifieke aanvragen in het kader van de sociaal economische vitalisering en de versterking van de structuur van het landelijk gebied wordt vanuit de reserve Dynamische Cofinanciering € 25 miljoen ter beschikking gesteld.

Wat doen we nog meer?

Deelproduct	Resultaten	Activiteiten 2011
Natuur en landschap		
Landschap	Een geoperationaliseerde nota landschap	Bij de behandeling in provinciale staten van de nieuwe omgevingsvisie is een motie aangenomen waarin wordt verzocht om samen met de gemeenten een nieuwe nota landschap op te stellen. Hieraan wordt in 2011 daaraan inhoud gegeven.
Ontgrondingen	Een goede grondstoffenvoorziening in Drenthe en op een verantwoorde wijze voldoen aan de behoefte aan oppervlaktedelfstoffen	Alle voorkomende werkzaamheden waarvoor provincie Drenthe bevoegd gezag is in kader van uitvoering Ontgrondingenwet, o.a. in- en extern advies, vergunningverlening, bezwaar en beroep.
Informatiesysteem landelijk gebied	Een operationeel actueel databestand met alle natuurgegevens in Drenthe. Inzicht in de biodiversiteit en ontwikkelingen daarin ten behoeve van beleidsvoorbereiding, gebiedsgerichte uitwerking en uitvoering Programma Beheer/SNL	Monitoren ontwikkelingen bestaande en nieuw natuur (o.a. verplicht voor Programma Beheer) Periodiek actualiseren gegevens in het natuurinformatiesysteem door opzetten van een karteringsprogramma en uitwisseling van gegevens met andere overheden en terreinbeherende instanties, instellingen en werkgroepen. Beter toegankelijk maken van het natuurinformatiesysteem.
Groene wetgeving	Bescherming van bossen, natuurgebieden, planten en dieren door het adequaat uitvoeren van wettelijke taken (Flora- en Faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet).	Alle voorkomende werkzaamheden waarvoor provincie Drenthe bevoegd gezag is in kader van uitvoering Flora- en Faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet, o.a. in- en extern advies, vergunningverlening, bezwaar en beroep.

Deelproduct	Resultaten	Activiteiten 2011
Groene instellingen	Invulling geven aan onze natuur- en landschapsdoelstellingen door de inzet van preferente instellingen en vrijwilligersorganisaties op het gebied van natuurbeheer en natuur- en milieueducatie	Alle voorkomende werkzaamheden in het kader van het subsidiëren van de preferente instellingen (Landschapsbeheer Drenthe, IVN, Het Drents Landschap, BoerenNatuur) en ondersteunen van vrijwilligersorganisaties met een waarderingssubsidie. Prioriteit 5.18 B BoerenNatuur is hierin opgenomen
Europese subsidies	Uitvoering van Europees en provinciaal beleid – waaronder natuur en landschapsbeleid – door een gecoördineerde inzet voor het verkrijgen van Europese subsidies	Inzet voor het verkrijgen en benutten van Europese subsidies op het gebied van klimaat en duurzame ontwikkeling, zoals (*) INTERREG IV-B project North Sea - Sustainable energy planning Vries-Tynaarlo; (*) INTERREG IV A: projecten zeehavenontwikkeling Meppel, logistiek ondernemerschap Drenthe- Groningen, duurzame vliegvelden (Groningen airport Eelde). Ondersteuning bieden aan onder andere gemeenten en waterschappen bij het verkrijgen van Europese subsidies voor het realiseren van provinciaal beleid.

Deelproduct	Resultaten	Activiteiten 2011
Natuur, bos en landschap	Op diverse manieren werken wij aan herstel en ontwikkeling van landschap en het tegengaan van verrommeling. Jaarlijks actualiseren wij het natuurbeheerplan, op basis waarvan natuur- en landschapsbeheer subsidiëren. Naast de realisatie van bos (zie prioriteit 5.20) wordt gewerkt aan de ontwikkeling van 1-2 nieuwe landgoederen per jaar. (zie verder pMJP)_	Wij starten met de uitvoering van een aantal landschap en natuurontwikkelingsprojecten in het Reestdal, omgeving Hoogeveen en Meppel. Deze worden gefinancierd met geld dat door Tennet beschikbaar is gesteld als compensatie voor het handhaven van de hoogspanningsleiding door het Reestdal. Er wordt daarnaast actief gestuurd op de realisatie van tenminste tien locaties waar verrommeling in het landschap wordt opgeheven. Binnen de lopende landinrichtingsprojecten en gebiedsgerichte projecten wordt actief gestuurd op de versnelde natuurinrichting, landschapbehoud, herstel en ontwikkeling. Met de gemeenten worden in het kader van het omgevingsbeleid strakkere afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheidsverdeling voor natuur en landschap in het landelijk gebied. Naast de Jaarlijkse actualisatie van het natuurbeheerplan en de subsidiering van natuur- en landschapsbeheer zijn er in 2010 diverse werkzaamheden voor de uitvoering en implementatie van het nieuwe Subsidiestelsel voor Natuur en Landschapsbeheer, zoals aansturing van DLG en Dienst Regelingen. De realisatie van bos gaat gedeeltelijk in samenhang met de ontwikkeling van twee nieuwe landgoederen, (zie verder pMJP)

Deelproduct	Resultaten	Activiteiten 2011
pMJP	Het resultaat is beschreven in onderstaande tabel. NB. De prioriteiten 'Kunstobjecten bij pMJP-projecten in het landelijk gebied' en 'Vitaal Platteland' zijn opgenomen in het pMJP.	De programmering pMJP voor 2011 is beschreven in onderstaande tabel. Het landelijk gebied vormt een van de pijlers van het Programma klimaat en energie. De desbetreffende doelen, middelen en instrumenten worden verbonden met het pMJP. Voorts wordt bezien of de gebiedsorganisatie van het pMJP, de eigen pMJP organisatie en DLG kan worden benut voor de klimaat- en energiedoelen. Met de terrein-beherende instanties worden concrete afspraken gemaakt over een actieve inrichting van nieuwe natuur op gronden die zijn doorgeleverd. Belangrijkste activiteiten 2011 per gebied: - Noordwest: VIEP en Leekstermeer - Drentsche Aa: toegangspoort Dijkveld en gebiedsfonds - Hunze: Tusschenwater, Torenveen en Bonnerklap - Zuidoost: Bargerveen, Runde en Veenpoort Zuid - Zuidwest: Dwingelderveld en Holtingerveld
Waterhuishouding	Beleidskader waterhuishouding	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aanpassen regelgeving waterbeheer. ■ Beoordelen en goedkeuren plannen met aanzienlijke gevolgen voor de waterhuishouding. ■ Beoordelen voortgangsrapportages waterschappen en bestuurlijk overleg met de waterschappen ■ Regie op waterinbreng in de beheerplannen N2000 gebieden
	Klimaatbestendig waterbeheer	<ul style="list-style-type: none"> ■ Samen met onze partners een onderzoeksagenda opstellen gericht op strategie-ontwikkeling. Bevorderen van samenwerking leidt tot een efficiënte aanpak en eenduidige en gedragen adviezen.
	Beperken wateroverlast tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitwerking Richtlijn overstromingsrisico → beleidsplan opstellen (onderzoek / berekenen). ■ Voorbereiden opstellen overstromingsrisicobeheerplannen (EU richtlijn overstromingsrisico's).
	Goed voorgelichte burgers over zwemwater in Drenthe Veilig zwemwater	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zwemwaterlocaties vaststellen voor 1 mei ■ Plaatsen voorlichtingsborden volgens de nieuwe Europese ■ Zwemwaterrichtlijn ■ Zorgen voor een actuele zwemwaterwebsite ■ Verlenen ontheffingen
	Minimale schade door muskusratten	Uitvoering geven aan de overeenkomst met het waterschap, waarin de afspraken zijn gemaakt omtrent de muskusrattenbestrijding. Het huidige contract loopt tot 1 januari 2012. Indien door wetgeving de muskusrattenbestrijding niet overgedragen zal worden aan de waterschappen, zal een nieuwe overeenkomst nodig zijn.
Grondwaterbeheer	Kwaliteit van het grondwater voldoet aan de normen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Beoordelen plannen (zoals bestemmingsplannen) ■ Beoordeling (gesloten) systemen Koude Warmte Opslag
	Een goede verdeling van de beschikbare hoeveelheid grondwater	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vergunningen verlenen krachtens de Grondwaterwet, ■ Bijhouden openbaar register grondwateronttrekkingen ■ Vastgesteld jaarprogramma besteding grondwaterfonds.

Deelproduct	Resultaten	Activiteiten 2011
	Kennis ontwikkelen en beheren van het grondwatersysteem	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren meetprogramma grondwaterkwantiteit en -kwaliteit ■ Onderhoud meetnetten ■ Beoordelen en begeleiden van hydrologisch onderzoek. ■ Gegevensbeheer .
	Behoud grondwatervoorraad	<ul style="list-style-type: none"> ■ Stimuleringsbijdragen toekennen aan bedrijven en mede-overheden die maatregelen nemen gericht op het verminderen van laagwaardig grondwatergebruik met 300.000 m3 kubieke meter.
	Goed voorgelichte burgers over zwemwater in Drenthe Veilig zwemwater	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zwemwaterlocaties vaststellen voor 1 mei ■ Plaatsen voorlichtingsborden volgens de nieuwe Europese ■ Zwemwaterrichtlijn ■ Zorgen voor een actuele zwemwaterwebsite ■ Verlenen ontheffingen
Vergunningverlening	Eenduidig zonebeheer	<ul style="list-style-type: none"> ■ Coördinatie zonebewaking industrieterreinen namens alle Drentse gemeenten.
	Optimalisering vergunning-verleningproces (onder andere ISO 9001:2000).	<ul style="list-style-type: none"> ■ Actualiseren kwaliteitshandboek ■ uitvoeren audits ■ klanttevredenheidsonderzoek
	Realisatie milieuprestaties van bedrijven.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Beoordelen van de bedrijfsenergie- en/of milieuplannen van industrie.
	Veilig gebruik van professioneel vuurwerk	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verlenen ontbrandingstoestemmingen
	Een integrale visie op complexe dossiers (bijvoorbeeld MERA-terrein)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Samenwerken met in- en externe partners (gemeenten, waterschappen, bedrijven etc), met als resultaat dat 1 + 1 = 3 (aanleg warmtenet, gemeenschappelijke waterzuivering, vestiging nieuwe bedrijven)

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Milieubeleid: Klimaat en energie	Overzicht en inzicht CO2-uitstoot	<ul style="list-style-type: none"> ■ Monitoringsprogramma CO2-uitstoot
Milieubeleid	Programma Leren voor Duurzame Ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verlenen opdrachten aan partijen

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Bodemsanering	Veilig en schoon leefklimaat	<ul style="list-style-type: none"> ■ Opstellen overzicht bodemverontreiniginglocaties met gezondheidsrisico's inclusief genomen en voorgenomen maatregelen. ■ Uitvoeren onderzoeken om in 2011 de spoedlocaties in beeld te hebben. ■ Uitvoeren programmatische aanpak gasfabrieksterreinen ■ Toetsen en beoordelen (water)bodemonderzoeken, (deel) saneringsplannen, BUS, wijzigingen op saneringsplannen, evaluatieverslagen en nazorg-plannen van derden, beschikkingen opstellen, kadastrale registratie, ontheffing verlenen, afhandeling/advisering ongewone voorvallen. ■ Voorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen (Evenblij, Van Wijk en Boerma, Holwert, Cluster Fabrieksweg e.o) ■ Subsidieverlening bedrijvenregeling ■ Uitvoeren onderzoeken bij kans op verspreiding binnen waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden ■ Informeren en stimuleren van gemeenten, bedrijven en particulieren om over te gaan tot sanering ■ Uitvoeren van saneringen waar geen derden aansprakelijk voor te stellen zijn.
Aardkundige Waarden	Beleid	<ul style="list-style-type: none"> ■ Door middel van netwerken/relatiebeheer inzetten op bewustwording en kennisvermeerdering bij gemeenten als het gaat om het borgen van aardkundige waarden in bestemmingsplannen ■ Instellen projectbureau+ opstarten communicatie om European Geopark in Drenthe verder handen en voeten te geven met als uiteindelijk resultaat: 1/ een UNESCO-erkenning als wereld cultureel erfgoed en 2/ een duurzame gebiedsontwikkeling op basis van de geologie van de Hondsrug.
Bodemgebruik en -beheer	Veilig en schoon leefklimaat	<ul style="list-style-type: none"> ■ Monitoren en evalueren bodemkwaliteit; meetnet verzuring. ■ Volgen van landelijke en Europese onderzoeken en beleidsontwikkelingen op gebied van bodem. Op basis daarvan bepalen beleidsinzet.
Ondergrond	Ontwikkelen en uitvoeren projecten Diep onder Drenthe en verdere beleidsontwikkeling gebruik van de ondergrond	<ul style="list-style-type: none"> ■ Coördinatie van de uitvoering van het deelprogramma Diep onder Drenthe. ■ Geothermie: in overleg met gemeenten en marktpartijen geothermische projecten ontwikkelen. ■ Warmte- en koude opslag: regisseren van de versnelling van de realisatie van WKO-systemen ■ Zoutkoepels: strategiebepaling → beleidsbeïnvloeding op nationaal en Europees niveau m.b.t. opslag van radioactief afval in de ondergrond.
Grondwaterbescherming	Schone bodem en grondwatersituatie	<ul style="list-style-type: none"> ■ Opstellen provinciaal beleidskader voor een gebiedsgerichte aanpak van bodemverontreiniging met grootschalige grondwaterverontreiniging. ■ Monitoren en evalueren grondwaterkwaliteit

pMJP

De pMJP-doelen en prestatie-indicatoren 2007-2013 zijn in navolgende tabel aangegeven. Daarnaast is aangegeven wat in 2007, 2008. Daarnaast is de planning voor 2010-2013 en de jaarplanning voor 2011 opgenomen.

Doel	2007-2013	2007 t/m 2009	2011
Natuur			
Realisatie natuur in EHS			
- Nieuwe EHS, verwerven	1.638 ha	1.018 ha	0
- Inrichting EHS	2.948 ha	331+pm	500 ha
- Opheffen aantal knelpunten rijksinfrastructuur	3	0	1
Leefgebiedenbenadering			
Uitvoering diverse projectplannen	7	5	2
Behoud en beheer Nationale Parken	21	9	15
Milieukwaliteit EHS/Natura 2000			
- Vermindering verdroging	10.168 ha	22	1.000
- Maatregelen tegen verzuring en vermisting	3.130 ha	8	800
Beheersovereenkomsten (Programma Beheer, PB)			
- pSN	12.822 ha	17.840 ha	18.000 ha
- pSN-f	3.564 ha	330 ha	300 ha
- pSAN	4.680 ha	2.174 ha	2.000 ha
Natuurbeheer buiten de EHS			
- Natuurlijk Platteland Nederland	1	1	1
- Besluit Natuurbeheer schaapskuddes **	8	8	8
Landbouw			
Grondgebonden landbouw			
- Inrichting ruimtelijke structuur (taskforce)	1	1	1
- Landinrichtingsafspraken met minister LNV	13.004 ha	6.628 ha	2.000 ha
Duurzaam ondernemen			
- Aantal projecten agrobiodiversiteit	1	0	2
- Aantal kennis en samenwerkingsprojecten innovatie agrocluster	5	1	1
Recreatie en toerisme			
- Oplossen knelpunten landelijke wandelroutes	1	0	0
- Oplossen knelpunten landelijke fietsroutes	5	0	0
- Vaarroutes knelpuntvrij (Erica-Ter Apel 23 km + Assen 2 km)	292 km	0	.
- Aantal toeristische voorzieningen, aanleg ontbrekende schakels in (provinciale) routes, bewegwijzering en productontwikkeling	10	Pm	1
Landschap			
- Ondersteuning Stichting Landschapsbeheer Drenthe	1	1	1
Nationaal landschap			
- Realiseren van uitvoeringsprogramma Drentsche Aa	1	1	1
Aantal Belvédèreprojecten	5		1
Aantal SOL-beschikkingen (onderhoud landschap)	484	100	.
Bosaanleg en landgoederen	5	5+1	1
Bodem			
Duurzaam gebruik bodem			
- Opstellen bodemvisie	1	0	.
- Aantal projecten duurzaam bodemgebruik	4	0	.

Doel	2007-2013	2007 t/m 2009	2011
Sociaaleconomische vitalisering			
Stimulering en verbreding van de plattelandseconomie	25	35	0
Verbetering van de leefbaarheid in plattelandsgebieden		29	0
Impuls sociaaleconomische vitalisering	50	75	0

Agenda

Onderwerp	Wanneer
Tweede tranche EU-geluidsbelastingkaart	Tweede kwartaal 2011
Uitvoeringsprogramma TT en omgeving	Tweede kwartaal 2011
Opstellen besluiten luchtvaart	Derde kwartaal 2011
Actuele POV	Derde kwartaal 2011
Uitwerking innovatieve grondwatervisie	Tweede kwartaal 2011
Muskusrattenbesluit/eventuele overdracht VWS	Tweede kwartaal 2011
Tussenrapportage KRW	Derde kwartaal 2011
Anwijzen zwemplassen	Tweede kwartaal 2011
Nota Landschap (geactualiseerd) - uitwerking motie 2010-18	Eerste kwartaal 2011
Nota Vitaal platteland - uitwerking motie 2010-28	Eerste kwartaal 2011
PEIL-rapportage 2010	Tweede kwartaal 2011

Wat mag het kosten?

	Product/prioriteiten	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	Prioriteiten	12.135.702	12.292.231	11.048.160	7.259.755	7.040.835	7.040.835
	P-5.0 Waterhuishouding	1.916.739	2.271.794	993.693	991.972	905.251	903.530
	P-5.1 Milieubeleid	623.917	518.941	487.843	385.614	395.640	405.136
	P-5.2 Bodem	6.238.689	6.495.396	4.938.891	4.062.746	3.796.601	3.325.601
	P-5.3 Vergunningverlening	550.674	874.956	553.290	554.487	555.665	555.665
	P-5.4 Handhaving	119.976	373.508	357.010	362.140	365.920	369.788
	P-5.5 Natuur en Landschap	3.515.240	3.307.692	3.191.139	2.938.349	3.205.939	3.339.632
	P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	28.449.258	71.331.516	51.176.875	51.205.230	62.239.036	51.243.504
	Totaal lasten	53.550.195	97.466.034	72.746.901	67.760.293	78.504.887	67.183.691
Baten	P-5.0 Waterhuishouding	741.313	760.000	710.000	710.000	710.000	710.000
	P-5.1 Milieubeleid	550.199	112.000	112.000	0	0	0
	P-5.2 Bodem	5.107.101	4.614.790	3.242.414	2.365.414	2.098.414	1.627.414
	P-5.3 Vergunningverlening	495.297	313.000	175.000	175.000	175.000	175.000
	P-5.4 Handhaving	62.594	15.416	0	0	0	0
	P-5.5 Natuur en Landschap	418.339	167.976	175.345	80.345	80.345	80.345
	P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	25.337.212	64.667.235	46.729.932	46.929.932	47.011.832	47.011.832
	Totaal baten	32.712.055	70.650.417	51.144.691	50.260.691	50.075.591	49.604.591

	Product/prioriteiten	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Bestemming	Subtotaal voor bestemming	20.838.140	26.815.617	21.602.210	17.499.602	28.429.296	17.579.100
resultaat	Reserve monitoring voormalige stortplaatsen						
	Reserve grondwaterheffing	-177.862	-300.000	-85.000	-85.000		
	Reserve provinciaal aandeel ILG	3.312.328				-10.995.532	
	Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten		-1.000.000	-1.000.000			
	Subtotaal na bestemming	23.972.606	25.515.617	20.517.210	17.414.602	17.433.764	17.579.100

Toelichting op verschillen tussen 2010 en 2011

P-5.0 Waterhuishouding		
Kaderrichtlijn water		250.000,00
Bestrijden van de muskusrat		-1.011.380,00
Uitvoering Grondwaterwet		-195.000,00
diversen		-21.721,00
		-978.101,00
P-5.1 Milieubeleid		
Programma klimaat en energie		871.329,00
Overig		-31.098,00
		840.231,00
P-5.2 Bodem		
Kosten uitvoering bodemsaneringsprogramma (6.2)		-153.923,00
Overig		-30.206,00
		-184.129,00
P-5.3 Vergunningverlening		
Uitvoeringsprogramma externe veiligheid		163.000,00
Formulieren provinciaal beleid ten aanzien van bedrijfsgebonden milieutaken		-494.526,00
Overig		-2.140,00
		-333.666,00
P-5.4 Handhaving		
Overig		-66.582,00
P-5.5 Natuur en Landschap		
Overig		-123.922,00
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)		
Bezuiniging Co financiering ILG		-1.200.000,00
Bezuiniging op provinciale doelen PMJP ca.		-367.338,00
Ontsnippering EHS		-60000
Uitvoeringsprogramma Runde		-275000
Integraal Plan Natuurgebied Havelte-Oost		-700.000,00
Grote stap zetten in bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit		-465.000,00
Provinciale routenetwerken (4.2)		-163.353,00
Buffering Bargerveen		-650.000,00
Water vasthouden en bergen (7.1)		-700000
St landschapsbeheer		-48.795,00
Landbouw		-80.820,00
Overig		342.968,00
		-4.367.338,00

Programma 6. Middelen

Missie

De provincie Drenthe is een solide partner en zal dat in de toekomst blijven. De organisatie is 'in control'. De provincie is een aantrekkelijke werkgever waar mensen in een prettige en gezonde werkomgeving op een interactieve, doelgerichte en toekomstgerichte wijze samenwerken. De organisatie voorziet op een professionele wijze in de behoeften van bestuur, management en medewerkers aan advies en ondersteuning op het gebied van personeel, informatietechnologie, financiën en overige voorzieningen.

Doel (wat willen we bereiken?)

Planning en control

Een financieel gezonde organisatie, blijkend uit toepassing van repressief toezicht door de toezichthouder en een goedkeurende verklaring van de accountant, ook op het gebied van de rechtmatigheid.

Personeel en organisatie

Een lerende organisatie met een attractief HRM-beleid en arbeidsvoorwaardenpakket met een strategische personeelsbezetting waarbij:

- een slagvaardige, compacte en flexibele organisatie(structuur) gericht is op de primaire taakstelling van de provincie Drenthe;
- tijdig jonge medewerkers instromen, de flexibele inzet wordt vergroot en de door- en uitstroom in meerjarenperspectief in evenwicht is: 'De juiste medewerker op de juiste plek op het juiste moment';
- maximaal 35% van de totale formatie overhead is.

Facilitaire voorzieningen

Voor alle facilitaire voorzieningen, waaronder huishoudelijke diensten, gebouwbeheer, telefonie, bewaking, documentaire informatievoorzieningen, postverzorging, reproductievoorzieningen en opmaak, informatie en automatisering, secretariële ondersteuning en bestuurservice geldt:

- Het organiseren van ontwikkel- en innovatiekracht binnen de afdeling en een oriëntatie op een regiegestuurde ondersteunende afdeling. Hierdoor wordt een meer strategische dimensie toegevoegd aan het facilitair beleid en is het beter voorbereid op toekomstige ontwikkelingen
- Een goede beheersomgeving wordt bereikt door op een constructieve manier kennis en deskundigheid in te brengen in het programma Provinciehuis van Morgen, zodat na het revitaliseringsproces een adequaat en kostentechnisch verantwoord te beheren gebouw ontstaan is. Dit geldt voor alle facetten van huisvestingsmanagement, zoals stoffering en inrichting, technische installaties, ICT, telefonie, logistiek, veiligheid en digitalisering.
- De facilitaire organisatie zal invulling geven aan het begrip klantgerichtheid, door zich te ontwikkelen vanuit haar deskundigheid, tot een vraaggericht, klantvriendelijke en pro-actieve organisatie
- Een gezonde verzakelijgingslag doorvoeren binnen de bedrijfsvoering. De verzakelijking mag niet leiden tot inflexibiliteit en interne bureaucratie, maar open en eerlijk omgaan

met grenzen en kaders van de dienstverlening; het efficiënt en effectief organiseren van de bedrijfsprocessen.

- Het optimaal aansluiten op het organisatiebrede HR-beleid en vanuit eigen perspectief als dienstverlenende organisatie daaraan een bijdrage leveren.

Daarnaast zal fors worden ingezet op de uitvoering van het informatiebeleidsplan d.m.v. het uitvoeringsprogramma. Door hierbij de systematiek van de zogenaamde plateauplanning te hanteren ontstaat er een verantwoord proces van ontwikkeling en implementatie waarmee een stabiele en toekomstgerichte ICT-omgeving gecreëerd wordt.

Baten en lasten programma

Programma 6. Middelen	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	55.105.025	55.284.147	55.602.880	54.799.369	55.765.526	54.806.907
Totaal baten	131.217.851	138.076.760	137.529.636	139.383.358	141.290.729	141.929.770
Subtotaal voor bestemming	-76.112.827	-82.792.613	-81.926.756	-84.583.989	-85.525.203	-87.122.863

Ontwikkelingen

Provinciefonds

In 2008, 2009 en 2010 is er in IPO-verband veel discussie geweest over een nieuw verdeelmodel voor de algemene uitkering uit het provinciefonds, om te komen tot een eerlijker verdeling van de algemene uitkering. Immers de ene provincie heeft veel meer inkomsten verworven dan de andere (vanwege het aandelenbezit in de energiebedrijven), terwijl het verdeelmodel op dit punt van de vermogensmaatstaf niet was geactualiseerd. Het verdeelmodel was ook verouderd op het punt van de inkomsten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting (niet actueel rekentarief). Het IPO is er uiteindelijk, ondanks vele adviezen, niet in geslaagd met een nieuw verdeelmodel te komen. Wel heeft het IPO-bestuur een akkoord bereikt voor de jaren 2011 en 2012 voor de uitname van € 300 miljoen door het Rijk uit het provinciefonds. Dit voorstel is door het ministerie van BZK overgenomen in de Meicirculaire 2010. Het voorstel behelst een uitname van € 290 miljoen in 2011 en een uitname van € 310 miljoen in 2012 te realiseren door elke provincie een vooraf bepaald bedrag te laten betalen in de uitname. Aan het voorstel ligt geen enkel model ten grondslag. Noch de vermogensmaatstaf noch het rekentarief opcenten motorrijtuigenbelasting is geactualiseerd. Drenthe betaalt € 5 miljoen als onderdeel van de € 290 miljoen in 2011. Voor 2012 is het een lastige aangelegenheid de algemene uitkering in te schatten. Een aantal factoren speelt een grote rol, waaronder het nieuwe verdeelmodel dat volgens planning zou moeten ingaan per 1 januari 2012. Het is nog niet bekend hoe het nieuwe verdeelmodel er uit zal gaan zien. Naast de onzekerheid die de gang van zaken rond het verdeelmodel kenmerkt, is er ook nog onzekerheid over de te verwachten 'tegenvallers' met een andere herkomst. Van belang is hier onder meer de eventuele herstart van de normeringssystematiek. Daarvoor moet nog een keuze gemaakt worden, of deze herstart wel of niet zal plaatsvinden en welke methodiek dan toegepast zal worden.

Maar de wellicht grootste 'tegenvallers' zouden het gevolg kunnen zijn van aanvullende rijksbezuinigingen op de algemene uitkering en de doeluitkeringen op het gebied van verkeer en vervoer, jeugdzorg en landelijk gebied. Op dit moment wordt nog uitgegaan van een korting van € 300 miljoen op de algemene uitkering voor alle provincies, maar er is geen enkele zekerheid, dat het daarbij blijft. Zo beveelt de brede heroverwegingswerkgroep Kalden een aanvul-

lende korting van € 280 miljoen aan. De doeluitkeringen worden mogelijk met 20% gekort. De combinatie van al deze samenvallende ontwikkelingen en daarmee verbonden onzekerheden, maakt dat het meerjarig ramen van de hoogte van de algemene uitkering en de doeluitkering momenteel zeer veel lijkt op het voorspellen van de uitkomst van een tombola. Daarbij bestaat feitelijk maar één betrouwbare zekerheid: de uitkomst die voor het jaar 2012 uit de circulaire volgt, zal zich hoogstwaarschijnlijk in de praktijk niet voordoen. Voor de korte termijn is dan nog de veiligste aanname, dat de algemene uitkering en de doeluitkeringen in 2012 wel ongeveer dezelfde orde van grootte zullen kennen als die van 2011.

Motorrijtuigenbelasting

Onlangs is duidelijk geworden dat het niet waarschijnlijk is dat het rekeningrijden op korte termijn zal worden ingevoerd. Daarmee is ook de invoering van een nieuw provinciaal belastinggebied naar een moment verder in de toekomst verplaatst. Drenthe zet verder in op het actualiseren van de doorwerking van de opbrengst van de motorrijtuigenbelasting in het (nieuwe) verdeelmodel voor de verdeling van de algemene uitkering uit het provinciefonds.

Opbrengst verkoop Essent-aandelen

In de Begroting 2010 zijn wij bij de raming van de opbrengst van de verkoop van de Essent-aandelen uitgegaan van een conservatieve inschatting van de verwachte opbrengst. Inmiddels is over de opbrengst van de zogenoemde 'tweede tranche' meer duidelijkheid verkregen. In de Nota reserves en voorzieningen 2010 wordt voorgesteld, het saldo van € 41.059.000 van de Reserve opbrengst 2e tranche aandelenverkoop Essent aan de Dynamische cofinancieringsreserve toe te voegen. Dit gezien de mogelijke toekomstige cofinancieringsverplichtingen van de provincie Drenthe. De Reserve opbrengst 2e tranche aandelenverkoop Essent heeft dan geen saldo meer en kan om die reden per 31 december 2010 worden opgeheven.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?

6.1 Organisatieontwikkeling

Algemeen

Voor de organisatieontwikkeling is de centrale vraag, welke organisatie nodig is om uitvoering te geven aan de Provincie Nieuwe Stijl. Wij zien de organisatie van morgen als een organisatie die zich richt op haar kerntaken en die slagvaardig en flexibel is. Een organisatie die goed is in verbinden, organiseren en contracteren. Het voeren van gebiedsregie staat daarbij centraal. De vaardigheden van medewerkers zijn hierop afgestemd. Integraal werken is kenmerkend voor de organisatie.

Gewenste formatieomvang van de provinciale organisatie

Het zich concentreren op de kerntaken en de behoefte aan flexibele inzet hebben aanzienlijke gevolgen voor de formatie op het Provinciehuis. We gaan toe naar een fors kleiner personeelsbestand. We gaan veel meer flexibiliteit creëren. Met zo'n beleid spelen we meteen ook in op de krappe arbeidsmarkt die over enige tijd zal ontstaan. Gedwongen ontslagen willen we voorkomen. We proberen een kleiner personeelsbestand te bereiken via natuurlijk verloop. Dit is zowel financieel als uit HRM-oogpunt verstandig. Dit laat onverlet dat het hier gaat om een grote HRM-opgave. In sommige afdelingen/teams is het natuurlijke verloop veel hoger dan in andere. In die afdelingen/teams kan het zo zijn dat bepaalde vacatures toch weer ingevuld moeten worden. De gemaakte keuzes inzake de kerntaken van de provincie zijn ook van belang voor de beantwoording van de vraag of een bepaalde vacature al dan niet weer (intern) ingevuld moet gaan worden. Uitgaande van een (selectieve) vacaturestop betekent voorgaande dat de

interne mobiliteit enorm gestimuleerd zal moeten worden. Dat vergt een stevig mobiliteitsplan met alle kosten van dien (zie tekst frictiekosten verderop).

De afgelopen jaren is de formatie al teruggegaan naar 530 fte. Wij denken dat we door bijstelling van (beleidsinhoudelijke) ambities en door een forse efficiëncyslag jaarlijks verdere besparingen kunnen realiseren. Deze zullen oplopen naar 60 fte, ofwel € 4,2 miljoen in 2014. We willen in 2018 een provinciale organisatie bereikt hebben met een formatieomvang tussen 420 en 470 fte. Hiervan is maximaal 370 fte in vaste dienst voor de kerntaken. In deze opstelling is nog geen rekening is gehouden met eventuele uitplaatsingen naar de Regionale Uitvoeringsdienst en verder doorgevoerde samenwerking richting Shared Service Centra.

Binnen de geplande formatieomvang beweegt een 'flexibele schil' van tussen de 50 en 100 fte mee met de ambities en financiële mogelijkheden van het bestuur. Het is belangrijk om de expertise van uitstromers en flexwerkers voor de organisatie te behouden. Daarvoor zullen HR-instrumenten en ICT/kennismanagement worden ingezet.

Kortom, de ontwikkeling van de organisatie van de provincie Drenthe zal de komende jaren aanzienlijke inspanningen vergen.

Friciekosten

Om de personele bezuinigingen te kunnen realiseren moet er met frictiekosten rekening worden gehouden. Inzet op het natuurlijk verloop in de periode 2011-2014 brengt kosten met zich mee. We gaan ervan uit dat bij de taakstelling van 60 fte cumulatief tot 2014 ongeveer € 5,9 miljoen nodig zal zijn voor zogeheten afvlakkingskosten. Omdat de uitstroom ook een grote interne vervangingsvraag veroorzaakt, zijn extra middelen gereserveerd voor zaken als loopbaanbeleid, scholing en mobiliteit (LSM) van het zittende personeel. Tussen het jaar 2010 (voorbereiding) tot en met 2014 (uitvoering en nazorg) denken wij gemiddeld € 500.000 extra per jaar nodig te hebben, ofwel € 2,5 miljoen over de hele periode.

S3

Voor de uitwerking en uitvoering van de formatieve doelstellingen per afdeling en eenheid, het nieuwe HR-beleid en de personele gevolgen van PNS en de Directiebrief, is het project Slim, Slank en Soepel opgestart (S3). In dit project worden ook meegenomen de mobiliteitsopgave, de gewenste competentieontwikkeling en het vormgeven van een flexibele schil. Zie verder paragraaf 2.5 Bedrijfsvoering, ontwikkellijn III Provincie Nieuwe Stijl, de HR-opgave.

Regionale Uitvoeringsdienst en andere vormen van samenwerking

De plannen voor de eigen organisatie worden nog beïnvloed door eventuele uitplaatsing van personeel ten gevolge van de Regionale Uitvoeringsdienst ende mogelijke oprichting van Shared Service Centra. Bij de vorming van de Regionale Uitvoeringsdienst gaat het vooral om het buiten de provinciale organisatie bundelen van uitvoerende taken op bijvoorbeeld het gebied van vergunningverlening en handhaving van verschillende overheidsorganisaties. De stand van zaken rond Shared Service Centra is dat Drenthe begin 2010 samen met Groningen en Friesland een verkenning is gestart naar de mogelijkheden van samenwerking op het gebied van bedrijfsvoeringsfuncties. Het gaat vooralsnog om Geo/Gis-diensten, inkoop, ingenieursdiensten, salarisadministratie, repro, financiële en personeelsadministratie en gespecialiseerde kennis op het terrein van arbeidsvoorwaarden, rechtspositie en fiscaliteit. De resultaten van deze eerste verkenning zijn positief. Eind 2010/begin 2011 zal na een meer gedetailleerd onderzoek besloten worden of er concrete vervolgstappen worden genomen en zo ja welke. De uitwerking van de plannen zal dan vanaf 2011 plaatsvinden.

6.2 Digitalisering

Zie begrotingsprogramma 1 en paragraaf 2.5 Bedrijfsvoering.

6.3 Stimuleringsfonds Drentse projecten

Het Stimuleringsfonds Drentse projecten is bij het vaststellen van de Voorjaarsnota 2007 PLUS door uw Staten ingesteld. Uw Staten hebben ermee ingestemd, het Stimuleringsfonds in stand te houden totdat de reeds door uw Staten geautoriseerde projecten financieel zijn afgerond. Besloten is tevens het Stimuleringsfonds in de tussentijd niet meer te voeden en na afloop het Stimuleringsfonds Drentse projecten op te heffen.

6.4 Dynamische cofinancieringsreserve

Omdat ook in de toekomst middelen uit nationale en Europese programma's nodig zijn om de Drentse ambities te realiseren is het noodzakelijk te kunnen blijven beschikken over voldoende cofinancieringsmiddelen, bijvoorbeeld om vanaf 2013 aan het Regiopark te kunnen blijven bijdragen. Daarom wordt de € 87 miljoen van de Essent-reserve die nog overblijft na de onttrekking van € 64 miljoen voor de RSP-reserve, benut voor de voeding van een reserve voor toekomstige cofinancieringsverplichtingen in het kader van een Dynamische Cofinancieringsagenda. De Dynamische Cofinancieringsreserve is exclusief bedoeld voor projecten en programma's die in het kader van een programmatische aanpak zijn gedefinieerd in de Dynamische Cofinancieringsagenda. Daarbij gaat het om projecten en programma's projecten van de provincie zelf en van derden op het gebied van de ruimtelijk-economische ontwikkeling, waarbij cofinanciering door de provincie noodzakelijk is. Binnen de Dynamische Cofinancieringsreserve wordt een bedrag van € 25 miljoen geormerkt voor projecten ter stimulering van de plattelandsontwikkeling, die binnen de doelstelling van de reserve vallen.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2011
6.1 Organisatieontwikkeling	<ul style="list-style-type: none">■ Een slagvaardige, compacte en flexibele organisatie, gericht op de primaire taakstelling van de provincie.■ Focus op de primaire processen.	<ul style="list-style-type: none">■ Uitrol programma PNS.■ Uitrol project S3.■ Terugbrengen formatie ondersteunende eenheden tot 35% van totale formatie.■ Investeren in en versnellen van strategische personeelsplanning; mobiliteitsplan.
6.2 Digitalisering		Zie paragraaf 2.5 Bedrijfsvoering.
6.3 Stimuleringsfonds Drentse projecten	Vanuit een gebiedsgerichte aanpak worden meer omvangrijke en grootschalige projecten van de grond getrokken.	Afronden van nog lopende projecten in het kader van het Stimuleringsfonds Drentse projecten.
6.4 Dynamische cofinancieringsreserve	Opvang van de financiële gevolgen van teruglopende Europese en rijksmiddelen en beschikbaarheid van voldoende cofinancieringsmiddelen voor nieuwe programma's.	Ontwikkelen en financieren van projecten partners volgens de voor de reserve ontwikkelde spelregels.

Financieel overzicht prioriteiten

Programma 6. Middelen	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
P6.01 Organisatieontwikkeling	1.431.971	429.750	424.342	0	0	0
P6.02 Digitalisering	601.543	902.800	629.150	137.250	135.000	135.000
P6.04 Proceskosten	544.139	406.361	159.000	0	0	0
Totaal programma 6. Middelen	2.577.653	1.738.911	1.212.492	137.250	135.000	135.000

Moties en amendementen

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2010 hebben Provinciale Staten enige amendementen en moties aangenomen, die ook financiële consequenties hebben. Zo zijn enige voorstellen voor bezuinigingen niet overgenomen. De staten hebben tot een vrij generiek dekkingsplan besloten via extra kortingen op externe inhuur en inkoop van goederen en diensten. Een nadere uitwerking vindt u in de Nota van aanbieding bij deze begroting 2011.

Wat doen we nog meer?

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Planning en control (zie ook de ontwikkelingen Slimmere productie en Zaken op orde van de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 2.5))	De provincie valt financieel gezien onder repressief toezicht. Voor haar bedrijfsvoering ontvangt de provincie van de controlerend accountant een goedkeurende verklaring. De provincie kent een duurzaam begrotingsevenwicht.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoering geven aan P&C-cyclus (Voorjaarsnota, begroting, rapportages, jaarverslag). ■ Verbetering P&C-cyclus: tegengaan onderbesteding, SMART maken doelen, ontwikkelen indicatoren. ■ Doorontwikkelen P&C-portal. ■ Het actueel houden van de financiële administratie. ■ Applicatiebeheer van het bedrijfsvoeringssysteem. ■ Verstrekken financiële adviezen aan directie en management. ■ Kaderstelling bedrijfsvoering.
Treasury	De provincie beschikt over een moderne en goed uitgebalanceerde beleggingsportefeuille waarbij met minimaal risico maximum rendement wordt behaald.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verder uitbouwen treasuryfunctie (waaronder liquiditeitsbegroting). ■ Uitzetten en aantrekken van geldmiddelen. ■ Opzetten van een uitgebalanceerde beleggingsportefeuille.
Financieel beheer en advisering	90% van de facturen worden binnen 20 dagen betaald Kwaliteit administratie binnen normen goedkeurende accountantsverklaring jaarrekening Up-to-date informatie-voorziening	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wekelijks medewerkers herinneren bij niet afgehandelde facturen. ■ Digitalisering inkoopproces. ■ Maandelijkse rapportage betaalgedrag t.b.v. afdelingen om te sturen. ■ Periodiek uitvoeren van interne controles. ■ Periodiek uitvoeren van interne controles en informatie digitaal beschikbaar stellen via P&C Portal.
Rechtmatigheidsaudits	De financiële handelingen van de provincie zijn rechtmatig.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Controle SISA-regelingen. ■ Uitvoeren Controleplan. ■ Adviezen rondom rechtmatigheidsvraagstukken.
Inkoop	De provincie koopt professioneel tegen gunstige voorwaarden in.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Implementeren inkoopbeleid. ■ Professionaliseren inkoopfunctie.

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Integraal gezondheidsmanagement	De provincie zorgt voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren van RI&E. ■ Verlaging ziekteverzuim. ■ Geven van voorlichting. ■ Aanbesteden van arbodienstverlening.
Interne milieubeleid	Verduurzamen van de bedrijfsvoering	<ul style="list-style-type: none"> ■ Gescheiden afvalinzameling. ■ Duurzaam inkopen.
Personeel en organisatie	De provincie beschikt over een modern HRM-beleid.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoering geven aan HRM-cyclus (planning, voortgang, beoordeling). ■ Verstrekken HRM-adviezen aan directie en management. ■ Applicatiebeheer van het bedrijfsvoeringssysteem. ■ Kaderstelling bedrijfsvoering. ■ Implementeren van het herijkte strategische HRM-beleid. ■ Versterken van resultaat- en prestatiegericht werken en daaraan gerelateerde personeelsbeoordeling. ■ Digitalisering PRO-processen. ■ Implementatie nieuwe CAO.
Informatievoorziening en automatisering	De provincie beschikt over een ICT-infrastructuur die up to date is en geen belemmering vormt voor een gezonde bedrijfsvoering.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Binnen dit programma worden ook activiteiten ontwikkeld in het kader van de verbetering ■ van de informatiebeveiliging (op basis van de landelijke Code voor Informatiebeveiliging), ■ opleidingen en financiering van de deelname in het programma e-provincies (IPO). Verder ■ lopen er diverse migratieprojecten. ■ Uitrol van 500 nieuwe werkplekken. ■ Aanbesteding en vervanging van netwerkbekabeling (in relatie met renovatie). ■ Realisatie van een externe computerlocatie voor opslag, remote back-up en uitwijk. ■ Vervanging van centrale server systemen, inclusief sanering van besturingssystemen.
Digitalisering van de bedrijfsvoering	Als onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Welkom in digitaal Drenthe 2007-2008 wordt erop ingezet dat www.drenthe.nl qua dienstverlening voldoet aan de normen van advies.overheid.nl (staat op minimaal de vierde plaats in de provincie-monitor).	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ingevoerd een documentsysteem en een beschikbaar dynamische digitaal archief. ■ Digitalisering van personeelsdossiers. ■ Invoeren van een kennissysteem op Huisnet. ■ Bouw van basisregistraties om aan te sluiten op landelijke voorzieningen (als DigiD).
Communicatie		<ul style="list-style-type: none"> ■ Communicatieadvisering in alle fasen van het beleidsproces. ■ Communicatieadvisering GS. ■ Interne communicatie: advisering directie en afdelingshoofden; daarnaast uitvoeringsactiviteiten: onder andere berichtgeving Huisnet en samenstelling/eindredactie personeelsblad. ■ Nieuwe media: verantwoordelijk voor actualisatie en eindredactie website. ■ Relatiemanagement: activiteiten representatie en evenementen.

Product	Resultaten	Activiteiten 2011
Facilitaire voorzieningen <ul style="list-style-type: none"> ■ gebouwen ■ secretariaten ■ bestuurservice ■ documenten 	De provincie is in staat zich te houden aan het eigen kwaliteitshandvest.	De afdeling Facilitaire Ondersteuning verzorgt producten en diensten op het gebied van huishoudelijke diensten, gebouwbeheer, energie- en milieumanagement, telefonie, bewaking, receptie, documentaire informatievoorziening, inkomende interne en uitgaande post, goederenontvangst, GIS/cartografie, chauffeurs, secretariële ondersteuning, opmaak, print en afwerkfaciliteiten c/q/ regie op uitbesteding daarvan.

Agenda

Onderwerp	Wanneer
Jaarstukken 2009	Juni 2011
Voorjaarsnota 2010	Juli 2011
Eerste Bestuursrapportage 2010	Juli 2011
Tweede Bestuursrapportage 2010	November 2011
Begroting 2011	November 2011

Wat mag het kosten?

	Product/prioriteiten	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	Prioriteiten	2.577.653	1.738.911	1.212.492	137.250	135.000	135.000
	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	52.527.371	53.545.236	54.390.388	54.662.119	55.630.526	54.671.907
	Totaal lasten	55.105.025	55.284.147	55.602.880	54.799.369	55.765.526	54.806.907
Baten	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	131.217.851	138.076.760	137.529.636	139.383.358	141.290.729	141.929.770
	Totaal baten	131.217.851	138.076.760	137.529.636	139.383.358	141.290.729	141.929.770
Bestemming resultaat	Subtotaal voor bestemming	-76.112.827	-82.792.613	-81.926.756	-84.583.989	-85.525.203	-87.122.863
	Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten		-2.712.464				
	Reserve voor algemene doeleinden	2.617.417	-16.741.754	-2.149.767	7.629.782	11.824.170	15.836.860
	Saldireserve	-10.487.817	-972.674	-606.000			
	Reserve ontgrondingenheffing	-663.784					
	Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa), (voorheen Reserve t.b.v de in te stellen voorziening pensioenen)	6.001.721					
	Voorziening spaarverlof	200.000					
	Reserve opbrengst aandelenverkoop Essent		-64.000.000				
	Reserve opbrengst 2e tranche aandelenverkoop Essent						
	Reserve Regio Specifiek Pakket	29.623.241	69.340.000	423.485	311.445	234.348	186.185
	Reserve verdubbeling N33	235.000					
	Dynamische cofinancieringsreserve			642.982	646.197	649.428	652.675
	Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten	-26.311.825					
	Resultaat	1.334.413					
Subtotaal na bestemming	-73.564.461	-97.879.505	-83.616.056	-75.996.565	-72.817.257	-70.447.143	

Toelichting op verschillen tussen 2010 en 2011

Uitgaven

P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	
De kosten ten behoeve van het digitaliseren van processen zijn in 2011 lager begroot dan in 2010. Dit is conform de fasering van de realisatie van het programma Provinciehuis van Morgen	262.400
De toegerekende kosten van uit de interne producten (apparaatskosten) zijn in 2011 hoger. Dit wordt vooral door de toename van de kapitaallasten wegens de revitalisering van het provinciehuis en aanschaf nieuwe apparatuur of nieuwe versies van programmatuur veroorzaakt.	-834.762
Saldo overige verschillen	253.629

Inkomsten

P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	
De rente van belegd kasgeld en dividend beleggingsfondsen is lager dan in 2010	-303.622
Hogere opbrengsten opcenten op motorrijtuigenbelasting	1.203.000
In 2011 is voor het eerst het dividend van Attero opgenomen	171.000
saldo provinciefonds en decentralisatie uitkeringen	-3.359.145
Voordeel op de het saldo kostenplaats rente. Dit komt door het toerekenen van rente wegens investeringen. Ten opzicht van 2011 onder andere door de projecten provinciehuis, depot Drents Museum en het Drents Museum	1.741.643

I **Beleidsbegroting**

I.2 **Paragrafen**

Paragraaf 2.1 Lokale heffingen

1 Grondwaterheffing

Op grond van het bepaalde in artikel 7.7 van de Waterwet hebben provinciale staten bij wijze van belasting een heffing ingesteld op het onttrekken van grondwater. De regels die de provincie hanteert bij de grondwaterheffing zijn neergelegd in de grondwaterheffingsverordening.

Op grond van het bepaalde in artikel 6.4 van de Waterwet is het verboden om zonder vergunning van gedeputeerde staten grondwater te onttrekken of water te infiltreren:

- a. ten behoeve van industriële toepassingen, indien de te onttrekken hoeveelheid meer dan 150.000 m³ per jaar bedraagt;
- b. ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening of een bodemenergiesysteem.

De regels die de provincie hanteert voor bovengenoemde onttrekkingen zijn vastgelegd in de Provinciale omgevingsverordening (POV) Drenthe.

De bestedingsmogelijkheden voor de provincie van de grondwaterheffing zijn limitatief in de Waterwet opgenomen.

Kosten die op grond van de waterwet onder de heffing kunnen worden gebracht zijn:

- a. maatregelen, direct verband houdende met het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water;
- b. voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoeken;
- c. het houden van een register voor het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water;
- d. vergoeding ingevolge artikel 7.14, eerste lid, van schade, voortvloeiend uit de uitvoering van artikel 6.4;
- e. in verband met de uitvoering van artikel 7.19

Inkomsten

De belasting wordt geheven naar de onttrokken hoeveelheid grondwater gemeten in kubieke meters.

Indien op grond van de vergunningvoorschriften water wordt geïnfiltreerd, wordt op aanvraag van belastingplichtige het aantal kubieke meters geïnfiltreerd water in mindering gebracht op de voor de belasting te hanteren onttrokken hoeveelheid grondwater.

De hoogte van de heffing is vastgesteld door provinciale staten. Jaarlijks wordt het tarief verhoogd met de gemiddelde prijsindex voor gezinsconsumptie. Voor 2010 geldt een tarief van € 1,062 per 100 m³ onttrokken hoeveelheid grondwater. De te betalen heffing mag naar beneden afgerond worden op hele euro's.

De belasting wordt verschuldigd op het moment waarop het grondwater wordt onttrokken en moet op aangifte worden voldaan.

De geraamde inkomsten voor 2011 zijn € 700.000,--.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij invordering van de grondwaterbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

2 Heffing ontgroningen

Op grond van artikel 21f Ontgroningenwet hebben provinciale staten bij wijze van belasting een heffing ingesteld op het ontgronden van stoffen. De regels die de provincie hanteert bij de ontgroningenheffing zijn vastgelegd in de Heffingverordening ontgroningen Drenthe 2000. De regels die de provincie hanteert bij een ontgroning staan vermeld in de Ontgroningenwet en in hoofdstuk 8 van de Provinciale omgevingsverordening (POV). De bestedingsmogelijkheden voor de provincie van de ontgroningenheffing zijn limitatief in de Ontgroningenwet opgenomen.

Kosten die onder de heffing zijn gebracht.

Na de laatste wijziging van de Ontgroningenwet (in werking getreden per 1 februari 2008) wordt op grond van de Heffingverordening Drenthe 2000 alleen nog een heffing in rekening gebracht voor kosten met betrekking tot schadevergoedingen ingevolge artikel 26, Ontgroningenwet. Het provinciale tarief daarvoor bedraagt € 0,45 per 100 m³ hoeveelheid stoffen.

Daarnaast biedt de wet nu een nieuwe mogelijkheid voor heffing ter dekking van kosten met betrekking tot het onderzoek naar het verband tussen een ontgroning en schade aan onroerende zaken en de bepaling van de omvang van de schade.

Inkomsten

De heffingsplicht rust op alle houders van vergunningen en machtigingen, behalve als het vergunningen en machtigingen betreft die gelden voor minder dan 10.000 m³ vaste stoffen. De heffing heeft betrekking op de hoeveelheden bodemmateriaal gemeten in profiel van ontgraving (zgn. vaste kubieke meters). Het gaat daarbij om de bruto hoeveelheden, los van de vraag of het al dan niet verhandelbare specie betreft. De belastingschuld ontstaat op het tijdstip dat de vergunning of machtiging is verleend en wordt door middel van aanslag opgelegd. De geraamde inkomsten voor 2011 zijn € 10.000,--.

Teruggaaf

Indien een vergunning of machtiging wordt vernietigd of ingetrokken dan wel wordt gewijzigd, vindt teruggaaf van de heffing plaats. Geen teruggaaf vindt plaats over de hoeveelheid stoffen die reeds is gewonnen. Teruggaaf blijft ook achterwege indien het bedrag dat moet worden teruggegeven minder bedraagt dan het in artikel 21f Ontgroningenwet genoemde bedrag ad € 227,--.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de invordering van de ontgroningenheffing wordt geen kwijtschelding verleend

Toekomstige ontwikkelingen

Besluitvorming over het al dan niet invoeren van eerdergenoemde nieuwe heffingsmogelijkheid.

3 Leges

Onder de naam leges worden rechten geheven ter zake van het genot van de door of vanwege het provinciaal bestuur verstrekte diensten. De leges worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. De tarieventabel voor 2011 zal in het najaar van 2010 ter beschikking komen.

Met de definitieve invoering van de wet WABO per 1 oktober 2010 is de bestaande legesverordening hierop aangepast waarbij zoveel mogelijk is aangesloten bij het concept IPO-legesmodel.

Inkomsten

De geraamde inkomsten voor 2011 zijn € 238.500,--.

Prestatie	Budgetomschrijving	Rubrieknummer	Begroting 2010	Begroting 2011
		legesverordening		
3550301	Leges e.a. rechten WABO	3. Omgevingsvergunning	0	175.000
3560105	Leges e.a. rechten Ontgrondingen	4. Ontgrondingen	30.000	30.000
3440104	Leges e.a. rechten Waterwet	5.1 Waterwet-Grondwater	10.000	10.000
3300215	Leges e.a. rechten VR/RVV	6.1.3 Verkeer en vervoer	17.500	17.500
3310404	Leges e.a. rechten POV	6.1.4 Verkeer en vervoer	5.000	5.000
3330504	Leges e.a. rechten Zuidoost-Drentse Vaarwegen	6.1.5 Verkeer en Vervoer	500	500
3330404	Leges e.a. rechten Meppel-de Punt	6.1.6 Verkeer en vervoer	500	500
			63.500	238.500

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

4 Nazorgheffing stortplaatsen

Op grond van de Wet milieubeheer hebben PS een heffing ingesteld op het drijven van stortplaatsen, met uitzondering stortplaatsen waar baggerspecie is gestort en die (mede) worden gedreven door de minister van verkeer en waterstaat.

Kosten die onder de heffing kunnen worden gebracht zijn:

- a. kosten in verband met de zorg voor de in de provincie gelegen stortplaatsen
 - maatregelen strekkende tot het in stand houden, alsmede het herstellen, verbeteren of vervangen van voorzieningen ter bescherming van de bodem
 - het regelmatig inspecteren van voorzieningen ter bescherming van de bodem
 - het regelmatig onderzoeken van de bodem onder de stortplaatsen
- b. de afdracht van gelden aan het fonds als bedoeld in artikel 15.48 van de Wet milieubeheer (claims van derden)
- c. de door de provincie Drenthe uitgevoerde inventarisatie van plaatsen waar in de provincie Drenthe afvalstoffen zijn gestort en waar dat storten vóór 1 september 1996 is beëindigd en het onderzoek naar en systematische controle van de aanwezigheid, de aard en de omvang van eventuele verontreiniging aldaar

De kosten voortvloeiende uit b zijn vooralsnog niet meegenomen in de berekening van de nazorgheffing. Voor risico's is een opslag van 5% in de berekening van de nazorgheffing verdisconteerd.

In 2004 heeft GS zowel de Checklist nazorgplannen als de Checklist nazorg baggerdepots voor het beoordelen van nazorgplannen vastgesteld. Op basis hiervan zijn de door de exploitanten geactualiseerde nazorgplannen in 2006 door het college van gedeputeerde staten goedgekeurd. In 2010 moet door de stortplaats Meisner te Ubbena, onderdeel van Sita, een nieuw nazorgplan ter vaststelling worden aangeboden. Dit in verband met de voorgenomen sluiting in 2010.

Beleid

Het provinciale beleid is erop gericht de heffing toereikend te laten zijn om de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen te bekostigen. Het tarief voor 2011 kan uiterlijk in december 2010 worden vastgesteld.

Inkomsten

De nazorgheffing wordt geheven per stortplaats. De hoogte van de jaarlijkse heffing is afgeleid van het doelvermogen per stortplaats. In 2010 is de stortplaats Meisner gesloten waardoor de eeuwigdurende nazorg aan de provincie is overgedragen. Voor Attero te Wijster is het tarief teruggebracht naar € 0. Voor de provinciale exploitatiebegroting is een eventuele tariefswijziging neutraal, omdat de totale nazorgheffing in het Nazorgfonds wordt gestort.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de invordering van de heffing wordt geen kwijtschelding verleend.

5 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van artikel 222 van de Provinciewet worden provinciale opcenten geheven. De opcenten zijn een opslag op een andere belasting, namelijk de motorrijtuigenbelasting (MRB). Deze belasting wordt geïnd door de Rijksbelastingdienst. De opbrengst opcenten MRB is qua opbrengst de belangrijkste provinciale heffing.

Beleid

Het tarief voor de opcenten van de MRB wordt jaarlijks geïndexeerd. Voor Drenthe vindt deze indexering plaats op basis van het vierjarig gemiddelde van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie.

De tariefsontwikkeling geeft het volgende beeld:

2011	2012	2013	2013
83,6	84,9	86,2	87,2

De inkomsten

Op basis van de huidige gegevens en aannames is een raming gemaakt van de verwachte ontwikkeling van de opbrengst opcenten MRB.

In navolgende tabel is de raming voor 2011 en volgende jaren weergegeven.

2011	2012	2013	2014
47.648	48.883	50.149	51.448

Bedragen x € 1.000,--

Kwijtscheldingsbeleid

Voor bezwaar, beroep en eventuele vrijstellingen of heffingen is de Rijksbelastingdienst verantwoordelijk.

Paragraaf 2.2 Weerstandsvermogen

Inleiding

In deze paragraaf wordt het weerstandvermogen van de provincie Drenthe weergegeven.

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.

De weerstandscapaciteit omvat de middelen en mogelijkheden waarover de provincie kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Voor het kunnen beoordelen van het weerstandsvermogen is het noodzakelijk de aanwezige weerstandscapaciteit te analyseren in samenhang met de omvang en de achtergronden van de risico's. In deze paragraaf komen aan bod:

- Provinciaal beleid;
- Weerstandscapaciteit:
 - Incidentele weerstandscapaciteit;
 - Structurele weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de aanwezige risico's.

Provinciaal beleid

Om de vele ambities van de provincie Drenthe te realiseren is het van belang dat de provinciale middelen zo scherp mogelijk ingezet worden. Hier past een wat minder behoudende financiële koers bij. Het is niet de bedoeling dat er geld blijft liggen. Deze koers houdt ook in dat er meer dan voorheen risico's genomen worden. Deze risicovollere koers kan gevolgd worden indien er sprake is van voldoende weerstandscapaciteit, zodat de eventuele financiële tegenvallers opgevangen kunnen worden.

Hierna wordt het beleid met betrekking tot weerstandscapaciteit en de risico's behandeld. Op basis van de conclusie uit het rapport over weerstandsvermogen van onze huisaccountant uit 2005 werd een noodzakelijke weerstandscapaciteit geacht ongeveer € 25 miljoen te zijn. De weerstandscapaciteit als percentage van de totale lasten (10%) is eveneens een goed meetpunt. Immers, naarmate de lasten toenemen zijn de risico's vaak ook groter. De totale begrote lasten 2011 bedragen € 312,7 miljoen, 10% hiervan is € 31,3 miljoen.

Weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Niet alle vrije reserves worden gerekend tot de weerstandscapaciteit. Immers, de intentie is uitgesproken concrete en uitgewerkte plannen aan de staten voor te leggen ten laste van reserves. Dit uit zich met name in de (vrij aanwendbare) reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten. Binnen de definitie van de BBV valt een dergelijke reserve te rekenen tot de weerstandscapaciteit. Omdat de komende collegeperiode een aantal projecten uit deze reserve gefinancierd gaan worden is het niet reëel om deze reserve mee te tellen voor de weerstandscapaciteit. Dit geldt gedeeltelijk ook voor de reserve voor algemene doeleinden. Om scherper het onderscheid te krijgen tussen een reserve die nodig is om te voldoen aan de weerstandscapaciteit en de vrij aanwendbare reserves is een risicoreserve ingesteld.

Deze risicoreserve wordt gevormd ten laste van de reserve voor algemene doeleinden. Daarmee vormt de reserve voor algemene doeleinden de incidenteel vrij besteedbare ruimte.

1 Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen. Hiervoor wordt een risicoreserve gebruikt met de grootte van € 19 miljoen.

De daarmee ingestelde reserves hebben de volgende functie.

Risicoreserve

Deze reserve wordt ingesteld om incidentele tegenvallers op te vangen, welke niet door een specifieke voorziening worden afgedekt. Voorgesteld wordt deze reserve de komende jaren € 19 miljoen groot te laten zijn. Jaarlijks zal aan de hand van een risico inventarisatie worden bekeken in hoeverre het weerstandsvermogen in de toekomst dient te worden bijgesteld.

De samenstelling en ontwikkeling van de algemene reserves ziet er als volgt uit.

Bedragen x € 1.000,- per 31 december	2011	2012	2013	2014
Reserve voor algemene doeleinden	23.680	31.310	43.134	58.971
Risicoreserve	19.000	19.000	19.000	19.000
Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten	5.390	2.400	1.000	0
Totaal algemene reserves	48.070	52.710	63.134	77.971

Bestemmingsreserves

Alle bestemmingsreserves zijn door PS bestemd voor een bepaald doel. Alleen voor het afgesproken doel mogen bestedingen plaatsvinden. Alle uitgaven en inkomsten van de bestemmingsreserves lopen via de exploitatierekening. Bij de begroting worden toevoegingen aan en bijdragen van reserves opgenomen. Dit kunnen afgesproken algemene mutaties zijn, maar ook kunnen dit bijdragen van reserves zijn die dienen voor het opvoeren van jaarbudgetten in de begroting. Dit is een verwachte besteding van de reserve in het boekjaar. Wanneer er meer of minder wordt besteed dan is begroot, moeten PS toestemming geven voor een extra toevoeging of onttrekking aan de reserve. Volgens de BBV-voorschriften worden alle mutaties op de reserves vermeld bij het programma 6 Middelen. Dit maken wij expliciet zichtbaar door een resultaat voor bestemming en een resultaat na bestemming van reserves te presenteren. Vanwege het feit dat bestemmingsreserves bedoeld zijn voor een specifiek doel, worden deze niet meegenomen bij de bepaling van de (incidentele) weerstandscapaciteit.

Bedragen x € 1.000,- per 31 december	2011	2012	2013	2014
Reserve monitoring voormalige stortplaatsen	1.296	1.296	1.296	1.296
Reserve beheer vaarweg Meppel-De Punt	3.397	3.056	2.717	2.377
Reserve grondwaterheffing	239	154	154	154
Reserve Investerings verkeer en vervoer	18.797	2.070	1.314	843
Reserve vaarverbinding Erica-Ter Apel	9.280	5.940	1.200	0
Reserve verdubbeling N33	11.965	11.965	11.965	11.965
Reserve achterstallig onderhoud & verbeteringswerken N34	4.079	2.938	1.774	0
Reserve provinciaal aandeel ILG	10.996	10.996	0	0
Reserve Regionaal Specifiek Pakket	62.289	46.870	37.237	29.083
Reserve dynamische cofinanciering	129.239	129.886	130.535	131.188
Totaal bestemmingsreserves	251.577	215.171	188.192	176.906

De samenstelling en ontwikkeling van de bestemmingsreserves ziet er als volgt uit.

Stille reserves

De stille reserves zijn de reserves die niet op de balans staan. Stille reserves ontstaan wanneer bezittingen niet worden geactiveerd of wanneer de reële waarde afwijkt van de waarde die in de boeken staat. Een provincie kan echter verborgen vermogen niet zo maar te gelde maken. Bij de toelichting op de balans is dit jaar wel de geschatte stille reserves van de deelnemingen aangegeven. Ook is het voor stille reserves die zijn 'opgesloten' in andere activa niet zinvol om deze mee te nemen in de weerstandscapaciteit. De meerwaarde van deze activa kan immers alleen dan verzilverd worden als er geen vervanging voor terug hoeft te komen. De activa die bij de provincie Drenthe op de balans staan worden voornamelijk gebruikt voor de normale bedrijfsvoering. De verkoop van de aandelen Essent heeft voor een sterke daling van de stille reserve gezorgd. Deze reserve is omgezet in de bestemmingsreserve 'opbrengst aandelenverkoop Essent'. De eerste tranche die uit de verkoopopbrengst ontvangen wordt is redelijk zeker, maar de tweede tranche is nog onzeker wat betreft omvang en tijdstip van uitbetaling.

2 Structurele weerstandscapaciteit

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Dit betreft in de beginsel de optelsom van de ruimte op de begroting en de onbenutte belastingcapaciteit.

Ruimte op de begroting

De post Onvoorziene uitgaven binnen het begrotingsprogramma Financiering en algemene dekkingsmiddelen, ten bedrage van structureel € 50.000,-, kan worden aangemerkt als onderdeel

van de structurele weerstandscapaciteit. In de Voorjaarsnota 2010 is voorgesteld om deze post voor onvoorziene omstandigheden te blijven gebruiken. Hieronder worden kosten verstaan die gemaakt worden om een project(investering) uit te werken tot een concreet statenvoorstel. Indien de staten besluiten tot een dergelijke investering of project zullen deze kosten worden toegevoegd aan de investering/project. Als het project niet doorgaat, zullen de voorbereidingskosten ten laste van de post Onvoorzien worden gebracht.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit van de provincie van de provincie Drenthe bestaat uit het verschil tussen de opbrengst bij het maximaal aantal te heffen opcenten MRB en de opbrengst bij het werkelijke tarief. De raming in de begroting 2011 is uitgegaan van een tarief per 1 april 2011 van 83,6. Het maximumtarief dat door het ministerie van Financiën is vastgesteld voor de periode 1 april 2011 tot en met 31 maart 2012 bedraagt 119,4. Gebaseerd op deze uitgangspunten is de onbenutte belastingcapaciteit als volgt.

Bedragen x € 1.000,-	2011	2012	2013	2014
Voorgesteld tarief	46.648	48.883	50.149	51.448
Maximaal tarief	62.183	69.839	71.647	73.505
Onbenutte belastingcapaciteit	15.535	20.956	21.500	22.057

Onbenutte belastingcapaciteit 14.682 15.398 15.905 16.428

De weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe

Uit de hiervoor genoemde gegevens blijkt dat de weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe als volgt meerjarig kan worden weergegeven (afgerond, x € 1.000,--).

Bedragen x € 1.000,-	2011		2012		2013		2014	
	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.
Risicoreserve	19.000		19.000		19.000		19.000	
Ruimte binnen begroting		450		450		450		450
Onbenutte belastingcapaciteit		15.535		20.956		21.500		22.057
Totaal (inc. + struct.)		34.985		40.406		40.950		41.507

Vanzelfsprekend geldt dat de componenten van de weerstandscapaciteit verschillen in hun mate van inzetbaarheid. Zo is de risicoreserve direct aanwendbaar tot het maximum. Het verhogen van het opcententarieff in het kader van het opvangen van risico's zal daarentegen niet lichtvaardig worden besloten.

Inventarisatie van de aanwezige risico's

Van de risico's die de provincie loopt, is een aantal afgedekt door de gebruikelijke verzekeringen of door het instellen van voorzieningen. In deze paragraaf gaat het om risico's die niet zijn afgedekt of niet kunnen worden afgedekt. Provincies hebben te maken met een diversiteit aan lastig in te schatten risico's die bovendien soms onderling afhankelijk zijn. De provincie onderkent de volgende risico's.

Inventarisatie risico's paragraaf weerstandsvermogen Begroting 2011

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Renterisico vreemd vermogen	Het vreemd vermogen bedraagt 26,6 % van het totale vermogen.	De risico's bij de rente-ontwikkeling van het vreemd vermogen zijn beperkt, omdat het hier vooral om overlopende passiva gaat dus kortlopende schulden met een rentelooptijd korter dan 1 jaar met een vast laag rentepercentage	Spreiding in looptijd op basis van een rentevisie.
Renterisico ILG	De uitvoering van het ILG wordt voor een belangrijk deel gefinancierd met rijksbudgetten. In dit kader stort het Rijk in gelijke delen over de periode 2007-2013 elk kwartaal middelen bij het Groenfonds die de provincie vervolgens kan gebruiken voor de uitvoering. De uitvoering van het ILG heeft een aanlooperperiode gekend. In de eerste jaren waren de uitgaven voor de uitvoering van het ILG lager dan de gestorte rijksbijdragen. Bij het Groenfonds is nu nog sprake van een batig saldo. Op deze manier geniet de provincie een rentevoordeel. Er is echter sprake van een omslagpunt. De uitvoering krijgt steeds meer vorm. Het valt niet uit te sluiten, dat volgend jaar het saldo bij het Groenfonds ontoereikend zal zijn om alle betalingen te kunnen verrichten. Dat betekent, dat de provincie dan gebruik zal moeten maken van de leenfaciliteit bij het Groenfonds met de bijbehorende kosten.	De hoogte van het risico is afhankelijk van de snelheid in de uitvoering van het pMJP Drenthe en van de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Het risico valt op dit moment nog niet nauwkeurig te kwantificeren. Gezien de huidige rentestand en gelet op de te verwachten ontwikkelingen, wordt dit risico qua omvang niet al te hoog geschat.	De meest effectieve beheersmaatregel is temporisering van de uitvoering. En dat ligt niet voor de hand. Een adequate beheersmaatregel is om de in het verleden ontstane rentebaten waar nodig te gebruiken voor eventuele rentekosten.
Financiële risico's projecten pMJP / ILG.	Het ILG wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd door majeure, integrale en complexe projecten. Deze projecten hebben aanzienlijke projectbudgetten variërend van enkele miljoenen tot zelfs enkele tientallen miljoenen. Complexe projecten als hier bedoeld, kunnen te maken krijgen met mee- en tegenvallers.	Het financiële risico valt op dit moment nog lastig te kwantificeren.	Versterken van de sturing op deze majeure projecten; Tijdig onderkennen wanneer er mee- en tegenvallers zijn. Meevallers inzetten voor projecten waar tegenvallers zijn.
Overige risico's ILG	Met ingang van 2007 voert de provincie de regie betreffende het ILG. In dit kader is tussen de provincie Drenthe en het Rijk een Bestuursvereenkomst afgesloten voor de periode 2007-2013. Onzeker is nu, of deze Bestuursvereenkomst met de bijbehorende rijksbudgetten zal worden verlengd. In de Bestuursvereenkomst is bepaald, dat de afgesproken prestaties uiterlijk eind 2013 volledig moeten zijn gerealiseerd. De administratieve en financiële afwikkeling kan dan in 2014 plaatsvinden. ILG-projecten hebben vaak een langjarig karakter. Mochten lopende ILG-projecten eind 2013 niet volledig zijn afgerond, dan loopt de provincie Drenthe het risico, dat de afgesproken rijksbijdragen niet volledig aan de provincie Drenthe worden uitgekeerd.	Het financiële risico valt op dit moment nog lastig te kwantificeren.	Versterken van de sturing op deze projecten; Scherp bewaken van het tempo in uitvoering; Lopende projecten regelmatig monitoren op de vraag, of ze eind 2013 zijn afgerond en daarover rapporteren.

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Kredietrisico	<p>Over de verstrekte leningen loopt de provincie een kredietrisico. Voor het merendeel van de verstrekte geldleningen is echter sprake van hypothecaire zekerheidstelling. Er is een lening verstrekt aan RTV Drenthe (per 31 december 2009 nog een uitstaande schuld € 3,7 miljoen).</p> <p>Daarnaast is er aan het Drentse Participatie Maatschappij voorlopig een lening verstrekt van € 1 miljoen, die kan worden uitgebreid tot een maximum van € 4 miljoen</p> <p>Verder heeft de provincie aan het Nationaal Restauratiefonds een lening verstrekt van € 2,9 miljoen. Dit is een zogenaamd revolving fund, waarbij laagrentende hypotheekleningen worden verstrekt aan beschermde provinciale monumenten en de aflossingen weer terugvloeien in het Drentse Monumentenfonds. Een soortgelijke constructie is toegepast bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten, waarbij een bijdrage is verstrekt van € 0,7 miljoen. Verder is er in het verleden nog een oneindig lopende lening aan Enaxis/Essent verstrekt van 4, 2 miljoen met een hoge rentevergoeding. Over al deze leningen loopt de provincie een kredietrisico.</p> <p>Ten slotte heeft de provincie een grote hypotheekportefeuille open staan van leningen die in het verleden zijn verstrekt aan werknemer. Ook hierover loopt de provincie risico door vertraaging of geen aflossing</p>	<p>Bij liquiditeitsproblemen van de instellingen of ambtenaren waaraan de leningen zijn verstrekt, kan de aflossing van de totale openstaande lening in gevaar komen of vertraagd worden. Voor de revolving funds geldt dat de provincie risicodragend is als de hypotheeknemers niet aan hun aflossing kunnen voldoen. Omdat meerdere hypotheekleningen worden verstrekt is het risico groter, alleen de impact is alleen kleiner omdat het om een deel van de totale verstrekte lening gaat.</p>	<p>Voor de leningen aan RTV Drenthe en Essent geldt een hypothecaire zekerheidstelling;</p> <p>De provincie Drenthe geeft toekenningbeschikkingen af voor het vertrekken van hypotheekleningen uit het Nationaal Restauratie Fonds. Hieraan zijn voorwaarden verbonden. Ook voert het Nationaal Restauratie Fonds een kredietbeoordeling uit;</p> <p>Hypotheekleningen verstrekt aan ambtenaren hebben ook een onderpand. Provincie Drenthe is altijd 1e schuldeiser.</p>
Begrotingsrisico's	<p>Aan veel ramingen in de Begroting zijn onzekerheden verbonden. Bovendien zijn de te realiseren baten en lasten soms niet goed te beïnvloeden.</p>		
Risico's op gegarandeerde geldleningen	<p>De gewaarborgde geldleningen betreffen geldleningen verstrekt ten behoeve van instellingen in voornamelijk de gezondheidszorg. Het totaal van de gegarandeerde geldleningen bedraagt per 31 december 2010 € 5,7 miljoen (2009: € 6,3 miljoen).</p>	<p>Indien een instelling in gebreke blijft bij het aflossen van de lening, dan staat de provincie borg voor aflossing aan de bank voor de omvang van het bedrag waar zij garant voor staat.</p>	<p>In deze sector worden geen nieuwe garanties afgegeven.</p>

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Kosten bestuursdwang	Bij de geïntensiverde handhavingactiviteiten kan het noodzakelijk zijn dat de provincie bestuursdwang moet toepassen. Het is niet altijd zeker dat verhaal van de kosten hiervan mogelijk is.	De financiële impact kan erg fluctueren, denk hierbij aan bedragen van € 10,000 tot > € 500.000 voor individuele gevallen.	Extra inzet op adequaat toezicht en handhaving zal de risico's op het opleggen van bestuursdwang beperken. Waar mogelijk of wenselijk zal in plaats van bestuursdwang worden gekozen voor het opleggen van een last onder dwangsom. Deze financiële middelen kunnen vervolgens gehanteerd worden ter beheersing van de kosten bestuursdwang via risicoreserve.
Claims van derden	Hierbij gaat het om de aansprakelijkheid van de provincie bij (vermeend) onrechtmatig handelen. In de afgelopen jaren is 'de lagere overheid' regelmatig geconfronteerd met gebeurtenissen die haar imago geen goed hebben gedaan. Deze gebeurtenissen hebben geleid tot een kritischer houding van burgers en bedrijven ten opzichte van de lagere overheid. Deze kritische houding leidt ertoe dat de lagere overheid vaker wordt aangesproken op de kwaliteit van de door haar geleverde prestaties. De nasleep van de recente gebeurtenissen bij de lagere overheid, waaronder de gebrekkige handhaving van veiligheidsvoorschriften, bevestigen dit. Hoewel zich in de afgelopen jaren bij de provincie Drenthe geen claims van belang hebben voorgedaan die het noodzakelijk maakten de hiertoe aangehouden buffer in het weerstandsvermogen aan te spreken, achten wij het, gezien de maatschappelijke ontwikkelingen ter zake, toch blijvend nodig hiervoor een risicoreserve binnen het eigen vermogen aan te houden. De accountant heeft daarom aanbevolen een risicobandbreedte aan te houden van minimaal € 1,5 miljoen tot maximaal € 2,5 miljoen. Deze inschatting is gemaakt door uit te gaan van vijf tot tien gebeurtenissen, waarbij claimrisico's zouden kunnen ontstaan en een maximaal risico per gebeurtenis van circa € 250.000,--. Wij zien geen reden om deze bandbreedte uit te breiden.	De claims vallen onder de dekking van de aansprakelijkheidsverzekering. Per gebeurtenis geldt hier een eigen risico van € 12.500,- .	Zorgdragen voor adequate handhaving die door hun werkzaamheden onterechte claims zoveel mogelijk kunnen voorkomen. Afdекken door middel van aansprakelijkheidsverzekering en aanvullend de risicoreserve

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Decentralisatie van rijkstaken	<p>Naast de overdracht van bevoegdheden en middelen vindt ook overdracht van risico's plaats waarbij geen compensatie in geld plaatsvindt. Ook herverdeeffecten dragen in geval van overdracht van rijkstaken naar de lagere overheden bij tot een verhoging van de risico's. De verwachting is dat het risico toeneemt door de verdergaande bezuinigingen en ombuigingen van het Rijk.</p> <p>De vraag is, wat een nieuw bestuursakkoord (met decentralisatieafspraken) kan betekenen in termen van zekerheid.</p>	Omdat decentralisatie-afspraken worden gekoppeld aan financiële afspraken vallen de financiële risico's mee. Risico's in termen van een uitgekleed middenbestuur (omdat nieuwe decentralisatieafspraken niet worden nagekomen) zijn echter reëel. Er is in dit verband dus ook sprake van een meer bestuurlijk risico dan een financieel risico.	Omdat reëel is dat nieuwe afspraken in IPO-verband worden gemaakt moet in IPO-verband tijdig het gesprek worden gestart hoe dit risico zoveel mogelijk kan worden beperkt.
Voorfinanciering Meerjarenuitvoeringsprogramma Bodemsanering 2010-2014	<p>Uit Meerjarenuitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 blijkt dat de uitvoeringskosten zijn geraamd op € 12,22 miljoen. Binnen het Provinciefonds is een decentralisatieuitkering Bodem voor de periode 2010-2014 opgenomen, ter hoogte van € 6,38 miljoen. Dit leidt tot een tekort van € 5,84 miljoen over de gehele programmaperiode. Daarnaast is sprake van verschil in kasritme tussen geraamde uitgaven en de ontvangsten (DU bodem en ISV3 bodem). Om uitvoering te geven aan het meerjarenprogramma wordt dit bedrag door de provincie voorgefinancierd. We schatten in dat deze middelen op termijn worden terug ontvangen via een aanvulling van het budget met knelpuntmiddelen (VROM) en ISV3 bodemgelden.</p>	Voor 2011 is het voor te financieren bedrag begroot op € 2 miljoen.	<p>Strakke controle op de verplichtingen/uitgaven, tegenvallers worden gecompenseerd, meevallers worden gebruikt om het tekort te dekken.</p> <p>In 2011/2012 wordt (landelijk) een de tussenstand bepaald; dan wordt besloten over het vervolg traject.</p>
Bodemsanering en -bescherming, locatie-specifiek	<p>Provincie heeft jarenlang veel onderzoek gedaan naar de verontreinigings situatie op en nabij de locatie Van Wijk en Boerma te Tynaarlo. Tevens wordt nu gewerkt, samen met andere partijen waar onder de gemeente, NS vastgoed etc. om een bestemming voor deze locatie te ontwikkelen. De kosten voor deze sanering, geschat op een bedrag van € 10 miljoen, zijn dermate hoog dat het beschikbaar gestelde budget van VROM lang niet toereikend is om de saneringkosten te kunnen financieren.</p>	De steeds verder gaande verspreiding van verontreinigd grondwater kan op termijn een risico gaan vormen voor het gebied van de Drentse Aa, waar ook drinkwater wordt gewonnen door de Waterleidingmaatschappij Groningen.	<p>Inzetten op bemiddeling gemeente-NS, zodat er scenario tot stand kan komen waarbinnen extra inkomsten kunnen worden gegenereerd.</p> <p>Verder beoordelen in hoeverre binnen meerjarenprogramma ruimte kan worden gevonden.</p>

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Boringen naar aardwarmte	<p>Er zijn risico's verbonden bij de boringen naar aardwarmte. Het mogelijke risico kan zijn dat bijvoorbeeld de geologie ter plaatse toch anders is dan op basis van bestaande boorgegevens en seismisch onderzoek is bepaald. Ook kan blijken dat door verschillen in de ondergrond de doorlatendheid in de praktijk geringer is dan verwacht. Technisch risico is dat geen of water met een te geringe toestroom aangeboord wordt. Het risico ligt voor de boringen in Zuidoost-Drenthe beneden de 10%.</p> <p>In Zuidoost-Drenthe worden naar verwachting in het najaar van 2010 de opsporingsvergunningen verstrekt en vindt de voorbereiding plaats voor het zetten van tenminste één boring.</p>	<p>Het betreft een statistisch risico voor het technische aspect van de boring en risico dat na boring alsnog besloten wordt geen geothermie toe te passen. Het betreft resterend risico waarin niet wordt voorzien in de dekking middels de landelijke regeling.</p>	<p>Indien de boringen leiden tot financiële tegenvallers zal een beroep worden gedaan op de provinciale risicoreserve (max. € 1 miljoen).</p> <p>Er wordt provinciale regeling opgesteld, aanvullend op de landelijke regeling. De gewijzigde landelijke regeling zal naar verwachting van kracht worden per 1 oktober 2010. Zodra de definitieve regeling bekend is, kan de aanvullende provinciale regeling worden opgesteld.</p>
Onderhoud wegen en kanalen, algemeen	<p>De provincie loopt het risico dat door derden veroorzaakte schades niet of niet geheel verhaald kunnen worden. Vooral schade aan wegen, anders dan door een ongeval veroorzaakt, zijn veelal niet op de veroorzaker te verhalen.</p> <p>De provincie wordt verder met enige regelmaat aansprakelijk gesteld voor ongevallen die (vaar)weggebruikers overkomen. Dit zal toenemen bij een lager onderhoudsniveau.</p> <p>Daarnaast kunnen ook natuurlijke calamiteiten als extreme regen- of sneeuwval of aardbevingen aanzienlijke schades tot gevolg hebben. De risico's blijven structureel aanwezig.</p>	<p>Ondanks dat de provincie hiervoor verzekerd is vraagt de afhandeling schades en claims vaak veel inzet en komen niet gedekte kosten ten laste van de reguliere onderhoudsbudgetten. Daarnaast bestaat het risico op negatieve beeldvorming in de media.</p>	<p>De provincie is verzekerd voor gevallen waarin de provincie aansprakelijk gesteld wordt voor ongevallen die (vaar)weggebruikers overkomen.</p> <p>Regelmatig inspecteren de kantonniers onze wegen op onrechtmatigheden.</p>
Onderhoud wegen en kanalen, Marktsituatie bij aanbestedingen	<p>De (aanbestedings)marktsituatie kenmerkt zich door verlaagde aanneemsommen, mede door de lagere omzetvolumina bij opdrachtgevers. Deze gunstige marktsituatie heeft geleid tot kortingen in de aanneemsommen. Door de huidige kredietcrisis en het gebrek aan werk blijven de aanneemsommen laag. Bij het aantrekken van de economie kan dit veranderen.</p> <p>Er is een ontwikkeling dat aannemers bij aanbestedingsprocedures op vermeende onduidelijkheden juridische middelen hanteren.</p> <p>Sinds 2010 is een trend waarneembaar dat meer aannemers failliet gaan als gevolg van de economische crisis.</p>	<p>Door de verlaagde aanneemsommen is er soms meer toezicht van de opdrachtgever nodig.</p> <p>Naast vertraging van de gunning van de werken ontstaan veel procedures en daaraan verbonden kosten voor juridische bijstand etc.</p> <p>Dit kan gevolgen hebben voor zowel de voortgang van de realisatie van een project als de garantstelling voor de kwaliteit van een project tijdens de onderhoudsperiode.</p>	<p>Eisen en voorwaarden in de bestekken zo nauwkeurig mogelijk en volgens de nieuwste richtlijnen opnemen.</p>

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Financiële risico's ten aanzien van Landinrichting op Drentse maat (LODM), Hunzemaat, Verplaatsingsregeling Drentse bedrijven (VDB) en Verplaatsingsregeling agrarische bedrijven (VAB)	De provincie heeft een viertal fondsen opgericht bij het Nationaal Groenfonds ten behoeve van de vier vorengenoemde regelingen. Daarnaast wordt geld geleend bij het Nationaal Groenfonds ten behoeve van de aankoop dan grond door DLG ter realisatie van de doelen waarvoor deze fondsen zijn opgericht. Wanneer de doelen bereikt zijn, worden deze gronden weer vervreemd. Vanuit de fondsen worden de kosten die het Nationaal Groenfonds hiervoor maakt betaald en komen de pachtinkomsten binnen. Aangezien een deel van de gronden meerjarig in eigendom is van DLG, hebben fluctuaties in de prijsontwikkeling van gronden invloed hebben op de het vermogen in de fondsen.	De langjarige ontwikkeling is dat de grondprijzen stijgen. De kortetermijnhandel laat wel eens fluctuaties zien, waardoor de laatste jaren zowel gronden met winst als met verlies verhandeld zijn.	De fondsen worden zodanig beheerd dat er een ruime buffer is om dergelijke fluctuaties op te vangen.
EU-programma doelstelling 2 1997-1999	In 2004 en 2005 is het EU-programma doelstelling 2 1997-1999 (samen met de provincie Groningen) door de Europese Commissie gecontroleerd. In oktober 2007 heeft hierover een hoorzitting plaatsgevonden in Brussel. In de hoorzitting heeft de beheersautoriteit meer dan de helft van deze terugvordering bestreden. De commissie zal nu een definitief standpunt opstellen. Dit standpunt zal zeer waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2008 worden ingenomen. De beheersautoriteit kan dit standpunt vervolgens accepteren of in beroep gaan bij het Europese Hof.	De controle heeft geleid tot een voorlopige terugvordering van € 4,4 miljoen.	Het risico is voor het grootste deel afgedekt door rentebaten op het programma (ruim € 3,5 miljoen).
Risico's in het kader van de ruimtelijk-economische SNN programma's en Interreg	De provincie Drenthe is bij de Gemeenschappelijke regeling SNN mede risicodragend voor de risico's bij de uitvoering van het de ruimtelijk-economische programma's, zoals onrechtmatigheden bij de uitvoering van projecten, interpretatieverschillen en verandering van regelgeving. Voor oude en huidige programma's en regelingen is geraamd hoe groot de risico's zijn. De risico's zijn vervolgens afgezet tegen de beschikbare reserves. Naast de in het SNN uitgevoerde Europese programma's is de provincie Drenthe betrokken bij de projecten Hanze Passage, Innovatieve Actieprogramma, Sensor City, Farmers for Nature, Waterline Economy, Watercost en Sparc. Ook bij deze projecten is sprake van risico's ten aanzien van de eindafrekening.		Voor de oude programma's en regelingen is er binnen SNN ruim voldoende weerstandsvermogen om de resterende risico's op te vangen. De omvang van de reserves bij de huidige programma's en regelingen is voldoende om inhoudelijke en budgettaire risico's op te vangen.
Dividend Enexis, Attero en Publiek Belang	De dividendopbrengsten van deelnemingen zijn per definitie onzeker. Door Enexis wordt de komende jaren een positieve ontwikkeling van het bedrijfsresultaat verwacht en groeiende mogelijkheden voor een dividenduitkering. Door Attero wordt op de korte termijn uitgegaan van een garantiebepaald bedrag van € 7,5 miljoen voor dividenduitkeringen aan alle aandeelhouders. Bij Publiek Belang is de ontwikkeling van het bedrijfsresultaat onzeker.	Het risico kan zowel positief als negatief zijn.	Dividenden worden voorzichtig geraamd op basis van informatie van de betreffende bedrijven

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Nazorg stortplaatsen	Op grond van de wettelijke nazorgregeling in de Wet milieubeheer wordt de provincie, na overdracht van de nu operationele stortplaatsen, verantwoordelijk voor de bestuurlijke, organisatorische en financiële aspecten van de nazorg van deze stortplaatsen. De benodigde voorzieningen hiervoor worden opgebouwd in het Nazorgfonds (algemeen bestuur is GS). Er worden in dit kader risico's gelopen, vooral als het doelvermogen niet wordt bereikt als gevolg van tegenvallende rendementen, een faillissement, een snellere sluiting van de stortplaats dan voorzien of door wanbetaling, evenals door niet-voorzien omstandigheden nadat overdracht van de stortplaatsen aan de provincie heeft plaatsgevonden.	Nadat de stortplaatsen zijn gesloten of bij een faillissement, kan geen verrekening met de exploitant meer plaatsvinden waardoor mogelijk onvoldoende middelen in het nazorgfonds aanwezig zijn voor de eeuwigdurende nazorg.	Tegenvallende rendementen en vroegtijdige sluiting kunnen worden gecompenseerd door het verhogen van de heffing of een eenmalige eindheffing. Met behulp van een protocol sluitingsverklaring en een risicomodel wordt het risico beperkt.
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, planschade.	Met name bij de grotere nieuwbouwprojecten (zoals de aanleg van rondwegen) kan het risico van planschade ex artikel 6.4 van de Wro niet geheel worden uitgesloten.	vertraging planprocedures als gevolg van de advies- en beroepsprocedures bij het voldoen aan planologische regelingen en/of diverse vergunningen	Van belang is dat dit risico al tijdens de bestemmingsplanprocedure wordt geïnventariseerd;
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, draagvlak planontwikkeling.	Kenmerk voor het huidige provinciale beleid is het streven naar een verkeers- en vervoersvisie per corridor of gebied en een daarop gericht integraal maatregelenpakket. Met name het draagvlak voor de conclusies en aanbevelingen van de verschillende corridorstudies bepaalt de haalbaarheid van meerjaren-uitvoeringsconvenanten. In financiële zin kunnen deze risico's positief en negatief zijn		
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, onteigening	Veelal worden de gronden langs minnelijke weg verworven. In een aantal situaties is echter een onteigeningsprocedure nodig. Deze procedures zijn tijdrovend, dus vertragend en kostenverhogend;		
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, bodemsaneringen.	In incidentele gevallen zal tijdens de uitvoering van het werk verontreiniging van het grondwater of van de bodem worden aangetroffen. Bij wegconstructies moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid van het moeten afvoeren en verwerken van teerhoudend asfalt.	Bodemsaneringen kunnen aanzienlijk kostenverhogend werken en zullen vaak tot grote vertragingen van het project leiden.	
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, geluidhinder	Sinds een aantal jaren moet bij reconstructies een akoestisch geluidsonderzoek worden uitgevoerd naar de effecten van de maatregelen op de omgeving (bijvoorbeeld de woningen langs een weg). Voor het geval de berekende geluidbelasting 1,5 dB hoger is dan de waarde in de oude situatie, moet de overheid maatregelen treffen. Daarbij kan gedacht worden aan maatregelen aan de bron (bijvoorbeeld geluidsreducerend asfalt) dan wel aan maatregelen op de plaats waar het effect optreedt (bijvoorbeeld maatregelen aan de woningen).	Indien er maatregelen moeten worden getroffen, zijn deze van invloed op de kosten van het project.	
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, kabels en leidingen.	Het moeten verleggen van kabels en leidingen kan in sommige gevallen aanzienlijk kostenverhogend werken en in de tijd gezien vertragingen opleveren.		

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, aanbestedingen	De op het moment van aanbesteden heersende marktsituatie kan een risico vormen. Een mee- of tegenvallende aanbesteding kan wel 30% verschil maken.		
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, water-, archeologie-, flora- en fauna-toets.	Voordat een bestemmingsplan gewijzigd kan worden moet de water-, archeologie-, flora en fauna-toets met een positief resultaat worden doorlopen.	Bij negatief resultaat kan het leiden tot een wijziging dan wel vertraging van het project	
Uitvoering PUP verkeer en vervoer, financiële dekkingsplannen.	De uitwerking van het provinciale beleid wordt in nauwe samenwerking met derden (onder andere Rijk en gemeenten) in een Meerjarig regionaal investeringsprogramma opgenomen. Per project wordt aangegeven welke overheden en instanties als financieel medeverantwoordelijke partner worden gezien. De afspraken daarover worden sinds 2005 jaarlijks in het PUP vastgelegd. Het dekkingsplan moet als een risico worden gezien in geval over de financieringsopzet nog geen overeenstemming is bereikt. In die gevallen waar een project in eerste aanleg een provinciale verantwoordelijkheid betreft, zal de provincie zelf moeten zorg dragen voor een financieel vangnet voor het eventueel (gedeeltelijk) mislukken van de nagestreefde financieringsopzet. Dat vangnet zal in beginsel worden gevonden binnen de provinciale budgetten.		

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Doeluitkering Jeugdzorg	<ul style="list-style-type: none"> - Bezuinigingen Rijk. In verband met de bezuinigingsdruk bij het rijk, lopen we het risico dat we een korting op de doeluitkering zullen krijgen - Bij een voortdurende stijging van de justitiemaatregelen bestaat het risico dat het BJZ bij onvoldoende financiering niet meer kan voldoen aan de verplichtingen. In dat geval is de provincie wettelijk verplicht bij te springen. Omdat er geen restant van de doeluitkering als buffer aanwezig meer is op de balans, lopen we hier een financieel risico. - Bij Bureau Jeugdzorg wordt de verwachte groei van de justitietaken door de provincie voorgefinancierd. Als de werkelijke groei achterblijft, dan krijgt de provincie minder financiering achteraf van het rijk. Doordat bureau Jeugdzorg wel hun vaste kosten hebben gemaakt op basis van de verwachte groei, is dan onzeker of ze de te veel ontvangen gelden kunnen terugbetalen. - Het komt gemiddeld één keer per jaar voor dat iemand met spoed opvang nodig heeft buiten de provincie, omdat de zorgaanbieders in Drenthe dit niet kunnen bieden. Dat is niet te voorkomen. Ook zijn er soms wettelijke uitspraken, waarbij de opvang buiten onze gefinancierde zorginstellingen moet plaatsvinden. Meestal zijn dit schrijnende gevallen, waarbij de rechter het persoonlijke en maatschappelijk belang groter weegt dan het financieringsprobleem. We zijn dan genoodzaakt deze kosten te vergoeden. - Het rijk geeft jaarlijks een vergoeding voor loonstijgingen (OVA). Het component prijsstijging is al jaren niet meer uitgekeerd, zodat de instellingen jaarlijks efficiënter moeten gaan werken. In verband met de rijksbezuinigingen komt de OVA vergoeding steeds meer onder druk te staan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij kortingsmaatregelen van het Rijk, zal de provincie uit de eigen krappe middelen moeten bijspringen of zullen de afgesproken prestaties niet meer geleverd kunnen worden. Dit kan leiden tot wachtlijsten. - De financiële positie van Bureau Jeugdzorg gaat drastisch achteruit of ze zijn niet in staat terug te betalen. 	<p>Het Rijk heeft een hardheidsclausule, waaruit de groei van groter dan 7% gefinancierd kan worden. Het is echter niet zeker dat deze hardheidsclausule in stand blijft.</p> <p>De financiële positie en de liquiditeitspositie van Bureau Jeugdzorg goed blijven volgen. Ook de kwartaalcijfers van de groei geven een indicatie hoe de groei op het einde van het jaar zal uittomen.</p> <p>Om het financiële risico hiervoor te beperken wordt een bepaald bedrag voor onvoorziene uitgaven Jeugdzorg in het budget aangehouden.</p>

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
<p>Financieel en beleidsmatig risico bij verstreken subsidies</p>	<p>Bij het verstrekken van subsidies lopen we het risico dat prestaties niet of niet volgens de beschikking worden uitgevoerd. Naast het risico dat dan de doelen niet gehaald worden, loopt de provincie ook een financieel risico, omdat we meestal voorschotten verstrekken bij subsidies. Terugvordering kan dan lastig zijn.</p> <p>Voor een aantal subsidieregelingen (bijvoorbeeld POP en STINAD) geldt, dat bij de aanvragen tot op zekere hoogte overcommitting plaatsvindt. Dat betekent dat vooraf rekening gehouden wordt met te verwachten voordelen bij de eindafrekening en met het eventueel geen doorgang vinden van enkele projecten. Ervaring leert dat overcommitting een weliswaar reëel, maar ook aanvaardbaar risico inhoudt. Per subsidieregeling zal in de toekomst worden bekeken in hoeverre overcommitting bij schaarser wordende middelen nog aanvaardbaar is.</p>	<p>Afgezien van het niet realiseren van provinciale doelstellingen kan een financieel risico worden gelopen ter hoogte van de reeds verstrekte voorschotten</p>	<p>Bij incidentele prestatiesubsidies wordt in principe maximaal 80% aan voorschotten verstrekt. Bij grote subsidies worden betalingen vaak in meerdere voorschotten verdeeld (naar mate van voortgang van afgesproken prestaties). Bij prestatiesubsidies per boekjaar wordt de subsidie betaald in maandelijkse termijnen.</p> <p>Bij grote subsidies worden ook tussentijdse voortgangsrapportages verlangd en bij de afrekening een accountantsverklaring.</p> <p>Terugvorderingen bij minder presteren worden in de administratie vastgelegd en hiervoor wordt de invorderingsprocedure van de provincie toegepast.</p> <p>Zoveel mogelijk smart geformuleerd prestaties vastleggen bij het verlenen van de subsidie.</p>
<p>Bezwaarschriften</p>	<p>Bij de uitvoering van het beleid en het verstrekken van subsidies kunnen derden bezwaarschriften indienen.</p>	<p>In periode van subsidievermindering cq -beëindiging (ihkv bezuinigingen, Provincie Nieuwe Stijl) is dit vermoedelijk vaker aan de orde.</p>	<p>Tijdige (voor) aankondiging en juridisch goed voorbereiden van de beslissing kan risico op gegronde verklarde bezwaarschriften verkleinen.</p>

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Beleidsrisico bij uitvoering sociale en culturele allianties	In het sociale en culturele domein zijn er samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met gemeenten om samen doelen te realiseren, waarbij de gemeenten vaak de penvoerder zijn. Samenwerking gebeurt op vertrouwensbasis, daarom is het controle instrumentarium beperkt. De sociale allianties zijn ook bedoeld om via een zogenaamde 'zachte landing' taken onder te brengen bij gemeenten, waarbij de gesubsidieerde instellingen van de provincie kunnen profiteren.	Er is sprake van een gelijkwaardigheid tussen de beide alliantiepartners. Verantwoording is dus lichter dan het bij subsidierelatie zou zijn. Onbekend is of dit impact heeft op minder resultaat of doelbereik.	Door het opstellen van een uitvoeringsprogramma, tussentijdse rapportage en overleg en de jaarlijkse verantwoording en evaluatie van het uitvoeringsjaar, worden doelen en ambities bijgestuurd. Ook de geldstroom wordt hierop afgestemd. Verstrekte gelden zijn gemarkeerd en blijven beschikbaar voor de allianties.
Incidentele kosten oprichting uitvoeringsorganisatie	Berenschot heeft een berekening gemaakt van de incidentele kosten en terugverdientijd van Regionale uitvoeringsdiensten in Nederland. De incidentele kosten bestaan uit frictiekosten, sociaal plankosten, desintegratiekosten en projectkosten, en hebben betrekking op de provinciale organisatie. Het gaat in totaal om € 110.000.000 voor alle 26 RUD's in NL. Het instellen van RUD's levert een structurele besparing op van € 12.000.000 per jaar. De terugverdientijd komt hiermee op 9 jaar. Overigens wordt in IPO-verband nog gewerkt aan een claim richting VROM voor de dekking van de invoeringskosten. Gelet op bezuinigingen op rijksniveau is dit een traject met een onzekere uitkomst.	Uit de berekeningen komt naar voren dat de investeringen in een Drentse RUD pas na 9 jaar zijn terug verdiend. Dit betekent een forse voorinvestering vanuit de provincie Drenthe. De hoogte van de voorinvestering is op dit moment niet goed aan te geven. Enerzijds omdat de totale incidentele kosten niet zomaar door 26 RUD's gedeeld kunnen worden, en anderzijds nog niet duidelijk is welke vorm een uitvoeringsorganisatie vanuit de provincie Drenthe gaat krijgen.	Kosten deels dekken uit – nieuw te creëren – reserve ter dekking van de incidentele kosten. De reserve bestaat uit de eenmalige rijksbijdrage Wabo (€ 750.000,-/ meicirculaire 2010), aan te vullen met mogelijke toekomstige bijdrage VROM voor invoeringskosten RUD's.
Motorrijtuigenbelasting	Het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controle mogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. Er blijft onzekerheid bestaan over de juistheid en de volledigheid van de ontvangen opcenten.		Overigens is inmiddels door het IPO het initiatief genomen om een convenant met de Belastingdienst op te stellen waarin de controle- en informatie mogelijkheden afdoende worden geregeld.

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Overige risico's, Computeruitval	Voorkomen moet worden dat ingeval van ingrijpende storingen of calamiteiten bedrijfsactiviteiten voor langere tijd onderbroken zijn en dat kritische (geautomatiseerde) bedrijfsprocessen tegen deze effecten worden beschermd. Contracten met leveranciers, voorraden en de beheersorganisatie zijn afgestemd op een 99 % beschikbaarheid van de voorzieningen. Bij grote (langdurige) calamiteiten en beveiligingsincidenten (als gevolg van bijvoorbeeld natuurrampen, ongevallen, brand en opzettelijke handelingen) zou een beheersproces van bedrijfscontinuïteit moeten worden geïmplementeerd om verstoring tot een aanvaardbaar niveau te beperken, door een combinatie van preventieve maatregelen en herstelmaatregelen.		Beheersmaatregelen te zijner tijd (2010-2011) vatten in een concernbreed continuïteitsplan. Dataverlies voorkomen door middel van investering nieuw SAN in 2010 (Europese aanbesteding). Computerruimte v.w.b. gegevensopslag spreiden over 2 locaties (2010-2011).
Overige risico's, oninbare debiteuren	Zowel in de reguliere bedrijfsvoering als bij de grotere investeringen en projecten is er sprake van oninbaarheid op debiteuren. Het debiteurensaldo van de provincie bedroeg per 31 december 2009 € 8.569 miljoen.		Op deze vorderingen is in de jaarrekening een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht van € 1,4 miljoen. Jaarlijks wordt in de jaarrekening de hoogte van de voorziening beoordeeld.
Overige risico's, Specifieke uitkeringen	De provincie ontvangt uit vele subsidieregelingen gelden van het Rijk. Over de besteding ervan moet in veel gevallen verantwoording worden afgelegd. Hierbij dient meestal een accountantsverklaring te worden afgegeven. Met ingang van 2006 worden in de jaarrekening (SISA-bijlage) een aantal specifieke uitkeringen opgenomen, waardoor een specifieke accountantsverklaring niet meer vereist is. De verwachting is dat dit voor steeds meer specifieke uitkeringen zal gaan gelden. Indien de subsidie-voorwaarden niet adequaat worden nageleefd, bestaat het risico dat gelden dienen te worden terugbetaald aan het Rijk, terwijl de kosten wel zijn gemaakt of bedragen wel zijn doorgegeven naar andere instellingen. Het genoemde risico leidt daarom niet tot een kwantificering van een aanwezig financieel effect.		
Overige risico's, ontoereikende verzekeringen	Een groot deel van de risico's is te verzekeren. De provincie heeft de normaal gebruikelijke risico's behorende bij hun taken dan ook verzekerd. Daarnaast zijn aansprakelijkheidsverzekeringen afgesloten.		Onverzekerbare risico's worden afgedekt door de risicoreserve.

Aanduiding	Omschrijving	Impact	Beheersmaatregelen
Overige risico's, beleidsrisico's	De provincie loopt ook ten aanzien van wijziging beleid en/of (financiële) herprioritering risico's. Met name bij langjarige projecten is dit risico reëel, omdat het Rijk hier een grote invloed op heeft. Verder loopt de provincie risico ten aanzien van draagvlak bij externe partijen. Veel provinciale ambities zijn qua haalbaarheid afhankelijk van de medewerking van derden: bestuurlijk-politiek, beleidsmatig, financieel, prioriteit en procedureel.		
Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden	Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Vooral het financiële belang impliceert een risico voor de provincie. Immers, de middelen die door de provincie ter beschikking zijn gesteld, kunnen een verlies zijn in geval van faillissement. Verder heeft de provincie een financieel belang indien financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de provincie. In de begroting wordt in een afzonderlijke paragraaf besteed aan verbonden partijen (paragraaf 1.2.6). De risico's van de samenwerkingsverbanden worden niet in alle gevallen gekwantificeerd. De accountant geeft in zijn rapport aan dat hij inschat dat de provincie hierbij specifiek risico loopt bij het SNN en GAE.	Het gaat globaal geschat om een risico van vijfmaal de jaarlijkse bijdrage; dit levert een bedrag op van ongeveer € 4,5 miljoen.	

Conclusie financieel effect van de risico's

Uit het vorenstaande blijkt dat de risico's als volgt gekwantificeerd kunnen worden weergegeven (afgerond x € 1.000,--).

	Financieel effect	
	Minimum	Maximum
Risico's vermeld in deze paragraaf - claims van derden	1.500	2.500
Inschatting p.m.-posten risico's en aan te houden buffer voor algemene bedrijfsvoeringsrisico's	15.509	24.814
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (inschatting)	5.000	5.000
Verbonden partijen	4.100	4.100
Totaal financieel effect van de risico's	26.109	36.414

De financiële effecten van de aangegeven risico's worden gezien de kwantificatie ingeschat tussen de € 26 en € 37 miljoen.

Omvang van het weerstandsvermogen

Op basis van diverse kengetallen wordt getracht een oordeel te geven over het weerstandsvermogen. De volgende kengetallen zijn hiertoe aangegeven (afgerond, x € 1.000,--).

Weerstandsvermogen	Totaal
Omvang risico's	26.109 – 36.414
Weerstandscapaciteit (alleen bij te vormen risicoreserve)	34.985
Totaal begrote lasten 2011	312.724
10% van de totale lasten	31.272
Aanbevolen weerstandscapaciteit accountant	25.000

Door de huisaccountant wordt een omvang van de weerstandscapaciteit aanbevolen van € 25 miljoen. Uit het de inventarisatie van de aanwezige risico's blijkt dat het risicoprofiel niet substantieel is veranderd ten opzichte van 2010. De norm voor 2011 is derhalve acceptabel. De totale weerstandscapaciteit bedraagt naar verwachting voor 2011 € 34,9 miljoen. Daarnaast is er een aantal vrije reserves, zoals in deze paragraaf is aangegeven. Zolang die reserves niet worden aangewend door PS kunnen die ook tot de weerstandscapaciteit worden gerekend. De omvang van het weerstandsvermogen van de provincie is naar verwachting dan ook ruim voldoende om de aanwezige risico's op te vangen.

Paragraaf 2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Op grond van artikel 9 van het BBV is bepaald dat in de Begroting de beleidslijnen moeten worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, waaronder het onderhoud van kapitaalgoederen. De commissie BBV (artikel 12) stelt dat in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen het beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen gegeven moet worden. In deze paragraaf wordt aangegeven om welke kapitaalgoederen het gaat, wat het ambitieniveau daarbij is en hoe het beheer, zowel operationeel als financieel, moet worden uitgevoerd.

De gewenste kwaliteit van de kapitaalgoederen is bepalend voor de lasten. De lasten kunnen op diverse programma's voorkomen. Met onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de Begroting gemoeid.

Beleid

De afdeling Wegen en Kanalen draagt zorg voor het beheer en onderhoud van het provinciale wegen- en vaarwegennet. Deze wettelijke verantwoordelijkheid is beleidsmatig vertaald in het PVVP.

Het beleid voor het onderhouden van de kapitaalgoederen is opgenomen in:

- Beleidsvisie beheer en onderhoud wegen en kanalen (inclusief Groenbeheervisie Plan) .
- PVVP 2007-2012 .
- POP II .
- Beleidsplan verlichting .

Aan de hand van de beleidsvisie beheer en onderhoud wegen en kanalen, met daaraan gekoppeld de meerjaarlijkse onderhoudsprogramma's, worden jaarlijks de uitvoeringsprogramma's opgesteld. Deze uitvoeringsprogramma's zijn de inhoudelijke verbijzondering van de geplande werkzaamheden in het desbetreffende jaar. Hoofdzakelijk zijn dit projectmatige werkzaamheden, die op basis van aanbestedingen worden uitgevoerd, naast de dagelijkse beheer- en onderhoudswerkzaamheden.

Wegen

De provincie Drenthe beschikt over ongeveer 467 km wegen, 13 km parallelwegen, 256 km fietspaden, 26 km op- en afritten, 9 km dubbele rijbanen en 3 km voetpaden. Hierin bevinden zich 330 kruispunten/T-aansluitingen, 73 rotondes, 6 verkeersregelinstanties en een groot aantal (± 80) bushokjes.

Aan de hand van een jaarlijkse inspectie van de infrastructuur, wordt het jaarlijkse onderhoudsprogramma vastgesteld, een afgeleide van het meerjarenonderhoudsprogramma.

Het kwaliteitsniveau wordt aan de hand van een landelijke systematiek vastgesteld.

Uit het rapport van het wegenbouwkundig bureau KOAC-NPC van 2009 is ons wegenbestand te kwalificeren als ruim voldoende. Het streven is om deze kwalificatie te handhaven, zodat de kans op risico's voor verkeersonveiligheid beperkt blijven.

Groot onderhoud van het asfalt vindt in een cyclus van gemiddeld 15-20 jaar plaats, afhankelijk van het wegtype en de mate van verkeersbelasting. Er wordt altijd gekeken naar win-win-situaties bij onderhoud kapitaalgoederen door onder andere onderhoud aan een weg te combineren met onderhoud aan groen en andere elementen langs de desbetreffende weg.

Voor het onderhoud van de wegen zijn in de Begroting 2011 en volgende jaren de volgende bedragen opgenomen:

	2011	2012	2013	2014
Programma	Lasten: 10.847.049	Lasten: 10.967.871	Lasten: 11.141.874	Lasten: 11.227.456
beheer en onderhoud	Baten: -49.660	Baten: -49.660	Baten: -49.660	Baten: -49.660

Vaarwegen

De provincie beheert ca. 154 kilometer vaarwegen, met daarnaast 21.200 are bermen en taluds en 24.900 meter watergangen. Het water in de vaarwegen wordt op peil gehouden door middel van 17 sluizen en 13 gemalen. Het betreft de trajecten Meppel - De Punt, bestaande uit de Drentsche Hoofdvaart, het Noord-Willemskanaal en het Meppelerdiep en de Zuidoost-Drentse Vaarwegen, bestaande uit de Hoogeveensche Vaart, de Verlengde Hoogeveensche Vaart, het Stieltjeskanaal, het Coevorden-Vechtkanaal en het Afwateringskanaal.

In de zomer betekent dit wateraanvoeren om verdroging tegen te gaan (waterleidingfunctie) en in de herfst en winter het afvoeren van het overtollige water (rioolfunctie).

Vanaf 2012 komt hier ook de vaarweg Erica - Ter Apel bij. Met de andere partners (waterschap en gemeenten) moet bepaald worden wie voor welk deel van het onderhoud hiervoor verantwoordelijk wordt.

Het beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen is eveneens opgenomen in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. In tegenstelling tot de wegen is er geen landelijke uniforme systematiek om het onderhoudsniveau van vaarwegen te kwalificeren. De vaarwegen worden geïnspecteerd op oeverbeschoeiingen en vaarwegdieptes. Op grond van inspecties is het huidige onderhoudsniveau als 'voldoende' te typeren. Voor al onze vaarwegen is de marge tussen vaarwegdiepte en diepgangen van de toegelaten 'maatgevende' scheepstypes in Drenthe minimaal.

Vaarweg Meppel - De Punt

De vaarweg Meppel - De Punt is in 1994 overgenomen van het rijk, in het kader van de toenmalige 'natte sanering', een decentralisatie impuls onder het regime van 'Brokx-Nat'. Bij die overname verplichtte het rijk zich contractueel tot 2024 de volledige kosten van sober beheer aan de provincie te vergoeden. Met ingang van 2024 vervalt een bedrag van ca. € 1,5 miljoen structureel voor het groot onderhoud. De herinvesteringskosten (groot onderhoud) komen na 2023 voor rekening van de Provincie. Het beschikbare budget voor onderhoud bestaat voornamelijk uit bijdragen van Het Rijk.

Voor het onderhoud van de vaarweg Meppel - De Punt zijn in de Begroting 2011 en volgende jaren de volgende bedragen opgenomen.

	2011	2012	2013	2014
Programma beheer en	Lasten: 2.819.218	Lasten: 2.579.382	Lasten: 2.630.715	Lasten: 2.683.015
onderhoud	Baten: -3.680.679	Baten: -3.679.232	Baten: -3.717.560	Baten: -3.790.730

Het saldo voor de Reserve beheer vaarweg Meppel - De Punt bedraagt per 1 januari 2011 € 6.094.372.

Zuidoost-Drentse vaarwegen

De Zuidoost-Drentse vaarwegen zijn al in provinciaal beheer sinds de jaren zestig van de twintigste eeuw. In tegenstelling tot jaren geleden is het onderhoudsniveau van deze vaarwegen thans op peil. Wel zijn in sommige kanalen ten opzichte van de vaarwegklasse diepgang-

bepkeringen afgekondigd ten opzichte van de Europese CEMT-normen (Commission Européenne des Ministres de Transport). Echter, deze afwijking zorgt niet voor beperkingen in het gebruik van de vaarweg. Voor het onderhoud van de Zuidoost-Drentse vaarwegen zijn in de Begroting 2011 en volgende jaren de volgende bedragen opgenomen. Hierbij is niet voorzien in beheer en onderhoud van de vaarweg Erica - Ter Apel.

	2011	2012	2013	2014
Programma beheer en onderhoud	Lasten: 2.298.101 Baten: -1.158.355	Lasten: 2.560.062 Baten: -1.180.205	Lasten 2.603.897 Baten: -1.202.485	Lasten: 2.623.867 Baten: -1.225.165

Kunstwerken (civiel)

De provincie beheert een groot aantal kunstwerken: 450 duikers, 50 vaste bruggen, 11 houten bruggen, 46 beweegbare bruggen, 35 viaducten, 30 onderdoorgangen, 17 sluizen en 13 gemalen. Voorheen werden kunstwerken beoordeeld op hun kwaliteit als er onderhoud aan de desbetreffende weg of vaarweg plaatsvond. Echter, in 2009 is gestart met het inrichten van het onderhoudsprogramma KIOS, waarin de onderhoudsniveaus van alle provinciale kunstwerken worden vastgelegd ten behoeve onderhoudsprogrammering. Kunstwerken van beton vergen normaliter nauwelijks onderhoud. Vervangingen of reconstructies worden geactiveerd in de begroting. In 2011 wordt de Ericasluis gereconstrueerd. De kosten van exploitatie en klein onderhoud van de kunstwerken zijn in de Begroting verdisconteerd in het Programma beheer en onderhoud (zowel voor de wegen als de vaarwegen).

Groen

Drenthe beheert 66.200 are bermen met 32.222 bomen. De ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied is randvoorwaarde voor de ontwikkeling van de infrastructuur. Groenstructuurvisie is gericht op het bereiken van een waardevolle, karakteristieke, veilige en duurzame groenstructuur langs provinciale wegen en vaarwegen/kanalen in de provincie Drenthe. Hieronder vallen ook faunavoorzieningen. Sinds enige tijd hebben we een groenbeheersieplan voor de landschappelijke inpassing van de provinciale wegen en vaarwegen. Hiermee hopen we ook een voorbeeldfunctie voor gemeenten en andere overheden te kunnen uitoefenen. De kosten van onderhoud van groen zijn in de Begroting verdisconteerd in het Programma beheer en onderhoud (zowel voor de wegen als de vaarwegen).

Verlichting (openbare verlichting)

De provincie beheert ca. 2.300 lichtmasten. De exploitatie en het onderhoud van de openbare verlichting zijn grotendeels uitbesteed aan Essent. De masten vergen weinig tot geen onderhoud. In het Beleidsplan verlichting is opgenomen de openbare verlichting tot een minimum te beperken. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de wens om energie te besparen en de lichtoverlast terug te dringen zonder dat de verkeersveiligheid in het gedrang komt. Het opruimen van lichtmasten verloopt voorspoedig. Daar waar de sociale veiligheid een rol speelt wordt middels extra communicatie informatie gegeven aan de belanghebbenden. Verder hebben we pilots lopen met duurzame (LED)verlichting. De kosten van de exploitatie en het onderhoud van de verlichting zijn in de Begroting verdisconteerd in het Programma beheer en onderhoud (zowel voor de wegen als de vaarwegen).

Gebouwen

Naast de steunpunten en dienstwoningen op het werkterrein van wegen en kanalen kent de provincie Drenthe nog een tweetal gebouwen waarvan zij het onderhoud heeft. Dit betreft:

- het provinciehuis .
- het Drents Museum .

Provinciehuis

Om op een zo planmatige wijze het onderhoud aan het provinciehuis uit te voeren en de financiële middelen daarvoor beschikbaar te hebben is door een gespecialiseerd bureau in 2000 een onderhoudsplan opgesteld. Daarbij is gebruikgemaakt van standaard geaccepteerde prijs- en kwaliteitsnormen die gelden in de bouw. Het plan geeft inzicht in de staat van onderhoud, de te verwachten toekomstige onderhoudsbehoefte voor een termijn van 10 jaar en de daarvoor benodigde financiële middelen. Er is daarbij rekening gehouden met onder meer het feit dat het provinciehuis geen onderhoudsvriendelijk gebouw is, omdat er veel hout- en ijzerconstructies zijn toegepast. Verder is in het meerjarenonderhoudsplan rekening gehouden met het onderhoud aan het buitenterrein.

Omdat het huidige onderhoudsplan is opgesteld voor de periode 2000-2010 en het provinciehuis de komende tijd gerevitaliseerd gaat worden, zal het onderhoudsplan tijdens de revitalisering geactualiseerd worden. Tijdens de revitalisering zal duidelijk worden wat na afronding voor dagelijks en planmatig onderhoud jaarlijks nodig is.

Voor de uitvoering van het onderhoudsplan is in de Meerjarenbegroting 2008 en volgende jaren rekening gehouden met een uitgaaf van € 987.000,- in 2010. Van dit bedrag wordt jaarlijks € 351.930,- gestort in de Voorziening groot onderhoud provinciehuis. 2009 2010 2011

	2011	2012	2013	2014
Provinciehuis	987.000	493.500	351.930	351.930

Het saldo van de Voorziening groot onderhoud provinciehuis bedraagt per 1 januari 2011 naar verwachting € 1.988.908,-.

Drents Museum

In 2001 heeft een daartoe gespecialiseerd bureau een rapport uitgebracht over het onderhoud van het Drents Museum. Op grond van de uitkomsten van het daarbij behorende 10-jarig onderhoudsplan, alsmede een uitgewerkte heldere taakafbakening van verantwoordelijkheden tussen huurder en verhuurder is het budget vastgesteld dat nodig is om de kwaliteit van het onderhoud van de gebouwen op een goed niveau te houden.

Omdat het huidige onderhoudsplan in 2001 is opgesteld en het Drents Museum in de komende periode uitgebreid gaat worden, zal het onderhoudsplan tijdens de verbouwing geactualiseerd worden. Dit ook weer voor een periode van 10 jaar. Na de afronding van de verbouwing en nieuwbouw zal dan duidelijk worden wat na afronding voor onderhoud jaarlijks nodig is. Daarom is de afgelopen periode gereserveerd omgegaan met uitvoering van planmatig onderhoud.

Het uitgestelde onderhoud zal tijdens de verbouwing plaatsvinden.

Voor de uitvoering van het onderhoudsplan is in de Meerjarenbegroting 2010 rekening gehouden met een uitgaaf van € 230.000,-. Van dit bedrag wordt jaarlijks € 121.899,- gestort in de Voorziening groot onderhoud Drents Museum.

Voor het dagelijks onderhoud is jaarlijks een exploitatiebudget in de Begroting opgenomen ter hoogte van het verschil tussen de structurele uitgaaf en de storting in de voorziening.

	2011	2012	2013	2014
Drents Museum	230.000	121.899	121.899	121.899

Het saldo van de Voorziening groot onderhoud Drents Museum bedraagt per 1 januari 2011 naar verwachting € 525.632.

Paragraaf 2.4 Financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (2004) dient in de provinciale begroting een financieringsparagraaf te worden opgenomen. Hierin wordt informatie over de financiële positie van de provincie gegeven. Deze financieringsparagraaf is in samenhang met het Treasurystatuut en de Financiële Verordening een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie. In de financieringsparagraaf komen aan de orde:

- Interne ontwikkelingen;
- Ontwikkeling rentetarieven;
- Risicobeheer;
- Leningenportefeuille;
- Meerjarige financieringspositie.

Interne ontwikkelingen

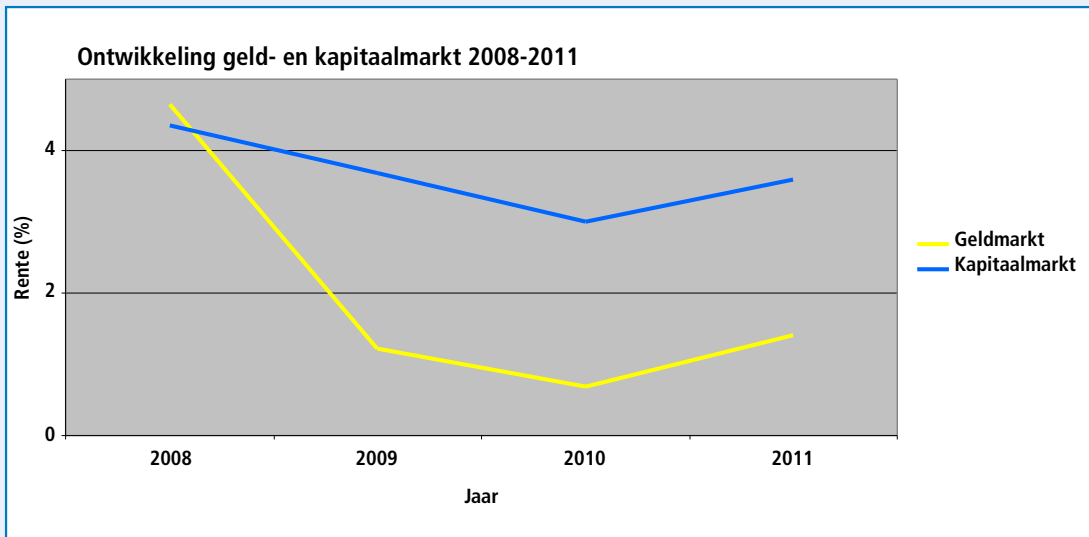
De treasurycommissie komt regelmatig bijeen om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid en om sturing te geven aan de beleggingsportefeuille van de tijdelijk overtollige liquide middelen. Mede naar aanleiding van de verkoop van de aandelen Essent is een beleggingsstrategie geformuleerd. Uitgangspunt van de strategie is een betere spreiding in looptijd en producten. Afhankelijk van ontwikkelingen op de markt wordt de portefeuille stapsgewijs ingericht. De liquiditeitsprognose vanuit afdelingen en eenheden is mede bepalend voor de beleggingshorizon. Een grote onzekerheid in de liquiditeitsprognose is de planning van uitgaven uit de reserve 'dynamische cofinanciering'. Vooralsnog is onbekend wanneer deze uitgaven plaatsvinden.

Ontwikkeling rentetarieven

De economie is in het eerste kwartaal van 2010 met 0,1 procent gegroeid ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Dit is het derde kwartaal op rij met een positieve kwartaal-op-kwartaal groei. Herstel van de economie gaat langzaam. Daarnaast is sprake van aanhoudende onrust op de financiële markten naar aanleiding van financiële problemen in een aantal Zuid-Europese landen. Dit heeft gezorgd voor een vlucht naar staatspapier van landen die door de markt als relatief veilig worden gezien. Hierdoor is de rente op Nederlands staatspapier in 2010 fors gedaald. Landen die als risicovol werden beoordeeld door de markt hebben echter te maken gehad met een explosieve rentestijging op staatspapier doordat weinig beleggers bereid waren geld aan hen uit te lenen. De ECB (Europese Centrale Bank) heeft begin mei 2010 ingegrepen door onverhandelbare obligaties op te kopen om de liquiditeit in de markt op peil te houden. De verwachting is dat deze monetaire actie vroeg of laat tot inflatie leidt. Momenteel zijn de geld- en kapitaalmarktrentetarieven historisch laag. Op de geldmarkt (looptijd tot 1 jaar) is het driemaands Euribortarief slechts 0,91 procent tegenover 2,72 procent* voor een 10-jaars Nederlandse staatsobligatie op de kapitaalmarkt (looptijd langer dan 1 jaar).

* Peildatum is begin augustus 2010.

Op de kapitaalmarkt ligt de verwachting voor 2011 op een rentevergoeding van 3,5 procent voor een looptijd van tien jaar. De ontwikkelingen op de kapitaalmarkt zijn sterk afhankelijk van macro economische ontwikkelingen. Daarentegen worden de ontwikkelingen op de geldmarkt gestuurd door het rentebeleid dat de ECB voert. Vanwege de huidige onrust op de financiële markt is de verwachting dat de ECB pas halverwege 2011 de rente gaat verhogen. Op de geldmarkt ligt de verwachting voor 2011 op een rentevergoeding van 1,6 procent. In de volgende grafiek is de ontwikkeling van de geld- en kapitaalmarktrente weergegeven. Een stijgende lijn is al zichtbaar.

Risicobeheer

In het Treasurystatuut zijn de risico's opgenomen die intern beheerst moeten worden. In deze paragraaf wordt een analyse gemaakt van de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en het kredietkoers- en valutarisico op de tijdelijk uitgezette liquide middelen. Een belangrijk uitgangspunt in de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Er is een toets gemaakt in de Wet Fido voor risico's op kortlopende schulden (kasgeldlimiet) en langlopende schulden (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De Wet Fido geeft aan dat de netto vlottende schuld niet hoger mag zijn dan de kasgeldlimiet. Dit is bedoeld om de hoeveelheid kort aangetrokken leningen te begrenzen. Vooral bij korte financieringen kan het renterisico aanzienlijk zijn. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt vooralsnog 7%. Dit betekent een kasgeldlimiet van € 21,7 miljoen en naar verwachting een ruimte van € 179,8 miljoen (wordt nog aangepast aan definitieve cijfers begroting). In 2011 staan geen financieringen gepland.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is, net als bij de kasgeldlimiet, het inkaderen van grote fluctuaties in de rentelasten. Als grondslag wordt aangehouden dat de provincie niet meer dan 20% van haar begrotingstotaal in aanmerking mag laten komen voor herfinanciering. De provincie Drenthe heeft geen langlopende leningen te herfinancieren. De renterisiconorm is daarom ook niet van toepassing.

Kredietrisico

Het kredietrisico geeft de mate aan waarin de provincie een risico loopt over haar uitgezette gelden bij de diverse financiële ondernemingen. De diverse tegenpartijen zijn onderverdeeld in risicogroepen naar financiële zekerheid en variëren van extreem kredietwaardig tot twijfelachtig. Het treasurybeleid is gericht op het minimaliseren van financiële risico's en binnen de geldende kaders een zo optimaal mogelijk rendement behalen. De kredietwaardigheid van financiële ondernemingen wordt nauwgezet gevolgd. In de beleggingsstrategie is in aanvulling op het treasurystatuut vastgelegd dat beleggingen langer dan vijf jaar een AAA rating moeten hebben.

Koersrisico

Koersrisico wordt gelopen bij uitzettingen in de vorm van vastrentende waarden zoals bij obligaties en onderhandse leningen, waarbij voor het einde van de looptijd tot verkoop wordt overgegaan. Dit risico is aan de orde bij een drietal obligatiefondsen waarin wordt deelgenomen: APG rentefonds 1-3, APG rentefonds 4-7 en BNG Fido Geldmarktselectfonds. Deze fondsen worden beheerd door APG en BNG vermogensbeheer. Doel van deze fondsen is om met een aantal investeerders tot een collectieve belegging van vermogen te komen. De waarde van de fondsen kan fluctueren waardoor sprake is van een koersrisico. Afhankelijk van de marktwaarde wordt een koerswinst of -verlies gerealiseerd. De onrustige markt zorgt voor een negatief effect op de koersen. Vanuit liquiditeitspositie is verkoop voorlopig niet aan de orde.

Valutarisico

De provincie kent geen valutarisico, omdat het sluiten van transacties en het verlenen van garanties uitsluitend in euro's plaatsvindt.

Leningenportefeuille

Verstreckte langlopende geldleningen

Het verwachte verloop van de langlopende geldleningen is als volgt in 2011:

Verstreckte langlopende geldleningen	1 januari 2011	Aflossing	31 december 2011
Achtergestelde lening Essent à 9%	4.247.837		4.247.837
RTV Drenthe	3.508.111	177.079	3.331.032
Hypotheken	25.811.622	137.541	25.674.082
Bruglening Enexis tranche A	10.264.750		10.264.750
Bruglening Enexis tranche B	11.405.278		11.405.278
Bruglening Enexis tranche C	11.405.278		11.405.278
Bruglening Enexis tranche D	7.983.694		7.983.694
Totaal	74.626.570	314.620	74.311.950

De geldleningen aan Essent, RTV Drenthe en Enexis zijn verstrekt in het kader van de publieke taak. Sinds 2007 worden geen nieuwe hypothekeken meer aan personeel verstrekt. De bruglening aan Enexis is opgedeeld in een viertal tranches met verschillende looptijden (variërend van 3 tot 10 jaar) en rentepercentages. De lening wordt aan het einde van de looptijd afgelost.

Opgenomen langlopende geldleningen

In 2011 zijn bij het groenfondsen nog drie langlopende geldleningen. De leningen bij het groenfondsen dienen de kavelruil van boeren te financieren. Aan het einde van de looptijd wordt afgelost. Eén van de leningen loopt tot 2013 en de laatste twee lopen tot 2017.

Opgenomen geldleningen	1 januari 2011	Aflossing	31 januari 2011
Nationaal Groenfonds à 3,5%	735.744		735.744
Nationaal Groenfonds à 4,3%	100.000		100.000
Nationaal Groenfonds à 4,3%	153.258		153.258
Totaal	989.002	-	989.002

Gewaarborgde geldleningen

De gewaarborgde geldleningen betreffen geldleningen verstrekt ten behoeve van instellingen in de gezondheidszorg. In deze sector worden geen nieuwe garanties afgegeven. Het totaal van de gegarandeerde geldleningen zal in de toekomst verder afnemen.

Bedrag gewaarborgde leningen	
Saldo per 1 januari 2011	Saldo per 31 december 2011
5.696.854	5.124.807

Meerjarige financieringspositie

Om een beeld te krijgen van de meerjarige financieringspositie is een meerjarige financierings- en investeringsstaat opgesteld. De meerjarige financierings- en investeringsstaat is in het navolgende per aanvang van het jaar opgesteld.

	2011	2012	2013	2014
Investerings				
A1. Materiële activa (maatschappelijk nut)	72.845.560	77.508.973	82.698.023	89.101.922
A2. Materiële activa (economisch nut)	46.106.528	43.555.569	39.955.511	36.963.923
B. Financiële activa				
1. deelnemingen (economisch nut)	854.607	854.607	854.607	854.607
2. Bijdrage aan activa in eigendom derden (maatschappelijk nut)	17.614.928	2.205.371	2.777.134	3.267.216
3. Verstrekte langlopende geldleningen	74.626.570	74.311.950	73.993.720	63.400.905
Totaal investeringen	212.048.193	198.436.470	200.278.995	193.588.573
Financieringsmiddelen				
A. reserves/voorzieningen				
1. Algemene reserves	45.435.632	42.679.865	50.309.647	62.133.817
2. Bestemmingsreserves	297.755.135	256.966.844	217.570.905	189.192.132
3. Voorzieningen (middelen derden)	2.044.653	2.144.653	2.244.653	2.344.653
4. Voorzieningen	27.302.220	26.516.378	26.156.378	25.796.378
B. Opgenomen langlopende geldleningen	989.002	989.002	253.258	253.258
C. Incidentele financieringsmiddelen	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Totaal financieringsmiddelen	383.526.642	339.296.742	306.534.841	289.720.238
Saldo financieringsmiddelen (overschot)	171.478.449	140.860.272	106.255.846	96.131.665

Het EMU-saldo

In het navolgende overzicht wordt het verwachte EMU-saldo voor de jaren 2010 tot en met 2012 weergegeven.

		2010	2011	2012
	Omschrijving	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
		Volgens realisatie tot en met sept. 2010, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2011	Volgens meerjarenraming in begroting 2011
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-34.245.808	-37.754.085	-53.885.208
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	8.165.027	10.799.164	20.720.503
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	473.829	473.829	400.000
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	32.228.573	26.923.281	12.089.250
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op exploitatie verantwoord			
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo		-57.835.525	-53.404.373	-44.853.955

Paragraaf 2.5 Bedrijfsvoering

Missie

De provincie Drenthe is een solide partner en zal dat in de toekomst blijven. De organisatie is 'in control'. De provincie is een aantrekkelijke werkgever waar mensen in een prettige en gezonde werkomgeving op een interactieve, doelgerichte en toekomstgerichte wijze samenwerken. De organisatie voorziet op een professionele wijze in de behoeften van bestuur, management en medewerkers aan advies en ondersteuning op het gebied van personeel, informatietechnologie, financiën en overige voorzieningen.

Ontwikkellijnen

Inleiding

De economische crisis, gevolgd door de overheidsbezuinigingen, de verkiezingen, een veranderend bestuurlijk landschap. Het zijn ontwikkelingen die van invloed zijn op ons beleid en op de ambtelijke organisatie. En daarmee op onze bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering zien wij als de sturing en beheersing van bedrijfsprocessen binnen onze organisatie om de gestelde beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren. Het gaat om de sturing en beheersing van zowel de primaire processen als van de processen die hiervoor faciliterend zijn. Het Concernplan 2008-2011, Samen Sterker in de Slimme provincie, geeft inzicht in wat onze organisatie wil bereiken op het gebied van bedrijfsvoering.

Nieuwe uitdagingen

Gezien de bovengeschetste ontwikkelingen staat onze organisatie voor nieuwe uitdagingen. Daarom is er in Voorjaarsnota 2010 specifiek ingegaan op de visie op de organisatie en de financiële taakstelling die wij voor de organisatie hebben geformuleerd. Als toelichting en uitwerking hebben wij een Directiebrief ter informatie meegezonden. Deze ambtelijke brief met de titel 'Slimmer en slanker; op weg naar de organisatie van 2018' beschrijft het streven en de wijze waarop te komen tot een kleinere en meer effectieve organisatie. Met een kern van vaste medewerkers die de kerntaken uitvoert en een adaptieve schil van tijdelijke medewerkers die eenmalige en/of specifiek uit te besteden taken uitvoert. Bij dit streven is het gedachtegoed van de Provincie Nieuwe Stijl (PNS) randvoorwaarde. Het Concernplan bestaat uit verschillende fasen. Na de structuraanpassingen uit 2007/2008 stond in 2009 de daarbij passende cultuurverandering centraal. Ook is in 2009 gestart met de renovatie van ons provinciehuis. In 2010 staat de fase van 'innoveren' centraal. Steeds meer medewerkers komen fasegewijs in onze nieuwe werkomgeving en werken met nieuwe (digitale) werkprocessen.

Prioriteiten

De prioriteiten in 2011 zijn: een goede afronding van de renovatie en digitalisering, opdat het 'nieuwe werken' benut kan worden voor kwaliteitsverbetering en ook voor de realisatie van de financiële en personele taakstelling zelf, het verbeteren van de (integrale) resultaatgerichtheid en focus op een intensieve aanpak van de interne mobiliteit.

In het Concernplan zijn doelen, inspanningen en acties om dit alles te bereiken geordend in een aantal ontwikkellijnen. Deze ontwikkellijnen (deels aanpast aan de nieuwe realiteit) vormen de kapstok van deze paragraaf.

De ontwikkellijnen zijn de volgende.

- I Slimmere productie, verbeteren van primaire processen en programmering;
- II Drenthe doet er toe!: Provincie Nieuwe Stijl;
- III Provincie Nieuwe Stijl, HR opgave (voorheen genoemd Samen Sterker in Actie!);
- IV Programma Provinciehuis van Morgen (renovatie en digitalisering);
- V Zaken op orde, verbetering van de bedrijfsvoering.

Alleen de onderdelen die betrekking hebben op aspecten van bedrijfsvoering zijn in deze paragraaf opgenomen. Daarbij ligt de nadruk op de bedrijfsvoeringzaken die in 2011 spelen.

I **Slimmere productie**

Planning en Control: Wisseling Staten- en Collegeperiode

In 2011 zal aanvullend op het Jaarverslag een beknopte terugblik op het huidige collegeprogramma worden gepubliceerd waarin de geleverde prestaties, bereikte resultaten en waar mogelijk effecten worden getoetst aan de eerder geformuleerde ambities. Tevens zal een overdrachtsdocument worden samengesteld, waarin de feitelijk actuele stand van zaken van de diverse programma's en dossiers wordt weergegeven, inclusief een doorkijk naar de (nabije) toekomst.

In 2011 treedt na de verkiezingen een nieuw college van gedeputeerde staten aan, dat gaat werken vanuit een nieuw Collegeprogramma. Dit Collegeprogramma 2011-2015 moet worden vertaald naar een meerjarige uitvoeringsstrategie en -programmering voor de collegeperiode. Naar verwachting zal in het nieuwe collegeprogramma een centrale plaats ingeruimd zijn voor de realisatie van het provinciale omgevingsbeleid. Het ligt voor de hand om naast een (beleidsarme) Voorjaarsnota 2011 van het huidige college een Voorjaarsnota Plus te publiceren waarin de effecten van het nieuwe collegeprogramma voor 2011 en op de begroting van 2012 en verder worden vertaald in mogelijke beleidsaanpassingen en de financiële vertaling daarvan. Deze Plusnota is een eerste versie van een meerjarig (dynamisch) Uitvoeringsprogramma.

Begrotingsopzet

In het verlengde van het nieuwe Collegeprogramma wordt ook de opzet van de provinciale begroting geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de wensen van de nieuwe Staten en het nieuwe College. Daarbij is ook van belang dat slim aansluiting wordt gezocht bij de interne managementcyclus ter voorkoming van onnodige bureaucratie. Hiervoor wordt een traject doorlopen in samenspraak met de Werkgroep Programmabegroting uit Provinciale Staten. Als onderdeel van de provinciale begroting zal de komende jaren versterkt aandacht zijn voor de realisatie van de noodzakelijke bezuinigingen en de gevolgen die deze hebben voor het bereiken van de provinciale beleidsdoelstellingen binnen de kaders van de PNS.

Programma's

Het programmatisch werken in onze organisatie wordt in 2011 verder geïmplementeerd. Dit gebeurt op een uniforme wijze die per programmalijn wordt toegesneden op de eisen en wensen vanuit het desbetreffende programma. Het voorgaande wordt vastgelegd in een programmacontract. De verantwoording vindt plaats via de reguliere P&C instrumenten (managementrapportages en bestuursrapportages) en waar nodig wordt extra informatie verstrekt.

Risicomanagement

Voor goed bestuur is een instrument noodzakelijk dat inzicht biedt in enerzijds de realisatie van de beleidsdoelstellingen van het provinciebestuur en anderzijds de waarborging van een

goede financiële positie van de provincie. De organisatie wordt daartoe systematisch doorge-licht op risico's, met als doel de gevolgen ervan te voorkomen of te vermijden en de kans erop te verkleinen. Hierbij speelt ook het beleid inzake de informatiebeveiliging een belangrijke rol. Door de gevolgen van risico's en de kans op het optreden daarvan zo veel mogelijk te kwantificeren en financieel te vertalen wordt een bijdrage geleverd aan de waarborging van een goede financiële positie van de provincie. Informatie die in het kader van het risicomanagement beschikbaar komt, wordt opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in de provinciale begroting; op deze wijze wordt voldaan aan de wettelijke verplichting, risico's in de begroting aan Provinciale Staten voor te leggen. De paragraaf Weerstandsvermogen in deze begroting 2011 is verder verbeterd. Voor het overige wordt het risicomanagement in 2011 volledig geïntegreerd in de reguliere planning en controlcyclus van de provincie op basis van het in 2010 vastgestelde beleidskader Risicomanagement.

Evaluatie organisatieontwikkeling

In 2009 werd de reorganisatie van 2008 geëvalueerd. Hiervoor is gebruik gemaakt van een diagnosemeting. De bevindingen op basis van de evaluatie vormen de basis voor de verdere doorontwikkeling van onze provinciale organisatie. De evaluatie heeft aangetoond dat de organisatie is verbeterd en dat er veel potentieel in management en medewerkers zit. Het beter benutten van dat potentieel ligt vooral in het versterken van het sturen op resultaat (planning en control), op het sturen op overleg en integraliteit (als programmatisch en gebiedsgericht werken) en het blijvend investeren in de gewenste competenties van het personeel. Ook kan de organisatie verbeteren door processen verder te stroomlijnen. Deze aanbevelingen bevestigen naar onze mening de aanpak via de huidige ontwikkelingen. Eind 2011 zullen wij een nieuwe diagnosemeting uitvoeren.

Ontwikkellijn I	Resultaten	Activiteiten 2011
I. Slimmere productie	<ul style="list-style-type: none"> ■ Afronding Collegeprogramma ■ Uitgewerkt College Uitvoeringsprogramma 2011-2015 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vertalen Collegeprogramma 2011-2015 naar concreet (dynamisch) uitvoeringsprogramma ■ Aanvullend op de reguliere begrotingscyclus: <ul style="list-style-type: none"> - Terugblik huidig collegeprogramma - Overdrachtsdossier - Voorjaarsnota Plus - Aanpassing programmaindeling begroting (optie)
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verbeterde beleidsinhoudelijke informatievoorziening door middel van de beleids- en P&C-cyclus (zie ook ontwikkellijn V) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Formuleren aanbevelingen aanpassing van de begrotingscyclus (afrondding project Kwaliteit van beleid).
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Beoordeling organisatie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren organisatieontwikkeling. ■ Eind 2011 een herhalingsmeting.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Programma's worden systematisch aangepakt. ■ Risico's worden adequaat beheerst 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Systematisch programmatisch werken ■ Volledig opnemen risicomanagement in de P&C cyclus.

II Drenthe dóet er toe!: Provincie Nieuwe Stijl

Focus op PNS: Provincie Nieuwe Stijl

Het begrotingsprogramma Drenthe dóet er toe! heeft als doelen: de uitwerking van de Provincie Nieuwe Stijl (PNS), een betere kwaliteit van beleid(sprocessen), betere bestuurlijke samenwerking, interactievere informatieverstrekking en beleidsvorming, betere profilering en een betere (e-) dienstverlening. Vanaf 2009 richten wij ons op de verdere vormgeving van PNS en de samenwerking met en dienstverlening aan onze doelgroepen, te weten burgers, bedrijven en organisaties.

Uitwerking Provincie Nieuwe Stijl

In opdracht van provinciale staten zijn wij in 2009 gestart met de uitwerking van het Bestuursakkoord 2008-2011 tussen rijk en provincies en het rapport Amen is geen Amsterdam (kerntakendiscussie). De provincie vervult in 2011 nog nadrukkelijker haar rol als de (gebieds)regisseur zijn op het ruimtelijk-economisch domein en de culturele infrastructuur. In het visiedocument Provincie Drenthe Nieuwe Stijl (september 2009) hebben we uitgewerkt hoe het toekomstbeeld van de PNS zich verhoudt tot onze huidige taken en rolinvulling. Voor de taken die wij als provincie op ons nemen, moet aantoonbaar zijn dat de provinciale inzet een duidelijk provinciaal belang dient en toegevoegde waarde heeft. Waar dit niet zo is, beëindigen we taken of beleggen we deze elders. In 2011 geven wij hier verder invulling aan.

Omgevingsgericht werken en kennismanagement

In het licht van de PNS krijgen beleidsontwikkeling en -uitvoering vorm vanuit onze provinciale regierol. Dat betekent dat onze provinciale organisatie daarvoor toegerust en ingericht moet zijn. De juiste netwerken, de juiste samenwerkingspartners om tafel, de juiste ontwikkelingen aanjagen en vraagstukken integraal benaderen. Het omgevingsbeleid (OGB) vormt de inhoudelijke basis van het gebiedsgericht werken dat we in 2010 en 2011 concreet vormgeven. De vertaling van OGB-visie en -beleid naar concrete inspanningen voor realisatie zal ons veel leren over de invulling van gebiedsgericht werken.

Het beschikbaar hebben van de juiste kennis over ons grondgebied is essentieel voor gerichte beleidsontwikkeling die aansluit bij belangrijke trends in Drenthe. Daarom ontwikkelen wij een visie op kennismanagement en de beschikbaarheid van beleidsinformatie. Aandachtspunt daarin is welke kennis nodig is om onze provinciale regierol te kunnen vervullen, of deze kennis binnen de organisatie zelf verzameld en geborgd moet zijn of dat wij gebruik maken van kennisnetwerken waarin dit beschikbaar is. Verder werken wij uit hoe wij de beleidsmonitoring vanuit ons omgevingsbeleid vormgeven en hoe wij kennis in onze organisatie beleggen, delen en borgen.

Pilot Integrale aanpak Zuidoost Drenthe

Wij maken een pilotproject rond het integraal programmeren en realiseren van onze doelstellingen in het gebied Zuidoost Drenthe. Om handen en voeten te geven aan onze provinciale rol als gebiedsregisseur en gericht te kunnen inzetten op ontwikkeling van competenties en vaardigheden voor het invullen van onze regierol. De leerervaringen die in het pilotproject worden opgedaan, rollen we later uit in de hele organisatie. Op die manier wordt de werkwijze gemeengoed. We gebruiken voor deze pilot ook de aanbevelingen uit de audits naar integraal werken (ondermeer in het landelijk gebied) die in 2010 zijn geformuleerd.

Europa

Evenals in voorgaande jaren organiseren wij in 2011 een cursus 'Europa en Europees recht' voor betrokken medewerkers, (eventueel) in samenwerking met de provincies Groningen en Fryslân.

Daarnaast bieden wij onze eigen medewerkers een verdiepingscursus ‘staatssteun’ aan. Met dit jaarlijks terugkerend opleidingsaanbod borgen wij het bewustzijn voor Europese aspecten. Europese middelen worden binnengehaald om provinciale doelen te realiseren. In 2010 is reeds een Europaparaagraaf in de PS-stukken opgenomen.

Burgerparticipatie, profilering en dienstverlening

Tussen het rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW) zijn afspraken gemaakt over de totstandkoming van het nationaal uitvoeringsprogramma (NUP) e-overheid. Om de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren en te waarborgen hanteren wij als norm de landelijke BurgerServiceCode. Daarop hebben wij een eigen dienstverleningsconcept (DVC) gebaseerd en uitgewerkt in een kwaliteitshandvest. Het handvest geeft een beschrijving van onze dienstverlening waaraan onze doelgroepen ons mogen houden. In 2011 geven we projectmatig vorm aan de verdere implementatie van ons kwaliteitshandvest. We zetten onder meer de monitoring van de naleving van onze dienstverleningsnormen voort en verbeteren deze.

Rondom grote evenementen continueren wij in 2011 de ingezette lijn om deze meer te koppelen aan lobbytrajecten en dossiers door uitnodigingen- en evenementenbeleid als onderdeel van corporate communicatie verder uit te werken. Corporate communicatie moet met de komst van een nieuw college in 2011 verder vorm krijgen via advertentiebeleid, arbeidsmarktcommunicatie en interne communicatie in de vorm van een corporate communicatieplan. Rond het personeelsblad Drents Plateau hebben we een aantal veranderingen doorgevoerd om kosten te beperken. In 2011 koppelen wij het personeelsblad nadrukkelijker aan ons intranetsysteem.

Ontwikkelijn II	Resultaten	Activiteiten 2011
II. Drenthe doet ertoe!	<ul style="list-style-type: none"> ■ Organisatie die ‘PNS-proof’ is. ■ Verrijkte beleidsprocessen door een toegeruste organisatie. ■ Meer omgevingsgerichte samenwerking en strategievorming. ■ Meedoen in Europa; borging kennis van Europees recht. ■ Burgerparticipatie, profilering en dienstverlening. ■ Verbeterde en gewaarborgde kwaliteit dienstverlening. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Provinciale regisseursrol vormgeven en uitwerken. ■ Kerntakendiscussie afronden en gevolgen daarvan in cultuur, structuur en capaciteit uitwerken. Starten met doorvoering hiervan. ■ Pilot Integrale aanpak Zuidoost-Drenthe starten. ■ Visie ontwikkelen op kennismanagement en verzamelen, borgen en gebruiken van beleidsinformatie. ■ Opleidingen ‘Europa en Europees recht’ voor betrokken medewerkers organiseren. ■ Verdiepingscursus ‘staatsteun’ voor eigen medewerkers aanbieden. ■ Corporate communicatie verder vormgeven. ■ Verder implementeren van kwaliteitshandvest. ■ Monitoren van de naleving van onze dienstverleningsnormen. ■ Project programma van Dienstverlening uitvoeren .

III Provincie Nieuwe stijl, de HR opgave

Naar een kleiner vast personeelsbestand en meer flexibiliteit

Regie en vooral gebiedsregie staan centraal in het nieuwe omgevingsbeleid en in PNS. Dit stelt speciale eisen aan deskundigheid, houding en gedrag van medewerkers. De provincie wil een slagvaardige en flexibele organisatie zijn die goed is in regie, verbinden, organiseren en contracteren.

De provincie krijgt andere rollen en taken. PNS, de concentratie op kerntaken en de bezuinigingen hebben gevolgen voor de omvang en gewenste kwaliteit van het personeelsbestand. We willen ook blijvend investeren in de kwaliteit van de managers en medewerkers. We moeten ons instellen op een kleiner vast personeelsbestand en meer flexibiliteit creëren. Hiertoe ontwikkelen wij een nieuw strategisch HR beleid dat vanaf 2011 wordt geïmplementeerd.

Project Slim, Slank en Soepel (S3)

Voor de uitwerking en uitvoering van de formatieve doelstellingen per afdeling en eenheid, het nieuwe HR beleid en de personele gevolgen van PNS en de Directiebrief is het project Slim, Slank en Soepel opgestart, ook wel 'S3' genoemd. In dit project worden ook meegenomen de daaraan gekoppelde nodige beweging van medewerkers binnen de organisatie (mobiliteit), de ontwikkeling van de juiste competenties voor PNS en het toewerken naar een flexibele schil. Zo worden managers en hoofden ondersteund in hun veranderopgave. De personele bezuinigingen brengen een grote HRM-opgave met zich mee. Gedwongen ontslagen worden voorkomen door aan te sluiten bij het natuurlijke verloop. Echter, de natuurlijke uitstroom zal niet altijd op de gewenste posities plaatsvinden. Hierbij speelt ook de focus van de provincie op haar kerntaken een belangrijke rol. Er zal dan ook een stevig mobiliteitsplan moeten worden opgesteld met alle (frictie)kosten van dien.

Competentiemanagement

We gaan niet alleen met minder medewerkers werken. Het onderdeel 'slimmer' leidt ook tot een andere inzet van een groot deel van de medewerkers. Dit betekent onder andere dat gezorgd moet worden voor de juiste kennis of toegang tot die kennis. Daarnaast zijn bepaalde vaardigheden en competenties nodig om vorm te geven aan PNS: medewerkers als regisseur in plaats van uitvoerder, als procesbegeleider in plaats van inhoudelijk expert. Deze omslag in rollen is niet voor alle medewerkers een automatische ontwikkeling. Daarom wordt vanaf 2010 flink ingezet op het ontwikkelen van de juiste competenties en het sturen daarop door het management. Door middel van diverse opleidingstrajecten in een opleidingsplan kunnen medewerkers groeien in hun (nieuwe) rol.

Experimenteren met nieuwe werkvormen in Xplorelab Drenthe

Voor het verder toerusten van het ambtelijke apparaat voor de nieuwe regierol volgens PNS en de daarbij behorende flexibiliteit is het zogenoemde Xplorelab Drenthe opgezet. Xplorelab Drenthe is een pool van goed opgeleide medewerkers, uitgerust met een toolbox van nieuwe werkvormen die flexibel kunnen worden ingezet voor kortlopende opdrachten. Dit lab biedt een inspirerende werkomgeving. Een omgeving waarin we op een snelle, slimme en creatieve manier het talent van mensen binnen en buiten de organisatie optimaal kunnen benutten.

Ontwikkeling van het management (MD)

Om alle ontwikkelingen en veranderingen goed te sturen en begeleiden, is ons management goed in positie. Het is noodzakelijk om de ingezette ontwikkeltrajecten voor managers door te zetten. Om te zorgen voor een goede sturing op alle veranderingen, het balanceren tussen het oppakken van de verschillende prioriteiten met minder medewerkers en een goede begeleiding

van de medewerkers in de veranderende organisatie. Dit betekent dat het leidinggevend personeel zeswekelijks bijeenkomt in een platformbijeenkomst rondom thema's die actueel zijn, intervisie voert en regelmatig trainingen volgt. Het lopende MD traject wordt voortgezet.

Terugdringen ziekteverzuim

In 2011 zetten wij onze acties voor het terugdringen van het ziekteverzuim door. Naar aanleiding van de cijfers van 2010 wordt een verzuimpercentage afgesproken dat realistisch lager ligt dan het cijfer in 2010. Vooral het kortdurend verzuim staat onder nadrukkelijke aandacht. Bij kortdurend verzuim is niet alleen de houding van de medewerker belangrijk, maar vooral ook de wijze waarop de leidinggevende aandacht heeft voor het verzuim. Voor leidinggevendenden zetten we in 2011 de investeringen op het gebied van gesprekstechnieken en concrete feedback ten aanzien van diverse actuele situaties voort. Daarnaast zal bij de aanbesteding van de arbo-diensten worden gezocht naar een partij die vanuit haar expertise een goede begeleiding kan geven op terugdringen van het verzuim.

Ontwikkellijn III	Resultaten	Activiteiten 2011
III. PNS, de HR opgave	<ul style="list-style-type: none"> ■ Een organisatie in 2018 die is toegesneden op het waarmaken van de ambities van het provinciebestuur, zo goed en zo goedkoop mogelijk. De provincie is voor medewerkers een uitdagende en plezierige organisatie om te werken. ■ Juiste kennis of toegang tot kennis, vaardigheden en competenties voor PNS. ■ Toerusten ambtelijk apparaat voor regierol en flexibiliteit. ■ Management is in positie en stuurt op veranderingen, begeleidt medewerkers in veranderende organisatie. ■ Ziekteverzuim realistisch verlagen a.d.h.v. streefpercentages 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Implementatie van nieuw strategisch HR beleid ■ Uitvoeren project Slim, Slank en Soepel (S3), i.c. regie op taakstellende formatieplannen, mobiliteitsplannen, veranderplannen (ook als mogelijke voorbereiding op uitbesteding en shared services). ■ Opleidingsplan, uitvoeren van trainingen en coaching rond competentie management en ondersteuning van het management (ook in kader terugdringing ziekteverzuim); overige opleidings-trajecten. ■ Verder uitvoeren Xplorelab; pool met flexibele inzet medewerkers. ■ Doorzetten ingezet MD traject, zeswekelijks bijeenkomsten, intervisies en trainingen.

IV Programma Provinciehuis van Morgen

Met het programma Provinciehuis van Morgen zetten wij ons in voor een meer toekomstgericht, duurzamer en milieuvriendelijker provinciehuis, waarbij efficiënter gebruik wordt gemaakt van de ruimte en een betere (interne) digitale informatievoorziening. De werkomgeving zal flexibel zijn, passend bij de nieuwe organisatiecultuur. De nieuwe fysieke en digitale werkomgeving draagt zo bij aan de gewenste nieuwe manier van werken. Het programma omvat drie projecten om deze doelen te bereiken: Revitalisering, Digitalisering en Tijdelijke huisvesting. In 2009 is daarnaast het project Nieuwe Digitale Werkplek aangehaakt. Ook werken wij, vooruitlopend op het duurzame Provinciehuis van Morgen, aan een energie- en milieumanagementsysteem (EMMS). In 2011 wordt het programma afgerond. Na afloop zullen we een programma-evaluatie uitvoeren. Met als doel om vanuit de ervaringen het programma-tisch en projectmatig werken op een hoger plan te brengen.

Revitalisering

Het project Revitalisering houdt de verbouwing van het provinciehuis in. Binnen de contouren van het huidige gebouw ontwikkelen wij een nieuwe werkomgeving: een flexibele, activiteits-

gerelateerde werkomgeving. Dit betekent dat een goede balans wordt aangeboden tussen plekken om te concentreren en te communiceren. De nieuwe werkomgeving is prettig om in te werken en nodigt uit tot ontmoeten en samenwerken. In april 2010 hebben de eerste medewerkers hun intrek genomen in de vernieuwde vleugel. In maart 2011 worden de laatste twee van de zes bouwdelen van het provinciehuis opgeleverd. Het project voorziet in een zeer energiezuinig provinciehuis met een hoge mate van CO₂-beperking. Waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van innovatieve toepassingen op het gebied van klimaat en energie. Naast de energiebesparing wordt door middel van gescheiden afvalinzameling het (rest)afval bespaard. Hiermee geven we vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid het goede voorbeeld. Naast een forse energiebesparing hebben de energemaatregelen positieve effecten op licht, lucht en akoestiek binnen het gebouw en daardoor op de gezondheid en productiviteit van de medewerkers.

Digitalisering

Randvoorwaarde voor de flexibele, activiteitsgerelateerde werkomgeving is een goede digitale ondersteuning: informatie moet altijd en overal voor de organisatie beschikbaar zijn. Het project Digitalisering (Drenthe Digitaal) voorziet in het volledig digitaliseren van de documentaire informatievoorziening van bestuur, management en medewerkers: van de inkomende post, de tussenliggende primaire en ondersteunende werkprocessen tot en met de archivering. Voordat de 13 onderscheiden werkprocessen worden gedigitaliseerd, worden deze kritisch bekeken en 'slanker en slimmer' gemaakt. Voor drie processen is vastgesteld dat deze op een generieke wijze te digitaliseren zijn. Hierdoor bedraagt het aantal te digitaliseren werkprocessen 10. Twee ervan zijn inmiddels geïmplementeerd en een drietal staat gereed voor productie. De overige 5 processen zijn gestart of starten nog in 2010. Medio 2011 zijn alle werkprocessen gedigitaliseerd. In de toekomst worden de processen verder aangesloten op een landelijk afgesproken uitwisselingsmethode (zaaksgericht werken), dit maakt thans geen onderdeel uit het project.

Tijdelijke huisvesting

230 medewerkers zijn voor de duur van de verbouwing gehuisvest in het gebouw Lauwers 1 te Assen. Zij verhuizen in maart 2011 terug naar het gerevitaliseerde provinciehuis. In maart vinden ook de laatste interne verhuisbewegingen plaats van medewerkers die in het provinciehuis zijn gebleven.

Project Nieuwe Digitale Werkplek

Het project Nieuwe Digitale Werkplek voorziet in de nieuwe, innovatieve Informatie- en Communicatie Technologie (ICT)-omgeving. Passend bij het programma Provinciehuis van Morgen. Met inzetting van nieuwe, innovatieve ICT-apparatuur en toepassing daarvan.

Ontwikkellijn IV	Resultaten	Activiteiten 2011
IV. Programma Provinciehuis van morgen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Meer toekomstgericht, duurzamer en milieuvriendelijker provinciehuis. ■ Efficiënter gebruik van de ruimte. ■ Betere (interne) digitale documentaire informatievoorziening. ■ Bijdrage aan gewenste nieuwe manier van werken. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uitvoeren en afronden project Revitalisering. ■ Uitvoeren en afronden project Digitalisering. ■ Uitvoeren en afronden project Tijdelijke huisvesting. ■ Uitvoeren programma evaluatie

Ontwikkellijn IV	Resultaten	Activiteiten 2011
Project Revitalisering	<ul style="list-style-type: none"> ■ Een nieuwe werkomgeving: flexibel, activiteit gerelateerd. ■ Voorbeeldfunctie: energiezuinig, met CO2-beperking, met innovatieve toepassingen op gebied van klimaat en energie. ■ Positieve effecten op binnenklimaat en daardoor op gezondheid en productiviteit van de medewerkers. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verbouwen en inrichten van het provinciehuis. ■ Opleveren van de laatste twee van de zes bouwdelen van het provinciehuis.
Project Digitalisering	<ul style="list-style-type: none"> ■ Informatie altijd en overal voor de organisatie beschikbaar: volledig digitale informatievoorziening van bestuur, management en medewerkers. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Resterende werkprocessen kritisch bekijken en 'slanker en slimmer' aken en beschrijven. ■ Resterende werkprocessen digitaliseren.
Project Tijdelijke Huisvesting	<ul style="list-style-type: none"> ■ Tijdelijke opvang medewerkers tijdens verbouwing om verbouwing mogelijk te maken. ■ Interne verhuisbewegingen om verbouwing mogelijk te maken. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Terugverhuizen van medewerkers uit het pand Lauwers 1 naar het provinciehuis. ■ Coördineren van de laatste interne verhuizing in het provinciehuis.
Project Nieuwe Digitale Werkplek	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nieuwe, innovatieve ICT- omgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Volledige invoering van innovatieve ICT en telecom apparatuur op alle werkplekken en op andere locaties (any time, any place)

V Zaken op orde

Inleiding

Wij willen een organisatie zijn die in beweging is en flexibel is. Maar wij willen ook onze zaken goed voor elkaar hebben. Betrouwbaar, integer, transparant, ofwel 'in control'. Niet alleen financieel, maar ook als het gaat om het bereiken van doelen van het provinciaal beleid. De ontwikkellijn Zaken op orde richt zich hiertoe op een betere bedrijfsvoering. Onze doelen met deze ontwikkellijn zijn: betere sturing, minder bureaucratie, een slanke staf en betere en uniforme werkprocessen.

Organisatie

Er zijn veel ontwikkelingen die op de organisatie af komen, voornamelijk is het de intentie om geen ingrijpende reorganisatie door te voeren maar binnen het Organisatiebesluit ontwikkelingen flexibel op te vangen. Om te voorkomen dat er energie weglekt naar reorganisatieprocessen. De overhead is in 2011 teruggebracht van 40% (begin 2009) naar 35% van de totale formatie. In de periode tot 2014 zal de formatieomvang teruggaan met 60 fte. In 2011 geldt een taakstelling gebaseerd op minimaal 11 fte. De overhead blijft daarbij constant of neemt verder af. Via het project S3 (zie ontwikkellijn III) wordt de formatieontwikkeling gevolgd en bijgestuurd. Wij gebruiken hierbij het reeds beschikbare systeem voor strategische personeelsplanning, dat wij nog verder aanpassen en verbeteren, gelet op het accent op interne mobiliteit en uitstroom. We kunnen hierdoor beter sturen op de 'match' tussen talent van medewerkers en gevraagde competenties in (nieuwe) functies.

Gelet op de taakstelling en de gewenste kwaliteitsimpuls is onderzoek gestart naar mogelijkheden tot beheerste uitbesteding aan private partners (regiemodel) en vormen van samenwerking met publieke partners als de Noordelijke provincies (shared services en uitvoeringsdiensten). De resultaten van deze onderzoeken zullen in de loop van 2010 bekend zijn en zullen leiden tot voorstellen. Het gaat voornamelijk om Geo/Gis diensten, inkoop, ingenieursdiensten, salarisadministratie, repro, financiële en personeelsadministratie en gespecialiseerde kennis op het terrein van arbeidsvoorwaarden, rechtspositie en fiscaliteit.

In 2011 wordt na een eerste projectmatige fase van de in 2009 gestarte interne Servicedesk een volledig functionerende eenheid operationeel. Zowel als fysieke desk en als service op het interne netwerk ('zelfbediening').

Planning en Control (interne managementcyclus)

Op basis van het in 2007 vastgestelde besturing- en managementconcept Meer Samen, nóg sterker! is een algehele vernieuwing van het instrumentarium voor onze bedrijfsvoering tot stand gebracht. Hierdoor is de interne sturing via on line informatie en managementrapportages verbeterd. In 2011 zal vooral worden geïnvesteerd in een verdere verbetering en verbreding van de on line informatie om sneller te kunnen bijsturen op meerdere (deels nieuwe te benoemen) prestatie-indicatoren. Dit gebaseerd op de vernieuwingen in de bestuurscyclus (Ontwikkelijn I).

ICT

In 2010 is een nieuw informatieplan 2010-2013 'Digitaal Nieuwe Stijl' (DNS) tot stand gekomen. In een Uitvoeringsprogramma is aangegeven dat via vier lijnen wordt gewerkt aan een verdere verbetering van de inzet van ICT (op basis ook van landelijke afspraken in het kader van het NUP: Nationaal Uitvoeringsprogramma ICT) en de informatiebeveiliging. In 2011 zijn de volgende speerpunten geformuleerd. Al genoemd is de verdere verbetering van on line managementinformatie. Hier ligt ook een relatie met de verbetering van de programmabegroting en de informatie aan het bestuur. Een tweede speerpunt is de afronding van de digitalisering van werkprocessen (onderdeel van Provinciehuis van Morgen). Na deze afronding zal een start worden gemaakt met het onderbrengen van die werkprocessen in zogenaamde 'zaken'. Hierbij worden digitale dossiers gevormd op een wijze die landelijk is gestandaardiseerd om te komen tot uitwisseling van gegevens met andere publieke partners. Zoals in het kader van de Wabo. Een ander speerpunt is het koppelen aan landelijke basisregistraties. Medio 2011 staat de aansluiting op de landelijke Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) gepland. In 2011 worden nieuwe e-formulieren aan het e-loket toegevoegd en gekoppeld aan de digitale processen. Speerpunt is ook het opzetten van een nieuw systeem voor relatiebeheer (zicht op de contacten en contracten met burgers en overheden). Het vierde speerpunt is het ondersteunen van allerlei vormen van kennisdeling in het kader van het slimmer werken. Gedacht moet worden aan digitale projectwerkplaatsen (ook met gebiedspartners) en interne systemen voor kennisdeling (vb. Wiki's).

In 2011 worden de nieuw gevormde staten voorzien van werkplekvoorziening ter ondersteuning van hun werkzaamheden en voor toegang tot de voor hen relevante informatiesystemen. In 2010 is de informatiebeveiliging projectmatig op het gewenste peil gebracht (conform de eisen van het beleidskader en de Code voor Informatiebeveiliging). Echter informatiebeveiliging blijft een continu aandachtspunt. In 2011 zullen we de stand van zaken middels een audit toetsen.

Ontwikkellijn V	Resultaten	Activiteiten 2011
V. Zaken op orde	<ul style="list-style-type: none"> ■ Een betrouwbare, integere, transparante, goed werkende interne organisatie die 'in control' is. ■ Control op de taakstelling voor de organisatie (tot 2018) ■ Met een betere bedrijfsvoering: meer sturing, minder bureaucratie, een slanke staf en goed lopende en uniforme werkprocessen. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Interne Servicedesk volledig operationeel. ■ Vervolgonderzoek en besluitvorming naar uitbesteding en vorming van shared services en uitvoeringsdiensten. ■ Realiseren formatiereductie van minimaal 11 fte. ■ Overhead is maximaal 35% van totale formatie. ■ Update van informatiesysteem voor Strategische Personeelsplanning, aangepast aan HR opgave. ■ Update systeem voor managementinformatie. ■ Afronding digitalisering documentaire processen. ■ Introductie zaaksgericht werken. ■ Operationeel informatiesysteem voor relatiebeheer. ■ Koppeling aan landelijke basisregistraties (BAG, WABO). ■ Operationele projectwerkplaatsen (virtueel). ■ Operationele kennisplatformen (vb Wiki's). ■ Uitlevering van ICT hulpmiddelen PS leden. ■ Audit op informatiebeveiliging.

Paragraaf 2.6 Verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf schenkt aandacht aan de verbonden partijen van de provincie Drenthe, conform het BBV. In het BBV wordt onder ‘verbonden partijen’ verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Voor wat betreft het financieel belang wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Een bestuurlijk belang betekent dat de provincie op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de provincie een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze mee kan stemmen. Een financieel belang houdt in dat de provincie middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement. Voorts heeft de provincie een financieel belang indien financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de provincie.

De verbonden partijen voeren beleid uit dat de provincie ook (gedeeltelijk) zelf had kunnen uitvoeren. Daarom blijft de provincie verantwoordelijkheid dragen voor het bereiken van de doelstellingen die door de verbonden partijen worden beoogd en die veelal onderdeel vormen van de elders in deze Begroting gepresenteerde programma's. Deze verantwoordelijkheid uit zich zowel op het beleidsmatige als het budgettaire vlak en is de ratio achter het voortaan opnemen van deze paragraaf in Begroting en Jaarverslag.

Om PS in staat te stellen hun kaderstellende en controlerende taken uit te voeren, wordt hierna aangegeven in welke verbonden partijen de provincie bestuurlijk en financieel participeert en van welke vorm van verbondenheid er sprake is (rechtspersoon, gemeenschappelijke regeling en dergelijke). Per verbonden partij is voorts vermeld onder welk programma de beleidsmatige doelstellingen vallen die door de deelname in deze partij worden nagestreefd. Indien ervoor is gekozen om samen te werken in een privaat- in plaats van een publiekrechtelijke vorm, liggen hieraan in de regel redenen van risicomijding ten grondslag. In geval van privaatrechtelijk samenwerkingsverband is het financiële risico dat de provincie loopt namelijk beperkt tot de geldelijke inbreng.

Het begrip ‘verbonden partijen’ houdt in dat participaties in NV's, BV's, v.o.f.'s, commanditaire vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen hieronder vallen. Ook stichtingen en verenigingen kunnen onder de verbonden partijen vallen, indien de provincie een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt. Een stichting of vereniging die jaarlijks subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen zitten met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij. Een eventuele morele verplichting tot betaling in geval van problemen kan het wel verstandig maken de stichting of vereniging in de paragraaf Weerstandsvermogen op te nemen. Indien de provincie een aanzienlijk bestuurlijk, maar geen financieel belang heeft, kan dit belang in het desbetreffende programma genoemd worden. Naast de hiervoor genoemde participaties maken ook deelnemingen, waarbij de provincie aandelen heeft in een NV of BV, deel uit van de verbonden partijen.

In het BBV wordt over de verbonden partijen voorgeschreven dat in de Begroting in een aparte paragraaf ten minste aandacht moet worden geschonken aan:

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de Begroting;
- de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen.

Met andere woorden: Wat willen wij met deze partijen? Hoe past de uitvoering van de taken binnen onze provinciale programma's? Hoe dragen zij bij aan het uitvoeren van het door de provincie gewenste beleid?

Nota bestuursfuncties

In oktober 2001 is de Nota bestuursfuncties uit 1992 herijkt. In de nota wordt vooral ingegaan op de bestuurlijke functies die door GS of leden van PS (of in hun opdracht door provinciale ambtenaren of op hun verzoek of aanbeveling door derden) kunnen worden vervuld bij de verschillende rechtsvormen, zoals vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen. Voor wat de vervulling van deze bestuursfuncties in navolgende organisaties betreft wordt verwezen naar deze nota.

Verbonden partijen

I Opsomming van de verbonden partijen in onze provincie ingedeeld naar rechtsvorm

Deelnemingen

- N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM)
- N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)
- Groningen Airport Eelde N.V. (GAE)
- Enexis N.V.
- Attero N.V.
- PBE (Publiek Belang Electriciteitsproductie).
- Verkoop Vennootschap
- CBL (Cross Border Leases) Vennootschap
- Vordering op Enexis Vennootschap
- Claim Staat Vennootschap Enexis N.V.

Gemeenschappelijke regelingen

- Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)
- Bestuursacademie Noord-Nederland (BANN)
- Openbaar Vervoerbureau Groningen-Drenthe (OV-bureau)
- De Noordelijke Rekenkamer

Stichtingen/privaatrechtelijke rechtspersonen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
- Stichting Leerstoel Regionale/Noordelijke Economie
- Stichting Drentse Bedrijvenlocaties (DBL)
- Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA)
- Stichting Drents Plateau
- Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging (SLB) en Stichting Bodembeheer Schoonebeek

Bestuursrechtelijke rechtspersonen

- Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Drenthe

II **Verbonden partijen ingedeeld op basis van het collegeprogramma en rechtsvorm**

a **Programma 1. De provincie dóet ertoe**

Privaatrechtelijke rechtspersoon

Vereniging IPO

De twaalf provincies werken samen in het IPO. Die samenwerking beoogt de condities waaronder de provincies werken te optimaliseren. Het IPO is actief op dezelfde terreinen als de provincies. Het IPO is in 2003 omgezet van een gemeenschappelijke regeling naar een vereniging.

Het IPO heeft als doelen:

1. het behartigen van de belangen van provincies
2. het bieden van een platform voor uitwisseling van kennis en ervaring
3. het stimuleren en entameren van vernieuwingsprocessen binnen de provincies

Iedere provincie heeft het recht voor een zetel in het bestuur een bindende voordracht te doen.

De voordracht wordt gemaakt door het college van GS. Daarnaast zijn twee Drentse statenleden lid van de algemene vergadering.

Naast het bestuur en de algemene vergadering zijn er 10 adviescommissies en het Bestuurlijk Platform Europa. De adviescommissies en het Bestuurlijk Platform Europa bestaan in beginsel uit twaalf leden. Ieder college van GS benoemt uit zijn midden een lid.

De provincie Drenthe bevordert de goede positionering van de provincie via deze interprovinciale samenwerking. Slagvaardigheid wordt bewerkstelligd door het actief volgen van ontwikkelingen en tijdig inspelen hierop.

Gemeenschappelijke regelingen

1. SNN

De provincies Groningen, Fryslan en Drenthe hebben hun bestuurlijke krachten sinds 1992 gebundeld in het SNN. In SNN-verband ontwikkelt het Noorden gezamenlijk beleid en onderhandelt met het Kabinet over zaken die het hele Noorden aangaan. Kerntaak is het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Noord-Nederland.

De gezamenlijke visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Noord-Nederland is omschreven in 'Strategische Agenda voor Noord-Nederland 2007-2013'. Deze visie met als motto 'Noord-Nederland zet in op een dynamische kenniseconomie, sterke steden en een vitaal platteland' ligt ten grondslag gelegen aan een tweetal uitvoeringsprogramma's, te weten 'Koers Noord: op weg naar de pieken' (een programma van het Ministerie van Economische Zaken en het SNN gezamenlijk voor de periode 2007-2010) en het Operationeel Programma EFRO (een programma van het SNN voor de periode 2007-2013).

De hoofddoelstelling van het samenwerkingsverband is de samenwerking en het overleg tussen de deelnemende provinciale besturen te verbreden en te intensiveren. Verdere doelstellingen zijn coördinatie van beleid en het opstellen van gezamenlijke standpunten in de richting van rijksoverheid en Europese Unie en het gemeenschappelijk optreden daarbij.

Ingaande juli 2007 zijn aan het DB-SNN de vier noordelijke grote gemeenten (NG4) als adviseur toegevoegd. Voor de provincie Drenthe betekent dat de deelname van de gemeenten Emmen en Assen. Aan de SNN-bestuurscommissies Economische Zaken (Bcie EZ) en Stedelijke Ontwikkeling en Mobiliteit (Bcie SOM)) nemen vanaf het genoemde tijdstip ook

vertegenwoordigers van de NG4 deel. Per juli 2009 is er een derde bestuurscommissie in het leven geroepen, te weten de Bestuurscommissie Europese aangelegenheden (Bcie Europa). Deze bestuurscommissie heeft tot taak invloed uit te oefenen op beleid dat wordt gemaakt in Brussel en Den Haag, het bevorderen van de interregionale samenwerking en het bevorderen van de samenwerking met en export naar landen, die deel uitmaken van de Noordelijke Ontwikkelingsas (NOA). Ook aan deze bestuurscommissie nemen de NG4 deel.

De deelname van de NG4 betekent ook dat zij bijdragen aan de kosten van het SNN. Vergeleken met de bijdrage van de provincies is die van de NG4 beperkt. De risico's worden door de deelnemende provincies (in gelijke delen) gedragen.

Op 22 april 2009 hebben de drie Provinciale Staten ingestemd met voorstellen inzake de rol van Statenleden in het Algemeen Bestuur van het SNN (AB-SNN). Voortaan zullen provincies worden vertegenwoordigd door drie Statenleden. Dit betekent, dat de Gemeenschappelijke Regeling dient te worden aangepast.

2. *BANN*

De gemeenschappelijke regeling had, voordat deze is aangepast, tot doel de behartiging van het bestuursdienstonderwijs in Noord-Nederland. Het bestuursonderwijs is geprivatiseerd. De gemeenschappelijke regeling is in stand gebleven om de eventuele verplichtingen ten opzichte van voormalig personeel na te kunnen komen.

3. *De Noordelijke Rekenkamer*

De Provinciewet verplicht elke provincie tot het instellen van een Rekenkamer of het organiseren van een rekenkamerfunctie. Ook bestaat de mogelijkheid tot een gemeenschappelijke Rekenkamer, waar alle provincies, met uitzondering van Zeeland, voor gekozen hebben. Drenthe, Fryslan en Groningen hebben de de Gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer ingesteld. In de Gemeenschappelijke regeling is de concrete feitelijke situatie geregeld. Tevens is daarin ook een aantal voorzieningen getroffen waardoor de Rekenkamer haar taken in een onafhankelijke positie kan uitoefenen.

Het doel van de Rekenkamer is om vanuit een onafhankelijke positie PS te ondersteunen in de kaderstellende en controlerende rol. Dit gebeurt door onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur waarbij de vraag naar doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid centraal staat.

b **Programma 2. Samenleving met samenhang**

Privaatrechtelijke rechtspersoon

Stichting Drents Plateau

De Stichting Drents Plateau (voorheen Erfgoedhuis van Drenthe) is in 2001 opgericht om (deels wettelijke) taken en doelstellingen op het terrein van het Drents cultureel erfgoed uit te voeren voor provincie en gemeenten. Deze taken en doelstellingen zijn gericht op behoud en ontwikkeling van cultuurhistorische waarden, landschaps-, dorps- en stadsschoon, monumenten, archeologie, musea, regionale geschiedenis, erfgoededucatie, cultuurtoerisme en (moderne) architectuur. De provincie Drenthe is naast de Vereniging van Drentse Gemeenten en de Stichting Het Drentse Welstandstoezicht medeoprichter van de stichting.

De organen van de stichting zijn de Raad van Bestuur (de directie), de RvT en de Raad van Advies. De directie (statutair bestaande uit een of meerdere personen) bestuurt de stichting.

Drents Plateau heeft de B3-status, dat wil zeggen dat de stichting de rechtspositie van de provincie volgt.

De RvT heeft als taak het toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken. Alle leden van de RvT worden benoemd en ontslagen door GS. Drents Plateau wordt door de provincie ingeschakeld voor het uitvoeren van erfgoedbeleid (steunfunctietaken) en om te adviseren over de cultuurhistorische, archeologische en architectonische waarden in het ruimtelijke ordeningsbeleid en het ruimtelijke kwaliteitsbeleid. Dit gebeurt in het kader van advisering en vooroverleg over ruimtelijke plannen (nWro), het benoemen van het provinciaal belang op het gebied van cultuurhistorie en archeologie en het ontwikkelen van nieuw provinciaal omgevingsbeleid. Drents Plateau voert de provinciale wettelijke taken uit op het gebied van archeologie (voorheen Malta-taken) zoals die sinds 2008 vastliggen in de Gewijzigde Monumentenwet 1988.

In de ontwikkeling van de cultuurhistorische waardenkaart, bouwsteen voor omgevingsbeleid, levert Drents Plateau een belangrijk aandeel aan zowel de hoofdstructuurkaart, de beleidsvisie als de achterliggende databank.

Een andere taak is de ontwikkeling van de provinciale monumentenlijst en het verzorgen van hieraan verbonden uitvoeringszaken. Daarnaast vraagt de provincie op grond van de Monumentenwet Drents Plateau om adviezen.

Correspondentie met het Rijk gebeurt rechtstreeks door de provincie.

Drents Plateau is als organisatie blijvend in ontwikkeling.

De afspraken tussen provincie en Drents Plateau worden jaarlijks vastgelegd.

SLB en Stichting Bodembeheer Schoonebeek

De stichtingen hebben als doel het versterken van de milieuhygiënische kwaliteit in relatie met landinrichting met het doel grondruil mogelijk te maken. De stichting stemmen de uitvoering van de uitvoerende maatregelen af met de uitvoering van het landinrichtingsplannen.

De stichtingen wordt bestuurd door een directeur onder toezicht van een Raad van Toezicht (RvT). In de RvT hebben onder meer leden zitting die zijn benoemd door GS, het bestuur van het waterschap Velt en Vecht en burgemeester en wethouders van Emmen.

c **Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid**

Gemeenschappelijke regeling

OV-bureau Groningen-Drenthe

Het OV-bureau verricht de overheidstaken voor het openbaar vervoer (OV) die de drie bestuursorganen (provincies Groningen en Drenthe en gemeente Groningen) voorheen elk afzonderlijk verrichten. Het OV-bureau is als volgt georganiseerd: het bestaat uit een algemeen bestuur (AB), een dagelijks bestuur (DB) en een uitvoerende organisatie. De deelnemende bestuursorganen wijzen vanuit hun midden de leden aan van het AB en DB OV-bureau Groningen-Drenthe. Het AB bestaat uit de portefeuillehouders verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening en financiën. Het DB wordt gevormd door de portefeuillehouders verkeer en vervoer en de directeur van het OV-bureau.

Het OV-bureau heeft de volgende verantwoordelijkheden:

1. zorgen voor en bevorderen van openbaar vervoer per auto en per bus en andere vormen van vervoer ter uitvoering van artikel 20 van de Wet personenvervoer;
2. zorgen voor een juiste naleving en uitvoering van de concessievoorschriften;
3. zorgen voor de voorbereiding en totstandkoming van nieuwe concessies.

Dit openbaar vervoer betreft alle streek- en stadsvervoer per bus, het collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV) en de treintaxi. In principe behoort het regionale spoorvervoer onder de gemeenschappelijke regeling, met dien verstande dat de deelnemende bestuursorganen een definitief besluit hierover nemen nadat de financiële en personele consequenties in kaart zijn gebracht.

De algemene taken die het Openbaar Lichaam OV-bureau heeft uit te voeren zijn:

1. het beheer van het openbaar vervoer (concessieverlening en aanbesteding) en ontwikkeling van openbaar vervoer (planvorming en coördinatie van de OV-aspecten);
2. de bundeling van de OV-taken en -verantwoordelijkheden van de drie overheden;
3. de advisering van de provincies en gemeenten in het OV-beleid in relatie tot het algemene beleidsproces van ruimtelijke ordening en verkeer en vervoer.

De werkzaamheden zoals die door het OV-bureau uitgeoefend worden, liggen op het terrein van de uitvoering van de Wet personenvervoer 2000 en behoren daarmee tot de competentie van de colleges van gedeputeerde staten. Provinciale staten van Drenthe en Groningen stellen in het kader van de totale provinciale en gemeentelijke begroting het budget voor het openbaar vervoer vast. Daarnaast hebben provinciale staten hun kaderstellende en controlerende bevoegdheid.

De verdeling van de kosten van het Openbaar Lichaam OV-bureau vindt plaats op basis van een verdeelsleutel die is gebaseerd op het totale stad- en streekvervoerbudget (omzet).

De verdeelsleutel van de inzet per overheid is analoog aan de hoogte van de exploitatiesubsidie: 44% voor de provincie Groningen, 35% voor de provincie Drenthe en 21% voor de gemeente Groningen.

Wanneer het takenpakket van het Openbaar Lichaam OV-bureau wordt uitgebreid met andere vormen van openbaar vervoer dan die hiervoor genoemd, dient de verhouding te worden herberekend naar rato van het dan ingebrachte OV-budget. Dit zal in elk geval geschieden wanneer definitief wordt besloten het regionale spoorvervoer onder het OV-bureau te brengen.

Uiteraard zal de verdeelsleutel ook worden gewijzigd indien er sprake is van een uitbreiding van de deelnemende bestuursorganen aan deze gemeenschappelijke regeling.

De dekking van de kosten voor het Openbaar Lichaam OV-bureau wordt bereikt door de inzet van de Drentse exploitatiesubsidie en personele gelden naar rato van deze exploitatiesubsidie.

d **Programma 4. Kennis wérkt**

Privaatrechtelijke rechtspersonen

1. NOM

De vennootschap heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de verbetering van de sociaaleconomische structuur en de werkgelegenheid in de provincies Groningen, Fryslan en Drenthe.

Dit wordt gestalte gegeven door acquisitie, financiering van bedrijven door middel van het verwerven van aandelen en het verstrekken van achtergestelde leningen. Dit gebeurt bij zowel nieuwe bedrijven als bestaande bedrijven. De provincie Drenthe is, evenals de provincies Groningen en Fryslan, voor 0,01% aandeelhouder van de NV NOM. Voor de overige 99,97% is de Staat aandeelhouder.

Elk van de colleges van GS van de provincies Groningen, Fryslan en Drenthe heeft het recht tot het doen van een aanbeveling van een lid van de Raad van Commissarissen (RvC). De commissarissen worden benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).

In verband met de corporate governance code (code Tabaksblat), die in de nieuwe beleidslijn Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen 2006-2009 gehanteerd wordt door de staatssecre-

taris van EZ, zijn de aandeelhouders verzocht om in de nabije toekomst geen bestuurders of ambtenaren meer voor te dragen. Er is een profielschets voor de RvC vastgesteld, die het onder andere mogelijk maakt dat oud-bestuurders voorgedragen kunnen worden. Met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissarissen geldt dat de overheidscommissaris niet langer past binnen de gewenste code. Inmiddels is het Rijk dan ook niet langer vertegenwoordigd in de RvC. Het terugtrekken van deze commissarissen komt de transparantie van de besluitvorming binnen de organisatiestructuren ten goede en gaat de perceptie van eventuele belangenverstrengeling tegen.

2. Stichting Leerstoel Regionale/Noordelijke Economie

Een van de doelen van de Stichting Leerstoel Regionale/Noordelijke Economie is het vergroten van de aandacht voor de economische problematiek van Noord-Nederland. Door het verrichten van voor Noord-Nederland belangrijke onderzoeken, de organisatie van symposia en de samenwerking met provinciale Afdelingen Economie geeft zij invulling hieraan.

Centraal in de Drentse ambitie staat een werkgelegenheidsontwikkeling en werkloosheidspercentage te realiseren die gunstig afsteekt ten opzichte van het nationale beeld. De activiteiten van de Stichting Regionale Leerstoel sluiten hierbij nauw aan.

3. DBL

De stichting heeft tot doel het stimuleren van de economische activiteiten, werkgelegenheid en bedrijvigheid in de provincie Drenthe. De stichting is opgericht ter uitvoering van een besluit van PS. De stichting is dus opgericht ter behartiging van een openbaar belang. Op grond van de statuten heeft de provincie het recht een bestuurslid te benoemen. Het bestuurslidmaatschap eindigt onder meer door verlies van de kwaliteit of de hoedanigheid waarop het werd benoemd. Het lid van het college is uit hoofde van zijn ambt voorzitter van de stichting. Aangezien hij als bestuurslid een openbaar belang behartigt, bestaat er een verantwoordingsplicht aan PS voor het door hem gevoerde bestuur binnen de stichting. Behalve het feit dat de provincie bijdraagt in de kosten van de stichting is er verder geen belangenverstrengeling.

4. Enexis N.V.

Enexis is een netwerkbedrijf dat ingevolge de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON), ook wel splitsingswet genoemd, alle netwerkactiviteiten van het voormalige Essent bezit en beheert. Wel zijn de 150 kV-netten inmiddels verkocht aan TenneT. De Provincie bezit 2,28 % van de aandelen in Enexis. Gezien de wettelijke basis/status zijn de risico's voor de Provincie uitermate gering.

5. Attero N.V.

De voorgenomen verkoop van Essent Milieu, waarvan Essent NV de enige aandeelhouder was, heeft geen doorgang gevonden. Omdat evenwel Essent Milieu buiten de verkoop van Essent aan RWE is gebleven zijn de oorspronkelijke aandeelhouders van Essent nu aandeelhouder geworden van het milieubedrijf en dat betekent voor de provincie een aandeel van 2,28 %. Een groot belang van de provincie is gelegen in de aanwezigheid van de vuilverbrander en de stortplaats bij Wijster. Financiële risico's zitten in slecht management en een instortende afvalmarkt. De beoogde sluiting van de stortplaats is voorzien in 2075.

6. Overige deelnemingen in de 'nalatenschap' van Essent N.V.

Uit de verkoop van de het provinciale belang in Essent N.V. is naast Enexis N.V. en Attero N.V. een aantal andere rechtspersonen overgebleven, waarin de provincie een aandeel van 2.28% houdt;

- **PBE (Publiek Belang Elektriciteitsproductie)**
Vanwege de voorlopige uitkomst van een juridische procedure terzake, is in september 2009 tenslotte besloten tot een afsplitsing van het 50%-belang van Essent in het Zeeuwse elektriciteitsproductiebedrijf EPZ. Na onderbrenging van dat belang in de daartoe opgerichte, afzonderlijke houdstermaatschappij EPZ, is deze eveneens overgedragen aan de voormalige aandeelhouders van Essent.
- **Verkoop Vennootschap**
De Special Purpose Vehicle (SPV) Verkoop Vennootschap is o.a. belast met het beheer van en de afwikkeling van mogelijke claims op het gevormde risicofonds van € 800 mln, dat vanuit de betreffende verkoopopbrengst is gevormd ter dekking van eventuele aansprakelijkheden van de verkopende aandeelhouders in verband met de vervreemding van het productie- en leveringsbedrijf van Essent.
- **CBL (Cross Border Leases) Vennootschap**
De SPV CBL Vennootschap is belast met het beheer van en de afwikkeling van mogelijke claims op het gevormde escrowfonds, dat is gevormd ter dekking van eventuele aansprakelijkheden van de verkopende aandeelhouders in verband met de eerder door Essent afgesloten cross border leases op centrales en netten en de kosten van een mogelijke vrijwillige beëindiging van de thans nog resterende leases.
- **Vordering op Enexis**
De SPV Vordering op Enexis is belast met de uitvoering van alle taken die verband houden met het beheer van de aan de aandeelhouders overgedragen bruglening, die eerder door de holding Essent was verstrekt aan haar voormalige netwerkbedrijf.
- **Claim Staat**
De SPV Claim Staat is verantwoordelijk voor het vervolg van de lopende juridische procedure tegen de Staat, die eerder door Essent was opgestart in verband met de van rijkswege opgelegde verplichting tot afsplitsing van haar netwerkbedrijf en de daardoor door Essent geleden schade.

7. WMD

Het betreft hier een vennootschap die tot doel heeft de zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied. Alleen de provincie Drenthe en de gemeenten in deze provincie kunnen aandeelhouder zijn. Statutair hebben de gezamenlijke Gemeenten en de Provincie elk 50 % van de aandelen. Het aantal aandelen is afhankelijk van het aantal aansluitingen in de gemeente en eens per drie jaar wordt het aantal uitstaande aandelen bijgesteld.

De WMD is een structuurvennootschap waarbij een commissaris wordt benoemd door GS; drie door de gemeenten en de overige door de RvC. Er zijn dus vier commissarissen van overheidswege. Schorsing en ontslag geschieden volgens de wet door degene die met de benoeming is belast. De commissaris van overheidswege die door GS is benoemd, wordt dus ook door GS geschorst en ontslagen. De door GS benoemde commissaris is statutair tevens voorzitter van de Raad van Commissarissen.

De WMD is een vennootschap die vooral een publiek belang moet dienen. Evenals met andere nutsbedrijven het geval is geweest, ontwikkelt ook de WMD zich meer in de richting van een bedrijf dat, ook marktgerichte dochterondernemingen heeft. Over deze ontwikkeling is al enige tijd een discussie aan de gang die mogelijk in 2010 en anders in 2011 moet leiden tot een ontvlechting van de productie en levering van drinkwateractiviteiten en de overige al dan niet commerciële activiteiten.

8. GAE

Het doel van de vennootschap is de uitoefening van het luchthavenbedrijf, waaronder met name de aanleg, het onderhoud, de ontwikkeling en de exploitatie van het luchthaventerrein. Op dit moment zijn er geen private aandeelhouders. De statuten sluiten de mogelijkheid daartoe echter niet uit.

Bij GAE is minder sprake van een openbaar taak karakter. Het in stand houden van de luchthaven is van grote betekenis voor de infrastructuur. Uit het doel van de vennootschap, zoals in de statuten omschreven, komt dit aspect niet of nauwelijks naar voren.

De provincie heeft een aanmerkelijk financieel belang in GAE. De uitoefening van de rechten als aandeelhouder en verstrekker van financiële middelen kan voldoende mogelijkheden bieden voor beïnvloeding en toezicht. Het commissariaat wordt vervuld door een derde.

Tot 2002 droegen de regionale aandeelhouders bij in het exploitatietekort voor in totaal 60%. Met ingang van 2003 tot en met 2012 verstrekken de regionale aandeelhouders jaarlijks een vaste kapitaalbijdrage van totaal € 1.021.005,--. Deze kapitaalstortingen worden jaarlijks toegevoegd aan de agioreserve van GAE.

Aandelenverdeling

Provincie Drenthe	30%
Provincie Groningen	30%
Gemeente Groningen	26%
Gemeente Assen	10%
Gemeente Tynaarlo	4%

e **Programma 5. Leefomgeving**

Privaatrechtelijke rechtspersoon

LMA

Het doel van de Stichting LMA is om alle relevante meldingen te registreren van binnenlandse transporten van gevaarlijk afval, bedrijfsafval en scheepsafval. De Stichting LMA stelt deze gegevens beschikbaar aan de overheid ten behoeve van de handhaving, beleid en vergunningverlening.

Deze taken worden ten behoeve van de provincies en het Rijk (Ministerie van VROM) uitgevoerd. Een deel van deze taken geschiedt op grond van het bepaalde in de WM. Het doel en de taken van de stichting betreffen een stuk verlengd rijks- en provinciaal bestuur.

Bestuursrechtelijke rechtspersoon

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Drenthe

Het fonds heeft tot doel de werkzaamheden en taken te vervullen die de WM in artikel 15.47 voorschrijft of mogelijk maakt. Het fonds beheert de uit de opbrengsten van de nazorgheffing verkregen middelen, dat nodig is om de eeuwigdurende nazorg van de onder de wet vallende gesloten stortplaatsen te waarborgen.

Paragraaf 2.7 Grondbeleid

Op grond van artikel 9 van het BBV dient de Begroting een uiteenzetting te bevatten over het grondbeleid. De provincie Drenthe ziet vooralsnog geen noodzaak voor het voeren van een substantieel (actief) grondbeleid.

Op kleinere schaal worden naar behoefte, in verband met de realisatie van de infrastructurele werken, soms stukjes grond aangekocht.

De grondaankopen ten behoeve van de EHS worden vanaf 1 januari 2007 gefinancierd uit het ILG. Vanaf die datum is de aansturing van grondaankopen door de DLG en BBL verschoven van het Rijk naar provincie. De provincie is hoofdopdrachtgever voor de grondverwerving door BBL en heeft de beschikking over de budgetten voor grondverwerving (EHS) via het ILG. Hiervoor hebben wij een handelingskader grondverwerving vastgesteld. Hierin is onder andere opgenomen het grondprijnsbeleid en de spelregels daarvan, afspraken over aan- en verkopen, inzet van instrumentarium. Het handelingskader is een uitwerking van het aansturingprotocol DLG/BBL. Dit regelt de aansturing van DLG/BBL. De provincie heeft vanaf nu meer vrijheid voor handelen met grond. Wij krijgen de lusten, maar ook de lasten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid te schuiven met budgetten binnen de ILG-doelen, zodat de realisatie van de EHS goed voortgang blijft houden.

Voorts merken wij op dat de financiële verplichtingen die voortvloeien uit het eerder afgesloten convenant IPO-LNV voor de realisering van de EHS voortduren. Het betreft financieringsafspraken met het Groenfonds; de benodigde middelen maken, gelabeld, onderdeel uit van het Provinciefonds.

Op basis van de nieuwe rol van de provincie wordt onderzocht in hoeverre, aanvullend op het bestaande instrumentarium, zoals de nWRO, de WILG etc, of actief grondbeleid noodzakelijk is.

Enkele jaren geleden is de provincie voor het realiseren van de beleidsdoelen natuur (EHS), milieu en het verbeteren van de agrarische structuur gestart met beperkt grondbeleid. De provincie verkent de noodzaak van een actief provinciaal grondbeleid, maar vooralsnog lijkt het huidige instrumentarium voldoende zijn. De bevindingen van de verkenning naar de optie van een actief provinciaal grondbeleid worden in 2010 aan de staten voorgelegd.

II Financiële begroting

II.1 Overzicht van lasten en baten, tevens Meerjarenraming 2011-2014

Programma 1. De provincie doét er toe!	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	4.278.716	5.116.482	3.141.617	2.502.604	2.500.680	2.467.905
Totaal baten	30.138	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Subtotaal voor bestemming	4.248.579	5.104.482	3.129.617	2.490.604	2.488.680	2.455.905

Programma 2. Samenleving met samenhang	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	69.999.559	70.646.531	66.614.552	65.117.822	62.369.088	62.559.610
Totaal baten	35.690.761	36.280.467	35.638.172	35.552.069	35.566.228	35.580.266
Subtotaal voor bestemming	34.308.798	34.366.064	30.976.380	29.565.753	26.802.860	26.979.344

Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	76.593.892	85.668.131	102.070.926	110.008.103	84.037.150	78.780.627
Totaal baten	42.128.615	45.933.183	43.322.108	47.304.980	43.870.859	43.714.856
Subtotaal voor bestemming	34.465.277	39.734.948	58.748.818	62.703.123	40.166.291	35.065.771

Programma 4 Kennis wérkt	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	17.638.221	11.402.725	12.547.420	6.625.315	6.727.601	4.027.601
Totaal baten	204.198.316	2.073.370	1.533.631	2.534.251	2.534.921	2.534.921
Subtotaal voor bestemming	-186.560.095	9.329.355	11.013.789	4.091.064	4.192.680	1.492.680

Programma 5. Leefomgeving	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	53.550.195	97.466.034	72.746.901	67.760.293	78.504.887	67.183.691
Totaal baten	32.712.055	70.650.417	51.144.691	50.260.691	50.075.591	49.604.591
Subtotaal voor bestemming	20.838.140	26.815.617	21.602.210	17.499.602	28.429.296	17.579.100

Programma 6. Middelen	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Totaal lasten	55.105.025	55.284.147	55.602.880	54.799.369	55.765.526	54.806.907
Totaal baten	131.217.851	138.076.760	137.529.636	139.383.358	141.290.729	141.929.770
Subtotaal voor bestemming	-76.112.827	-82.792.613	-81.926.756	-84.583.989	-85.525.203	-87.122.863

Saldi programma's	Rekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Programma 1. De provincie doet er toe!	4.248.579	5.104.482	3.129.617	2.490.604	2.488.680	2.455.905
Programma 2. Samenleving met samenhang	34.308.798	34.366.064	30.976.380	29.565.753	26.802.860	26.979.344
Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid	34.465.277	39.734.948	58.748.818	62.703.123	40.166.291	35.065.771
Programma 4 Kennis werkt	-186.560.095	9.329.355	11.013.789	4.091.064	4.192.680	1.492.680
Programma 5. Leefomgeving	20.838.140	26.815.617	21.602.210	17.499.602	28.429.296	17.579.100
Programma 6. Middelen	-76.112.827	-82.792.613	-81.926.756	-84.583.989	-85.525.203	-87.122.863
Saldo voor bestemming	-168.812.127	32.557.853	43.544.058	31.766.157	16.554.604	-3.550.063
Bijdragen aan reserves	240.744.813	-11.007.184	1.066.467	8.587.424	12.707.946	16.675.720
Bijdragen van reserves	-73.267.099	-21.550.669	-44.610.525	-40.353.581	-29.262.550	-13.125.657
Saldo onttrekkingen reserves	167.477.714	-32.557.853	-43.544.058	-31.766.157	-16.554.604	3.550.063
Resultaat	-1.334.413	0	0	0	0	0

II.2 Verklaring aanmerkelijke verschillen

De bedragen opgenomen in het overzicht van baten en lasten, tevens meerjarenraming 2011-2014, geven in sommige gevallen aanmerkelijke verschillen te zien. Hiervoor is een aantal oorzaken aan te wijzen, waarvan we hier de voornaamste noemen.

- Bepaalde begrotingsjaren bevatten incidentele uitgaven.
- Met name in de sfeer van de specifieke uitkeringen komt het voor, dat programma's aflopen; in de regel levert dat zowel aan de kant van de lasten als aan de kant van de baten verschillen tussen jaren op.
- Elk jaar worden de boekwaarden van de financieel nog niet afgesloten investeringen geactualiseerd. Samen met de in de Voorjaarsnota vastgestelde en ten opzichte van de vorige meerjarenraming gewijzigde uitgangspunten, in casu de te hanteren rentepercentages, leidt dit tot geactualiseerde kapitaallasten van deze investeringen.
- In de Meerjarenraming 2011-2014 zijn de besluiten verwerkt die zijn genomen naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2010. In de praktijk komt dit neer op de verwerking van de aanvullende bezuinigingen die noodzakelijk zijn geworden als gevolg van de aangenomen amendementen op en moties over de Voorjaarsnota 2010. De aanvullende bezuinigingen worden toegelicht in de Nota van aanbieding bij de Begroting 2011.

Een toelichting op de verschillen tussen de dienstjaren 2010 en 2011 is gegeven in het programmaplan, bij de betreffende programma's. Waar de financiële totaaloverzichten voor de programma's substantiële verschillen tussen de jaren 2010 en 2011 laten zien, wordt hiervoor een toelichting gegeven. Wij verwijzen naar de toelichting per programma.

11.3 Incidentele lasten en baten

In de Meerjarenraming 2010-2014 zijn incidentele lasten en baten opgenomen. Onder incidentele lasten en baten worden in elk geval verstaan de in de jaren 2011, 2012 en 2013 geraamde lasten en baten. Hieronder zijn ook begrepen de eenmalige lasten die worden gedekt door bijdragen van derden (veelal de rijksoverheid) en de lasten die worden gedekt door een bijdrage van reserves. Onder de eenmalige lasten zijn deels ook de uitgaven voor de prioriteiten begrepen, tegen de achtergrond van de aanname, dat in 2011 een nieuw College ook nieuwe prioriteiten zal willen stellen. De overzichten van de eenmalige lasten en baten zien er als volgt uit.

Overzicht incidentele lasten Begroting 2011	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Programma 1. De provincie doet er toe!				
De provincie doet ertoe; Interactiever informeren en profileren	150.000	0	0	0
De provincie doet ertoe; Uitvoering bestuursakkoord	304.810	0	0	0
De provincie doet ertoe; Digitale informatie en (E)dienstverlening	170.000	0	0	0
Totaal Programma 1	624.810	0	0	0
Programma 2. Samenleving met samenhang				
Samenleving met samenhang; Flexmiddelen ; Sociale agenda	142.159	246.872	284.477	280.575
Samenleving met samenhang; Bijdragen aan instellingen sociaal-cultureel werk in wachtgeldverplichtingen	113.445	113.445	0	0
Samenleving met samenhang; Stichting Staat voor Mens en Maatschappij	1.991.890	1.757.799	1.517.621	1.554.044
Samenleving met samenhang; Sociale en culturele ontwikkeling	202.000	0	0	0
Samenleving met samenhang; Onderwijskansenplan	600.000	500.000	0	0
Samenleving met samenhang; Kansen voor Sport Drenthe profilering als sportprovincie	418.500	0	0	0
Samenleving met samenhang; Kansen voor "7 tot 7" diensten- en voorzieningen programma in Drentse gemeenten	465.000	400.000	0	0
Samenleving met samenhang; Sociale en culturele ontwikkeling	408.489	235.319	108.815	108.815
Samenleving met samenhang; Kansen voor jeugd en gezing	1.300.000	600.000	0	0
Samenleving met samenhang; Sociale en culturele ontwikkeling	319.500	0	0	0
Samenleving met samenhang; Vormgeven beeldkwaliteit in openbare ruimte	93.000	93.000	0	0
Samenleving met samenhang; Versterken culturele infrastructuur Drenthe	214.000	214.000	0	0
Samenleving met samenhang; Museum de Buitenplaats	225.000	225.000	0	0
Samenleving met samenhang; Behoud en ontwikkelen van cultureel erfgoed	100.000	100.000	0	0
Samenleving met samenhang; Intensivering monumentenzorg	418.000	240.000	0	0
Samenleving met samenhang; Vergroten cultuurparticipatie	883.500	883.500	0	0
Samenleving met samenhang; Versterken culturele infrastructuur Drenthe	244.000	244.000	0	0
Samenleving met samenhang; Flexmiddelen; Culturele en Museale agenda	50.000	50.000	0	0
Samenleving met samenhang; Sociale en culturele ontwikkeling	248.363	320.881	1.632.758	1.632.758
Samenleving met samenhang; Behoud en ontwikkelen van cultureel erfgoed	100.000	100.000	0	0
Totaal programma 2	8.536.846	6.323.816	3.543.671	3.576.192
Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid				
Ruimte en bereikbaarheid; Overige goederen en diensten	6.000.000	1.140.698	1.163.500	1.774.801
Ruimte en bereikbaarheid; Regionaal Specifiek Pakket Zuider Zee Lijn (RSP)	24.312.027	24.896.447	18.837.866	18.479.765
Ruimte en bereikbaarheid; Overige goederen en diensten	200.000	1.400.000	1.400.000	1.000.000
Ruimte en bereikbaarheid; Stimulering Drentse woningmarkt	1.295.000	0	0	0

Overzicht incidentele lasten Begroting 2011	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Ruimte en bereikbaarheid; Tegengaan (verdere) verrommeling landschap	250.000	0	0	0
Ruimte en bereikbaarheid; Attractieve steden	2.000.000	0	0	0
Totaal programma 3	34.057.027	27.437.145	21.401.366	21.254.566
Programma 4 Kennis werkt				
Kennis werkt; NV Groningen Airport Eelde	308.062	308.062	0	0
Totaal programma 4	308.062	308.062	0	0
Programma 5. Leefomgeving				
Ruimte en bereikbaarheid; Opgaven voor wateroverlast en watertekort, realisatie waterwinbergingsgebieden en combineren "blauwe en groene diensten"	1.000.000	0	0	0
Leefomgeving; Impuls voor duurzame kwaliteit leefomgeving	355.000	0	0	0
Leefomgeving; Leren voor duurzaamheid	112.000	0	0	0
Leefomgeving; Kosten uitvoering bodemsaneringsprogramma	4.066.300	3.189.300	2.922.300	2.451.300
Leefomgeving; Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit	75.000	0	0	0
Leefomgeving; Opstellen beheersplannen Natura 2000	95.000	0	0	0
Leefomgeving; Koppeling realisatie EHS en maatregelen klimaatbeleid	350.000	0	0	0
Leefomgeving; Bijdrage project Tusschenwater.	1.000.000	0	0	0
Leefomgeving; Terugdringen uitstoot ammoniak	69.000	0	0	0
Leefomgeving; Aankoop en inrichting van Ecologische Hoofdstructuur	112.500	0	0	0
Leefomgeving; Herijking ontwikkelingsperspectief Veenkoloniën	200.000	0	0	0
Leefomgeving; Buffering Bargerveen	500.000	225.000	0	0
Leefomgeving; Vitaal Platteland	250.000	0	0	0
Totaal programma 5	8.184.800	3.414.300	2.922.300	2.451.300
Programma 6. Middelen				
Financieel akkoord 2008 Rijk/IPO	5.000.000	0	0	0
Kosten ICT-projecten	490.400	0	0	0
Organisatieontwikkeling	424.342	0	0	0
Proceskosten	159.000	0	0	0
Totaal programma 6	6.073.742	0	0	0
Overzicht incidentele baten Begroting 2011				
Programma 2. Samenleving met samenhang				
Samenleving met samenhang; Bijdrage van OC&W voor aanpak (zeer) zwakke scholen	-100.000	0	0	0
Samenleving met samenhang; Later te besteden Rijksmiddelen Jeugdzorg	-1.200.000	0	0	0
Totaal programma 2	-1.300.000	0	0	0
Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid				
Ruimte en bereikbaarheid; Eerder ontvangen Rijksmiddelen BDU overig	-2.199.611	0	0	0
Ruimte en bereikbaarheid; Eerder ontvangen Rijksmiddelen BDU overig	-200.000	0	0	0
Ruimte en bereikbaarheid; Overige opbrengsten	-1.480.519	-9.165.727	-8.970.922	-10.139.753
Ruimte en bereikbaarheid; Overige opbrengsten	-6.023.333	-4.660.000	-1.324.834	0
Totaal programma 3	-9.903.463	-13.825.727	-10.295.756	-10.139.753
Programma 5. Leefomgeving				
Leefomgeving; Bijdragen Rijk in kosten bodemsaneringen	-1.550.537	-673.537	-456.537	-361.537
Leefomgeving; Bijdrage van Min. van LNV	-112.000	0	0	0
Leefomgeving; Bijdrage Rijk voor Natura 2000	-95.000	0	0	0
Totaal programma 5	-1.757.537	-673.537	-456.537	-361.537
Programma 6. Middelen				
Decentralisatie-uitkering integratieuitkering Cultuurparticipatie	-298.118	-298.118	0	0

Overzicht incidentele lasten Begroting 2011	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Decentralisatie-uitkering stimulering van Lokale Klimaatiniciatieven (SLOK)	-78.094	0	0	0
Decentralisatie-uitkering uitname muskus- en beverrattenbestrijding	-50.668	0	0	0
Decentralisatie-uitkering externe veiligheid	-498.000	0	0	0
Decentralisatie-uitkering RSP (extrapolatie)	-863.713	-2.591.139	-2.591.139	-2.591.139
Bijdrage van reserve versterking economische structuur	-3.504.000	0	0	0
Bijdrage van de saldireserve	-606.000	0	0	0
Bijdrage van Reserve RSP	-22.831.508	-15.730.720	-9.866.944	-8.340.012
Bijdrage van reserve grondwaterheffing	-85.000	-85.000	0	0
Bijdrage van reserve Investerings verkeer en vervoer	-3.549.583	-16.727.163	-756.995	-470.844
Bijdrage van reserve achterstallig onderhoud & verbeteringswerken N34	-6.000.000	-1.140.698	-1.163.500	-1.774.801
Bijdrage van Reserve vaarverbinding Erica - Ter Apel	-76.667	-3.340.000	-4.739.579	-1.200.000
Bijdrage van Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten	-5.468.000	-2.990.000	-1.400.000	-1.000.000
Totaal programma 6	-43.909.351	-42.902.838	-20.518.157	-15.376.796

II.4 Financiële positie en toelichting

4.1 Investerings naar nut

Artikel 20 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bepaalt dat bij de raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid afzonderlijk aandacht moet worden besteed aan de investeringen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in vervangings- en uitbreidingsinvesteringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

De investeringen zien er de komende jaren op begrotingsbasis als volgt uit.

	2011	2012	2013	2014
1. Vervangingsinvesteringen met een economisch nut:				
Hard- en software automatisering	1.279.538	911.000	65.000	330.000
Huisvestingsbeleidsplan/revitalisering provinciehuis	5.272.548	-	-	-
	6.552.086	911.000	65.000	330.000
2. Uitbreidingsinvesteringen met een economisch nut				
Huisvestingsbeleidsplan/Drents Museum	1.466.000	-	-	-
	1.466.000	-	-	-
3. Uitbreidingsinvesteringen met een maatschappelijk nut:				
Investerings verkeer en vervoer	24.945.445	-	-	-
Investerings verkeer en vervoer prioriteit 3.11	4.321.750	11.178.250	11.000.000	12.000.000
Relatienotagebieden	816.804	816.804	816.804	816.804
	30.083.999	11.995.054	11.816.804	12.816.804
Totaal	38.102.085	12.906.054	11.881.804	13.146.804

De kapitaallasten van de investeringen verkeer en vervoer (Pup) worden via de begroting verrekend met de Reserve Investerings verkeer en vervoer. De kapitaallasten van Investerings verkeer en vervoer prioriteit 3.11 komen rechtstreeks ten laste van programma 3 Ruimte en bereikbaarheid, zonder verrekening met reserves.

Progr.	Thema/product	Prestatie	Omschrijving	T.l.v. product
2	Culturele en Museal agenda	6830701	Depot Drents Museum overige	3830702
2	Culturele en Museal agenda	6830702	Depot Drents Museum installaties	3830702
2	Culturele en Museal agenda	6830703	Depot Drents Museum gebouw	3830702
2	Culturele en Museal agenda	6830704	Uitbreiding Drents Museum	3830702
Totaal product Culturele en Museal agenda				
Totaal Programma 2. Samenleving met samenhang				
3	Thema bereikbaarheid	6300515	N372 Transferium/aansl/A7 FVV	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300520	Bijdrage prov. Bereikbaarheid Meppel FVV Fietsroute Koedijklanden	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300602	N34 Fietstunnel Gieten	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300604	UCA6 Opwaardering fietsroute Assen-Vries en aanpassing OV-voorzieningen	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300705	N371 Aansluiting N371/N373 / Optimalisering aansluiting N371/N373 (Norgerbrug)	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300711	A28/N386 Versnelling Q-liner Assen-Groningen+ verbetering halte A28/N386	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300713	Q-liner Zuidlaren-Groningen	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300714	N386 Toegankelijkheid NP Drentse Aa	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300716	OV-vriendelijke ontsluiting	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300718	Knooppunt Hoogeveen-oost (carpoolplaats + Haltevoorziening)	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300723	Ontsluiting woonwijken Nw. Amsterdamsestraat	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300724	Verdubbeling Nw. Amsterdamsestraat + Rotonde	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300732	Gieten Multimodaal knooppunt	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300733	N374 Busstation Borger	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300740	Toegankelijkheid Dwingelderveld	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300809	Fietsenstalling Coevorden	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300810	Maatregelen Nw. Amsterdamsestraat	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300811	Schutzstraat Hoogeveen	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300812	Fietsbrug Hoogeveenschevaart	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300814	Vormgeving Verbindingsweg	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300818	N372/N386Vervanging VRI	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300819	N372 Busbaan Peizermade-Peize	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300904	N34 aansluiting Eext op verkeersplein Gieten (6e poot)	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300906	N34: Bewegwijzering Plopsaland	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6300909	N48: Bijdrage nieuwe ontsluitingsweg Zuidwolde	3300313
3	Thema bereikbaarheid	6301014	Fietstellers Mon./An.; fietstell./telpunten	3300313
Totaal thema bereikbaarheid pup 2010 en eerder				
3	Thema Innovatie	6300727	Dynamisch informatiesysteem Gemeente Emmen	3300313
3	Thema Innovatie	6300734	N374 Dynamisch informatiesysteem Borger	3300313
3	Thema Innovatie	6300815	Parkeerverwijssysteem	3300313
3	Thema Innovatie	6300820	N919 DRIS Veenhuizen	3300313
3	Thema Innovatie	6300823	N386 DRIS Vries-Zuidlaren	3300313
3	Thema Innovatie	6300824	N386 DRIS Tynaarlo	3300313
3	Thema Innovatie	6301007	Aanleg 50 haltevoorzieningen langs prov. Wegen (Kolibri)	3300313
Totaal thema Innovatie pup 2010 en eerder				
3	Thema Leefomgeving	6300919	Bijdrage kunstprojecten langs provinciale wegen	3300313
3	Thema Leefomgeving	6300921	A28: aanleg bewaakt parkeren voor vrachtauto's in Rogat	3300313
3	Thema Leefomgeving	6300922	Aanleg 50 haltevoorzieningen langs prov. Wegen (onderdeel Kolibri)	3300313
3	Thema Leefomgeving	6300923	Monitoring verkeersintensiteiten (uitbr. GSM-uitlezen + optimalis.verw. Data)	3300312
3	Thema Leefomgeving	6301003	Kunstprojecten langs provinciale wegen	3300313
Totaal thema Leefomgeving pup 2010 en eerder				

	Totale krediet*	Boekwaarde 1 jan. 2010	Vermeerdering 2010	Vermindering 2010	Vermeerdering 2011	Vermindering 2011	Vermeerdering 2012	Vermindering 2012	Vermeerdering 2013	Vermindering 2013	Vermeerdering 2014	Vermindering 2014
	183.810	0	183.810	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.327.865	0	2.327.865	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.299.094	3.059.961	239.133	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	14.461.000	3.825.147	13.169.853	4.000.000	3.016.000	1.550.000	0	0	0	0	0	0
	20.271.769	6.885.108	15.920.661	4.000.000	3.016.000	1.550.000	0	0	0	0	0	0
	20.271.769	6.885.108	15.920.661	4.000.000	3.016.000	1.550.000	0	0	0	0	0	0
	1.274.690	507.687	767.003	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	500.000	0	500.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	150.000	672.036	0	522.036	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.078.534	623.192	1.954.187	1.498.845	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.500.000	63.855	100.000	0	4.336.145	0	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	200.000	100.000	0	0	0	0	0	0	0	0
	200.000	0	200.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	767.619	0	517.619	0	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	250.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	125.000	0	125.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	328.000	0	218.000	0	110.000	0	0	0	0	0	0	0
	300.000	0	200.000	0	100.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.000.000	152.920	847.080	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	800.000	0	800.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	0	0	250.000	0	0	0	0	0	0	0
	125.000	0	0	0	125.000	0	0	0	0	0	0	0
	3.800.000	0	2.533.000	0	1.267.000	0	0	0	0	0	0	0
	810.000	0	0	0	810.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.000.000	0	0	0	1.000.000	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	0	0	250.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.000.000	0	0	0	1.133.000	133.000	0	0	0	0	0	0
	800.000	-7.338	1.407.338	600.000	0	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	0	0	500.000	250.000	0	0	0	0	0	0
	50.000	12.930	37.070	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	750.000	0	0	0	750.000	0	0	0	0	0	0	0
	125.000	0	125.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	20.066.224	2.792.901	10.263.678	3.238.500	10.631.145	383.000	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	100.000	0	0	0	0	0	0	0
	100.000	27.023	122.977	50.000	0	0	0	0	0	0	0	0
	200.000	0	0	0	200.000	0	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	150.000	50.000	0	0	0	0	0	0
	225.000	0	0	0	225.000	0	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	150.000	50.000	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	0	0	250.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.075.000	27.023	122.977	50.000	1.075.000	100.000	0	0	0	0	0	0
	50.000	8.640	41.360	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	75.000	60.000	0	0	590.000	575.000	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	0	0	250.000	0	0	0	0	0	0	0
	190.000	100.469	89.531	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	50.000	0	75.000	50.000	25.000	0	0	0	0	0	0	0
	615.000	169.109	205.891	50.000	865.000	575.000	0	0	0	0	0	0

Progr.	Thema/product	Prestatie	Omschrijving	T.l.v. product
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6300405	N853 ontsluiting Vierslagen FVV	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6300517	Bijdrage prov. Bereikbaarheid Assen FVV Stationsomgeving/Peelo	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6300519	Bijdrage prov. Bereikbaarheid Hoogeveen FVV Revitalisering De Wieken	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6300607	UCSC6 Herinrichting stationsomgeving Coevorden	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6300725	2e fase ontsluiting Delftlanden	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6300907	Bijdrage aan Station Emmen-Zuid	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6301006	Reservering provinciale bijdrage aan Assen	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6301009	Diverse studies OV en Spoor in Drenthe	3300313
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6319956	Emmen-Ter Apel N391 INFRA	3300312
3	Thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling	6330006	Reconstructie Ericasluis	3330501
Totaal thema Ruimtelijk-economische ontwikkeling pup 2010 en eerder				
3	Thema Veiligheid	6300502	N371 aanpassingen herinrichting FVV	3300313
3	Thema Veiligheid	6300613	TRO6 N375 Aanleg rotonde westelijke aansluiting A28	3300313
3	Thema Veiligheid	6300708	N372 Roden-Peizermade richtlijn EHK	3300313
3	Thema Veiligheid	6300709	N386 aansluiting Peize-Zuid	3300313
3	Thema Veiligheid	6300729	N379 Bargercompascuum microrondu	3300313
3	Thema Veiligheid	6300736	N371 Wegvak Norgerbrug-Wittelerbrug (hm 5.1-27.5) richtlijn EHK.	3300313
3	Thema Veiligheid	6300807	N374/N857 Reconstructie aansluiting	3300313
3	Thema Veiligheid	6300813	N375/A32 Rotondes aansluiting	3300313
3	Thema Veiligheid	6300821	N919 Traverse Veenhuizen: aansluiting Bankenbosch	3300313
3	Thema Veiligheid	6300822	N919 Herinrichting wegvakken hm. 3.0-6.9 en Norgerhaven-Laan Weldadigheid	3300313
3	Thema Veiligheid	6300910	N386: Planuitwerking 'Mooi zo, veilig zo' De Groeve	3300313
3	Thema Veiligheid	6300911	N374: Herinr. Wegvak hm. 16.9-23.0 (Borger-Schoonlo) afslag Westdorp/ fietspad	3300313
3	Thema Veiligheid	6300912	N371: Herinr. Wegvak Norgerbrug-Hoogersmilde (incl. Bovensmilde en Smilde)	3300313
3	Thema Veiligheid	6300914	N353: Wegvak Darp-Wapserveen inrichten tot GOW B (markering)	3300313
3	Thema Veiligheid	6300915	N371: aanp. Wegvak Willelde-Havelte als GOW	3300313
3	Thema Veiligheid	6300917	N855: herinr. Bebouwde kom Wapse	3300313
3	Thema Veiligheid	6301010	N919: Bijdrage voor maatregelen Poorten Veenhuizen	3300313
3	Thema Veiligheid	6301011	N379 Aanpassen wegvak hm. 0.3-4.3 aan richtlijn EHK	3300313
3	Thema Veiligheid	6301012	N386:Mooi zo, Veilig zo De Groeve	3300313
3	Thema Veiligheid	6301013	N386: Rondu kruispunt N386/N858	3300313
Totaal thema Veiligheid pup 2010 en eerder				
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311001	Investeringsnota voorjaarsnota 2007 plus prioriteit 3.11	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311002	Nieuwe hoofdonsluiting langs Vliegveld Hoogeveen (bijdrage in kader convenant)	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311003	N386: Maatregelen fietsroute+ Vries-Zuidlaren (1e fase)	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311004	Vervolgstudie Transferium De Punt	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311005	Monitoring: Beleidsmonitoring: onderhoud tellers; licentie- en abonnementskosten	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311006	Onderzoek: Beleidsonderzoek en metingen Regionale bereikbaarheid	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311007	PR en Communicatie	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311008	N372: herinrichting bebouwde kom Peizermade	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311009	N353: Herinrichting Wilhelminaoord	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311010	Kunstprojecten langs provinciale wegen	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311011	Projecten Mobiliteitsmanagement t.b.v. fiets en carpoolen	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311012	N381: Maatregelen knooppunt N381/A28 bij Beilen	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311013	Studies Spoor, OV, Regiotram en Luchtvaart	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311014	N386: aanvullende maatregelen i.r.m. aanleg Rondu kruispunt N386/N858	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311015	N375: realiseren volledige aansluiting Koekangerveld	3300315
3	Verkeer Investeringsnota prioriteit 3.11	6311016	Studies Veiligheid en Bereikbaarheid	3300315
Totaal investeringsnota prioriteit 3.11				
Totaal Programma 3. Ruimte en bereikbaarheid				

	Totale krediet*	Boekwaarde 1 jan. 2010	Vermeerdering 2010	Vermindering 2010	Vermeerdering 2011	Vermindering 2011	Vermeerdering 2012	Vermindering 2012	Vermeerdering 2013	Vermindering 2013	Vermeerdering 2014	Vermindering 2014
	7.950.001	9.243.752	2.717.888	4.011.639	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.000.000	0	0	0	2.000.000	0	0	0	0	0	0	0
	900.000	310.500	589.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	500.000	0	0	0	500.000	0	0	0	0	0	0	0
	450.000	450.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	5.500.000	0	2.750.000	0	2.750.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.827.300	0	0	0	1.827.300	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	250.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.935.096	3.130.071	10.582.384	9.777.359	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.200.000	0	0	0	2.200.000	0	0	0	0	0	0	0
	25.512.397	13.134.323	16.889.772	13.788.998	9.277.300	0	0	0	0	0	0	0
	1.161.935	19.611	1.252.324	110.000	0	0	0	0	0	0	0	0
	400.000	78.115	346.885	25.000	0	0	0	0	0	0	0	0
	700.000	59.009	565.991	250.000	550.000	225.000	0	0	0	0	0	0
	375.000	788.864	0	413.864	0	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	250.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	160.000	1.164	358.836	200.000	0	0	0	0	0	0	0	0
	700.000	0	0	0	700.000	0	0	0	0	0	0	0
	333.000	482.653	59.296	208.949	0	0	0	0	0	0	0	0
	400.000	0	0	0	400.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.222.475	9.010	1.699.465	486.000	0	0	0	0	0	0	0	0
	100.000	5.900	94.100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.111.482	439.340	1.390.660	718.518	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.284.000	1.261.044	1.122.950	1.099.994	0	0	0	0	0	0	0	0
	78.240	0	78.240	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	149.960	35.673	114.287	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	350.000	0	0	0	460.600	110.600	0	0	0	0	0	0
	430.000	0	0	0	430.000	0	0	0	0	0	0	0
	240.000	0	240.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	425.000	0	0	0	850.000	425.000	0	0	0	0	0	0
	525.000	0	0	0	650.000	125.000	0	0	0	0	0	0
	10.396.092	3.180.383	7.573.034	3.512.325	4.040.600	885.600	0	0	0	0	0	0
	34.178.250	0	0	0	0	0	11.178.250	0	11.000.000	0	12.000.000	0
	1.000.000	0	0	0	1.000.000	0	0	0	0	0	0	0
	250.000	0	0	0	500.000	250.000	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	100.000	0	0	0	0	0	0	0
	71.750	0	0	0	71.750	0	0	0	0	0	0	0
	105.000	0	0	0	105.000	0	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	100.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.500.000	0	0	0	1.500.000	0	0	0	0	0	0	0
	440.000	0	0	0	880.000	440.000	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	200.000	100.000	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	100.000	0	0	0	0	0	0	0
	600.000	0	0	0	1.200.000	600.000	0	0	0	0	0	0
	280.000	0	0	0	280.000	0	0	0	0	0	0	0
	100.000	0	0	0	200.000	100.000	0	0	0	0	0	0
	500.000	0	0	0	500.000	0	0	0	0	0	0	0
	75.000	0	0	0	75.000	0	0	0	0	0	0	0
	39.500.000	0	0	0	6.811.750	1.490.000	11.178.250	0	11.000.000	0	12.000.000	0
	97.164.713	19.303.739	35.055.352	20.639.823	32.700.795	3.433.600	11.178.250	0	11.000.000	0	12.000.000	0

Progr.	Thema/product	Prestatie	Omschrijving	T.l.v. product
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6628480	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2005 en eerder	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6620680	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2006	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6620780	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2007	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6620880	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2008	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6620980	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2009	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6621080	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2010	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6621180	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2011	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6621280	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2012	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6621380	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2013	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6621480	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2014	3600518
5	Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden	6621580	Bijdragen in aankoop van relatienotagebieden 2015	3600518
Totaal Plattelandsontwikkeling Relatienota gebieden				
Totaal Programma 5. Leefomgeving				
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270610	Proces vergunning verlenen en handhaven (voorheen Omgevingsvergunning 2006)	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270702	Vervangen werkplekken 2007	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270705	Migratie Office XP 2007	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270802	Info- en comm. Basisvoorzieningen 2008	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270803	Processen digitaliseren mbt e-government (voorheen Probisdoc (e-government) 2008)	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270804	Hardware ERP 2008	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270805	Processen digitaliseren mbt verstr. subsidies voorheen (Subsidievolgsysteem 2008)	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270806	Bekabeling netwerk 2008	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270807	Verbetering IT-huishouding/processen (voorjaarsnota 2007, prioriteit P6.02)	2270107
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270808	Herst. IT-huishouding oa. Digid (Prio 1.5 voorjaarsnota 2007)	2270107
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5270901	Info- en comm. Basisvoorzieningen 2009	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2009 en eerder	5280608	Vervanging niet-basis ICT	2281004
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2010	5271001	Vervanging lokaal netwerk 2010	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2010	5271002	Vervanging randapparatuur 2010	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2010	5271003	E-architectuur 2010	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2012	5271201	Verbetering informatie bedrijfsvoering 2012 (verv. Invest. vanuit 2006)	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2012	5271202	ICT basisvoorzieningen 2012 (verv.invest. 2007)	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2012	5271203	Stateninfosysteem (verv. invest. vanuit 2007)	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2013	5271301	Basisvoorzieningen statenleden (verv. invest. vanuit 2008)	2270207
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2014	5271401	Vervanging telefooncentrale (verv. invest. vanuit 2006)	2280301
6	Bedrijfsvoering automatisering informatieplan 2014	5271402	Modernisering GIS (verv. invest. vanuit 2010)	2270207
Totaal Bedrijfsvoering automatisering informatieplannen				
6	Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis	5280701	Revitalisering provinciehuis BWK	2280101
6	Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis	5280702	Revitalisering provinciehuis installaties	2280101
6	Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis	5280703	Huisvestingsbeleidsplan (bouwkundig en installaties) (nu ingezet voor o.a. meubilair)	2280101
6	Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis	5280704	Revitalisering provinciehuis bestuursruimte BWK	2280101
6	Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis	5280705	Revitalisering provinciehuis Warmte-koude opslag	2280101
6	Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis	5280706	Revitalisering provinciehuis isolatieglas	2280101
6	Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis	5280801	Huisvestingsbeleidsplan (ICT-voorzieningen)	2280101
Totaal Bedrijfsvoering, Facilitaire zaken revitalisering provinciehuis				
Totaal Programma 6. Middelen				
Totaal generaal				

* De kolom totale krediet betreffen de saldi van uitgaven (vermeerderingen) en inkomsten (verminderingen) voor de periode t/m 2014.

	Totale krediet*	Boekwaarde 1 jan. 2010	Vermeerdering 2010	Verminderings 2010	Vermeerdering 2011	Verminderings 2011	Vermeerdering 2012	Verminderings 2012	Vermeerdering 2013	Verminderings 2013	Vermeerdering 2014	Verminderings 2014
	1.602.473	1.413.870	188.603	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	816.804	0	816.804	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	816.804	0	0	0	816.804	0	0	0	0	0	0	0
	816.804	0	0	0	0	0	816.804	0	0	0	0	0
	816.804	0	0	0	0	0	0	0	816.804	0	0	0
	816.804	0	0	0	0	0	0	0	0	0	816.804	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	5.686.493	1.413.870	1.005.407	0	816.804	0	816.804	0	816.804	0	816.804	0
	5.686.493	1.413.870	1.005.407	0	816.804	0	816.804	0	816.804	0	816.804	0
	300.000	0	80.000	0	220.000	0	0	0	0	0	0	0
	1.090.000	295.621	594.379	0	200.000	0	0	0	0	0	0	0
	186.800	0	186.800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	81.000	16.391	64.609	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	492.000	319	180.000	0	311.681	0	0	0	0	0	0	0
	277.000	40.000	0	0	0	0	237.000	0	0	0	0	0
	96.000	20.853	5.147	0	70.000	0	0	0	0	0	0	0
	265.500	0	200.000	0	65.500	0	0	0	0	0	0	0
	525.000	72.154	252.846	0	200.000	0	0	0	0	0	0	0
	175.000	19.643	100.000	0	55.357	0	0	0	0	0	0	0
	335.000	196.686	138.314	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	29.500	18.512	10.988	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	157.000	0	0	0	157.000	0	0	0	0	0	0	0
	44.000	0	44.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	20.000	0	20.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	480.000	0	0	0	0	0	480.000	0	0	0	0	0
	59.000	0	0	0	0	0	59.000	0	0	0	0	0
	135.000	0	0	0	0	0	135.000	0	0	0	0	0
	65.000	0	0	0	0	0	0	0	65.000	0	0	0
	280.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	280.000	0
	50.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50.000	0
	5.142.800	680.179	1.877.083	0	1.279.538	0	911.000	0	65.000	0	330.000	0
	6.425.817	1.899.803	3.700.000	0	826.014	0	0	0	0	0	0	0
	8.948.702	600.000	5.000.000	0	3.348.702	0	0	0	0	0	0	0
	1.604.036	0	1.300.000	0	304.036	0	0	0	0	0	0	0
	708.000	28.786	600.000	0	79.214	0	0	0	0	0	0	0
	375.000	9.200	215.800	0	150.000	0	0	0	0	0	0	0
	832.082	0	540.000	0	292.082	0	0	0	0	0	0	0
	412.500	15.000	125.000	0	272.500	0	0	0	0	0	0	0
	19.306.137	2.552.789	11.480.800	0	5.272.548	0	0	0	0	0	0	0
	24.448.937	3.232.968	13.357.883	0	6.552.086	0	911.000	0	65.000	0	330.000	0
	147.571.912	30.835.685	65.339.303	24.639.823	43.085.685	4.983.600	12.906.054	0	11.881.804	0	13.146.804	0

4.2 Meerjarige financieringspositie

Om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen van de meerjarige financieringspositie hebben wij een meerjarige investerings- en financieringsstaat opgesteld. De meerjarige investerings- en financieringsstaat is in het navolgende per aanvang van het jaar opgesteld.

	2011	2012	2013	2014
Investerings				
A1. Materiële activa (maatschappelijk nut)	72.845.560	77.508.973	82.698.023	89.101.922
A2. Materiële activa (economisch nut)	46.106.528	43.555.569	39.955.511	36.963.923
B. Financiële activa				
1. deelnemingen (economisch nut)	854.607	854.607	854.607	854.607
2. Bijdrage aan activa in eigendom derden (maatschappelijk nut)	17.614.928	2.205.371	2.777.134	3.267.216
3. Verstrekte langlopende geldleningen	74.626.570	74.311.950	73.993.720	63.400.905
Totaal investeringen	212.048.193	198.436.470	200.278.995	193.588.573
Financieringsmiddelen				
A. reserves/voorzieningen				
1. Algemene reserves	45.435.632	42.679.865	50.309.647	62.133.817
2. Bestemmingsreserves	297.755.135	256.966.844	217.570.905	189.192.132
3. Voorzieningen (middelen derden)	2.044.653	2.144.653	2.244.653	2.344.653
4. Voorzieningen	27.302.220	26.516.378	26.156.378	25.796.378
B. Opgenomen langlopende geldleningen	989.002	989.002	253.258	253.258
C. Incidentele financieringsmiddelen	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Totaal financieringsmiddelen	383.526.642	339.296.742	306.534.841	289.720.238
Saldo financieringsmiddelen (overschot)	171.478.449	140.860.272	106.255.846	96.131.665

4.3 Stand en verloop van reserves en voorzieningen

		Saldo 31-dec-2009	2010	2010	2010	Saldo 31-dec-2010	2011	2011	2011
		Na bestemming resultaat reserves	Begrote rente	Begrote vermeerde- ringen	Begrote vermindere- ringen		Begrote rente	Begrote vermeer- deringen	Begrote verminde- ringen
Algemene Reserves									
050001	Reserve voor algemene doeleinden	36.846.334	-		11.016.702	25.829.632	-		2.149.767
050002	Saldireserve	1.578.726			972.726	606.000			606.000
050005	Risicoreserve	19.000.000				19.000.000			
		57.425.060	-	-	11.989.428	45.435.632	-	-	2.755.767
Bestemmingsreserves									
060111	Reserve monitoring voormalige stortplaatsen	1.319.219			23.190	1.296.029			
060124	Reserve beheer vaarweg Meppel-De Punt	4.587.812			851.227	3.736.585			340.000
060150	Reserve versterking economische structuur	6.504.000			3.000.000	3.504.000			3.504.000
060161	Reserve grondwaterheffing	624.172			300.000	324.172			85.000
060199	Reserve Investerings verkeer en vervoer	24.088.952			1.741.679	22.347.273			3.549.583
060211	Reserve vaarverbinding Erica-Ter Apel	9.397.912			41.667	9.356.245			76.667
060212	Reserve verdubbeling N33	11.965.000	-			11.965.000	-		
060214	Reserve achterstallig onderhoud & verbeteringswerken N34	11.290.999			1.212.000	10.078.999			6.000.000
060215	Reserve provinciaal aandeel ILG	10.995.532			-	10.995.532			
060218	Reserve Regio Specifiek Pakket	27.588.393	206.913	64.000.000	7.098.374	84.696.932	423.485	-	22.831.508
060219	Reserve opbrengst aandelenverkoop Essent	151.537.368			151.537.368	-			
060220	Reserve opbrengst 2e tranche aandelenverkoop Essent	41.059.000			41.059.000	-			
060221	Dynamische cofinancieringsreserve	-		128.596.368		128.596.368	642.982		
050006	Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten	20.838.464		394.570	10.375.034	10.858.000		-	5.468.000
		321.796.823	206.913	192.990.938	217.239.539	297.755.135	1.066.467	-	41.854.758
Totalen algemene reserves en bestemmingsreserves		379.221.883	206.913	192.990.938	229.228.967	343.190.767	1.066.467	-	44.610.525
Voorzieningen									
		Saldo 31-dec-2009	2010	2010	2010	Saldo 31-dec-2010	2011	2011	2011
			Begrote premie-inleg	Begrote vermeerde- ringen	Begrote vermindere- ringen		Begrote premie- inleg	Begrote vermeer- deringen	Begrote verminde- ringen
Voorzieningen middelen derden									
072110	Voorziening spaarhypotheken	1.944.653	100.000			2.044.653	100.000	-	
		1.944.653	100.000	-	-	2.044.653	100.000	-	-
Voorzieningen									
083173	Voorziening groot onderhoud provinciehuis	2.146.491		351.930	1.151.500	1.346.921		351.930	441.570
083177	Voorziening groot onderhoud museum	675.632		121.899	121.899	675.632		121.899	358.101
083179	Voorziening spaarverlof	200.000			100.000	100.000			100.000
083180	Voorziening op vordering op verkoop Vennootschap B.V.	18.248.444				18.248.444			
060216	Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa), (voorheen Reserve t.b.v de in te stellen voorziening pensioenen)	7.291.222		140.000	500.000	6.931.222		140.000	500.000
Totalen voorzieningen		28.561.790	-	613.829	1.873.399	27.302.220	-	613.829	1.399.671
Saldo reserves en voorzieningen (incl bestemming resultaat 2009)		409.728.326	306.913	193.604.767	231.102.366	372.537.640	1.166.467	613.829	46.010.196
Bespaarde rente obv 3% over de reserves		2.010				2011			
(aanvang van het jaar)		11.377.000				10.296.000			

	Saldo 31-dec-2011	2012	2012	2012	Saldo 31-dec-2012	2013	2013	2013	Saldo 31-dec-2013	2014	2014	2014	Saldo 31-dec-2014
		Begrote rente	Begrote vermeerde- ringen	Begrote verminde- ringen		Begrote rente	Begrote vermeerde- ringen	Begrote verminde- ringen		Begrote rente	Begrote vermeerde- ringen	Begrote verminde- ringen	
	23.679.865	-	7.629.782		31.309.647	-	11.124.170		42.433.817		15.136.860		57.570.677
	-				-				-				-
	19.000.000				19.000.000				19.000.000				19.000.000
	42.679.865	-	7.629.782	-	50.309.647	-	11.124.170	-	61.433.817	-	15.136.860	-	76.570.677
	1.296.029				1.296.029				1.296.029				1.296.029
	3.396.585			340.000	3.056.585			340.000	2.716.585			340.000	2.376.585
	-				-				-				-
	239.172			85.000	154.172				154.172				154.172
	18.797.690			16.727.163	2.070.527			756.995	1.313.532			470.844	842.688
	9.279.578			3.340.000	5.939.578			4.739.578	1.200.000			1.200.000	-
	11.965.000	-			11.965.000	-			11.965.000				11.965.000
	4.078.999			1.140.698	2.938.301			1.163.500	1.774.801			1.774.801	-
	10.995.532				10.995.532			10.995.532	-				-
	62.288.909	311.445	-	15.730.720	46.869.634	234.348	-	9.866.944	37.237.038	186.185		8.340.012	29.083.211
	-				-				-				-
	-				-				-				-
	129.239.350	646.197			129.885.547	649.428			130.534.975	652.675			131.187.650
	5.390.000		-	2.990.000	2.400.000			1.400.000	1.000.000			1.000.000	-
	256.966.844	957.642	-	40.353.581	217.570.905	883.776	-	29.262.549	189.192.132	838.860	-	13.125.657	176.905.335
	299.646.709	957.642	7.629.782	40.353.581	267.880.552	883.776	11.124.170	29.262.549	250.625.949	838.860	15.136.860	13.125.657	253.476.012

	Saldo 31-dec-2011	2012	2012	2012	Saldo 31-dec-2012	2013	2013	2013	Saldo 31-dec-2013	2014	2014	2014	Saldo 31-dec-2014
		Begrote premie- inleg	Begrote vermeerde- ringen	Begrote verminde- ringen		Begrote premie- inleg	Begrote vermeerde- ringen	Begrote verminde- ringen		Begrote premie- inleg	Begrote vermeerde- ringen	Begrote verminde- ringen	
	2.144.653	100.000	-		2.244.653	100.000			2.344.653	100.000			2.444.653
	2.144.653	100.000	-	-	2.244.653	100.000	-	-	2.344.653	100.000	0	0	2.444.653
	1.257.281		300.000	300.000	1.257.281		300.000	300.000	1.257.281		300.000	300.000	1.257.281
	439.430		100.000	100.000	439.430		100.000	100.000	439.430		100.000	100.000	439.430
	-				-				-				-
	18.248.444				18.248.444				18.248.444				18.248.444
	6.571.222		140.000	500.000	6.211.222		140.000	500.000	5.851.222		140.000	500.000	5.491.222
	26.516.378	-	540.000	900.000	26.156.378	-	540.000	900.000	25.796.378	-	540.000	900.000	25.436.378
	328.307.740	1.057.642	8.169.782	41.253.581	296.281.583	983.776	11.664.170	30.162.549	278.766.980	938.860	15.676.860	14.025.657	281.357.043
	2012				2013				2014				2015
	8.989.000				5.358.000				7.519.000				7.604.000

In overgaande overzicht wordt per reserve een toelichting gegeven op de vermeerderingen en verminderingen. Hierbij is aangesloten bij de bedragen zoals die in de exploitatie zijn vermeld en genoemd zijn in de in 2010 gepubliceerde Nota Reserves en Voorzieningen. Bij de opstelling van de Begroting wordt door uw staten vastgesteld welk bedrag u jaarlijks beschikbaar stelt voor het behalen van de doelstellingen. In sommige gevallen bestaan de vermeerderingen uit inkomsten ten gevolge van een heffing zoals bij de grondwaterheffing. De saldi aanvang jaar 2010 zijn dezelfde als de eindsaldi in de Jaarrekening 2009 (na bestemming).

In navolgend toelichtingen worden de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen weergegeven, waarbij onderscheid is gemaakt in:

1. algemene reserves
2. bestemmingsreserves
3. voorzieningen middelen derden
4. voorzieningen

050001 Reserve voor algemene doeleinden

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	33.834.030	36.846.334	25.829.632	23.679.865	31.309.647	42.433.817
Begrote onttrekking	9.230.647	11.016.702	2.149.767	0	0	0
Begrote toevoeging	12.242.951	0	0	7.629.782	11.124.170	15.136.860
Saldo einde jaar	36.846.334	25.829.632	23.679.865	31.309.647	42.433.817	57.570.677

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Dit is een vrij besteedbare reserve voor algemene doeleinden. De reserve is onderdeel van het weerstandsvermogen van de provincie en wordt gebruikt voor het sluitend maken van de meerjarenbegrotingen conform de voorjaarsnota 2010.
Portefeuillehouder	J.G. Vlietstra
Teamleider	E. Bos
Programma	6. Middelen
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen
Toelichting	Er wordt geen rente aan de reserve toegevoegd. In dit overzicht zijn de mutaties cijfermatig verwerkt t/m de 4e PS wijziging (1e bestuursrapportage en voorjaarsnota 2010 en moties daarop en gevolgen naar aanleiding van de Nota reserves en voorzieningen 2010). De geraamde onttrekkingen in de jaren 2010 tot en met 2014 zijn bedoeld om de begroting sluitend te maken.

050002 Saldireserve

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	11.127.017	1.578.726	606.000	-	-	-
Begrote onttrekking	10.487.817	972.726	606.000	-	-	-
Begrote toevoeging	939.526	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	1.578.726	606.000	-	-	-	-

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Bedragen die worden overgeheveld naar volgende boekjaren worden via deze reserve van het ene naar volgende boekjaren overgeheveld. Overheveling vindt slechts plaats met instemming van PS.
Portefeuillehouder	J.G. Vlietstra
Teamleider	E. Bos
Programma	6. Middelen
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen
Toelichting	Overhevelingen zoals opgenomen in de afgelopen jaarrekeningen, waartoe u inmiddels heeft besloten, zijn in dit overzicht verwerkt.

050005 Risicoreserve

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	19.000.000	19.000.000	19.000.000	19.000.000	19.000.000	19.000.000
Begrote onttrekking	-	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	19.000.000	19.000.000	19.000.000	19.000.000	19.000.000	19.000.000

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen) De reserve is bedoeld om incidentele tegenvallers op te kunnen vangen die niet door een specifieke voorziening of de algemene reserve worden gedekt. Deze reserve is onderdeel van de totale weerstandscapaciteit en wordt betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Portefeuillehouder J.G. Vlietstra

Teamleider E. Bos

Programma 6. Middelen

Product P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Toelichting De omvang van deze reserve achten wij de minimum omvang van de totale algemene reserves. Deze reserve is bij het vaststellen van de Begroting 2008 ingesteld.

060111 Reserve monitoring voormalige stortplaatsen

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	1.319.219	1.319.219	1.296.029	1.296.029	1.296.029	1.296.029
Begrote onttrekking	-	23.190	-	-	-	-
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	1.319.219	1.296.029	1.296.029	1.296.029	1.296.029	1.296.029

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen) De reserve is ingesteld om onderzoeken, monitoring en beheer van voormalige stortplaatsen te waarborgen. Deze reserve is gevoed uit een extra opslag op de nazorgheffing en is in de Leemtewet gekoppeld aan voormalige stortplaatsen. Momenteel vindt geen heffing meer plaats.

Portefeuillehouder T. Klip-Martin

Teamleider G. Gjaltema

Programma 5. Leefomgeving

Product P-5.2 Bodem

Toelichting Deze reserve is gevoed middels de leemtewetheffing. De leemtewetheffing is in artikel 15.44 lid 1c van de Wet milieubeheer opgenomen. Wettelijk is bepaald dat deze heffing uitsluitend bedoeld is voor inventarisatie van voormalige stortplaatsen en monitoring van oude stortplaatsen. Dit zal ook in de periode 2010-2014 plaatsvinden voor de (potentiële) spoedlocaties en eventueel herontwikkelingslocaties. Een deel van de voormalige stortplaatsen heeft in deze periode geen prioriteit (geen actuele risico's voor mens en milieu) en zal na 2015 aangepakt worden. In 2010 wordt voor de stortplaats Bolmert € 23.190,- aan kosten gemaakt, dit wordt in deze reserve verrekend. VROM onderzoekt momenteel de mogelijkheid de aanpak (sanering) van voormalige stortplaatsen via Leemtewetheffing mogelijk te maken. Indien op basis van dit onderzoek besloten wordt de Leemtewetheffing ook in te zetten voor de aanpak van voormalige stortplaatsen, wordt dit in de toekomst ten laste van deze reserve gebracht.

060124 Reserve beheer vaarweg Meppel-De Punt

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	6.578.328	4.587.812	3.736.585	3.396.585	3.056.585	2.716.585
Begrote onttrekking	1.990.516	851.227	340.000	340.000	340.000	340.000
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	4.587.812	3.736.585	3.396.585	3.056.585	2.716.585	2.376.585
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het onderhouden van de vaarverbinding Meppel-De Punt.					
Portefeuillehouder	J.H.Bats					
Teamleider	G.Jansen					
Programma	3. Ruimte en bereikbaarheid					
Product	P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen					
Toelichting	De reserve is ingesteld om met een vast geïndexeerd budget het beheer en onderhoud van de vaarweg Meppel-De Punt te waarborgen. Door het instellen van de reserve worden er geen extra claims op de provinciale middelen gelegd. Met behulp van de Brokx-Nat-systematiek wordt jaarlijks het Meerjaren(groot)onderhoudsplan bijgesteld, waarin de verwachte uitgaven vastgesteld worden voor het onderhoud aan de vaarweg. Deze verwachte uitgaven vormen de verminderingen die aan programmaonderdeel 33304 worden toegevoegd. Het saldo van de reserve moet tot 2024 toereikend zijn om het totale onderhoud uit te kunnen voeren. Na deze periode stopt de bijdrage voor groot onderhoud van het rijk en zal de grondslag van de reserve heroverwogen moeten worden. In het kader van de bezuinigingen zijn de begrote onderhoudslasten met € 250.000 gereduceerd. Als gevolg van de lagere rijksinkomsten (BTW derving ad € 340.000) loopt het saldo van de reserve bij deze begrote onderhoudslasten per jaar met € 340.000 terug.					

060150 Reserve versterking economische structuur

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	10.709.877	6.504.000	3.504.000	0	0	0
Begrote onttrekking	4.205.877	3.000.000	3.504.000	-	-	-
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	6.504.000	3.504.000	-	-	-	-
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het versterken van de sociaaleconomische structuur in Drenthe in brede zin, gericht op de verwezelijking van een duurzame economische ontwikkeling. Naast de inzet op de nieuwe nationale en Europese economische programma's werken wij aan projecten en initiatieven die bijdragen aan de versterking van de economische structuur en/of de transitie naar de kenniseconomie, maar die buiten de reikwijdte van de nieuwe SNN-programma's vallen.					
Portefeuillehouder	J.G. Vlietstra					
Teamleider	J. Geveke					
Programma	4. Kennis werkt					
Product	P-4.0 Economie					
Toelichting	In 2009 is vanuit de reserve Versterking Economische Structuur en de daaraan gekoppelde programma budgetten ruim € 11 miljoen bijgedragen aan projecten in het kader van de Noordelijke programma's. Vanaf 2011 is daarvoor in de reserve VES nog ongeveer € 3,5 miljoen beschikbaar. De reserve VES behelst de voor de invulling van de verschillende ruimtelijk-economische regioprogramma's in SNN- en Interregverband noodzakelijke cofinancieringsmiddelen. De voortgang van de huidige programma's loopt voorspoedig. De pijplijn aan projecten is omvangrijk. Naar onze inschatting is het naar voren schuiven van budgetten uit latere jaren noodzakelijk om ons in SNN-verband afgesproken evenredige aandeel uit de programma's te kunnen realiseren. Overigens is er in de begroting in Programma 4 een structureel bedrag van € 394.212 opgenomen voor bijdragen in projecten ter versterking van de economische structuur					

060161 Reserve grondwaterheffing

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	802.034	624.172	324.172	239.172	154.172	154.172
Begrote onttrekking	177.862	300.000	85.000	85.000	-	-
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	624.172	324.172	239.172	154.172	154.172	154.172
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het financieren van de wettelijke taak van de provincie op het gebied van grondwaterbeheer (waarmeen grondwaterstanden, beheer meetnet, uitvoeren onderzoek etc.). Daarnaast worden de middelen ingezet voor het stimuleren van projecten door derden, gericht op duurzaam grondwaterbeheer.					
Portefeuillehouder	T. Klip-Martin					
Teamleider	C. Hussels					
Programma	5 Leefomgeving					
Product	P-5.0 Waterhuishouding					
Toelichting	De reserve wordt gevoed met de opbrengst van de grondwaterheffing. De Waterwet schrijft limitatief voor waaraan de opbrengst van de grondwaterheffing mag worden besteed. De grondwaterbrief die u jaarlijks ontvangt geeft naast een indicatie van het tarief voor het aanstaande jaar een verantwoording van de projecten die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd. Er is bij de voorjaarsnota 2009 gekeken of deze reserve opgeheven kan worden, maar dat is in strijd met wettelijke voorschriften. Naast de inzet van de begrote opbrengst grondwaterheffing zal voor de jaren 2011 en 2012 jaarlijks een bedrag van € 85.000 extra worden ingezet. Wij streven naar een bufferomvang van € 150.000.					

060199 Reserve Investerings verkeer en vervoer

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	39.079.537	24.088.952	22.347.273	18.797.690	2.070.527	1.313.532
Begrote onttrekking	17.427.825	1.741.679	3.549.583	16.727.163	756.995	470.844
Begrote toevoeging	2.437.240	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	24.088.952	22.347.273	18.797.690	2.070.527	1.313.532	842.688
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Egaliseren van de kapitaallasten van infrastructurele investeringen.					
Portefeuillehouder	J.H. Bats					
Teamleider	S.A.B. de Vries					
Programma	3. Ruimte en bereikbaarheid					
Product	P-3.0 Verkeer					
Toelichting	<p>De infrastructurele investeringen zijn gericht op veilige bereikbaarheid in Drenthe. In deze collegeperiode wordt extra ingezet op de stedelijke bereikbaarheid. Samen met het OV-bureau Groningen-Drenthe wordt ingezet op verdere productinnovatie binnen het openbaar vervoer. Waar mogelijk en wenselijk worden in de verkeers- en vervoerssector innovatieve en energiebesparende maatregelen toegepast. De afgelopen jaren zijn investeringsprojecten later uitgevoerd dan gepland of nog in uitvoering. Met name de voorbereiding, uitvoering én de declaratie van de maatregelen in kader Stedelijke bereikbaarheid in de convenanten met gemeenten zijn hiervan een voorbeeld. Op basis van de 2e bestuursrapportage 2009 zijn de berekeningen van kapitaallasten t/m 2030 berekend en is al het "dode" geld uit de reserve onttrokken.</p> <p>Op basis van cijfers van de jaarrekening 2009 zullen opnieuw de toekomstige kapitaallasten worden berekend en zal bekeken worden welke verrekeningen met deze reserve noodzakelijk zijn. Het huidige structurele normbedrag van € 5.983.640 voor kapitaallasten is in de begroting opgenomen. Op dit moment zijn de begrote kapitaallasten echter hoger en wordt het verschil met de reserve verrekend. Op langere termijn vanaf 2017, wanneer de kapitaallasten lager zullen worden, kan het normbedrag aangepast worden, omdat anders het saldo in de reserve weer gaat oplopen.</p>					

060211 Reserve vaarverbinding Erica-Ter Apel

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	9.019.415	9.397.912	9.356.245	9.279.578	5.939.578	1.200.000
Begrote onttrekking	-	41.667	76.667	3.340.000	4.739.578	1.200.000
Begrote toevoeging	378.497	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	9.397.912	9.356.245	9.279.578	5.939.578	1.200.000	0
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Herstel van de vaarverbinding Erica-Ter Apel.					
Portefeuillehouder	J.H.Bats					
Teamleider	R.Leemreise					
Programma	3. Ruimte en bereikbaarheid					
Product	P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen.					
Toelichting	Bij besluit van 31 januari 2007 is door uw staten de Bestemmingsreserve Erica-Ter Apel ingesteld. Deze reserve is ingesteld vanuit de afkoopsom van de overdracht van de N34 en er is een storting gedaan van € 10 miljoen als aandeel van de provincie Drenthe in het totale investeringsvolume. Bij de 1e bestuursrapportage 2010 is voor de jaren 2013 en 2014 voorgesteld om vanuit deze reserve € 700.000 euro per jaar beschikbaar te stellen t.b.v. het onderhoud aan de N34 die van het rijk is overgenomen, maar waarvoor nog geen dekking is voor de extra onderhoudskosten. Na de realisatie van de vaarverbinding zal deze reserve worden opgeheven.					

060212 Reserve verdubbeling N33

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	11.730.000	11.965.000	11.965.000	11.965.000	11.965.000	11.965.000
Inflatiecorrectie/rente	235.000	-	-	-	-	-
Begrote onttrekking	-	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	11.965.000	11.965.000	11.965.000	11.965.000	11.965.000	11.965.000
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Realisatie van de verdubbeling N33.					
Portefeuillehouder	J.H. Bats					
Teamleider	S.A.B. de Vries					
Programma	3. Ruimte en bereikbaarheid					
Product	P-3.0 Verkeer					
Toelichting	Bij besluit van 31 januari 2007 (2007-272) is door uw staten de Reserve verdubbeling N33 ingesteld en is daarin een storting gedaan van € 11,5 miljoen. Aan het saldo van deze reserve werd t/m 2009 een inflatiecorrectie-percentage van 2% toegerekend. Met ingang van 2010 is in het kader van de bezuinigingen afgezien van een inflatiecorrectie. De reserve is bedoeld als aandeel van de provincie Drenthe in de regionale bijdrage voor de verdubbeling van de N33 van maximaal € 50 miljoen (prijspeil 2005). Hiervan neemt de provincie Groningen een bedrag van € 30 miljoen voor haar rekening en provincie Drenthe en Drentse gemeenten staan voor € 20 miljoen garant. Op dit moment is nog niet zeker welke uitputting t.l.v. de reserve de komende jaren wordt verwacht. Met V&W zijn afspraken gemaakt over het in één keer betalen van het aandeel van de provincie Drenthe. In eerste instantie was dat gedacht bij oplevering van het project. Nu is in het convenant vastgelegd dat dat bij de gunning van het werk is. Dat zou al in 2011 kunnen zijn als de procedures goed verlopen en uiterlijk in 2012.					

060214 Reserve achterstallig onderhoud & verbeteringswerken N34

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	17.914.743	11.290.999	10.078.999	4.078.999	2.938.301	1.774.801
Begrote onttrekking	6.623.744	1.212.000	6.000.000	1.140.698	1.163.500	1.774.801
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	11.290.999	10.078.999	4.078.999	2.938.301	1.774.801	0-
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het wegwerken van achterstallig onderhoud en het treffen van verbeteringswerkzaamheden aan de N34.					
Portefeuillehouder	J.H. Bats					
Teamleider	S.A.B. de Vries					
Programma	3. Ruimte en bereikbaarheid					
Product	P-3.0 Verkeer					
Toelichting	Per 1 januari 2007 is het beheer en onderhoud van de weg N34 overgedragen van het Rijk aan de provincie. In de hiervoor ontvangen afkoopsom is een bedrag van € 36.454.893,- begrepen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud en het treffen van verbeteringswerkzaamheden. Bij statenbesluit van 20 december 2006 is hiervoor een Reserve achterstallig onderhoud en verbeteringswerken N34 ingesteld. In de komende jaren zal het bedrag aan de geplande werkzaamheden worden besteed en in de meerjarenbegroting opgenomen worden. Na de realisatie van onderhoud en verbeteringswerken zal de reserve worden opgeheven.					

060215 Reserve provinciaal aandeel ILG

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	7.683.204	10.995.532	10.995.532	10.995.532	10.995.532	-
Begrote onttrekking	-	-	-	-	10.995.532	-
Begrote toevoeging	3.312.328	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	10.995.532	10.995.532	10.995.532	10.995.532	-	-
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Uitvoering geven aan de afspraken in de bestuurovereenkomst met het Rijk over de realisatie van prestaties in het landelijk gebied.					
Portefeuillehouder	R.Munnikma					
Programma manager	R.Klopstra					
Programma	5. Leefomgeving					
Product	P-5.6 Plattelandsontwikkeling (PMJP)					
Toelichting	Met het Rijk zijn meerjarige afspraken gemaakt over te realiseren prestatie in het Landelijk gebied. Hiervoor staan zowel het Rijk als de provincie garant voor een financieringsbedrag. Deze reserve is ingesteld omdat het programma ILG een tijdsperiode kent van 7 jaren. Om de meerjarige afspraken met LNV te kunnen blijven uitvoeren is deze reserve ingevoerd met ingang van 2007. Jaarlijks wordt het provinciale aandeel in de kosten berekend. Indien het berekende provinciale aandeel afwijkt van het begrote bedrag, wordt dit verrekend met deze reserve. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe hoog de jaarlijkse onttrekkingen moeten zijn. Wij zullen u daarvoor concrete voorstellen doen bij de 2e Bestuursrapportage 2010 op basis van de Midterm Review en de herprogrammering voor de periode t/m 2013. Aan het einde van de looptijd van de bestuursovereenkomst, zal de reserve naar de huidige inzichten nihil zijn.					

060218 Reserve Regio Specifiek Pakket

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	-	27.588.393	84.696.932	62.288.909	46.869.634	37.237.038
Inflatiecorrectie/rente	-	206.913	423.485	311.445	234.348	186.185
Begrote onttrekking	2.034.848	7.098.374	22.831.508	15.730.720	9.866.944	8.340.012
Begrote toevoeging	29.623.241	64.000.000	-	-	-	-
Saldo einde jaar	27.588.393	84.696.932	62.288.909	46.869.634	37.237.038	29.083.211
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het RegioSpecifieke Pakket (RSP) is de katalysator voor brede, integrale stedelijke gebiedsontwikkelingen. Het inhoudelijke en financiële raamwerk is door uw staten in de Kadernota uitvoering RSP/RSP-plus Drenthe 2009 goedgekeurd. Met uitzondering van de spoorlijn Zwolle-Emmen worden de projecten in een langjarig partnerschap met de steden uitgevoerd. De steden Assen, Emmen en Coevorden hebben hier de 'lead'. Provincie en gemeenten hebben de afgelopen periode nauw samengewerkt bij het formuleren van de ambities, de visie en de strategie.					
Portefuillehouder	J.H. Bats					
Programma manager	E.A. Martens					
Programma	3. Ruimte en bereikbaarheid					
Product	P-3.0 Verkeer					
Toelichting	Deze reserve is ingesteld omdat het programma Regio Specifiek pakket een tijdsperiode van 2009 tot 2020 kent. Om de meerjarige afspraken met de verschillende partijen te kunnen blijven uitvoeren is met ingang van 2009 deze reserve ingesteld. Eenmalig is besloten om 64 miljoen euro uit het bronvermogen, verkoop aandelen Essent aan deze reserve toe te voegen. Daarnaast wordt aan de reserve jaarlijks rente toegevoegd ter hoogte van de Index bruto overheidsinvesteringen (IBOI) om de projecten waardevast te houden. Volgens de meest recente ramingen van CBS is dit percentage voor 2010 0,75% en voor 2011 0,5%. Dit laatste percentage gebruiken we ook voor de komende jaren. De IBOI van een boekjaar wordt in het daaropvolgend voorjaar vastgesteld, waardoor jaarlijks een correctie gemaakt moet worden.					

060219 Reserve opbrengst aandelenverkoop Essent

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	-	151.537.368	0	0	0	0
Begrote onttrekking	-	151.537.368	-	-	-	-
Begrote toevoeging	151.537.368	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	151.537.368	0	0	0	0	0
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De nettoverkoopopbrengst van de aandelen Essent ad € 151.537.368,- is in deze reserve gestort. De renteopbrengst van dit bedrag wordt gebruikt voor de voeding van de Reserve RSP.					
Portefuillehouder	J.G. Vlietstra					
Teamleider	E. Bos					
Programma	6. Middelen					
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Toelichting	Deze reserve is in 2009 ingesteld bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2009 (blz 13): De netto verkoop opbrengst van de aandelen Essent is verantwoord als incidentele bate en direct doorgesluisd naar deze reserve. De rente opbrengst van de bedrag wordt gebruikt voor de voeding van de Reserve Regio Specifiek pakket. Bij de Voorjaarsnota 2010 is voorgesteld het saldo van de reserve over te hevelen naar respectievelijk de RSP-reserve en de Dynamische Cofinancieringsreserve, waarna deze reserve geen saldo meer heeft. De Reserve opbrengst aandelenverkoop Essent wordt per 31 december 2010 opgeheven.					

060220 Reserve opbrengst 2e tranche aandelenverkoop Essent

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	-	41.059.000	-	-	-	-
Begrote onttrekking	-	41.059.000	-	-	-	-
Begrote toevoeging	41.059.000	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	41.059.000	-	-	-	-	-
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Geen specifieke doelstelling; het gaat hier om een algemene reserve.					
Portefeuillehouder	J.G. Vlietstra					
Teamleider	E. Bos					
Programma	6. Middelen					
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Toelichting	Deze reserve is bij het vaststellen van de Jaarrekening 2009 door uw staten ingesteld. Het betreft de 2e tranche van de netto verkoop opbrengst van de aandelen Essent. Dit is verantwoord als incidentele bate en direct doorgesluisd naar deze reserve. Het betreft een vordering die nog niet daadwerkelijk is ontvangen, omdat het geld nog uitstaat als bruglening aan Enexis Holding NV. De aflossing van deze lening vindt de komende jaren gefaseerd plaats. Bij de vaststelling van de Nota reserves en voorzieningen 2010 is besloten het saldo van deze reserve toe te voegen aan de bestemmingsreserve Dynamische cofinancieringsreserve. De reserve zal 31 december 2010 worden opgeheven.					

060221 Dynamische cofinancieringsreserve

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	-	-	128.596.368	129.239.350	129.885.547	130.534.975
Inflatiecorrectie/rente		-	642.982	646.197	649.428	652.675
Begrote onttrekking	-	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging	-	128.596.368	-	-	-	-
Saldo einde jaar	-	128.596.368	129.239.350	129.885.547	130.534.975	131.187.650
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Beschikbaar stellen van middelen voor cofinanciering van programma's en projecten op het ruimtelijk-economische gebied, om de doelstellingen die de provincie hanteert voor het omgevingsbeleid en het beleid inzake de regionale economie te realiseren.					
Portefeuillehouder	J.G. Vlietstra					
Teamleider	E. Bos					
Programma	6. Middelen					
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Toelichting	<p>De eerste voeding ad € 87.537.368 in 2010 betrof het resterende saldo van de Reserve opbrengst aandelenverkoop Essent na onttrekking van de benodigde middelen voor de financiering van de RSP-verplichtingen. De tweede voeding betrof het saldo van de Reserve opbrengst 2e tranche aandelenverkoop Essent ad € 41.059.000. Daarnaast wordt aan deze reserve rente toegevoegd vanwege het behoud van de waardevastheid. Het percentage is net als bij de RSP reserve de Index bruto overheidsinvesteringen (IBOI). Volgens de meest recente ramingen van CBS is dit percentage voor 2011 0,5%. Dit percentage gebruiken we ook voor de jaren daarna. De IBOI van een boekjaar wordt in het daaropvolgend voorjaar vastgesteld, waardoor jaarlijks een correctie gemaakt moet worden. Voor de financiële dekking van projecten en programma's die vanuit deze reserve worden gedekt zijn spelregels opgesteld. Deze zijn in de voorjaarsnota 2010 opgenomen. De projecten worden geselecteerd op basis van een programmatische aanpak. Op dit moment is nog niet bekend, wat de onttrekkingen in de komende jaren zullen zijn. Via motie 2010-27 bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2010 is door PS aangegeven dat € 25 miljoen binnen deze reserve ingezet dient te worden voor de beleidsdoelen sociaal economische vitalisering van het platteland en de versterking van de structuur van het landelijk gebied.</p>					

050006 Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	47.150.289	20.838.464	10.858.000	5.390.000	2.400.000	1.000.000
Begrote onttrekking	33.430.241	10.375.034	5.468.000	2.990.000	1.400.000	1.000.000
Begrote toevoeging	7.118.416	394.570	-	-	-	-
Saldo einde jaar	20.838.464	10.858.000	5.390.000	2.400.000	1.000.000	-0
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Deze reserve is bij de Voorjaarsnota PLUS 2007 ingesteld om gebiedsgerichte cofinanciering van relatief grote projecten mogelijk te maken, waarbij het met name gaat om cofinanciering voor Europese programma's of bijdragen aan relatief grootschalige projecten om zodoende financiering mogelijk te maken. RSP-projecten worden niet meer uit deze reserve gedekt. Hiervoor is een aparte reserve ingesteld.					
Portefeuillehouder	J.G. Vlietstra					
Teamleider	E. Bos, Mo					
Programma	6. Middelen					
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Toelichting	Het saldo van deze bestemmingsreserve is gebaseerd op de besluiten in de Voorjaarsnota 2009 die door u op 2 juli 2009 is vastgesteld. Daarnaast is de begroting 2010 de onttrekking in verband met de ontwikkeling van het regiopark Groningen-Assen verwerkt (zie aanbiedingsbrief begroting 2010). Inmiddels is in 2010 een bedrag van € 1.106.000,- afgeroomd ten gunste van de Algemene reserve, omdat deze gelden binnen deze reserve niet meer nodig zijn. Tenslotte hebben wij in de Voorjaarsnota 2010 voorgesteld de reservering van € 2.000.000 voor Motie 19 VJN 2007 Plus gelijke kansen onderwijsbeleid (OV-Kaart) te laten vervallen. Dit bedrag was nog niet in de (exploitatie)begroting is opgenomen en samen met een kleine afronding hebben we in de Voorjaarsnota 2010 € 2.001.034 overgeheveld naar de algemene reserve.					

072110 Voorziening spaarhypotheken

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	1.935.257	1.944.653	2.044.653	2.144.653	2.244.653	2.344.653
Begrote premie-inleg	9.396	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Begrote onttrekking	-	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging	-	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	1.944.653	2.044.653	2.144.653	2.244.653	2.344.653	2.444.653
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het veiligstellen van de door de provinciale medewerkers gespaarde bedragen ten behoeve van aflossing van hypothecaire geldleningen.					
Portefeuillehouder	T. Klip					
Teamleider	E. Bos					
Programma	N.v.t.					
Product	N.v.t.					
Toelichting	De voorziening is in het leven geroepen om de gespaarde middelen van medewerkers met een spaarhypothek te beheren. Per 1 januari 2007 is de hypotheekregeling opgeheven. Daardoor zal het aantal spaarhypotheken afnemen en op lange termijn ook de hoogte van de voorziening dalen. Voorlopig wordt ervan uitgegaan dat door premie-inleg het saldo de komende jaren nog zal toenemen. Door aflossing in verband met verkoop van woningen kan de voorziening in omvang afnemen, maar daar is geen rekening meegehouden omdat het effect hiervan niet in te schatten is. De stijging van het spaarsaldo heeft overigens voor de provincie geen gevolgen, omdat de voorziening gelijk is aan de schuldpositie. In 2009 is relatief veel vervroegd afgelost, waardoor het spaarsaldo maar licht is gestegen. Maar in 2010 is tot en met mei weer een stijging te zien van € 65.000 van het spaarsaldo. Meerjarig houden we daarom voorlopig rekening met een jaarlijkse stijging van het spaarsaldo van € 100.000.					

083173 Voorziening groot onderhoud provinciehuis

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	1.801.478	2.146.491	1.346.921	1.257.281	1.257.281	1.257.281
Begrote onttrekking	-	1.151.500	441.570	300.000	300.000	300.000
Begrote toevoeging	345.013	351.930	351.930	300.000	300.000	300.000
Saldo einde jaar	2.146.491	1.346.921	1.257.281	1.257.281	1.257.281	1.257.281
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het provinciehuis (alsook de bestrating en omheining) en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.					
Portefeuillehouder	H. Baas					
Teamleider	G. van der Ploeg					
Programma	66 Facilitaire ondersteuning					
Product	66 Facilitaire ondersteuning					
Toelichting	De vermeerderingen aan deze voorziening zijn vastgesteld op basis van een meerjarig onderhoudsplan voor de periode 2001-2010. Destijds heeft een extern bureau alle verwachte onderhoudskosten in kaart gebracht. Momenteel worden er verschillende onderhoudswerkzaamheden met het oog op het huisvestingsplan uitgesteld. In de praktijk houdt dit in dat er soms van de planning afgeweken moet worden. Een reden kan zijn dat bepaald onderhoud, ondanks de planning, nog niet nodig is, of is omschreven bij de revitalisering en wordt opgenomen in een groter of ander plan. Dit onderhoud wordt in dit soort situaties met bijbehorende kosten vooruit geschoven. De meerjarenonderhoudsplaning dient geactualiseerd te worden op basis van het revitaliseerde provinciehuis en in welke staat het provinciehuis zich bevindt op 1 juli 2011. De nieuwe onderhoudsplaning op basis van het vernieuwde gebouwcomplex wordt dan gemaakt voor de jaren 2012-2022. In het kader van de bezuinigingen is de reguliere bedrag voor toevoeging aan de voorzieningen van € 351.930 bijgesteld en op € 300.000 vastgesteld.					

083177 Voorziening groot onderhoud museum

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	553.733	675.632	675.632	439.430	439.430	439.430
Begrote onttrekking	-	121.899	358.101	100.000	100.000	100.000
Begrote toevoeging	121.899	121.899	121.899	100.000	100.000	100.000
Saldo einde jaar	675.632	675.632	439.430	439.430	439.430	439.430
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het Drents Museum en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.					
Portefeuillehouder	H. Baas					
Teamleider	G. van der Ploeg					
Programma	66 Facilitaire ondersteuning					
Product	66 Facilitaire ondersteuning					
Toelichting	<p>Evenals het provinciehuis wordt bij het Drents Museum sinds 2002 gewerkt met een meerjaren onderhoudsplan voor de gebouwen van het Drents Museum. De planning beslaat een periode van 10 jaar. Gelet op de uitbreiding het Drents Museum alsmede de herinrichting/verbouw van de oudbouw is een nieuwe meerjarenonderhoudsplanning nodig. Momenteel worden alleen noodzakelijke dagelijkse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Voor zolang nog geen nieuwe planning voorhanden is wordt uitgegaan van een jaarlijkse toevoeging en onttrekking van € 121.899,-, na 2012 is dit bedrag in het kader van de bezuinigingen op € 100.000 vastgesteld. De voorziening is ingesteld om fluctuaties in de jaarlijkse (groot) onderhoudskosten te voorkomen. Dit jaar zal tevens het nieuwe Museale depot aan de schepersmaat in Assen worden geopend. Ook voor dit pand zal een meerjarenonderhoudsplan moeten worden opgesteld. De verwachting is dat door de toevoeging van de nieuwbouw en het depot de onderhoudskosten hoger zullen worden dan 100.000,- per jaar. Uit de planning zal moeten blijken wanneer en voor hoeveel er aan onderhoud de komende jaren benodigd is. Voor het gereed komen van de nieuwbouw zal ook het grootonderhoud aan de oudbouw worden uitgevoerd. Verwacht wordt dat dit in 2011 zal worden uitgevoerd. De geprognostiseerde onttrekking is daarom doorgeschoven van 2010 naar 2011. De meerjarenonderhoudsplanning dient geactualiseerd te worden op het moment dat binnen de uit te voeren uitbreiding van het Museum duidelijkheid is in welke staat het Drents Museum zich bevindt en welke veranderingen er zijn gerealiseerd op 1 januari 2012. De nieuwe onderhoudsplan op basis van het vernieuwde gebouwcomplex wordt gemaakt voor de jaren 2012-2022.</p>					

083179 Voorziening spaarverlof

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	-	200.000	100.000	-	-	-
Begrote onttrekking	-	100.000	100.000	-	-	-
Begrote toevoeging	200.000	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	200.000	100.000	-	-	-	-
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Werknemers hebben de mogelijkheid afspraken te maken om verlof te sparen, met het doel tussentijds of aan het eind van hun loopbaan de gespaarde uren op te nemen.					
Portefeuillehouder	T. Klip					
Teamleider	E. Bos					
Programma	6. Middelen					
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Toelichting	Bij de 2e bestuursrapportage 2009 ingesteld. Deze voorziening kan aangesproken worden voor het opvangen van kosten van medewerkers die het gespaarde verlof opnemen.					

060216 Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)**(voorheen Reserve t.b.v de in te stellen voorziening pensioenen)**

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	1.289.501	7.291.222	6.931.222	6.571.222	6.211.222	5.851.222
Begrote onttrekking	-	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Begrote toevoeging	6.001.721	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000
Saldo einde jaar	7.291.222	6.931.222	6.571.222	6.211.222	5.851.222	5.491.222
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De provincie is voor pensioenen van (ex) gedeputeerden eigen risicodragers. Deze pensioenen zijn niet ondergebracht bij het ABP of een pensioenverzekeringsmaatschappij. De voorziening is ingesteld om er voor te zorgen dat de opgebouwde pensioenrechten van (ex) gedeputeerden ook daadwerkelijk kunnen worden betaald door de provincie.					
Portefeuillehouder	T. Klip-Martin					
Teamleider	E. Bos					
Programma	Overige					
Product	Overige personeel					
Toelichting	De ingehouden pensioenpremies van de huidige gedeputeerden alsmede het werkgeversdeel pensioenpremie voor huidige gedeputeerden worden gestort in de voorziening. Aan de voorziening worden de daadwerkelijk betaalde pensioenen onttrokken. In 2009 is de voorziening op peil gebracht. Het werkgeversdeel in de pensioenpremie wordt begroot op de kostenplaats Oud GS en de totale pensioenpremies van gedeputeerden worden begroot als storting in de voorziening. Betaalde pensioenen worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Deze bedragen moeten na de collegeverving in 2011 worden berekend en in een begrotingswijziging worden verwerkt.					

083180 Voorziening op vordering op verkoop Vennootschap B.V.

Verloop	rek 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saldo aanvang jaar	-	18.248.444	18.248.444	18.248.444	18.248.444	18.248.444
Begrote onttrekking	-	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging	18.248.444	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar	18.248.444	18.248.444	18.248.444	18.248.444	18.248.444	18.248.444
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Afdkking risico van nog af te wikkelen verplichtingen die voor rekening komen van de "vendors" van de aandelen Essent Holding N.V. aan RWE AG.					
Portefeuillehouder	J.G. Vlietstra					
Teamleider	E. Bos, MO					
Programma	6. Middelen					
Product	P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Toelichting	Deze voorziening is ingesteld na verkoop van Essent. Met RWE is overeengekomen dat de aandeelhouders een voorziening treffen ten laste van de opbrengst verkoopopbrengst Essent. Vrijval is mogelijk na 1, 5 en 6 jaar. Het is mogelijk dat dan een gedeelte alsnog wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders, afhankelijk van het beroep dat op de voorziening moet worden gedaan vanwege nog af te wikkelen zaken. Indien als nog tot uitkering wordt overgegaan, dan zal op dat moment de opbrengst in de begroting worden opgenomen. Vooralnog is nog geen sprake op vrijval.					

II.5 Toelichting op belangrijke ontwikkelingen

De algemene uitkering uit het Provinciefonds

In onze brief d.d. 30 juni 2010 hebben wij u reeds ingelicht over de financiële consequenties van de Meicirculaire 2010. Die consequenties waren dusdanig, dat wij daarmee niet wilden wachten tot de behandeling van de Begroting 2011. Voor 2011 hebben wij reeds gemeld, dat er sprake is van een negatief effect van de circulaire van circa € 7,8 miljoen. In verband daarmee hebben wij een aangepast financieel meerjarenperspectief gepresenteerd, waarbij de gevolgen van de Meicirculaire 2010 in beeld zijn gebracht. Op basis van de Meicirculaire 2010 ziet de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Provinciefonds er voor Drenthe voor de komende jaren als volgt uit:

	2010	2011	2012	2013
Algemene uitkering Meicirculaire 2010	76.281.426	68.894.703	68.894.703	68.894.703
Algemene uitkering in begroting na VJN en 1e BR	76.781.276	76.694.478	78.000.011	70.346.343
Vershil	-499.850	-7.799.775	-9.105.308	-1.451.640

Voor 2012 is het een lastige aangelegenheid de algemene uitkering te ramen. Een aantal factoren speelt een grote rol. De grootste is het nieuwe verdeelmodel dat volgens planning zou moeten ingaan per 1 januari 2012. Het is nog niet bekend hoe het nieuwe verdeelmodel er uit zal gaan zien. Het IPO is er uiteindelijk, ondanks vele adviezen, niet in geslaagd zelf met een nieuw verdeelmodel te komen. Wel heeft het IPO-bestuur een akkoord bereikt voor de jaren 2011 en 2012 voor de uitname van € 300 miljoen door het Rijk uit het provinciefonds. Dit voorstel is door het ministerie van BZK overgenomen in de Meicirculaire 2010. Het voorstel behelst een uitname van € 290 miljoen in 2011 en een uitname van € 310 miljoen in 2012 te realiseren door elke provincie een vooraf bepaald bedrag te laten betalen in de uitname. Aan het voorstel ligt geen enkel model ten grondslag. Noch de vermogensmaatstaf noch het rektarief opcenten motorrijtuigbelasting is geactualiseerd. Drenthe betaalt € 5 miljoen als onderdeel van de € 290 miljoen in 2011.

Naast de onzekerheid die de gang van zaken rond het verdeelmodel kenmerkt, is er ook nog onzekerheid over de te verwachten 'tegenvallers' met een andere herkomst. Van belang is hier onder meer de eventuele herstart van de normeringssystematiek. Daarvoor moet nog een keuze gemaakt worden, of deze herstart wel of niet zal plaatsvinden en welke methodiek dan toegepast zal worden.

Maar de wellicht grootste 'tegenvallers' zouden het gevolg kunnen zijn van aanvullende bezuinigingen op de algemene uitkering door het rijk. Op dit moment wordt nog uitgegaan van een korting van € 300 miljoen op de algemene uitkering voor alle provincies, maar er is geen enkele zekerheid, dat het daarbij blijft. Zo beveelt de brede heroverwegingswerkgroep Kalden een aanvullende korting van € 280 miljoen aan. De combinatie van al deze samenvallende ontwikkelingen en daarmee verbonden onzekerheden, maakt dat het meerjarig ramen van de hoogte van de algemene uitkering momenteel zeer veel lijkt op het voorspellen van de uitkomst van een tombola. Daarbij bestaat feitelijk maar één betrekkelijke zekerheid: de uitkomst die voor het jaar 2012 uit de circulaire volgt, zal zich hoogstwaarschijnlijk in de praktijk niet voordoen. Voor de korte termijn is dan nog de veiligste aanname, dat de algemene uitkering in 2012 wel ongeveer dezelfde orde van grootte zal kennen als die van 2011.

De opcenten op de motorrijtuigenbelasting

In de 1e Bestuursrapportage 2010 is ingegaan op de ontwikkelingen in 2010 en volgende jaren met betrekking tot de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Daarbij is uitgegaan van de omvang en samenstelling van het wagenpark per 31 december 2009 en van een volumegroei in 2010 van 0,5 % als gevolg van groei van wagenpark en verschuiving naar zwaardere gewichtsklassen. Voor de jaren 2011 en volgende jaren wordt uitgegaan van een groei van 1,0%. Deze uitgangspunten zijn bij de opstelling van de Begroting 2011 ongewijzigd.

Het tarief voor de opcenten op de motorrijtuigenbelasting worden jaarlijks geïndexeerd. Voor Drenthe vindt deze indexering plaats op basis van het vierjarige gemiddelde van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie.

Deze cijfers luiden als volgt:

	2007	2008	2009	2010	gemiddeld
Stijgingspercentage	1,6	2,5	1,2	1,0	1,58

Dit stijgingspercentage wordt toegepast op het meerjarenperspectief en leidt tot de volgende ontwikkeling van het opcententarieven per 1 april:

2011	2012	2013	2014
83.6	84.9	86.2	87.6

Wij stellen u voor het tarief voor de opcenten op de motorrijtuigenbelasting voor het tijdvak 1 april 2011 tot en met 31 maart 2012 vast te stellen op: 83,6.

Op grond van de huidige gegevens, het voorgestelde tarief en de genoemde aannames is een raming gemaakt van de verwachte ontwikkeling van de opbrengst opcenten op de motorrijtuigenbelasting.

In de onderstaande tabellen is de raming voor 2011 en komende jaren uitgaande van de hierboven genoemde uitgangspunten weergegeven.

2011	2012	2013	2014
47.648	48.883	50.149	51.448

Bedragen x € 1.000

Uitgangspunten indexering van budgetten voor subsidiëring van instellingen

Meerjarig was een index van 2,8% begroot voor de indexering budgetten instellingen die we subsidiëren. Voor 2011 is de werkelijke index uitgekomen op 2,62% volgens de CPB gegevens maart 2010 die opgenomen is in de Meicirculaire. Bij de indexering wordt een gemiddelde berekend over de laatste 5 jaren voor bepaling van de index van 2011. Dit is destijds besloten om schommelingen in de indexering zoveel mogelijk tegen te gaan, waardoor nacalculatie kon worden afgeschaft. Dat betekent wel dat de verwachte daling van de looncomponent in 2010 en 2011, pas vanaf 2014 effect gaat hebben in de daling van de index.

Meerjarig is voor 2012 en 2013 een indexpercentage van 2,6% geraamd en in 2014 een indexpercentage van 2,4%. Voor RTV Drenthe geldt een ander percentage. Hierover worden jaarlijks afspraken gemaakt tussen het IPO en ROOS. Voor 2011 is dit vastgesteld op 1,61%. Voor de komende jaren wordt dit eerder lager dan hoger. Meerjarig was een percentage van 2,42% begroot.

Uitgangspunten voor de Begroting 2011

Vertrekpunt voor de opstelling van de Begroting 2011 is de Begroting 2010 na wijziging. Bij de opstelling van de Begroting worden de volgende algemene uitgangspunten c.q. aannames gehanteerd.

	2011	2012	2012	2014
Ontwikkeling prijzen				
Index budgetten subsidies per boekjaar	2,62%	2,6%	2,6%	2,4%
Motorrijtuigenbelasting				
Opcenten tarief	83.6	84.9	86.2	87.6
Provinciefonds:				
Reëel accres	0%	0%	pm	pm
Renten				
Toegerekende rente	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
Lange rente financiering	@%	@%	@%	@%
Korte rente financiering	@%	@%	@%	@%

Bijlagen

1 Controleprotocol

Controleprotocol voor de accountantscontrole van de Jaarrekening 2010 van de provincie Drenthe

1 Inleiding

Provinciale Staten (PS) hebben aan PriceWaterhouseCoopers Accountants opdracht verstrekt de accountantscontrole, als bedoeld in artikel 217 van de Provinciewet, voor de provincie Drenthe uit te voeren. Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van deze accountantscontrole moeten PS echter nog een aantal zaken nader regelen, die op hoofdlijnen in dit Controleprotocol staan.

Object van controle is de Jaarrekening 2010 en daarmee tevens het financieel beheer over het jaar 2010, zoals uitgeoefend door of namens het College van Gedeputeerde Staten (GS) van Drenthe.

1.1 Doelstelling

Dit Controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties voor de controle van de Jaarrekening 2010 van de provincie Drenthe.

1.2 Wettelijk kader

De Provinciewet, artikel 217, schrijft voor dat PS een of meer accountants aanwijzen als bedoeld in artikel 393, eerste lid, Boek 2, van het Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 201 van de Provinciewet bedoelde Jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van deze opdrachtverstrekking aan de accountant kunnen PS nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties. Tevens zal in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven moeten worden welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van rechtmatigheidscontrole zal zijn.

PS hebben op 17 maart 2004 de Verordening ex artikel 217 van de Provinciewet voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de provincie Drenthe vastgesteld.

Dit Controleprotocol en het door de accountant te hanteren Normenkader van wet- en regelgeving zullen in hun vergadering van 10 november 2010 ter goedkeuring/ vaststelling aan PS worden voorgelegd. Met dit Controleprotocol (waarin onder andere opgenomen de goedkeuring- en rapporteringtolerantie) stellen PS nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor het controlejaar 2010.

2 Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in artikel 217 van de Provinciewet is voorgeschreven, zal de controle van de in artikel 201 van de Provinciewet bedoelde Jaarrekening uitgevoerd door de door PS benoemde accountant gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de Jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig totstandkomen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de Begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder de provinciale verordeningen;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het college van GS opgestelde Jaarrekening met de bij of krachtens Algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 van de Provinciewet (BBV);
- de verenigbaarheid van het Jaarverslag met de Jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens Algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 217, zesde lid, van de Provinciewet (Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten (BAPG)), en de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NIVRA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het BAPG dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen 'in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder provinciale verordeningen'.

3. Te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties

De accountant accepteert bij de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de Jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie**. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statische deelwaarnemingen en extrapolaties.

In het BAPG zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. PS mogen de goedkeuringstoleranties scherper vaststellen dan deze minimumeisen. Dit moet dan wel worden toegelicht in de accountantsverklaring.

De minimumeisen zijn de volgende:

Goedkeuringstolerantie	Strekking accountantsverklaring:			
	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

Naast deze kwantitatieve benadering zal de accountant ook een kwalitatieve beoordeling hanteren (professional judgement). De weging van fouten en onzekerheden vindt ook plaats op basis van professional judgement.

** Door de toepassing van een risicoanalyse kan het zo zijn dat niet alle transacties die groter zijn dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie individueel worden gecontroleerd. Ook kunnen andere gegevensgerichte werkzaamheden dan deelwaarnemingen worden toegepast. Vooral door toepassing van cijferanalyse (verbandcontroles) kan het aantal deelwaarnemingen worden beperkt.

De definitie van de goedkeuringstolerantie is als volgt. Het bedrag dat de som van fouten in de Jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een Jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de Jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed.

De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming, de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

Naast de goedkeuringstoleranties wordt onderkend de rapporteringstolerantie. Deze kan als volgt worden gedefinieerd. Een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. De rapporteringstolerantie kan worden vastgesteld op een percentage, bijvoorbeeld 10%, van de goedkeuringstolerantie of op een maatschappelijk relevant geacht absoluut bedrag zoals € 150.000.

De rapporteringstolerantie wordt door PS vastgesteld, met inachtneming van vorengenoemde minimumeisen. De accountant richt de controle in, rekening houdend met de rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die dit bedrag overschrijden ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

In het hierna opgenomen schema zijn de goedkeuringstolerantie en de rapporteringstolerantie(s) opgenomen zoals door PS vastgesteld voor het controlejaar 2010.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

Fouten spreken voor zich. Onzekerheden zijn minder hard kwantificeerbaar. Voor zover het totaal van de individuele fouten kleiner dan of gelijk is aan ca. € 2,8 miljoen en de onzekerheden kleiner of gelijk zijn aan ca. € 8,3 miljoen, wordt de Jaarrekening goedgekeurd. Als het totaal van de fouten tussen ca. € 2,8 miljoen en maximaal ca. € 8,3 miljoen blijven, komt een verklaring met beperking bij de Jaarrekening. Als het totaal van de fouten groter of gelijk is dan ca. € 8,3 miljoen, komt een afkeurende verklaring bij de Jaarrekening.

Hetzelfde geldt voor de onzekerheden:

- totaal van geconstateerde onzekerheden tussen ca. € 8,3 miljoen en maximaal ca. € 27,7 miljoen: verklaring met beperking;
- onzekerheden groter dan of gelijk aan ca. € 27,7 miljoen: verklaring van oordeelonthouding.

Een verklaring met beperking is een goedkeurende verklaring, waarvan een deel van de baten en lasten wordt uitgezonderd op grond van geconstateerde fouten of onzekerheden.

De gehanteerde tolerantiegrenzen zijn gebaseerd op de Jaarrekening 2009. Op basis van de Jaarrekening 2010 zal de definitieve goedkeuringstolerantie (voor 2010) worden bepaald.

Voor de rapporteringstolerantie stellen PS als maatstaf dat de accountant op het niveau van programma's/ producten in de Begroting elke fout of onzekerheid groter dan of gelijk aan € 275.000 rapporteert.

4 Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidtoetsing

De accountantscontrole op rechtmatigheid voor het kalenderjaar 2010 is limitatief gericht op het volgende.

- De naleving van wettelijke kaders, zoals opgenomen in het Normenkader in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij de provincie. Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kan betreffen.
- Indien en voor zover bij de accountantscontrole materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd, worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door de staten of hogere overheden vastgestelde regels betreft.

Met andere woorden: interne regels van college naar ambtelijke organisatie, GS-besluiten, vallen daar buiten. Wel worden in de accountantscontrole betrokken GS-besluiten voor zover zij een nadere uitwerking zijn van hogere wet- en regelgeving en betrekking hebben op financiële rechtmatigheid (kaderstellende besluiten).

Een afwijking van deze lagere regelgeving kan passend zijn binnen de uitvoering van ‘hogere’ besluiten. Het is (over het algemeen) aan GS om een oordeel te vellen over de geconstateerde afwijkingen van lagere interne regels.

5 Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt.

Interim-controles

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht. Bestuurlijk relevante zaken worden – op grond van de overeengekomen rapportagewensen – ook aan PS gerapporteerd.

Verslag van bevindingen

In overeenstemming met de Provinciewet wordt over de controle een Verslag van bevindingen uitgebracht aan PS en in afschrift aan GS.

In het Verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaardencriterium, etc.).

Fouten of onzekerheden die de rapporteringtolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3 van dit Controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het Verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de provincie Drenthe gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Accountantsverklaring

In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze accountantsverklaring is bestemd voor PS, zodat deze de door het college van GS opgestelde Jaarrekening kan vaststellen.

2 Normenkader

Kader interne regelgeving met financiële beheershandelingen 2010 d.d. 01/06/2010

1 ALGEMEEN BESTUUR

1.1 Het organisme

- 1.0 1.1.4. Regeling vergoedingen Statenfracties (17/05/05)
- 1.1 1.1.12 Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden (23/11/07) (tw kracht tot 15/03/07, art.13 werkt terug tot 01/01/06; laatste wijziging GS-besluit 28-4-10, prov.blad nr. 17 van 2010)

1.2 Organisatie

- 1.2.0 Organisatiebesluit provincie Drenthe 2008 (22/02/08)
- 1.2.6 Financiële verordening Drenthe
- 1.2.6.1 Controleverordening provincie Drenthe
Treasurystatuut provincie Drenthe 2009 (07/10/09)
- 1.2.8 Belegging van gelden
- 1.2.10 Besluit mandaat, volmacht en machtiging gedeputeerde staten van Drenthe 2007, muv artikelen 2, 2a, 2b en 3 (ingetrokken 19/02/08) (nog geldig voor externe mandaten)
- 1.2.10.3 Mandaatbesluit LNV Dienst Landelijk Gebied provincie Drenthe 2007 (ingetrokken 19/02/08)
Op grond van 1.2.10 zijn bepaalde bevoegdheden in het kader van de ILG gemandateerd aan DR/DLG. In dit kader is in het Bestuurlijk Overleg Landelijk Gebied in het najaar van 2007 besloten om één landelijk ‘Normen- en toetsingskader accountantsonderzoeken DR en DLG/BBL 2007’ toe te passen. Hierdoor is het van toepassing zijnde normenkader 2007 van de provincie Drenthe aangepast. Het van toepassing zijnde Normenkader accountantsonderzoeken DR en DLG 2007 is als bijlage opgenomen (bijlage 1a en 1b)
Besluit ondermandaat beleidsregel financiering provinciale monumenten (26/03/2009)
Besluit ondermandaat landinrichtingsprocedures (03/03/2009)

2 BELASTINGEN, RETRIBUTIES EN HEFFINGEN

- Alg. 2.1 Legesverordening provincie Drenthe 1998 (gewijzigd 22/12/09)
- 4.0 2.2 Verordening op de heffing en de invordering van grondwaterbelasting 1994 (vervallen 22/12/09); vervangen door Grondwaterheffingsverordening provincie Drenthe
- 6.0 2.3 Heffingverordening ontgrondingen Drenthe 2000 (11/12/02)
- 5.1 2.4 Verordening nazorghedding stortplaatsen provincie Drenthe (17/10/01)
- Alg. 2.5 Verordening op de heffing op de opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting Drenthe (gewijzigd 01/04/10)
Grondwaterheffingsverordening provincie Drenthe (22/12/09)

3 SUBSIDIEREGELINGEN

3.1 Algemeen

- Alg. 3.1.1 Algemene subsidieverordening Drenthe 2007
Beleidsregel beloningsbeleid gesubsidieerde instellingen en organisaties (06/11/09)

3.2 Water, (water)wegen, verkeer en vervoer

3.3 Natuur en milieu

- 6.1 3.3.0 Subsidiereregeling inrichting landelijk gebied (gew. 01/10/07)
6.1 3.3.1 Subsidiereregeling natuur en milieueducatie Drenthe (17/10/01)
5.2 3.3.8 Beleidslijn inzake bijdragen uitvoeringskosten sanering industrielawaai provincie Drenthe (22/07/98)
6.1 3.3.10 Subsidiereregeling Leren voor Duurzame ontwikkeling (ingetrokken 01/01/10)
6.1 3.3.13 Subsidiereregeling energieprojecten (01/01/06)
Beleidsregel klimaatuitvoeringssubsidies, KUS-regeling (12/05/09)
Beleidsregel water vasthouden en bergen (01/10/09)
Subsidiereregeling Energiebesparing Bestaande Bouw particulieren 2009 (16/11/09)
Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer
Beleidsregel voor Duurzame Ontwikkeling Drenthe 2008-2011 (04/03/10)
Mandaat en machtigingenbesluit Programma Beheer, Subsidieverlening natuur en landschapsbeheer en subsidiereregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap (26/03/10)

3.4 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

- Onderstaande regelingen zijn alleen nog van belang voor afrekening van lopende projecten.
9.1 3.4.1 Verdelingsverordening provinciaal Stads- en dorpsvernieuwingsfonds 1994 (17/10/01)
3.4.4 Subsidieverordening stedelijke ontwikkeling Drenthe
Beleidsregel collectief particulier opdrachtgeverschap (01/01/09)

3.5 Economie, recreatie/toerisme en landbouw

- 3.5.1 Subsidiereregeling Investeringspremiereregeling Noord-Nederland 2008 (NIOF)
3.5.2 Subsidiereregeling Economisch structuurfonds (21/11/97)
3.5.3 Subsidiereregeling Human Resource Management Plus 2009
3.5.7 Subsidiereregeling kwaliteitsinvesteringen in de toeristische sector 2000
3.5.8 Subsidiereregeling Ontwikkeling recreatie en toerisme (17/10/01) moet worden ingetrokken
3.5.9 Beleidsregel innovatie van plattelandsondernemingen in Drenthe, STIPO Drenthe
3.5.12 Subsidiereregeling Noordelijke Innovatie Ondersteuningsfaciliteit 2008 (per 22/11/09 versie 2010)
3.5.14 Kaderwet subsidies Samenwerkingsverband Noord-Nederland 2000
3.5.15 Verordening plattelandsonwikkeling Samenwerkingsverband Noord-Nederland
3.5.19 Vaststelling beleidsregels bij het uitvoeringskader Toeristisch-recreatieve projectontwikkeling Drenthe 2004-2007 (24/02/05) moeten worden ingetrokken
3.5.20 Vaststelling Beleidsregels bij de Provinciale agenda onderwijs en kennisinfrastructuur (24/02/05) moet worden ingetrokken
3.5.22 Innovatief actieprogramma Drenthe 2008-2010 (01/04/08)
3.5.23 Subsidiereregeling toerisme natuurlijk Drenthe 2008-2010 (11/10/08, gewijzigd 04/12/09)
3.5.24 Omnibus Decentraal-regeling Drenthe (01/01/09)

- 3.5.25 Omnibus Decentraal-regeling Noord-Nederland
Collegeprogramma 2007-2011 (Beleidskaders)
Uitwerking van de hoofdlijn werk, onderwijs en kennisinfrastructuur van het collegeprogramma.
Drents uitvoeringskader SNN-programma's 2007-2013
Human resource management plus 2010 (01/03/10)

Onderstaande regelingen zijn alleen nog van belang voor afrekening van lopende projecten.

- 3.5.3. Subsidieregeling reserve stimulering vitaal platteland Drenthe (01/07/05)
- 3.5.10 Subsidieregeling duurzame landbouw (17/10/01)
- 3.5.17 Tijdelijke subsidieregeling Plattelandsstructuurfonds (15/01/03)
- 3.5.18 Subsidieregeling tender ICT en zorg, onderwijs, cultuur, toerisme, arbeidsmarkt, sport, welzijn, landbouw en verkeer en vervoer 2004-2005 (23/06/04)
- 3.5.22 Subsidieregeling tender Innovatief ondernemerschap Drenthe 2006 -2007(15/11/06)

3.6 Cultuur en welzijn

- 3.6.5 Subsidieverordening jeugdzorg Drenthe
- 3.6.8 Beleidsregel wonen, zorg en welzijn
- 3.6.8 Beleidsregel subsidieverlening Culturele en Museale Agenda 2009-2012 (gewijzigd 01/02/10)
- 3.6.9 Beleidsregel bijzondere evenementen

4 WATER, (WATER)WEGEN, VERKEER EN VERVOER

- 3.0 4.22 Verordening Provinciale Commissie Verkeer- en Vervoerberaad Drenthe (06/06/01)
Financieel Protocol Convenanten Duurzame stedelijke bereikbaarheid 2006-2008 (09/09/08)
Wijziging financiering muskusrattenbestrijding (01/01/08)
Besluit tot delegatie muskusrattenbestrijding
Meerpartijenovereenkomst muskusrattenbestrijding (12/06/02)
- 4.25 Vaststelling delegatie operationele grondwatertaken (01/01/07)
Aanbestedingsbeleid voor werken 2010 (08/01/10)
Aanbestedingsbeleid voor diensten en leveringen (01/01/10)

5 NATUUR EN MILIEU

- 5.1 Bodemnota 1 en 2 Werk maken van eigen bodem (oktober 2008)
- 5.2 5.3 Reglement Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Drenthe (02/02/99)
- 5.3.1 Beleggingsstatuut Fonds nazorg gesloten stortplaatsen (01/12/06)
- 5.2 5.4.(a) Beleidsregel voor nazorgplannen ex artikel 8.49 Wet milieubeheer (22/06/04), inclusief rekenmodule.

8 Cultuur en Welzijn

- 8.0 8.8 Provinciale monumentenverordening 2007 (24/03/07)
- 8.9 Beleidsregel financiering instandhouding provinciale monumenten in Drenthe
- 8.9.1 Uitvoeringsvoorschriften instandhouding provinciale monumenten in Drenthe, Leidraad te financieren instandhoudingkosten laagrentende leningen
- 8.9.2 Uitvoeringsvoorschriften instandhouding provinciale monumenten in Drenthe, Leidraad laagrentende lening

9 OMGEVING

- 6.0 9.1 Provinciale omgevingsverordening (gewijzigd 22/12/09)

Bijlage 1a bij het kader interne regelgeving met financiële beheershandelingen 2010 d.d. 01/06/10

Normenkader Externe regelgeving

Het gaat om de volgende regelgeving:

- Algemene wet bestuursrecht
- Europese aanbestedingsrichtlijnen
- EG-verordening- staatssteun (art. 87 en 88 EG verdrag)
- Relevante Vo van de EU, inclusief alle richtsnoeren (inclusief kader richtlijn water)
- Wet op het BTW compensatiefonds (BCF)/ Wet Omzetbelasting
- Algemene wet inzake Rijksbelastingen
- EU kaderverordening Plattelandsontwikkeling Leader + Verordening Europese Structuurfondsen (inclusief POP, EPD)
- WILG
- Reconstructiewet
- Landinrichtingswet
- Nationaal bestuursakkoord water
- Invorderingswet
- Besluit rivierdijkversterking
- Subsidieregeling (PSAN, PSN)

Bijlage 1b bij het kader interne regelgeving met financiële beheershandelingen 2010 d.d. 01/06/10

Normenkader Interne regelgeving voor DLG/DR

Het gaat om de volgende LNV regelgeving:

- 1.2.10. Besluit mandaat, volmacht en machtiging gedeputeerde staten 2004
- 3.3.2 Subsidieregeling natuurbeheer Drenthe (25/07/07 tw kracht tot 01/01/07)
- 3.3.3. Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (tw kracht tot 01/01/07)

Kader externe regelgeving met financiële beheershandelingen 2010 d.d. 01/06/2010

0.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

- Wet Fido (gewijzigd 01/01/09)
- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) (gewijzigd 03/04/09)
- Financiële verhoudingswet (provinciefonds)
- Provinciewet
- Invorderingswet
- Besluit Begroting en Verantwoording
- Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties van 7 juli 2006, houdende regels met betrekking tot de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen in de jaarrekening van provincies en gemeenten (Regeling verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen)
- Informatie voor derden (IV₃)
- Wet op het BTW compensatiefonds
- Wet omzetbelasting
- Algemene Wet inzake rijksbelastingen

1.1 Bestuurlijke aangelegenheden

- Burgerlijk Wetboek
- Wet gemeenschappelijke regelingen
- Staatssteunregeling art. 87 en 88 EG-verdrag
- Algemene wet bestuursrecht
- Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (01/10/09)

3.1 **Beheer en onderhoud**

- Aanbestedingsreglement Werken 2005 (vanaf 21/03/06)
- Europese aanbestedingsrichtlijnen voor werken, diensten en leveringen
- Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (01/12/05)
- Wegenwet
- Waterstaatswet

3.2 **Verkeer**

- BDU
- Besluit BDU verkeer en vervoer
- Uitvoeringsregeling en beleidsregel BDU verkeer en vervoer

Vervoer

- Wet personenvervoer
- Besluit infrastructuurfonds

4.0 **Waterhuishouding**

- Wet voorziening voor inzet en bekostiging muskusrattenvangers
- Waterschapswet (gewijzigd 22/12/09)
- Waterwet (22/12/09)
- Invoeringswet Waterwet (22/12/09)

5.0 **Milieu Algemeen**

- Wet milieubeheer
- Subsidieregeling BANS klimaatconvenant
- Wet sanering industrielawaai
- Subsidieregeling programmafinanciering Externe Veiligheid

5.1 **Bodem**

- Wet bodembescherming (wijziging 22/12/09 (waterbodemsanering); vervallen 22/12/09)
- Wet stedelijke vernieuwing
- Regeling financiële bepalingen bodemsanering
- Besluit uniforme saneringen
- Regeling uniforme saneringen
- Besluit bodemkwaliteit
- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen

5.2 **Vergunningverlening en handhaving milieubeheer**

- Ontgrondingenwet

6.1 **Natuur**

- Kaderwet LNV subsidies
- Subsidieregeling natuurbeheer
- Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (ingetrokken per 01/01/10)
- Flora- en Faunawet
- Boswet: schadevergoeding
- Natuurbeschermingswet 1998 (gewijzigd 31/03/10)

- 6.2 Plattelandsbeleid**
- Landinrichtingswet
 - Wet inrichting Landelijk gebied

- 7.0 Economie**
- EG verdrag 70/2001
 - EG verdrag, artikelen 87, 88; minimissteun
 - Kaderwet EZ-subsidies
 - Wet toezicht Europese subsidies
 - Beschikkingen EZ-Kompas/ D2 en Leader
 - Beschikking Operationeel Programma voor Noord Nederland (OP-EFRO)
 - Plattelandsontwikkelingsprogramma Nederland
 - Europees programma Innovatieve Acties CCI 2005 NL 16 o PP 002
 - Gebiedsopgave Zuidoost-Drenthe 2007-2013

Onderstaande regelgeving is van belang voor zover de provincie Drenthe cofinanciering verstrekt aan projecten die tevens financiering uithoofde van deze regelingen ontvangen, omdat dan de ASV niet van toepassing is.

- Standaardvoorwaarden voor projecten uitgevoerd in het kader van het Kompasprogramma, voor EFRO en EZ/KOMPAS
- Standaardvoorwaarden voor projecten uitgevoerd in het kader van het LEADER+-programma voor Noord-Nederland 2000-2006, bestemd voor EOGFL
- Standaardvoorwaarden voor projecten uitgevoerd in het kader van Pieken in de Delta Noord Nederland, het Operationeel programma Noord Nederland 2007-2013

- 7.1 Toerisme en recreatie**
- EG verdrag 70/2001

- 7.2 Landbouw**
- EG verdrag, artikelen 87, 88; minimissteun

- 8.0 Welzijn**
- Wet maatschappelijke ondersteuning

- 8.2 Cultuur**
- Wet op specifiek cultuurbeleid
 - Bekostigingsbesluit cultuuruitingen
 - Regeling subsidie en uitkeringen cultuuruitingen
 - Monumentenwet
 - Mediawet
 - Regeling uitkeringen cultuurbereik 2005-2008 (vervalt per 01/01/11)

- Jeugdzorg**
- Wet op de jeugdzorg
 - Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg
 - Regeling bekostiging jeugdzorg

- 9.0 Ruimtelijke ordening**
- Wet op de ruimtelijke ordening

9.1 **Volkshuisvesting/stedelijke vernieuwing**

- Wet op de ruimtelijke ordening
- Nieuwe Wet ruimtelijke ordening (per 01/07/08 in werking)
- Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening en uitvoeringsbesluiten (per 01/07/08 in werking)
- Wet Stedelijke vernieuwing (gewijzigd 24-04-08, staatsblad 2008 nr. 167 ivm Sisa)
- Invoeringswet stedelijke vernieuwing

Inkopen

- Europese aanbestedingsrichtlijnen levering
- Europese aanbestedingsrichtlijnen werken
- Europese aanbestedingsrichtlijnen diensten
- Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (01/12/05)

Personeel

- Ambtenarenwet
- Fiscale wetgeving
- Sociale verzekeringswetten
- Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
- Rechtspositiebesluit Commissarissen van de Koningin
- Rechtspositiebesluit Gedeputeerden

3 Afkortingenwijzer

AB	algemeen bestuur
ASV	Algemene subsidieverordening
AvA	algemene vergadering van aandeelhouders
Awb	Algemene wet bestuursrecht
BANN	Bestuursacademie Noord-Nederland
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BDU	brede doeluitkering
BIELLS	bodeminformatie essentieel voor landelijke en lokale sturing
BKV	beeldende kunst en vormgeving
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOAG	brede overleg- en adviesgroep
BOS	buurt, onderwijs en sport
BRTN	Beleidsvisie recreatietoervaart Nederland
BTO	bedrijfstakinggericht opleiden
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van
CBK	Centrum Beeldende Kunst
CBM	Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	cultuurhistorische waardenkaart
CKA	Cultureel Kwartier Assen
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de verkeerstechniek
CvdK	Commissaris van de Koningin
CBB	collectief vraagafhankelijk vervoer
CPO	collectief particulier opdrachtgeverschap
CWZ	cultuur, welzijn en zorg
DB	dagelijks bestuur
DBL	Drentse Bedrijfslokaties, Stichting
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DURP	digitale uitwisseling ruimtelijke plannen
ECB	Europese Centrale Bank
EHK	essentiële herkenbaarheidskenmerken
EHS	ecologische hoofdstructuur
EMMS	energie- en milieumanagementsysteem
EZ	Economische Zaken, Ministerie van
FBE	faunabeheereenheid
FFW	Flora- en Faunawet
GAE	Groningen Airport Eelde
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GGOR	gewenst grond- en oppervlaktewaterregiem
GS	gedeputeerde staten
GWW	Grondwaterwet
HR	human resource
IAD	Innovatief Actieprogramma Drenthe 2008-2010
IGGD	Integraal groen gebiedsplan Drenthe
ILG	Investeringsbudget landelijk gebied

IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISP	Integraal structuurplan
ISV	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing
iWSR	instrumentarium Watersysteemrapportage
IWV	Interprovinciaal Werkgeversverband
IZR	Interprovinciale ziektekostenregeling
KIK	Kunstenaarsinitiatief in Kolderveen
KO	Koninklijke onderscheidingen
KRW	Kaderrichtlijn Water
LGR	landelijk grondwaterregister
LMA	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
LVN	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ministerie van
MEP	Meerjarenexploitatieprogramma
m.e.r.	milieu-effectrapportage
MFD	Milieufederatie Drenthe
MFD	multifunctioneel dienstencentrum
MIRT	Meerjarenprogramma infrastructuur ruimte en transport
MOD	Multidisciplinaire Oefenstaf Drenthe
MOP	Meerjarenontwikkelingsprogramma
MOP	meerjarenonderhoudsplan
MRB	motorrijtuigenbelasting
MUP-VV	Meerjarenuitvoeringsprogramma verkeer en vervoer
NaVoS	nazorg voormalige stortplaatsen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NBW	Natuurbeschermingswet
NME	natuur- en milieueducatie
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
NNBT	Noord-Nederlands Bureau voor Toerisme
NNGB	Nederlandse norm gezond bewegen
NOA	Noordelijke ontwikkelingsas
NOM	Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij
NRK	Noordelijke Rekenkamer
NSW	Natuurschoonwet
NUP	Nationaal uitvoeringsprogramma
NVD	netwerk veilig Drenthe
NWW	niet-werkende werkzoekenden
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ministerie van
OKI	onderwijs en kennisinfrastructuur
OOV	openbare orde en veiligheid
ov	openbaar vervoer
OZB	onroerendezaakbelasting
PCC	Provinciaal Coördinatiecentrum
pMJP	provinciaal Meerjarenprogramma
POP	Provinciaal omgevingsplan
POV	Provinciale omgevingsverordening
PPM	Programma- en Projectmanagement
PS	provinciale staten
PUP	Provinciaal uitvoeringsprogramma
PUVV	Provinciaal uitwerkingsprogramma verkeer en vervoer

PvA	plan van aanpak
PvE	programma van eisen
PVVP	Provinciaal verkeers- en vervoersplan
RAO	regionaal ambtelijk overleg
RBO	regionaal bestuurlijk overleg
Regis	regionaal geohydrologisch informatiesysteem
ROT	Regionaal Operationeel Team
RPC	Rijksplanologische Commissie
RPCP	Regionaal Patiënten Consumenten Platform
RSP	Regiospecifiek Pakket
Ruddo	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RvC	Raad van Commissarissen
RVT	Raad van Toezicht
SAN	Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer
SHN	Samenwerking Handhaving Drenthe
SIA	Sámen Sterker in Actie!
Sisa	Single information single audit
SLB	Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging
smb	strategische milieubeoordeling
SN	Subsidieregeling natuurbeheer
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
SOL	Subsidieverordening onderhoud landschapselementen
SOM	stedelijke ontwikkeling en mobiliteit
STADO	stads- en dorpsvernieuwing, Wet op de
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van
TJS	Tienjarensценario
UILN-N	Uitvoeringsprogramma Innovatieve Landbouw Noord-Nederland
UvW	Unie van Waterschappen
VDG	Vereniging Drentse Gemeenten
VES	versterking economische structuur
VHR	Vogel- en Habitatrichtlijn
Vigeb	verbindingsoefening gemeenten en provincies
VINEX	Vierde nota op de ruimtelijke ordening extra
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Ministerie van
VSV	voortijdig schoolverlaten
VTB	vliegende teambrigade
VVBD	Verkeers- en Vervoersberaad Drenthe
VW	Verkeer en Waterstaat, Ministerie van
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wav	Wet ammoniak en veehouderij
WBB	Wet bodembescherming
Wet fido	Wet financiering decentrale overheden
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WiDD	Welkom in Digitaal Drenthe
WILG	Wet inrichting landelijk gebied
WKO	warmte-/koudeopslag
Wm	Wet milieubeheer
WMD	Waterleidingmaatschappij Drenthe

WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOK	werk, onderwijs en kennisinfrastructuur
WOPT	Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
Wro	Wet op de ruimtelijke ordening
WVO	Wet verontreiniging oppervlaktewateren
WWI	Wet werk en inkomen
WWZ	wonen, welzijn en zorg
ZVW	Ziekte Verzekering Wet
ZZL	Zuiderzeelijn

